

SAVONIA

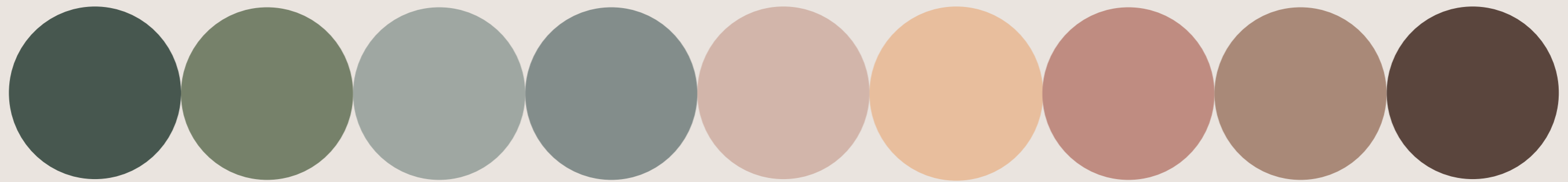
ammattikorkeakoulu

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
KULTTUURIALA

PALVELUTALON AISTIESTEETÖN SISUSTUSSUUNNITELMA

TEKIJÄ Jenni Loimi

Palvelutalon aistiesteetön sisustussuunnitelma

TIIVISTELMÄ

SAVONIA-AMMATTIKORKEAKOULU

Kulttuuriala
Muotoilun koulutusohjelma
Sisustusarkkitehtuuri ja kalustemuotoilu

JENNI LOIMI

Palvelutalon aistiesteetön sisustussuunnitelma
Kevät 2023

SIVUT/LIITTEET

142/14

OHJAAJA

Tarja Arkola

TOIMEKSIANTAJA

Niiralan Kulma Oy/Kuopion kaupunki/Arkkitehtitoimisto ON Oy

AVAINSANAT

Aistiesteettömyys, esteettömyys, sisustusarkkitehtuuri, sisustussuunnittelu, palvelutalo, hoivatilat, aistiherkkyys

Palveluasumisen kysyntä ja hoivatilojen rakentamisen määrä on Suomessa kasvanut ja niiden suunnittelun lähtökohtana tulisi aina olla senioreiden ja mahdollisuuksien mukaan yksilöiden tarpeet.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö ja Kuntaliitto antoivat uuden laatusuosituksen hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020-2023. Laatusuosituksen tavoitteena on mahdollistaa hyvä ikääntyminen sekä laadukkaat ja vaikuttavat palvelut niitä tarvitseville iäkkäille henkilöille. Osana tätä, tavoitteena oli lisätä iäkkään väestön kotona asumisen mahdollisuuksia, ennakoita tulevia asumis- ja palvelutarpeita ja turvata laadukas hoito ja viihtyisä ympäristö niille, jotka tarvitsevat hoitoa ja huolenpitoa ympäri vuorokauden.

Opinnäytetyössä tutustun palvelutalojen suunnitteluun aistiesteettömyyden näkökulmasta, joka lisää ympäristön viihtyvyyttä ja näin ollen vaikuttaa asukkaiden hyvinvointiin. Lisäksi opinnäytetyössä on otettu huomioon hoivatilojen suunnittelua koskevia ohjeistuksia ja määräyksiä. Näiden pohjalta toteutin sisustussuunnitelman Kuopioon, Leväselle rakennettavaan palvelutalo Kivelään, jossa tulee toimimaan tehostetun palveluasumisen yksikkö.

Kohteen odotetaan valmistuvan vuoden 2023 kesällä ja suunniteltaviin tiloihin kuului asukashuoneet ja osa yleisistä- ja henkilökunnan tiloista.

Tutkimusmenetelminä tiedonhankinnassa käytin erilaisten aistiesteettömien tilojen kartoitusta, aiheen kirjallisiin lähteisiin tutustumista, sekä tilassa työskentelevien henkilöiden teemahaastatteluja. Tutkimuksen lähtökohtana oli asukkaiden ja työntekijöiden tarpeet ja viihtyvyys, sekä tämän päivän palveluasumisen vaatimukset. Suurin pääpaino suunnittelussa oli aistiesteettömät sisustusarkkitehtuurin osa-alueet, muun muassa kalusteet ja pintamateriaalit, sekä värit. Lisäksi perehdyin hoivatilojen suunnittelun teoriaan. Kerätyn teorian ja tiedon perusteella rajattiin asiakkaan toiveet ja tilojen mahdollisuudet, jonka pohjalta sisustussuunnitelma toteutettiin.

Valmis suunnitelma sisältää toimeksiantajalle määritellyt materiaalit, sekä asiakkaalle sisustussuunnitelman ja kalustelistan, jonka pohjalta asiakas pystyy tekemään kalustetilaukset kohdetta varten. Lopullinen työ sisältää ArchiCAD-mallinnuohjelmalla toteutetut kalustepohjapiirustukset. Lisäksi lopullista suunnitelmaa on havainnollistettu piirustusmateriaalien lisäksi CineRender-ohjelmalla luotujen 3D-visualisointien avulla.

THESIS ABSTRACT

SAVONIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Culture and Arts

Interior architecture and furniture design

Degree programme in design

JENNI LOIMI

Sensory accessibility Interior design for a maternity home
Spring 2023

PAGES/APPENDICES

142/14

SUPERVISOR

Tarja Arkola

CLIENT ORGANISATION

Niiralan Kulma Oy/Kuoplon kaupunki/ Arkkitehtitoimisto ON Oy

KEY WORDS

Sensory accessibility, accessibility, interior architecture, interior design plan, care home, care facilities, sensory sensitivity

The demand for assisted living and the amount of construction of care facilities has grown up in Finland and the starting point for their design should always as far as possible be seniors and their individual needs.

The Ministry of Social Affairs and Health gave a new quality recommendation to secure good aging and improve services 2020-2023. The aim of the quality recommendation is to enable good aging and high-quality and effective services for elderly people who need them, and as part of this to increase the elderly population living at home possibilities, anticipate future housing and service needs and secure quality care and a comfortable environment for those who need care around the clock.

The thesis introduces the design of service buildings from a sensory-accessibility point of view, which increases the comfort of the environment, and thus affects the residents' well-being. In addition, the thesis has taken into account the guidelines and regulations for the design of nursing facilities. Based on these, the author implemented an interior design plan for a service building to be built in Levänen, Kuopio where the enhanced service housing unit will operate.

The site is expected to be completed in the summer of 2023, and planned facilities included the residents' rooms and some of the general and staff facilities.

Various research methods were used in data acquisition: mapping of facilities without sensory barriers, getting to know the written sources of the subject as well as themed interviews of people working in the facility. The starting point of the research was the needs and comfort of residents and employees, and the requirements of today's serviced housing. The main focus of the design included parts of interior architecture without sensory barriers, such as furniture and surface materials, as well as colours. The author also familiarized ourselves with the theory of planning nursing facilities. Based on the collected theory and knowledge, the client's wishes and the facilities' possibilities were defined, on the basis of which the interior design was implemented

The finished plan contains the materials specified for the principal and interior plan, and furniture list for the customer on the basis of which the customer was able to place furniture orders for the site. The final work includes furniture floor plans made with the ArchiCAD modelling program. In addition, the final plan is illustrated by the encirclement materials in addition, with the help of 3D visualizations created with the CineRender program.

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5	5 SISUSTUSARKKITEHTUURI HOIVATILOISSA	44
1.1 Työn tarkoitus	6	5.1 Turvallisuus	46
1.2 Tavoitteet	7	5.2 Palvelutalon asunnot	47
1.3 Tiedonhankintamenetelmät, tutkimuskysymykset ja käsitteet	8	5.3 Palvelutalon yhteiset tilat	48
		5.4 Ryhmäkodit	49
		5.5 Valaistus- ja tekninen suunnittelu	51
		5.6 Ikkunat, ovet, pintamateriaalit ja kalusteet	52
2 TOIMEKSIANTO	10	6 SUUNNITTELUPROSESSI	53
2.1 Toimeksianto ja työnkuvaus	11	6.1 Esimerkkikohteet	55
2.2 Työn rajaus	13	6.2 Materiaalivalinnat ja pintavärit	58
		6.2.1 Kerros 1	59
		6.2.2 Kerros 2	62
3 LÄHTÖKOHDAT	16	6.3 Kalusteet ja tekstiilit	64
3.1 Arkkitehtisuunnitelmat	17	6.3.1 Kerros 1	68
3.2 Valmiiksi määritellyt materiaalit	18	6.3.2 Kerros 2	89
3.3 Asiakkaan toiveet ja työn suunnitteluun vaikuttavat säädökset ja määräykset	20	6.4 Kalustepohjapiirustukset	108
		6.5 Visualisointikuvat	112
4 AISTIESTEETTÖMYYS	23	7 POHDINTA	118
4.1 Aistit ja ikääntyminen	24		
4.1.1 Kognitiivinen vanheneminen	25	KUVALUETTELO	124
4.1.2 Kognitiivisen toimitakyvyn tukeminen	26	LÄHTEET	128
4.2 Fyysiset muutokset	27	LIITTEET:	133
4.2.1 Esteettömyys	28	LIITE 1. Lähestymiskartta ja kartta vuokrattavasta alueesta.	
4.2.2 Ikäihmisten eri asumismuodot	29	LIITE 2. Leväsen palvelutalo Kivelä, Asemapiirros.	
4.3 Aistiesteettömyys tilasuunnittelussa	31	LIITE 3. Leväsen palvelutalo Kivelä, havainnekuvat.	
4.3.1 Materiaalit ja kalusteet	33	LIITE 4. Tilojen esteettömyyskarttoitus aistit huomioiden, sivu 1.	
4.3.2 Värit ja muodot	35	LIITE 5. Tilojen esteettömyyskarttoitus aistit huomioiden, sivu 2.	
4.3.3 Luonto	36	LIITE 6. Tilojen esteettömyyskarttoitus aistit huomioiden, sivu 3.	
4.3.4 Valaistus ja akustiikka	37	LIITE 7. Tilojen esteettömyyskarttoitus aistit huomioiden, sivu 4.	
4.3.5 Toiminnallisuus	39	LIITE 8. Tilojen esteettömyyskarttoitus aistit huomioiden, sivu 5.	
4.3.6 Muistiystävällinen ympäristö	40	LIITE 9. Tilojen esteettömyyskarttoitus aistit huomioiden, sivu 6.	
		LIITE 10. Tilojen esteettömyyskarttoitus aistit huomioiden, sivu 7.	
		LIITE 11. Tilojen esteettömyyskarttoitus aistit huomioiden, sivu 8.	
		LIITE 12. Tilojen esteettömyyskarttoitus aistit huomioiden, sivu 9.	
		LIITE 13. Tilojen esteettömyyskarttoitus aistit huomioiden, sivu 10.	
		LIITE 14. Akustiikkataulujen sijoittelu.	

JOHDANTO

Suomen väestö ikääntyy, koska syntyvyys pienenee ja elinajanodote kasvaa (Terveyskylä 2019). Hyvin iäkkäiden ihmisten määrä kasvaa Suomessa nopeasti ja palveluasumisen kysyntä ja hoivatiilojen rakentamisen määrä on kasvanut väestön vanhenemisen vuoksi (Lith 2018). Näin ollen hoivatiilojen suunnitteluun ja toimivuuteen tulisi kiinnittää entistä enemmän huomiota, jotta voidaan turvata tulevaisuuden ikäihmisten laadukkaat ja turvalliset oltavat.

Vanhusten palvelukotirakentamisessa perinteinen esteettömyys huomioidaan hyvin, mutta aistiesteettömyys jää helposti hieman taka-alalle (Sikla 2018). Ikäihmisten aistit ovat usein heikentyneet ja liiallinen aistien kuormitus voi esimerkiksi aiheuttaa stressiä, sekä muutoksia käyttäytymisessä. Hoivakoti on monesti vanhuksen viimeinen koti, joten on tärkeää, että siellä viihtyy ja tuntee olonsa kotoisaksi ja turvallisiksi. Jokaisen ihmisen perusoikeuksiin kuuluu arvokas loppuelämä.

Opinnäytetyössäni teen sisustussuunnitelman Kuopion Leväselle rakennettavaan palvelutalo Kivelään, jonka Niiralan kulma rakennuttaa vanhan Kuopion kaupungin purkamaan Leväsen palvelukeskuksen päärakennuksen tilalle. Lähestyn projektia tarkemmin aistiesteettömyyden näkökulmasta, jolloin esimerkiksi värien, muotojen, materiaalien, valojen ja toimintojen tärkeys korostuu entisestään suunnittelussa. Aistiesteettömyydestä on aiemmin tehty tutkimuksia ja opinnäytetöitä, mutta erityisesti palvelutaloihin räätälöitynä sitä ei vielä löydy. Työn sain Arkkitehtitoimisto ON Oy:ltä, jonne soitin ja kysyin löytyisikö heiltä minulle sopivaa projektia työstettäväksi.

1.1 TYÖN TARKOITUS

Opinnäytetyön tarkoituksena on löytää ratkaisut, jotka palvelevat palvelutalon asukkaita ja henkilökuntaa parhaalla mahdollisella tavalla. Opinnäytetyön alussa syvennyn tarkemmin aistiesteettömyyteen ja siihen, mikä on hyvä fyysinen ympäristö vanhuksille hoitolaitoksessa. Laadin palvelutalon sisustussuunnitelman aistiesteettömyyden periaatteiden ja vanhusten palveluasumisen suositusten mukaisesti. Palvelutalon tuleva hoitaja on mukana suunnittelussa ja otan myös hänen mielipiteensä huomioon työssä.

Koen aistiesteettömyyden olevan erityisen tärkeää hoivatiilojen suunnittelussa, sillä asiakkaat voivat olla aistiherkkiä tai heidän aistinsa ovat heikentyneet. Suunnitellessa iäkkäille ihmisille joiden aistit ovat heikentyneet, täytyy ottaa huomioon aistiesteettömyyden periaatteiden rinnalla muitakin tekijöitä, joita määritellään lain ja säädöksiin. Vanhusten hoito on ollut pinnalla oleva keskustelun aihe jo jonkin aikaa hoitajamitoitusten ja palveluiden saatavuuden osalta ja uusien palvelutalojen rakentaminen on kiivasta, joka myös osaltaan tuki aihevalintaani.

Vanhusten hoidon tarve ja sen taso on aiheena ajankohtainen.

1.2 TAVOITTEET

Olen opintojeni aikana Savionia-ammattikorkeakoulussa suorittanut hoito- ja hoivatilojen suunnittelukurssin ja tämä projekti on oiva mahdollisuus syventää tietämystä ja oppia hoitoympäristöjen tarpeista myös työntekijöiden näkökulmasta. Pidän asiakaslähtöisestä ja käytännönläheisestä suunnittelusta ja toivon tulevaisuudessa pääseväni työskentelemään mahdollisimman laaja-alaisesti erilaisten julkisten tilojen projektien parissa.

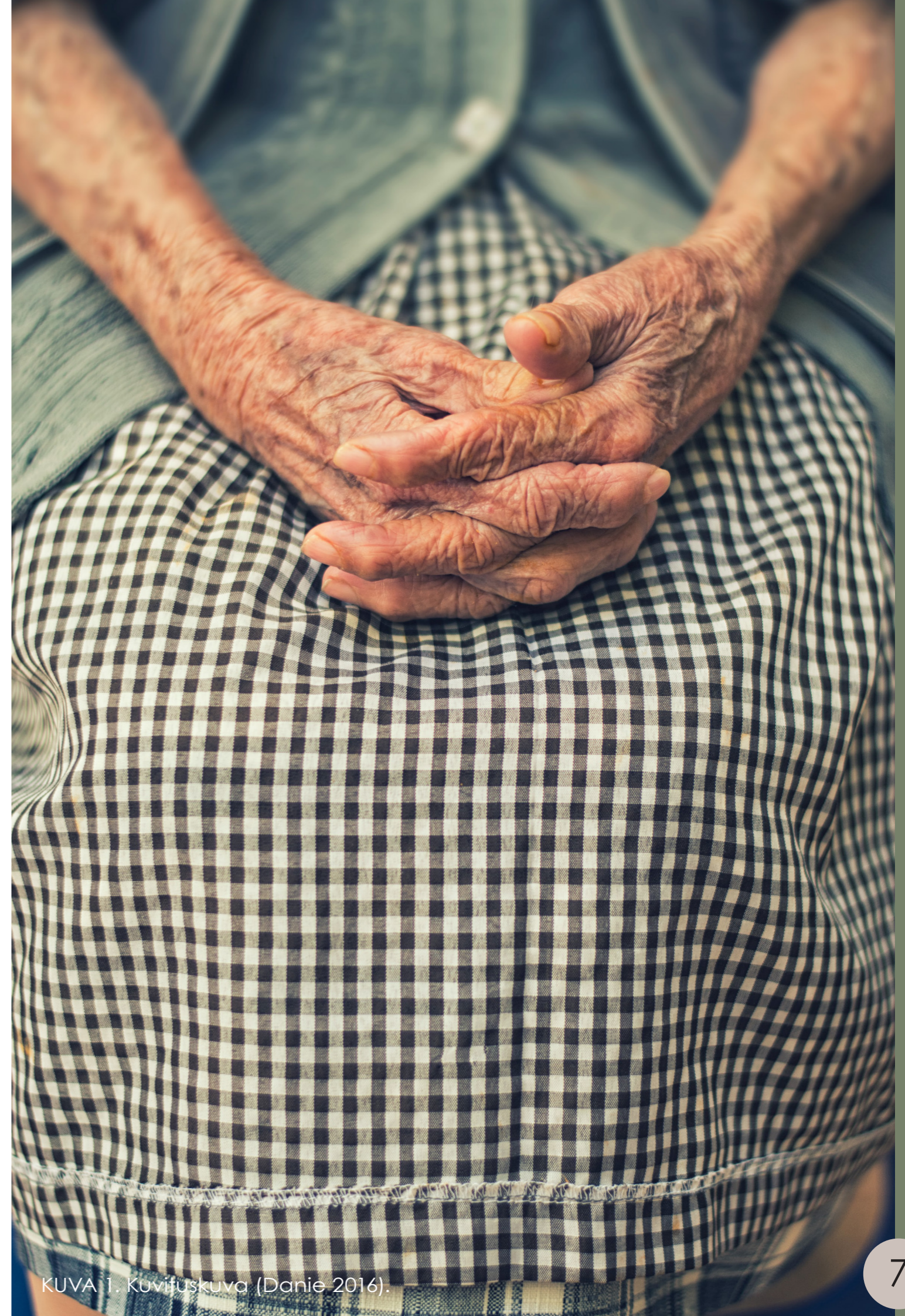
Projektissa pääsen suunnittelemaan tiloja niitä käyttävien ihmisten kanssa ja uskon tällaisen yhteistyön antavan minulle valmistavaa kokemusta työelämään siirtymistä varten. Pääsen kuulemaan Kivelän tulevaa henkilökuntaa ja heidän aiempia kokemuksia ja toteuttamaan heidän toiveitaan, joka on tärkeää. Näin saan mahdollisuuden päästä vaikuttamaan ihmisten työviihtyvyyteen ja hyvinvointiin, sekä toivottavasti myös helpottamaan hoitajien arkea.

Tavoitteenani on luoda visuaalisesti kaunis kokonaisuus helppokäyttöisillä muunneltavilla tiloilla, jotka tukevat tiloissa tapahtuvaa toimintaa ja motivoivat niin henkilökuntaa kuin asiakkaitakin. Pyrin luomaan nykyaikaisen, mutta ikäihmisiä miellyttävän kokonaisuuden, joka ottaa huomioon myös hoitajien tarpeet. Tiloissa tapahtuvan toiminnan tukemiseen vaikuttaa osaltaan työntekijöiden työergonomia ja asiakkaiden arjen helpottaviin ratkaisuihin panostaminen.

Toinen tavoitteeni on huomioida aistiesteettömän ja muistiystävällisen ympäristön suunnitteluperusteet ja luoda niitä noudattaen ja erityisesti materiaalivalintojen avulla kaikille tilojen käyttäjille tunnelmaltaan viihtyisiä kokonaisuus.

Työn tarkoitus on koostaa yhteen tärkeimmät asiat, joita olisi hyvä ottaa huomioon palvelukoteja suunniteltaessa. Esimerkiksi aistiesteettömyyteen tai palvelukotien suunnitteluun perehtymätön henkilö voi käyttää työtä apuna suunnitellessaan tiloja iäkkäille.

Koska aihealue kiinnostaa minua kovasti, **yksi tavoitteeni on tehdä kattava tutkimus aiheesta.** Työni painottuu teoriaosuuteen, jonka pohjalta toteutan käytännön työni.

KUVA 1. Kuvifuskuva (Danie 2016).

1.3 TIEDONHANKINTAMENETELMÄT, TUTKIMUSKYSYMYKSET JA KÄSITTEET

Tässä opinnäytetyössä käydään läpi hoivatiilojen suunnittelun perusteita ja aistiesteettömyyden teoriaa. Ensisijaisena tiedonlähteenä aiheista on käytetty erilaisia verkkojulkaisuja ja opinnäytetöitä. Hoivatiilojen suunnittelun periaatteisiin perehdyin RT-korttien kautta.

Tutustuin erilaisiin hoivatiiloihin ja niiden suunnitteluun myös internetin välityksellä Google-haun ja Pinterestistä löytyvien kuvien avulla. Tutkin erilaisia aistiesteettömyydestä kertovia blogikirjoituksia ja muiden opiskelijoiden tekemiä opinnäytetöitä, sekä esteettömyyteen ja aistien vanhenemiseen liittyviä internetsivuja. Aistiesteettömistä tiloista löytyi materiaalia melko hyvin, mutta hoivatiiloista löytyi vain muutama esimerkki. Nämä olivat pääosin virikkeellisiä ja kodikkaita hoivakoteja ikäihmisille tarjoavan yrityksen kohteita. Kartoitin erilaisia hoivataratkaisuja ja sovelsin niitä aistiesteettömään teoriaan pohjaten suunnitelmaani.

Lisäksi työn aikana tein yhteistyötä palvelutalon tulevan hoitajan ja Kuopion kaupungin kehittämiskoordinaattorin kanssa, joille esitin kysymyksiä teemahaastattelun muodossa. Koin teemahaastattelun parhaimmaksi tavaksi ottaa huomioon hoitajien toiveet ja tarpeet tilojen suhteen. Keskustelun aikana nousi esille asioita, jotka auttoivat suunnittelemaan tilat niin, että työskentely tulevaisuudessa tulisi olemaan mahdollisimman mutkatonta kaikille hoitajille ja muulle henkilökunnalle. Esitin vielä tarkentavia kysymyksiä suunnittelun eri vaiheissa ja päivitin teoriaosuutta sekä mallinnusta aina tarvittaessa.

Vaikka sain toimeksiantajalta melko vapaat kädet suunnittelulle, teimme valintojeni osalta yhteistyötä myös arkkitehtitoimiston ON:in suunnittelijoiden kanssa keskustelemalla eri vaihtoehdoista.

Yhtenä tiedonhankintamenetelmänä on käytetty asiantuntijoilta saatua tuntemusta. Osa tiloista sijaitsi hätäpoistumistiellä, jonka vuoksi kalustukseen tuli kiinnittää erityistä huomiota. Asian tiimoilta kävin sähköpostikeskustelua Kuopion alueen palotarkastajien kanssa ja sain näin kalustusta koskevat kriteerit.

Suunnittelussa mukana olleella hoitajalla oli ennestään hyviä kokemuksia Woodin kalusteista ja siksi päädyin käyttämään niitä suunnitelmissani. Kävimme myös Woodin myyjän kanssa sähköpostikeskustelua työn eri vaiheissa kalustevalintoja tehdessäni. Hänellä on kokemusta palvelutalojen kalustamisesta ja tietoa käytetyimmistä materiaaleista ja esimerkkejä asiakkaiden tarpeista.

*Millaisia
sisustusarkkitehtuurisia
ratkaisuja voin hyödyntää
parantaessani asukkaiden
havainnointia ja
liikkumista tiloissa?*

*Vaatiiko aistiesteettömän
ympäristön suunnittelu
enemmän kompromisseja eri
ratkaisujen suhteen, kuin
perinteinen hoivatiilojen
suunnittelu?*

*Kuinka
saada laitospmainen
ympäristö yleisilmeeltään
kodinomaiseksi niin, että
sen toiminnot palvelevat
käyttäjien tarpeita ja
helpottavat henkilökunnan
työtä?*

Aisti on eliöiden keino havainnoida erilaisten ärsykkeiden avulla ympäristöään. Kaikkiin aisteihin liittyy niille ominainen aistinelin. Ihmisen viisi perusaistia ovat hajuaisti, makuaisti, kuuloaisti, tuntoaisti ja näköaisti. (Wikipedia, aistit 2022.)

Aistiesteettömyys on aivoille tärkeiden virikkeiden ja rentoutumisen tasapainoa, jossa usein auttaa harmoninen ympäristö (Pelto-Huikko 2018).

Esteettömyys on fyysisen maailman saavutettavuutta (Wikipedia, esteettömyys 2022).

Harmonia tarkoittaa yleisesti sopusointua, ja sillä voidaan viitata erilaisiin asioihin monissa eri tilanteissa (Wikipedia, harmonia 2022).

Hoitoympäristö käsitteenä on laaja ja se koostuu ihmisen ulkopuolisista ympäristöistä erilaisissa hoitopaikoissa. Hoitopaikkoina voivat olla sairaala tai potilaan oma koti. Hoitoympäristön osa-alueiksi luetaan niin fyysinen, psyykinen kuin sosiaalinenkin ympäristö. (Tiitinen 2008.)

Hoivakoti = Itsestään huolehtimaan kykenemättömien vanhusten kodinomainen hoitolaitos (Suomisanakirja julkaisuaika tuntematon). Hoivakodit tarjoaa ympärivuorokautista hoivaa ja huolenpitoa ja ne on tarkoitettu sellaisille ikäihmisille, jotka tarvitsevat jo enemmän apua ja hoitajien välitöntä ympärivuorokautista läsnäoloa esimerkiksi muistisairauden takia. Aukkaat asuvat omissa huoneissaan ja lisäksi heillä on yhteiskäyttöön tarkoitettuja tiloja. (Saga palvelutalot julkaisuaika tuntematon.)

Hämäräadaptaatio tarkoittaa verkkokalvon sopeutumista hämäärään valaistukseen (Terve.fi julkaisuaika tuntematon).

Ikäihminen = Ikääntynyt, vanhus, seniori. Suomen lainsäädännössä ikääntyneellä väestöllä tarkoitetaan yli 65-vuotiaita eli vanhuuseläkkeeseen oikeuttavassa iässä olevaa väestöä. Laissa iäkäs henkilö on määritelty sellaiseksi, jonka toimintakyky on heikentynyt korkean iän myötä alkaneiden, lisääntyneiden tai pahentuneiden vammojen tai sairauksien vuoksi, tai jos korkeaan ikään liittyy rappeutumista. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2019.)

Kognitio on kokonaisuus, joka liittyy mielen toimintoihin, kuten havaitsemiseen, tarkkaavuuteen, muistiin, oppimiseen, päättelykykyyn, toiminnanohjaukseen ja kieleen (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2021).

Orientoituminen = Itsetietoisuutta (Suomisanakirja julkaisuaika tuntematon), joka tarkoittaa kykyä tunnistaa itsensä yksilönä irrallisena ympäristöstä ja muista yksilöistä (Wikipedia, itsetietoisuus 2022).

Aikaan ja / tai paikkaan orientoituminen = Tiedostaminen omasta itseystään, sijainnista, ympäristöstä (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2016).

Disorientoituminen kuuluu muistisairauteen, jota voidaan nimittää myös sekavuudeksi tai ajan, paikan ja ympäristön hahmottamisen häiriöksi (Memocate julkaisuaika tuntematon).

Palvelutalo on asumismuoto, jossa ikäihminen asuu itsenäisesti omassa asunnossaan ja valitsee asumisensa rinnalle tarvittavia kotipalveluita. Palveluita voivat olla esimerkiksi hoiva-, siivous- ja ruokapalvelut. Palvelutalossa on paikalla hoitohenkilökuntaa. (Saga palvelutalot julkaisuaika tuntematon.)

Tehostettu palveluasuminen on avohoitoa ja asukkaista huomattava osa on iäkkäitä henkilöitä. Tehostettu palveluasuminen voi olla lyhytaikaista tai pitkäaikaista ja tehostetun palveluasumisen yksikössä on paikalla henkilöstöä ja palveluja järjestetään asiakkaan tarpeen mukaisesti ympärivuorokautisesti. (Kuntaliitto 2020.)

Toiminnallisuus on mahdollisuus tai kyky tehdä jokin toiminto (Suomisanakirja julkaisuaika tuntematon).

Saavutettavuus on sosiaalista, psyykinistä ja kognitiivista esteettömyyttä.

Sosiaalinen esteettömyys voi olla yhteistä kieltä, esimerkiksi puhetta, kuvia, kirjoitusta tai viittomia.

Psyykinen esteettömyys on esimerkiksi mukauttamista työn järjestämisessä, joka on itsenäistä selviytymistä tukevien yksilöllisten ratkaisujen löytämistä.

Kognitiivinen esteettömyys voi olla viestinnässä sanontojen tai metaforien ja ironian välttämistä. (Autismiliitto julkaisuaika tuntematon.)

TOIMEKSIANTO

Teen opinnäytetyön kuopiolaisen Arkkitehtitoimisto ON Oy:n kautta, jolta Niiralan Kulma Oy oli tilannut uuden Kuopion Leväselle sijoittuvan palvelukodin suunnittelun. Toimisto oli laatinut arkkitehtisuunnitelmat, joiden pohjalta pääsen työstämään sisustussuunnitelmaa.

2.1 TOIMEKSIANTO JA TYÖNKUVAUS

Niiralan kulma ja Kuopion kaupunki allekirjoittivat aiesopimuksen 4.4.2021, jonka mukaan Leväsen palvelutalon tontille laaditaan tonttijaon muutos ja tontti jaetaan kahdeksi. Toinen tontti ja Leväsen palvelutalo jää kaupungin omistukseen. **Toinen tontti vuokrataan Niiralan Kulma Oy:lle (LIITE 1), jolle toteutetaan tehostettua palveluasumista.** Niiralan kulma on purkanut nk. Kivelän ja Osasto 3:n rakennukset kesällä 2021, ja loput tontilla säilyvät rakennukset jäävät Niiralan kulma Oy:n omistukseen. (Kuopion kaupunki, kaupunkirakennelautakunta 2022, 1.)

Kuopion kaupungin omistama Niiralan Kulma Oy haki poikkeuslupaa 60-paikkaiselle tehostetun asumisen uudisrakennushankkeelle, jolla korvataan vuosia sisäilmaongelmista kärsivän Puijonlaakson palvelukeskuksen asumispalveluja. Suunnitelman mukaan Puijonlaakson laitoshoidon asiakkaat siirtyvät 2021 loppupuolella valmistuneeseen Pyörön palvelutalo Liito-oravan tehostetun palveluasumisen tiloihin ja lyhytaikaisen hoivan asiakaspaikat jäävät Puijonlaakson palvelutaloon, kunnes Leväsen uusi palvelutalo (Kivelä) valmistuu, jolloin nykyinen Leväsen rakennus voidaan ottaa lyhytaikaisen hoivan käyttöön. Rakennustyöt on aloitettu alkuvuodesta 2022 ja arvioitu valmistumisajankohta on kesäkuun loppuun 2023 mennessä. (Sosiaali- ja terveysministeriö, OHO/OHJA Lind Jussi STM 2021, 1.)

Myös Ylen uutiset julkaisi internetsivuillaan 25.1.2021 artikkelin aiheesta, jonka mukaan Kuopion kaupunki purkaa Leväsen palvelukeskuksen päärakennuksen (KUVA 2, sivu 12) ja rakentaa sen tilalle uuden palvelukodin. Puijonlaakson palvelutaloon on tarkoitus rakentaa 30-paikkainen muistiyksikkö, johon Leväsen muistiyksikkö siirtyy. (Salokangas 2021.)

Pääurakoitsijana kohteessa toimii rakennusliike Soimu Oy. Yritys on keskittynyt päätoimisen omien asuinkiinteistöjen rakentamisen ohella liike- ja teollisuusrakentamiseen, sekä remontti- ja urakointipalveluun ympäri Suomen. (Soimu julkaisuaika tuntematon.)

KUVA 2. Leväsen palvelukeskuksen päärakennus (Karhunen 2021).

2.2 TYÖN RAJAUS

Toimeksiannon opinäytetyötäni varten sain arkkitehtitoimisto ON:in kautta, jonne otin itse yhteyttä ja kysyin mahdollisista projekteista opinäytetyötäni varten käytettäväksi. Palvelutalo Kivelä oli juuri sillä hetkellä siinä vaiheessa, että rakennuksen osalta käytetyt materiaalit oli valittu ja sisustussuunnitelmien tekeminen alkoi olla ajankohtaista. Tapasin suunnittelijat arkkitehtitoimisto ON:in toimipisteellä, jolloin kävimme läpi tarvittavat suunnitelmat ja materiaalivalintoja koskevat kohteet. Sain palvelutalo Kivelään valitun osastonhoitajan, sekä Kuopion kaupungin hoivapalveluiden kehittämiskoordinaattorin yhteystiedot, joiden kanssa tekisin yhteistyötä suunnitelmien tekemisessä.

Työni rajoittuu Leväsen palvelutalo Kivelän sisustussuunnitelman tekemiseen ennalta määriteltyihin tiloihin, joita ovat ensimmäisen ja toisen kerroksen oleskeluhuoneet, ruokailutilat, henkilökunnan taukotilat, kansliat ja työhuone. Suunnitelmani lähtökohtanani on aistiesteettömyys ja asiakkaan toiveet ja tarpeet. Suunnitelmalla pyrin vaikuttamaan henkilökunnan, asiakkaiden ja vierailijoiden viihtyvyyteen ja parantamaan heidän hyvinvointiaan ja työviihtyvyyttä aistiesteettömien valintojen kautta. **Koska aistiesteettömyyteen kuuluu useita aihealueita ja hoivatilojen suunnittelu on aiheena varsin laaja, pyrin nostamaan opinäytetyössäni esille oman suunnitelmani kannalta olennaisimmat asiat.**

Työni kattaa pintamateriaalien valinnat arkkitehtitoimisto ON:lle ja sisustussuunnitelman kalusteiden osalta Kuopion kaupungin kehittämiskoordinaattorille. Suunniteltaviin tiloihin lukeutuvat 1. (KUVA 3, sivu 14) ja 2. (KUVA 4, sivu 15) kerroksen asukashuoneet, käytävät ja oleskelu- ja ruokailutilat, sekä hissikuilut, porraskäytävät, konttorit, toimisto ja henkilökunnan taukotilat.

Suunnitelmaan sisältyy:

- Asukashuoneiden lattia- ja vaatekaappien materiaalivalinnat
- Käytävien lattioiden, seinävärien ja asukashuoneiden ovien valinnat
- Hissikuilun seinävärin määrittely
- Oleskelutilojen irtokalusteiden, tekstiilien, lattiapintojen ja seinävärien valinnat
- Ruokailutilojen irtokalusteiden, tekstiilien, lattiapintojen ja seinävärien valinta
- Toimiston irtokalusteiden, tekstiilien ja lattiapintojen määrittely
- Kanslioiden irtokalusteiden, tekstiilien ja lattiapintojen määrittely
- Henkilökunnan taukotilojen irtokalusteiden ja tekstiilien valinta, sekä lattiapintojen ja kiintokalusteiden värien määrittely
- Akustiikkataulujen kuvien valinta porraskäytäviin, sekä oleskelu- ja yhteisiin ruokailutiloihin

Pintoihin valitut materiaalit ja sävyt täydennetään arkkitehtitoimiston laatimaan väriselosteeseen ja irtokalusteista ja päällysteistä tehdään Kuopion kaupungille kalustelista ja kalustepohjakuvat. Lopulliseen työhöni liitän lisäksi visualisointikuvat.

KUVA 3. Leväsen palvelutalo Kivelä, suunniteltavat tilat kerros 1 (Loimi 2022).

KUVA 4. Leväsen palvelutalo Kivelä, suunniteltavat tilat kerros 2 (Loimi 2022).

LÄHTÖKOHDAT

Koska arkkitehtisuunnitelmat on tehty suunnitteluni alettua, vaikuttaa se osittain suunnitelmiini. Käytän rakennukseen valmiiksi valittuja sävyjä myös sisustussuunnitelmassa, jolloin kokonaisuus säilyy yhtenäisenä.

Rakennuttamiseen vaikuttavat määräykset vaikuttavat valintoihini huomattavasti ja esimerkiksi paloturvallisuus ja muut hoivatiilojen rakennusmääräykset tulevat näkymään aikaansaannoksessani.

3.1 ARKKITEHTISUUNNITELMAT

Suunniteltavassa rakennuksessa on kolme kerrosta ja lisäksi kellarikerros, jossa sijaitsee muun muassa henkilökunnan sosiaalitilat, varastoja ja teknisiä tiloja (LIITE 2).

Henkilökunnan sosiaalitiloja on kaksi; toinen, suurempi niistä on määritelty 60:lle henkilölle. Suuremman sosiaalitilan yhteydessä on suihku, sekä kaksi WC-tilaa. Toinen sosiaalitila on mitoitettu 10:lle henkilölle ja sen yhteydessä on yksi WC-tila ja suihku. Sosiaalitilat yhdistyy yhteiseen eteiseen, josta on kulku käytävän kautta hissille, teletilaan ja sähköpääkeskukselle. Toisessa suunnassa käytävää sijaitsee varasto, suurempi hissi ja huoltoeteinen, jonka kautta pääsee kulkemaan ulos, missä sijaitsee muun muassa jätekylmiö ja jätevarasto. Kellarikerroksessa sijaitsee lisäksi varasto, sekä lämpö- ja sprinklerikeskus, jonne pääsee kulkemaan ulkokautta.

1. kerros on asukkaille tarkoitettu kerros (KUVA 8, sivu 21). Kerroksessa sijaitsee 27 yhden henkilön asukashuonetta ja yksi kahden hengen huone. Huoneet jakaantuvat kahteen siipeen, joissa molemmissa sijaitsee omat oleskelutilansa, joista on pääsy parvekkeelle. Porrashuoneet sijaitsevat oleskelutilojen yhteydessä, jotka toimivat myös hätäpoistumisteinä. Siipien välissä sijaitsee tauko- ja työtiloja, varastotiloja, pesuhuoneita ja kaksi ruokailuhuonetta, joista on pääsy isommalle parvekkeelle. Hissi sijaitsee rakennuksen takakulmassa.

2. kerros on edellämainitun kaltainen asukkaille ja henkilökunnalle tarkoitettuineen tiloineen (KUVA 9, sivu 22). Eroja huoneiden, lähinnä varastotilojen sijoittelussa on, mutta suunnitelmani koskevien tilojen kohdalla huomioon otettava ero on se, että toisessa kerroksessa ei ole työtilaa, kuten ensimmäisessä kerroksessa.

3. kerros on ullakkotilaa ja siellä sijaitsee Ilmanvaihtokonehuone.

Suunnitelmani koskee 1. (KUVA 3, sivu 14) ja 2. kerroksen (KUVA 4, sivu 15) valmiiksi määriteltyjä tiloja, joihin suunnittelen sisustuksen ja teen materiaalivalinnat kiintokalusteisiin.

3.2 VALMIIKSI MÄÄRITELLYT MATERIAALIT

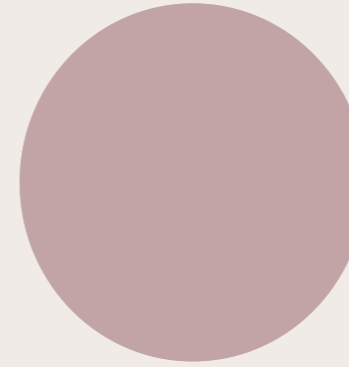
Sisustussuunnitelmani pohjautuu arkkitehtisuunnitelmiin ja rakennepintoihin valittuihin materiaaleihin. Julkisivuissa on käytetty punaruskeaa, harmaata ja keltaista julkisivulevyä ja -tiiltä, joista poimin värisävyjä käytettäväksi myös sisätiloihin (KUVA 6, sivu 19). Tällä tavoin punainen lanka jatkuu ulkoa sisätiloihin, jolloin lopputulos säilyy harmonisena ja kokonaisena. Värimaailma sopii aistiesteettömään sisustukseen luonnollisuuden ja maanläheisyytensä vuoksi.

Asukkaiden wc-tiloihin oli jo valmiiksi valittu laatat seiniin ja lattiaan. Lattialaataksi oli valittu keskiruskeaa laattaa, josta poimin värisävyn sopimaan myös muiden tilojen lattiaihin. 1. kerroksen seinälaatat tulevat olemaan valkoisen rinnalla murrettua vihreää, josta jatkoin värimaailmaa kyseisen kerroksen käytävillä sijaitseviin tehosteseiniin. Myös 2. kerroksen wc-tiloissa on tehosteena värillistä laattaa, josta poimin vaalean roosan ja vein samaisen kerroksen tehosteväriksi hieman murretumalla punaruskealla (KUVA 5, sivu 18). Tämän tarkoitus on luoda kumpaankin kerrokseen omat värimaailmansa, jolloin ne ovat selvästi erottuvat toisistaan ja tunnistettavia tietyiksi kerroksiksi. Samoja sävyjä on käytetty myös kalusteissa ja tekstiileissä, jotta kokonaisuus säilyisi yhtenäisenä.

Myös asiakas piti maanläheisestä värimaailmasta, joka valikoitui molempien suunniteltavien kerrosten pääpainoksi.

LPC P21 kaakeli
19,7X19,7
Branco Satin 20/231
Tasapintainen matta

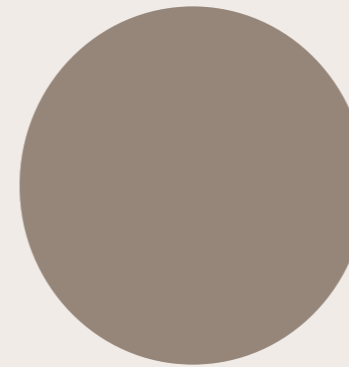
LPC P21 kaakeli
19,7X19,7
Uni Ameixa PC615
Tasapintainen kiiltävä

LPC P21 lasitettu klinkkeri
19,7X19,7
Uni Pimenta PP625
Tasapintainen matta
Kaliberiluokiteltu

LPC P21 kaakeli
19,7X19,7
Uni Alecrim PC613
Tasapintainen kiiltävä

LPC P21 lasittamaton porcelanato
9,7X9,7
Uni Moka PG127N
Tasapintainen matta
Lasikuituverkolla 29,7X29,7

KUVA 5. Valmiiksi valittujen kaakeleiden värisävyt (Loimi 2022).

Julkisivu koilliseen

Julkisivu kaakkoon

Julkisivu lounaaseen

Julkisivu luoteeseen

3.3 ASIAKKAAN TOIVEET JA TYÖN SUUNNITTELUUN VAIKUTTAVAT SÄÄDÖKSET JA MÄÄRÄYKSET

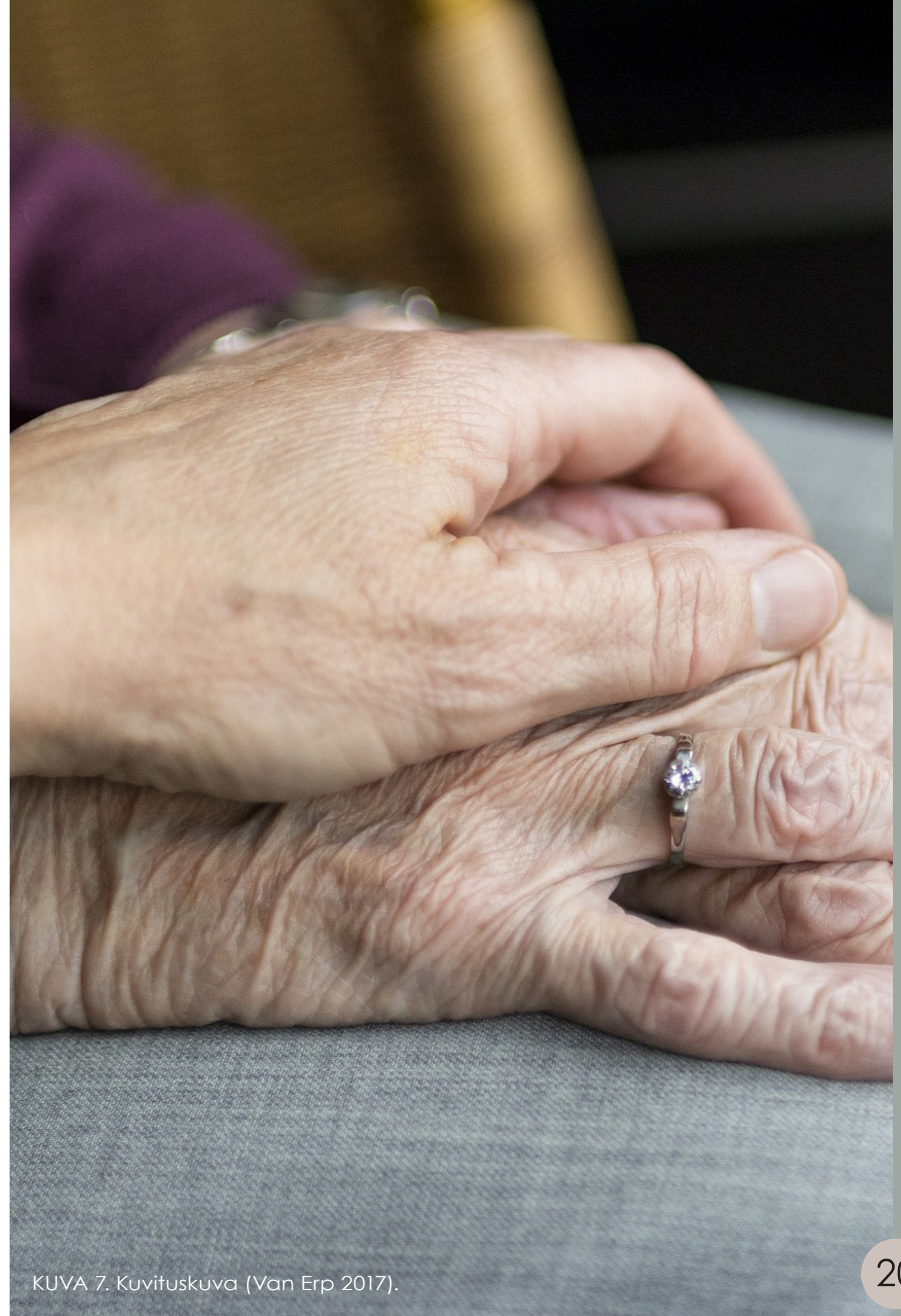
Asiakkaan toiveet tilojen suhteen:

- Kanslioihin vähintään kuudelle hengelle työpisteet
- Toimistoon / työtilaan iso työpöytä ja laskutilaa
- Eri korkuisia ja kokoisia pöytiä ja tuolia ruokailutiloihin
- Muunneltavat ruokailutilat
- Paljon säilytystilaa kanslioihin ja toimistoon
- Oleskelutilaan säilytin esimerkiksi varavaipoille (KUVA 8, sivu 21 ja KUVA 9, sivu 22).

Tiloja koskevat paloturvallisuusluokan SL1 määräykset ja säädökset. Suunnitelmassa on noudatettu kalusteiden sijoittelun osalta vanhusten palveluasumisen RT 93-11134 mitoitusohjeita.

RT 93-11134 on ohje, joka on tarkoitettu uudisrakentamiseen ja sovellettavissa korjausrakentamiseen. Ohjeessa on esitetty vanhusten palveluasumiskohteiden, palvelutalojen ja ryhmäkotien suunnittelu- ja mitoitusohjeita. Ohjeen on laatinut Rakennustietosäätiön toimikunta 319. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen. Ohjeet 2013, 32.)

*Koen suunnittelussa
ensisijaisen tärkeänä toteuttaa
asiakkaan toiveet niin hyvin
kuin mahdollista. Mielestäni
julkisten tilojen suunnittelussa tulisi
enemmän hyödyntää tulevien
käyttäjien kokemuksia ja pidentää
näin ollen rakennuksen
käyttöikä.*

KUVA 7. Kuvituskuva (Van Erp 2017).

KUVA 8. Leväsen palvelutalo Kivelä, vyöhykepohjapiirros kerros 1 (Loimi 2022).

EI MITTAKAAVASSA

- Oleskelu
- Kanslia
- Ruokailu
- Tauko
- Käytävä
- Parveke

KUVA 9. Leväsen palvelutalo Kivelä, vyöhykepohjapiirros kerros 2 (Loimi 2022).

AISTIESTEETTÖMYYS

Esteettömydessä otetaan huomioon ihmisten moninaisuus sekä rakennetun ympäristön suunnittelussa, toteuttamisessa ja ympäristön kunnossapidossa. Se ei kuitenkaan ole pelkästään liikkumiseen liittyvää esteettömyyttä, vaan siihen liittyy myös esimerkiksi näkemiseen, kuulemiseen, ymmärtämiseen ja kommunikaatioon liittyvät asiat. (Invalidiliitto julkaisuaika tuntematon.)

Aistiesteettömyyttä arvioidaan kuulo-, näkö-, tunto- ja hajuaistein. Erilaiset päivän tapahtumat kuormittavat aisteja, mutta oikeanlaisten valintojen avulla voidaan luoda päivän kuormituksesta palauttavia ympäristöjä, joissa viihdytään ja voidaan paremmin. (STT info, Sikla 2018.)

Tässä luvussa käsitelen ikääntymiseen, aisteihin ja aistiesteettömyyteen liittyviä asioita. Aiheet ovat itsessään laajoja ja niihin liittyy paljon tietoa, joten käsitelen niitä niiltä osin, mitkä koskevat omaa työtäni.

4.1 AISTIT JA IKÄÄNTYMINEN

Ikääntymisen myötä ihmisen kaikki aistit muuttuvat. Maku-, haju-, kuulo-, näkö- ja tuntoaistit heikkenevät ja vaikuttavat ihmisen jokapäiväiseen toimintaan ja tekemiseen. Huono valaistus, melu, moni yhtäaikainen häiritsevä tapahtuma tai liiallinen informaation määrä saattavat alentaa iäkkäiden henkilöiden toimintakykyä. Iän myötä uuden tiedon omaksuminen hidastuu ja kiputilat lisääntyvät sairauksien ja vaurioiden seurauksena. (Friis-Hasché & Nordenram 2017.)

Kuulon huonontumisesta kärsii noin 25 - 30% eläkeikäisistä ja ensimmäisenä ongelmia tuottaa korkeiden äänien havaitseminen. Vanhuudesta johtuva kuulon heikentyminen on yleensä symmetristä ja vaikuttaa äänen tulosuunnan havaitsemisen ja konsonanttien kuulemiseen. (Terveysverkko julkaisuaika tuntematon.) Iäkkään on vaikeaa erottaa puhetta ja ääniä meluisassa ympäristössä, jonka vuoksi heidän saattaa olla vaikeaa ymmärtää informaatiota joka annetaan esimerkiksi suuressa meluisassa odotushuoneessa tai hoitolaitoksen kokoustilassa. (Friis-Hasché & Nordenram 2017.)

Yleisin iän tuoma muutos näköön huomataan ensimmäisenä lähinäön huonontumisena, jolloin silmä ei pysty tarkentamaan näköä lähietäisyydelle. Toinen merkittävä muutos on hämäränäön huonontuminen. 70-vuotias tarvitsee kaksinkertaisen määrän valoa nähdäkseen verrattuna 40-vuotiaaseen ja silmät tarvitsevat pidemmän ajan hämärään tottumiseen. Vanhenemisen myötä näkökenttä kapeutuu, näköärsyksen käsittely hidastuu ja näön merkitys tasapainon säätelyssä lisääntyy. (Terveysverkko julkaisuaika tuntematon.) Myös kontrastinäkö huononee iän myötä (Friis-Hasché & Nordenram 2017).

Ikääntyessä myös hajuaisti saattaa heikentyä, mutta keskimääräisesti naisten hajuaisti on parempi kuin miesten. Vaikka hajuaisti heikentyy, on hajumuisti tarkka ja jotkin tuoksut saattavat tuoda mieleen vanhoja muistoja ja hetkiä pitkänkin ajan takaa. (Terveysverkko julkaisuaika tuntematon.)

Tuntoaisti on muistisairaille tärkeä ympäristötiedon välittäjä ja se säilyy muita aisteja paremmin ikääntyessä. Muistisairaaseen henkilöön voidaan saada yhteys tuntoaistin kautta saatavilla virikkeillä ja kommunikoida vielä kun sairaus on pitkällä. Tuntoaistin heikkeneminen vaikuttaa myös hienomotoriikkaan ja kykyä aistia raajojen asentoa. Koska oman kehon ja ympäristön suhteen laatua ei hahmoteta enää hyvin, voi se altistaa tapaturmille. (Ympäristöministeriö, Rappe & Kotilainen & Rajaniemi & Topo 2018, 40.)

4.1.1 KOGNITIIVINEN VANHENEMINEN

Ikääntymisen myötä aivoissa tapahtuu monenlaisia muutoksia ja esimerkiksi yhdessä joidenkin pitkäaikaissairauksien kanssa se voi aiheuttaa kognition heikkenemistä, eli kognitiivista ikääntymistä. (Tuomainen & Hänninen 2000.) Kognitiivisen toimintakyvyn muotoja ovat kielelliset taidot, tarkkaavuus, havaitseminen, muistaminen, toiminnanohjaus ja liiketaidot, sekä tunne-elämä ja motivaatio. Kognitio tarkoittaa tiivistettynä ihmisen kykyä puhua, ajatella, muistaa ja suunnitella. (Sirku & Henna & Eliisa & Heli julkaisuaika tuntematon.)

Kielellisiä toimintoja ovat puhe, lukeminen ja kirjoittaminen. Ihminen käyttää kielellisiä käsitteitä myös havaintojen ja muistikuvien jäsentämiseen ja tunnistettavien kohteiden nimeämiseen. Tarkkaavuus vaikuttaa siihen, mitä havaitaan ja sitä ohjaavat ulkoiset tekijät, kuten voimakkaat tai poikkeavat ärsykkeet ja ihmisen sisäiset tekijät, kuten odotukset, aikaisempi tieto, mieliala ja tunnereaktiot. (Sirku & Henna & Eliisa & Heli julkaisuaika tuntematon.)

Havaitsemisen avulla ihminen hankkii tietoa ympäriltään, pääasiassa kuulo- ja näköhavaintojen avulla. Havaitsemisessa oleellisinta on kyseessä olevan tehtävän kannalta olennaisten asioiden erottaminen epäolennaisista. (Sirku & Henna & Eliisa & Heli julkaisuaika tuntematon.)

Oman toiminnan arviointi, tavoitteellinen suunnittelu ja toteutus on toiminnanohjausta ja sen sujumiseksi ihminen käyttää omien kokemusten ja pitkäkestoisen muistin tietovarastoja, sekä toimintojen suunnittelua ja vertaamista tavoitteeseen. Tavoitteeseen päästäkseen on myös pystyttävä muuttamaan tai mukauttamaan toimintaa. Kognitiivisen toiminnan tavoitteellisuuteen vaikuttavat vahvasti motivaatio ja tunteet. Aiemmat kokemukset, mieliala, odotukset ja tavoitteet vaikuttavat vahvasti ihmisen havaintokykyyn, tarkkaavaisuuteen, sekä muistamiseen ja sitä kautta koko toiminnanohjaukseen. (Sirku & Henna & Eliisa & Heli julkaisuaika tuntematon.)

On olemassa lyhytkestoista eli työmuistia, joka on kestoltaan ja kapasiteetiltaan rajallinen, sekä pitkäkestoista muistia, jossa tieto voi säilyä jopa vuosikausia. Muistin avulla säilötään tietoa, opitaan uutta ja palautetaan mieleen jo opittuja asioita sekä henkilökohtaisia kokemuksia. (Sirku & Henna & Eliisa & Heli julkaisuaika tuntematon.)

Kognitiivinen ikääntyminen on yksilöllistä ja voi alkaa heiketä jo keski-iässä joiltakin osin. Varhainen kognitiivisen kehityksen tukeminen voi auttaa muistisairauksien ehkäisyssä ja kognitiivinen ikääntyminen on koko elämän aikana tapahtuvaa muutosta muistissa ja muissa tiedonkäsittelyyn liittyvissä toiminnoissa. (Vuoksimaa 2019.)

KUVA 10. Kuvituskuva (Vašek 2017).

4.1.2 KOGNITIIVISEN TOIMINTAKYVYN TUKEMINEN

Muistisairaanaan hyvivoinnista on tärkeää pitää huolta ja siihen kuuluvat muun muassa tasapainoinen ja riittävä ravitsemus ja nesteytys, levon ja liikunnan oikea suhde, hyvä hygienia ja miellyttävät vaatteet ja ympäristö (Muistiliitto julkaisuaika tuntematon). Uusimmat tutkimustulokset ovat osoittaneet, että erilaiset harjoitukset vaikuttavat myönteisesti kognitiiviseen kyvykkyyteen iäkkäänäkin. Harjoittelulla voidaan lisätä kognitiivista kapasiteettia tai ainakin hidastaa sen heikkenemistä. (Sirku & Henna & Eliisa & Heli julkaisuaika tuntematon.)

Aivoja tulee käyttää, tai ne heikkenevät ja esimerkiksi television katsominen voi olla passivoivaa (Terveysverkko julkaisuaika tuntematon). Onkin hyvä, jos ikääntyneellä on aivoja treenaavia aktiviteetteja kuten opiskelu. Vaikka uusien asioiden oppiminen ikääntyneellä vie vähän enemmän aikaa, ylläpitää ja kehittää se kognitiivista toimintakykyä. (Sirku & Henna & Eliisa & Heli julkaisuaika tuntematon.)

Luovat harrastukset, kuten musiikki, kirjoittaminen ja maalaaminen sekä pelit, kuten shakki kehittävät luovuutta ja ongelmanratkaisutaitoja. Kognitiivisen toimintakyvyn kannalta hyviä harrastuksia ovat työn suunnittelua ja arviointia sisältävät käden taidot kehittävät harrastukset. Sosiaalinen aktiivisuus, kuten kanssakäyminen ystävien ja sukulaisten kanssa edistää psyykkistä toimintakykyä. (Sirku & Henna & Eliisa & Heli julkaisuaika tuntematon.)

Liikunnalliset aktiviteetit ja hyötyliikunta, esimerkiksi marjastus, kävely tai kuntosaliharjoittelu ylläpitävät fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä. Liikunta vilkastuttaa aivotoimintaa ja parantaa aivojen verenkiertoa ja hapen saantia. Erilaisella liikunnalla on havaittu olevan myönteisiä vaikutuksia muistiin ja toiminnan ohjaukseen. (Sirku & Henna & Eliisa & Heli julkaisuaika tuntematon.)

Kognitiiviseen toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä ovat myös ravitsemus, nautintoaineiden käyttö, sekä levon ja unen tarpeen tyydyttäminen. Krooninen tai lyhytkestoinenkin suuri univaje heikentää kognitiivisia suorituksia, jotka yleensä kuitenkin palautuvat ennalleen univajeen poistuttua. (Sirku & Henna & Eliisa & Heli julkaisuaika tuntematon.) Ruokavalio ja sen laatu vaikuttaa muistisairauksien kehittymiseen koko ihmisen elämän, erityisesti keski-ikässä (Suominen & Lehtisalo 2020).

Sairauden oireet ja eteneminen on yksilöllisiä ja niihin vaikuttavat monet seikat, kuten sairastuneen persoonallisuus, elämäkokemus, kivut ja muut tunteet ja oma, sekä muiden suhtautuminen sairastumiseen. (Muistiliitto julkaisuaika tuntematon.)

KUVA 11. Kuvituskuva (Leal 2018).

4.2 FYYSISET MUUTOKSET

Myös kehon rakenne ja koostumus muuttuu iän myötä ja esimerkiksi vartalon pituus lyhenee 40:stä ikävuodesta alkaen. 25:stä ikävuodesta 50 ikävuoteen paino nousee lähinnä lisääntyneenä rasvan määränä, mutta koska luun ja lihaskudoksen määrä vähenee, ei paino tämän jälkeen välttämättä enää nouse. Luusto uudistuu niin, että vanhaa luuta poistuu ja uutta rakentuu tilalle koko eliniän. Noin 40-vuotiaana luiden mineraalikato alkaa ja jatkuu koko loppuelämän ajan. (Terveysverkko julkaisuaika tuntematon.)

Nivelnesteiden määrä vähenee vanhetessa ja sidekudoksen määrä nivelessä lisääntyy, mikä aiheuttaa rajoituksia nivelien liikelaajuuksissa. Ikäihmiset saattavat joutua luopumaan heille tärkeistä toiminnoista liikelaajuuden rajoitusten takia. Aktiivisella liikkuvuusharjoittelulla liikelaajuuksia saadaan pidettyä yllä. (Terveysverkko julkaisuaika tuntematon.)

20 - 30 vuoden iässä lihasten suorituskyky on parhaimmillaan, jonka jälkeen se alkaa vähentyä, merkittävimmiään vasta 50 - 60 vuoden jälkeen. Monet pitkäaikaissairaudet, lääkitys, hermoston ja hormonitoiminnan muutokset, lihasten käyttämättömyys ja aliravitsemus vaikuttavat lihasheikkouksiin ikääntymisen lisäksi. Myös reaktioaika pitenee, joka johtuu hermojen johtonopeuden putoamisesta. Hermosto on tärkeä säätelyjärjestelmä ja siinä tapahtuvat muutokset vaikuttavat koko kehoon. (Terveysverkko julkaisuaika tuntematon.)

Tasapaino-ongelmat ovat iäkkäiden mielestä arkea eniten rajoittavia asioita. Heikentynyt asennonhallinta lisää riskiä kaatua ja siihen vaikuttavat motoriset ominaisuudet. Kehon asennon hallintaan osallistuvat useat eri elimet, aistit ja hermostot. Esimerkiksi monet sairaudet, lääkkeet ja alkoholi lisäävät tasapaino ongelmia. (Terveysverkko julkaisuaika tuntematon.)

Prosessia, jossa henkilö kerää eri aistielimensä avulla havaintoja ympäristöstä ja toiminnastaan kutsutaan havaintomotoriikaksi. Jotta henkilö voi valikoida ja käynnistää kuhunkin tilanteeseen sopivat liikkeet, hän käsittelee, valikoi ja yhdistää näitä tietoja aikaisemman tiedon perusteella. Tutkimusten mukaan ikääntyneiden keskeinen syy päivittäisten perustoimintojen rajoittumiseen on havaintomotorisen järjestelmän toiminnan heikkeneminen. Muut iän tuomat muutokset liittyvät esimerkiksi verenkierto- ja hengityselimistöön ja kestävyYTEEN. (Terveysverkko julkaisuaika tuntematon.)

Vanhuuden tuomiin fyysisten muutosten haasteisiin ja iäkkään itsenäiseen arjesta selviytymiseen pystyy vaikuttamaan huomattavasti kalustevalinnoilla ja erilaisilla apuvälineillä. Jo pienetkin muutokset ja tekniset ratkaisut saattavat parantaa asunnon toimivuutta. Esimerkiksi korkeammat istuimet ja käsinojat tuoleissa auttavat tuolista pois nousemisessa ja siihen istumisessa. Käsijohteet seunustoilla antavat tukea kävellessä ja pyörätuolin avulla voi helpottaa iäkkään siirtymistä tiloista toiseen.

Lisäksi esimerkiksi kurottumisen ja ylettymisen helpottamiseen voidaan käyttää pidennettyjä varsia, tarttumapihtejä, kenkälusikoita ja erilaisia aputaseja. Painavammat, ohuemmat, muotoillut tai paksummat varret auttavat tarttumiseen ja kiinnipitämiseen lisähvojen, pidikkeitten ja erilaisten liukuesteiden ja päällysteiden ohella. Istumista voidaan helpottaa lonkka- ja satulatuoleilla ja erilaisilla tyynyillä ja tuilla. Erilaiset kellot, muistuttimet, kalenterit ja lääkeannostelijat voivat olla avuksi, jos muistamisen ja ajanhallinnan kanssa esiintyy ongelmia. Myös kivunlieventämiseen on erilaisia apuvälineitä ja tapoja helpottaa arkea, joita voivat olla esimerkiksi erilaiset tuet, ortoosit ja pehmusteet. Arjen helpottaminen erilaisin apuvälinein voi parhaassa tapauksessa pidentää iäkkään ihmisen kykyä selviytyä itsenäisesti arjesta, ja mahdollisuutta asua omassa kodissaan pidempään. (Päivi & Ilona & Aino K. julkaisuaika tuntematon.)

*Vanhenemismuutokset
elimistössä alkavat
noin 20–30-vuotiaana.
Näkyvät muutokset viimeistään
40–50-vuotiaana. Karkeasti
ajateltuna elimistön toiminnat
heikkenevät noin 1% vuodessa.
(Terveysverkko julkaisuaika
tuntematon.)*

4.2.1 ESTEETTÖMYYS

Esteettömyydellä tarkoitetaan esimerkiksi rakennettuja ympäristöjä, joissa ihmisten monimuotoisuus on huomioitu (Avaava julkaisuaika tuntematon). Fyysinen ympäristö, kuten esteettömät rakennukset, ulkoilualueet ja joukkoliikenne helpottavat ja mahdollistavat vammaisten ja iäkkäiden henkilöiden työssäkäyntiin ja harrastustoimintaan osallistumisen (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos julkaisuaika tuntematon).

Esteettömyys voi koskea ovien ja kulkuväylien leveyksiä tai luiskien luistamattomuutta joita määritellään muun muassa valtioneuvoston asetuksessa rakennuksen esteettömyydestä (Asetus 241/2017/Valtioneuvos: Valtioneuvoksen asetus rakennuksen esteettömyydestä, Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 117 e §:n 2 momentin nojalla, sellaisena kuin se on laissa 958/2012). Ympäristöministeriön ohje rakennuksen esteettömyydestä tarkentaa teknisiä vaatimuksia (RT 103302 Ympäristöministeriön ohje rakennuksen esteettömyydestä. Säännöskortti 2018). Kaikkia rakennushankkeeseen ryhtyviä velvoittavat esteettömyysasetuksen säännökset (Ympäristöministeriö 2018).

Joillekin esteettömyys on välttämätöntä, kuten liikkumis- ja toimimisesteisille sekä ikääntyville henkilöille, mutta siitä on kaikille hyötyä arkisten asioiden helpottuessa. Esimerkiksi tavaroiden kuljettamisen ja siivouksen yhteydessä kynnyksettömyydestä tai portaattomuudesta hyötyvät kaikki. Esteettömässä ympäristössä kaikki voivat toimia yhdenvertaisina ja se on osa kestävää kehitystä. (Invalidiliitto julkaisuaika tuntematon.) Esteettömyyden toteuttamisessa ei ole kyse järjestelyistä, vaan ajattelutavasta ja asenteesta (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos julkaisuaika tuntematon).

Kaikille soveltuva suunnittelu eli Design for All (myös inclusive design tai universal design), tarkoittaa strategioita ja periaatteita, joilla ympäristöt, tuotteet ja palvelut suunnitellaan kaikille käyttäjille (Esok julkaisuaika tuntematon), jolloin lähtökohtana on suunnitella ja toteuttaa kaikille soveltuvia ratkaisuja. Näin vähenee tarve tehdä erikseen esteetöntä, kun huomioidaan ihmisten moninaiset tarpeet jo alun perin, eikä se sulje pois yksittäisen henkilön oikeutta saada tarvitsemiaan palveluja. (Invalidiliitto julkaisuaika tuntematon.)

Esteettömyydessä ihmisten moninaisuus tulisi huomioida jo suunnitteluvaiheessa. Esteettömien ympäristöjen toteuttaminen rakentamisvaiheessa ei lisää kustannuksia, vaan vaatii hyvää suunnittelua ja toteuttamista. Kustannuksia vähentää jo se, ettei muutoksille tule niin paljoa tarvetta käyttöönoton aikana ja sen jälkeen. (Päivi & Ilona & Aino K. julkaisuaika tuntematon.) Tilojen muunneltavuus ja esteettömät ratkaisut mahdollistavat sen, että niissä voidaan toimia myös elämäntilanteen muuttuessa (Herkulex julkaisuaika tuntematon). Esteetön ympäristö voi mahdollistaa muutoin itsenäisesti toimintakyvyttömän henkilön itsenäisen asumisen ja toimimisen turvallisissa, toimivissa ja loogisissa tiloissa. (Päivi & Ilona & Aino K. julkaisuaika tuntematon.)

Esteettömyys on laaja käsite, joka esimerkiksi ymmärretään kaikille ihmisille sopivina tiloina, ympäristöinä, palveluiden tai tavaroiden helppokäyttöisyytenä, sekä oikea-aikaisena ja helposti ymmärrettävänä tiedonsaantina. Esteettömyys on mainittu YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevassa yleissopimuksessa ihmisoikeutena ja yhdenvertaisuutena ja osoittaa, että ympäristö kuuluu kaikille. (Gustafsson 2015)

EU:n esteettömyysdirektiivi vaatii, että viranomaiset ja yksityinen sektori tekevät tietyt tuotteet ja palvelut esteettömiksi. Direktiivi on laitettava kansallisesti toimeen jokaisessa EU-maassa 28.6.2022 mennessä. Tämä tarkoittaa muutoksia myös Suomen lainsäädäntöön. (Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö julkaisuaika tuntematon.)

Saavutettavuudella tarkoitetaan myös aineetonta ympäristöä, kuten palveluja, verkkosivuja ja viestintää, joiden pitäisi olla kaikille sopivia riippumatta ihmisen toimintakyvystä (Papunet julkaisuaika tuntematon). Palveluiden tulee olla kaikkien saatavilla ja esimerkiksi verkkopalveluiden tulee olla sisällöltään selkeää ja ymmärrettävää ja sen tulee olla luettavissa ruudunlukuapuvälineillä. Saavutettavuutta on myös ihmisten moninaisuuden huomioon ottava ilmapiiri ja asenteet. (Invalidiliitto julkaisuaika tuntematon.)

Saavutettavuusdirektiivi ja sitä seuraava kansallinen lainsäädäntö vaativat viranomaisia tekemään digitaaliset palvelut saavutettaviksi. Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta astui voimaan 1.4.2019. (Valtiovarainministeriö julkaisuaika tuntematon.)

Sosiaalinen saavutettavuus tai esteettömyys liittyy syrjimättömyyteen, yhdenvertaisuuteen ja asenteisiin. Ihmisten moninaisuutta kohtaan näkyvät myönteiset asenteet ovat jokapäivisiä ja näkyvät kaikissa ihmisten välisissä kohtaamistilanteissa arvostavana käyttäytymisenä muita kohtaan. Mahdollisuus osallistua ja toimia yhdenvertaisina yhteiskunnan eri osa-alueilla, kuten oppilaitoksissa, työpaikoilla, poliittisessa päätöksenteossa ja kulttuurielämässä ovat sosiaalista esteettömyyttä. (Invalidiliitto julkaisuaika tuntematon.)

4.2.2 IKÄIHMISTEN ERI ASUMISMUODOT

Palveluasuminen on jokaisessa kunnassa olevaa lakisäätelistä sosiaalipalvelua ja kattaa asunnon lisäksi asumiseen liittyvät asukkaan jokapäiväiselle suoriutumiseksi välttämättömät palvelut. Palveluasumista tarjoavat kunnat, järjestöt sekä yksityiset yritykset. Palveluasuminen on tarkoitettu vanhuksille ja muille, jotka vammansa tai muun puutteellisen toimintakyvyn vuoksi tarvitsevat jatkuvaa apua tai tukea omatoimiseen asumiseensa. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 2.)

Palveluasunto on tavallisessa asuntokannassa tai palvelutalossa sijaitseva asunto ja ne ovat joko vuokra-, omistus- tai asumisoikeusasuntoja. Palveluasunnon tilasuunnittelulla pyritään mahdollistamaan asukkaan päivittäisissä toimissa avustaminen ja tukemaan itsenäistä suoriutumista alentuneesta toimintakyvystä huolimatta. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 2.)

Palvelutalossa asutaan itsenäisesti vuokra- tai omistusasunnossa palvelutalon palveluiden ympäröimänä omassa senioriasunnossa. Siellä voidaan valita haluamiansa kotipalveluita esimerkiksi hoiva-, siivous- ja ruokapalveluita. Palvelutaloissa on paikalla hoitohenkilökuntaa (Saga palvelutalot julkaisuaika tuntematon) ja osa yhteisistä tiloista palveluineen voi olla myös muiden käytettävissä (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 2.)

Palvelukeskus voi olla itsenäinen yksikkö tai osa palvelutaloa ja siellä on erilaisia palvelu- ja toimintatiloja. Tiloja voi olla esimerkiksi ruokailu-, harrastus-, kuntoutus-, liikunta-, hoito- ja kaupallisten palveluiden tilat. Siellä voi olla kaikille avointa toimintaa neuvonnan ja ohjauksen, harrastusten, tai kahvilatoiminnan muodossa. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 2.)

Palvelukorttelit ovat monipuolisia palveluita kaikille ikäryhmille tarjoavia taajamien keskustoihin rakennettuja kokonaisuuksia, jotka näin myös tukevat ja tarjoavat vanhusten palveluasumista. Asumisen ja arkea tukevien tilojen lisäksi ne sisältävät palveluasumista ja kaupallisia palveluita. Näiden tavoitteena on löytää uudenlaisia yhdessäolon ja sosiaalisen kanssakäymisen malleja ja tukea asukkaiden eri elämän vaiheisiin liittyviä tarpeita. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 2.)

Senioritalo voi tarjota asukkaille yhteisiä tiloja ja joskus palveluita ja ne on tarkoitettu yleensä vähintään 55-vuotiaille. Yleensä asuintalot ovat yksityisiä tai järjestöjen ylläpitämiä, eikä niiden tiloista tai toiminnasta ole sovittuja määrittelyitä. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 2.) Pääsääntöisesti tarvittavat palvelut tilataan ulkopuolisilta palveluntarjoajilta, eikä senioritaloissa ole henkilökuntaa. Asunnot on rakennettu esteettömiksi, suunniteltu senioreiden tarpeita kuunnellen ja niissä asuu samanikäisiä ihmisiä. (Saga palvelutalot julkaisuaika tuntematon.) Usein syy hakeutua senioritaloon on halu olla samanikäisten ja -henkisten kanssa (Manssila 2020).

Yleensä palvelu- ja senioritalot toimivat kuten tavalliset kerrostalot. Rappujen ovet ovat aina auki tai ovat lukittu vain ilta- ja yöaikaan ulkopuolelta, jolloin asukkaat pääsevät kulkemaan palvelutalosta ja palvelutaloon sisään aina niin halutessaan. (Saga palvelutalot julkaisuaika tuntematon.)

Ympäri vuorokautista apua ja hoivaa tarvitseville, erityisesti muistisairaille, ryhmäkoti tarjoaa turvallisen asumismuodon. Ryhmäkodissa on yhteiset keittiö- ja oleskelutilat ja jokaisella asukkaalla on oma kylpyhuoneellinen huone. Ryhmäkoti voi olla erillinen rakennus, osa palvelutaloa tai sijaita tavallisessa asuintalossa. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 2.) Ryhmäkoteissa henkilökunta on asukkaiden apuna vuorokauden ympäri ja asukkaille kuuluu huolenpidon lisäksi päivittäiset ateriat, sekä vapaa-ajan viriketoimintaa. Ryhmäkoteissa asukkaat asuvat omissa WC- ja suihkutilallisissa huoneissaan. (Saga palvelutalot julkaisuaika tuntematon.)

Hoivakodilla tarkoitetaan asumismuotoa, joka tarjoaa ympärivuorokautista hoivaa ja huolenpitoa ikäihmisille. Hoivakodit on tarkoitettu sellaisille ikäihmisille, jotka tarvitsevat jo enemmän apua ja hoitajien välitöntä ympärivuorokautista läsnäoloa esimerkiksi muistisairaudesta. Kuten ryhmäkoteissa, myös hoivakodeissa asukkaat asuvat omissa huoneissaan, minkä lisäksi heillä on yhteiskäyttöön tarkoitettuja tiloja. Hoiva-ryhmäkotien ulko-ovet ovat lukittuna turvallisuussyistä, jotta esimerkiksi muistisaira asukkaat eivät vahingossa poistu kodista ja eksy. (Saga palvelutalot julkaisuaika tuntematon.)

Lyhytaikainen tehostettu palveluasuminen tarkoittaa lyhyttä jaksoa ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköissä. Tavoitteena on siirtää pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen tai laitoshoidon tarvetta muun muassa äkillisen sairauden jälkeen ja tukea kotona selviytymistä. Lyhytaikainen tehostettu palveluasuminen sisältää toimintakykyä ylläpitävän ja kuntouttavan hoivan ja hoidon lisäksi vuokran, vaatehuollon, siivouspalvelut ja -tarvikkeet, sekä asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet, eikä palveluun kuuluu lääkkeitä tai muut henkilökohtaiset tarvikkeet. (Siunsote julkaisuaika tuntematon.)

Tehostettu palveluasuminen tarkoittaa asumispalveluja vanhuksille palveluntuottajan ylläpitämissä toimintayksiköissä (Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, Vanhuspalvelut julkaisuaika tuntematon). Tehostettu palveluasuminen tarkoittaa myös henkilökunnan ympärivuorokautista läsnäoloa (Seinäjoen Sanomat 2016) ja sitä järjestetään ikäihmisille, joilla on ympärivuorokautinen hoidon ja huolenpidon tarve ja jotka eivät selviydy enää kotona kotihoidon enimmäisavun turvin eivätkä tarvitse terveyskeskussairaalahoidoa. Se sisältää asiakkaan hoivan ja hoidon, ateriat, siivouspalvelut, vaatehuollon sekä muut palvelut, kuten avustamisen asunnossa ja sen ulkopuolella. Palvelu ei sisällä vuokraa, eikä henkilökohtaisia tarvikkeita, kuten lääkkeitä, vaatteita tai hygieniatarvikkeita. (Siunsote julkaisuaika tuntematon.)

Tehostetun palveluasumisen yksiköt eivät ole laitoksia, eivätkä tarjoa laitoshoidoa, vaan asukkaat ovat vuokrasuhteessa palvelun tuottajaan. Koska kyseessä on vuokrasuhde, on asukkaalla oikeus samoihin tukimuotoihin, esimerkiksi asumistukeen, kuin muilla ikäihmisillä. Mikäli asukas ei saisi tuoda asuntoon omia kalusteita ja tehostetun palveluasumisen tuottaja kalustaisi asunnot valmiiksi, olisi kyseessä laitos ja laitoshoitopaikka, jolloin asumistukea ei olisi mahdollista saada. (Paasivuori julkaisuaika tuntematon.)

Ikäihmisille on tarjolla hyvin erilaisia asumismuotoja, erilaisiin lähtökohtiin ja elämäntilanteisiin.

KUVA 12. Kuvituskuva (Daniel 2020).

4.3 AISTIESTEETTÖMYYS TILASUUNNITTELUSSA

Esteettömyys perinteisessä mielessä ajatellaan fyysiseksi, kuten ovien leveyksinä tai pyörähdysympyröinä, jonka avulla ympäristöstä saadaan erilaisille ihmisille viihtyisä ja helppokäyttöinen. Aistiesteettömyydessä yhdistyy esteettömyys ja aistit. (Hannukainen & Hellberg & Teeri & Tupala 2019.)

Hyvät aistiesteettömyyden perusratkaisut ovat sellaisia, jotka edistävät erilaisten ihmisten toimimista erilaisissa ympäristöissä (Hellberg julkaisuaika tuntematon). Vietämme aikaamme eri tavalla aistejamme kuormittavissa ympäristöissä työpaikoilla, kouluissa ja harrastuksissa ja altistumme pitkin päivää aistejamme kuormittaville asioille, kuten melulle, kirkkaille valoille, medialle ja sekaville tiloille. Aivomme väsyvät ja tarvitsemme aikaa palautumiseen ja rauhoittumiseen, jotta sisäistäisimme päivän tapahtumat ja aistiesteetön ympäristö auttaa palautumaan päivän aikana kertyneestä aistien kuormittumisesta. Palautumisen kannalta paras paikka on koti, jossa olonsa tuntee turvalliseksi ja kaikenlainen kuormitus on minimoitu. (Hannukainen & Hellberg & Teeri & Tupala 2019.)

Arviolta 20 % väestöstä on erityisherkkiä ja he näkevät sekä käsittelevät tunnetiedon eri tavalla ja kuormittuvat aistiärsykkeistä tavallista herkemmin (Askel terveyteen julkaisuaika tuntematon). Aistiesteettömistä ratkaisuista on hyötyä kaikille, mutta erityisesti lapsille, ikäihmisille ja erityistä tukea tarvitseville, sillä he sietävät aistikuormitusta huomattavasti enemmän kuin terveet aikuiset.

On tutkittu, että aistien ylikuormittuminen on yhteydessä ei-toivottuun käyttäytymiseen. Aistikuormitus saattaa näkyä lasten kiukutteluna ja aikuisilla vaikkapa turhautumisena ja tavallista herkempänä hermostumisena. Aistiesteettömien ympäristöjen avulla voimme auttaa ihmistä palautumaan paremmin, ja vähentämään ei-toivottua käyttäytymistä. (Hannukainen & Hellberg & Teeri & Tupala 2019.) Ylikuormittuminen vaikuttaa myös kognitiivisten toimintojen heikkenemiseen ja aivojemme saadessa liikaa ärsykeitä keskittyminen ja muistitoiminnot voivat vaikeutua (Hannukainen 2019).

Aistiesteettömyyttä tulee tarkastella aina tilannekohtaisesti. Julkisten tilojen tulee soveltua laaja-alaisesti erilaisten käyttäjien tarpeisiin ja kotiympäristön suunnittelussa keskitytään perusratkaisujen lisäksi asukkaiden omiin tarpeisiin. Suunniteltava kohde ja sitä käyttävät henkilöt määrittelevät, mitä asioita aistiesteettömässä suunnittelussa kannattaa huomioda. Toiselle käyttäjäryhmälle erityisen tärkeä ominaisuus ympäristössä, ei välttämättä ole hyvä ratkaisu toiselle käyttäjäryhmälle. Esimerkiksi vahvat kontrastit voi kuormittaa erityisherkkää, mutta hyödyntää usein näkörajoitteisia henkilöitä. (Hannukainen & Hellberg & Teeri & Tupala 2019.)

Aistiesteettömän sisustuksen tavoite on selkeys, harmoninen ja maanläheinen ympäristön kokonaisuus, jossa hyödynnetään luonnonmateriaaleja, maanläheisiä värejä, miellyttävää valaistusta, akustisesti miellyttäviä ratkaisuja, hajusteettomia tuotteita sekä erilaisia tuntoaistimuksia tarjoavia materiaaleja ja aktiviteetteja, sekä tilojen toimivuutta. (MTV Uutiset 2018.) Aistit saavat lepoa toimivissa pohjaratkaisuissa ja miellyttävien materiaalien ympäröimänä, joissa arki, esimerkiksi siivous sujuu helposti (Pelto-Huikko 2018).

Aistiesteettömän suunnittelun tarkoituksena on vähentää tiloista kuormittavia ja negatiivisia ärsykeitä ja tuoda tilalle mielekkäitä hyvinvointia tukevia ja psyykkistä palautumista edistäviä asioita (Karjala 2019, 50). On todettu, että ihmisen aivot voivat taantua liian aistiärsykeettömässä ympäristössä, joten ne tarvitsevat sopivissa määrin myös aistiärsykeitä oppimisen ja normaalin aivojen toiminnan ylläpitämiseksi. Koska aivot tarvitsevat myös virikkeitä, ei aistiesteettömyys ole pelkästään aistiärsykkeiden karsimista, vaan niiden tulee olla tasapainossa. Jotkut ihmiset rentoutuvat lepäämällä, ja toiset esimerkiksi urheilemalla, jolloin molempiin toimintoihin tulee olla aistiesteettömyyden näkökulmasta mahdollisuus. (Hannukainen & Hellberg & Teeri & Tupala 2019.) Lapset esimerkiksi usein tutustuvat ympäristöönsä leikkien ja liikkuen, ja aistiesteettömän ympäristön tulisi mahdollistaa lepäämisen lisäksi virikkeellisyydellä. Lapsilla voi olla liikkumiseen tarkoitettuja välineitä virikkeiksi ja vastapainoksi lepäämiseen tarkoitettu paikka. (Pelto-Huikko 2018.)

Aistiesteettömyys ja sen myötä hyvinvointia ja terveyttä edistävien tilojen suunnittelu on nousussa myös yksityiskodeissa, kertoo Hanna Hannukainen (Omakoti-lehdet 2020). Esimerkiksi kotona aistiesteettömyyttä voi parantaa jo vain karsimalla tavaraa, vähentämällä ääntä ja sinistä valoa tuottavien älylaitteiden käyttöä (Omakoti-lehdet 2020). Myös esimerkiksi tavaroita karsiessa on hyvä ottaa huomioon kaikki tiloja käyttävät henkilöt ja miettiä mistä asioista itse ja mistä muu perhe kuormittuu (Hannukainen julkaisuaika tuntematon).

Siisti ympäristö ilman sohvalta löytyviä pyykkivuoria tai lattialla lojuvia lasten leluja voi olla jollekin aisteja rauhoittava ympäristö, jolloin arkiaskareiden sujuvuuden tärkeys korostuu. "Vasta siivotussa kodissa on niin rauhallinen energia, että se lähes kihelmöi sisällä. Tiedostan tunteen tulevan tiettyssä määrin visuaalisista asioista, toki, mutta enemmän se on mielihyvän tunnetta siitä, että aisteilla on rauhallista olla". Näin omista kokemuksistaan erityisherkkänä olemisesta kirjoitti Eevi aistiherkyydestä kertovassa blogissaan. (Eevi/DecoFeast 2021)

Kodin tulee olla omistajansa näköinen ja rakkaat tavarat ja valokuvat rauhoittavat ja tuovat hyviä muistoja mieleen (Pelto-Huikko 2018). Aistiesteettömän kodin sisustaminen ei tarkoita, että kaikki tavarat vaihdetaan uusiin (MTV Uutiset 2018).

Kodin on hyvä olla kotoisa ja turvallisen tuntuinen ja turvallisuuden tunne onkin tärkeä asia oman tasapainoisen elämän kannalta (Palin julkaisuaika tuntematon). Ilman mahdollisuutta yksityisyyteen ja ilman riittävää turvallisuuden tunnetta ei palautuminen ole mahdollista. Turvallisuuden tunteeseen ja yksityisyyteen voi vaikuttaa esimerkiksi ikkunoiden sijoittamisella tai suojaamisella niin, etteivät ulkopuoliset henkilöt näe sisätiloihin. Turvallisuuden tunnetta voidaan luoda myös esimerkiksi luomalla oma mieltä turvapaikka, jossa on hyvä puuhaila omiaan tai johon voi käpertyä lepäämään. (Karjala 2019, 83.)

Fyysisen esteettömyyden lisäksi palvelukotien tilojen suunnittelussa tulee ottaa huomioon aistit ja mielekkään asuinympäristön luomiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Tutkitusti kodikas ja kodinomainen asuinympäristö vaikuttaa myönteisesti muun muassa käyttäytymiseen, sekä hidastavat yksilön toiminnallista- ja kognitiivista heikkenemistä. (Karjala 2019, 36.) Hoivakodin on oltava toimiva kokonaisuus, jossa hoito sujuu mutkattomasti ja arki tuntuu miellyttävältä (STT info, Sikla 2018).

Useilla vanhuksilla aistit voivat olla heikentyneet tai puuttua kokonaan. Aistiesteettömässä tilasuunnittelussa otetaan kaikki aistit kokonaisuutena huomioon ja varmistetaan, että ympäristö on asukkaalle mahdollisimman kuormittamaton. Valaistus ei saa olla häikäisevää, kovia ja häiritseviä ääniä ei saa kuulua ja tilassa tulee olla miellyttävä tuoksu ja siellä tulee näyttää hyvältä. (Sikla 2021.)

Aistiesteettömyyden näkökulmasta julkisten tilojen rakentamisessa olisi syytä lisätä muunneltavia tiloja isojen yhteisten tilojen sijaan. Palvelukotiasukkaille liian isot ja avarat tilat aiheuttavat helposti aistikuormitusta ja vanhuksilla tulisi olla mahdollisuus toteuttaa sellaisia asioita, jotka ovat olleet heille aiemminkin tärkeitä. (STT info, Sikla 2018.) Tilojen tulisi olla helposti tunnistettavia ja soveltuvia vanhusten hoitotoimiin. Hoivakoti ei ole vain tila, jossa asutaan. Sen on oltava toimiva kokonaisuus, jossa hoito sujuu mutkattomasti ja arki tuntuu miellyttävältä. (Sikla 2021.)

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Autismi- ja Aspergerliitto ry, sekä Suomen erityisherät Ry kehittävät yhdessä työkalua joka toimii tarkistuslistana (LIITTEET 4-13), jonka avulla voidaan arvioida miten tilasta voitaisiin tehdä entistä aistiystävällisempi (Satakunnan ammattikorkeakoulu 2014). Työkalu ei kuitenkaan juurikaan huomioi kognitiivista esteettömyyttä, mikä on tärkeä osa aistiesteettömässä suunnittelussa (Hannukainen & Hellberg & Teeri & Tupala 2019).

KUVA 13. Kuvituskuva (Sankowski 2015).

4.3.1 MATERIAALIT JA KALUSTEET

Aistiesteettömissä tiloissa suositetaan erityisesti luonnonmukaisia materiaaleja, kuten kiveä, puuta, villaa ja pellavaa (MTV Uutiset 2018). Tätä ajatusta tukee tutkimustulokset luontoelementtien elvyttävyydestä, jonka mukaan luonnonmateriaalit ja -elementit sisätiloissa alentavat stressitasoja (Karjala 2019, 47).

Puu sopii monipuolisesti erilaisiin tiloihin ja käyttökohteisiin ja on monien myönteisten ominaisuuksien vuoksi aistiystävällisiä materiaaleja pohtiessa ylivoimainen valinta (Hannukainen & Hellberg & Teerii & Tupala 2019). Puuta voi käyttää niin kalusteisiin, kuin myös pintaverhoiluihin ja sitä on helppoa työstää. Puu on antibakteerista, miellyttävän tuoksuista ja lämmöneristävää. Lisäksi se tasaa sisäilmankosteutta, eikä sitä tutkimusten mukaan pystytä korvaamaan puujäljitelmillä. (Hannukainen 2019.) Puupinnat koetaankin rauhoittaviksi (Pelto-Huikko 2018), ja kalusteissa se on iholle huomattavasti miellyttävämpi, kuin kylmä ja kova metallipinta (MTV Uutiset 2018). Puun eläväinen tekstuuri on hyvä vastakohta keinotekoisille materiaaleille, kuten metallille, muoville, lasille ja keinokuituisille tekstiileille, jotka luovat varsin yksitoikkoisen aistikokemuksen. (Karjala 2019, 62.)

Tekstiileissä sekoitellaan erilaisia tekstuureja keskenään ja yhdistellään rohkeasti erilaisia luonnonmateriaaleja ja erituntuisia materiaaleja, kuten sileää, pörröistä, karheaa ja pehmeää (Pelto-Huikko 2018). Erilaisten tekstuurien ja materiaalien yhdistely tulee tehdä kuitenkin niin, että harmoninen kokonaisuus säilyy (MTV Uutiset 2018). Hyviä tekstiileihin käytettäviä luonnonmateriaaleja ovat pellava, villa, puuvilla, sisal, nahka, hamppu ja juutti.

Kiiltäviä heijastavia pintoja, kuten korkeakiiltoisia kalusteita ja lasia tulee välttää. Aistiesteettömissä pinnoissa suositetaan lähinnä mattapintoja jotka eivät luo häiritseviä heijastumia ja aiheuta kuormitusta näköaistin välityksellä. (Hannukainen & Hellberg & Teeri & Tupala 2019.) Hyviä pinnoilla käytettäviä luonnonmateriaaleja ovat esimerkiksi keraamiset laatat ja korkki. Materiaalien tulee kaikesta huolimatta miellyttää käyttäjänsä silmää ja suunnitteluvaiheessa käyttäjän ja suunnittelijan tulee tehdä tiiviisti yhteistyötä. (Karjala 2019, 61.)

KUVA 14. Kuvituskuva (Delberghe 2019).

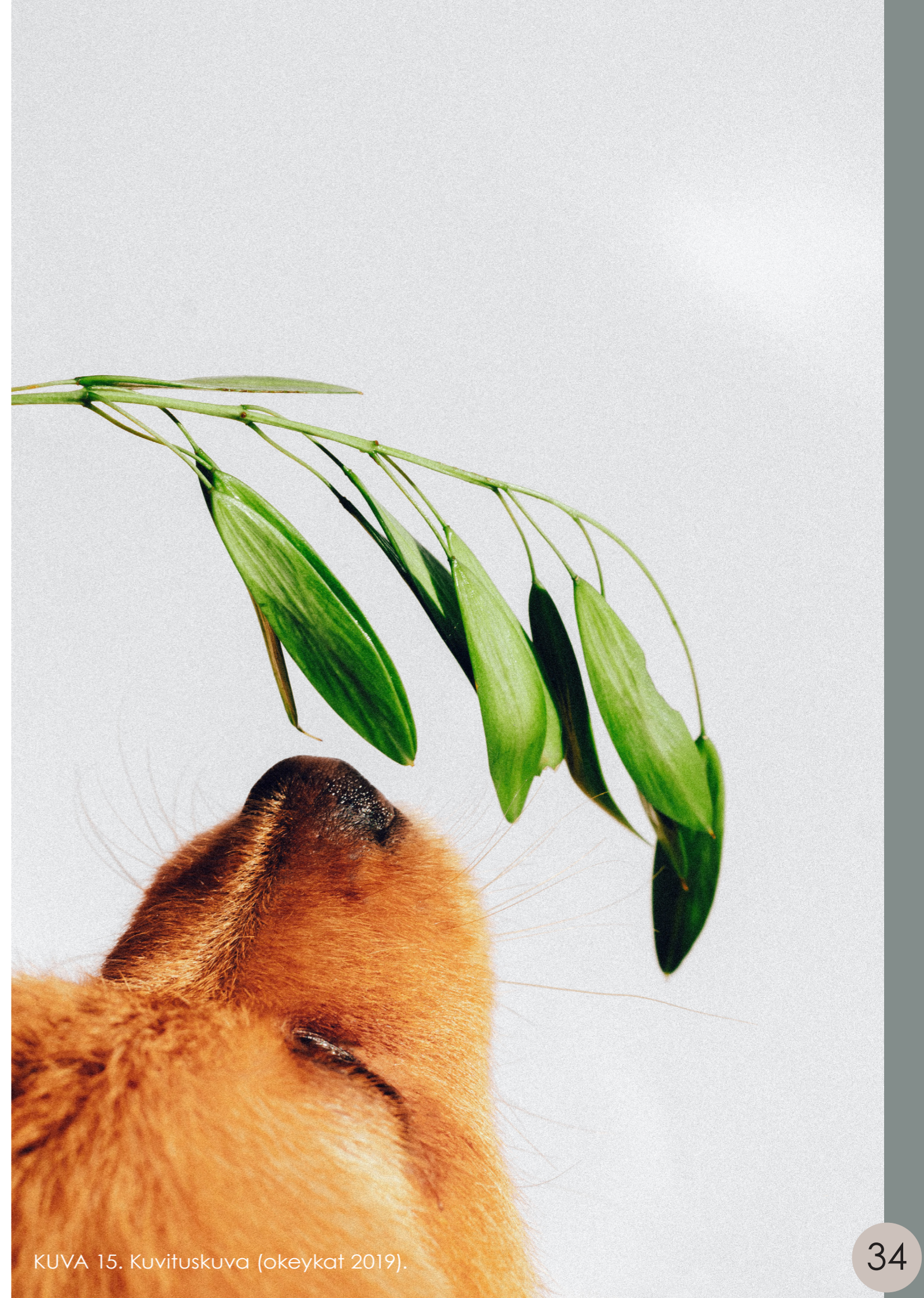
Aistiesteettömässä suunnittelussa tuoksumailma tulisi pitää mahdollisimman mietona ja miellyttävänä ja jos mahdollista, niin hajusteettomana kuin pystyy (Hannukainen & Hellberg & Teeri & Tupala 2019). Yleisimpiä sisätilojen epäpuhtauksien ja hajujen päästölähteitä ovat huonekalut ja sisustus- ja rakennusmateriaalit ja se voi joillekin aistiherkille yksilöille olla yksi aisteja kuormittavista tekijöistä. Materiaaleissa hajua päästävät yleensä käsittelyaineet ja värjäysmenetelmistä sekä erilaisista liuottimista ja liimoista irtoavat hajut. Yleensä pehmeät materiaalit välittävät hajuja enemmän kuin kovat. Tuotteissa käytettävien materiaalien tulisi täyttää vaaditut allergianäkökulmat sekä Sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetusten mukaiset rajat, eivätkä täten saa aiheuttaa hajua- tai muuta ärsytyshaittaa tilankäyttäjille. (Karjala 2019, 78.)

Muita huoneistosta tulevia häiritseviä hajuja voivat olla viemäreistä, keittiöstä tai vaikka kotieläimistä ja tupakoinnista lähtevät hajut. Tällaisista hajuhaitoista päästään eroon pitämällä huolta siisteydestä ja hygieniasta. Tuoksut voivat olla myös mielialaa kohentavia, kuten erilaiset luonnosta lähtöisin olevat tuoksut. Joillakin tuoksuilla on todettu olevan niin fyysisiä, kuin psyykkisiäkin terveysvaikutuksia ja näitä voikin hyödyntää esimerkiksi erilaisten eteeristen öljyjen avulla. (Karjala 2019, 79.)

Kalusteet valitaan aina tarpeeseen, jolloin huomioidaan tilojen keskeiset toiminnot, käyttäjämäärät, heidän toiveensa ja mahdolliset rajoitteensa. Nämä vaikuttavat myös kalusteiden materiaaleihin, mitoittamiseen, sijoittamiseen ja muotokieleeseen, jotka ovat visuaalisuuden lisäksi myös osa käyttömukavuutta. Materiaalien ja tekstuurien tulisi olla miellyttäviä koskea ja värimaailman miellyttää silmää ja linjojen ja muotojen olla selkeitä. Pyöristetyt muodot kuuluvat aistiesteettömyyteen ja terävät kulmat vaikuttavat myös tilan turvallisuuteen. (Karjala 2019, 63.)

Tarkoituksenmukainen ja toimiva kaluste tekee arjesta sujuvampaa. Esimerkiksi lasten ja vanhusten omatoimisuutta ja päivittäisiä toimia tukevia ratkaisuja korostetaan aistiesteettömyydessä. Käyttömukavuutta lisää eri-ikäisten, kokoisten ja mahdollisten fyysisiä rajoitteita omaavien oikein mitoitetut kalusteet. Kalusteet tulisi myös sijoittaa tarpeeksi ilmastavasti ja niissä tulisi käyttää mahdollisuuksien mukaan luonnonmateriaaleja, kuten rottinkia, puuta ja luonnonkuituja. (Karjala 2019, 63.)

Kalustesijoittamisessa tulisi kiinnittää huomiota myös teknisiin laitteisiin. Älylaitteiden, jotka tuottavat sinistä taustavaloa on todettu vaikuttavan luontaisen melatoniinin tuotantoon, ja vaikeuttavan nukauttamista ja vaikuttavan unenlatuun. Siksi tällaisia laitteita ei tulisi sijoittaa lepäämiseen ja nukkumiseen tarkoitettuihin tiloihin ollenkaan. Huomiota kannattaa kiinnittää myös siihen, ettei mitkään pinnat heijasta esimerkiksi makuuhuoneeseen television vilkkuvaa valoa. (Karjala 2019, 82.)

KUVA 15. Kuvituskuva (okeykat 2019).

4.3.2 VÄRIT JA MUODOT

Aistiesteettömyydessä suositaan maanläheisiä värejä ja sammutettuja ja pastellin sävyjä (MTV Uutiset 2018). Pääsääntöisesti kirkkaita värejä tulisi välttää suurilla pinnoilla, koska ne voivat olla väärällä tavalla energisoivia, sekä esimerkiksi musta väri valoa imevänä värisävyinä voi luoda varsin synkän vaikutelman ja vaikuttaa negatiivisesti tilan käyttäjään suurina pintoina (Karjala 2019, 75). Valkoinen taas toistaa herkemmin valoa ja luo helposti negatiivisia aistiärsyksiä. Kokonaan pinnoiltaan valkoinen ja väritön tila on tutkijoiden mielestä ympäristöltään haitallinen. Optimaalisin tila hyvinvoinnin ja viihtyvyyden kannalta syntyy vaihtelevista värisävyistä, pinnoista ja materiaaleista. (Karjala 2019, 74.)

Tilojen hahmoteltavuuden kannalta on syytä välttää kokovalkoista ja värityksen on hyvä vaalentua lattiasta kattoa kohden. Esimerkiksi hieman tummempi lattia, keskiväriset seinät ja valkoinen katto helpottavat tilojen hahmottamista samalla kun puunväriset ovet ja ikkunoiden karmit luovat selkeät kontrastit kokonaisuudelle. (STT info, Sikla 2018.) Kontrasteilla saadaan lisättyä tilojen eri toimintojen hahmoteltavuutta, jolloin eri objektit saadaan erottumaan taustastaan (Karjala 2019, 75).

Eri värit vaikuttavat mielentilaan eri tavalla, ja tiloihin tulisi valita värejä niiden käyttötarkoituksiin sopiviksi (Kinnarps julkaisuaika tuntematon). Esimerkiksi lepoon tarkoitettu tilassa olisi hyvä käyttää tiettyjä värejä, kun taas keskittymistä vaativissa tiloissa kannattaa suosia eri värejä (Karjala 2019, 75). Vaikka aistiesteettömyydessä sisustamisessa on tiettyjä perusperiaatteita, ei mikään värisävy ole kielletty, vaan tärkeintä on tilankäyttäjien yksilölliset mieltymykset, jotka vaikuttavat aistikokemuksiin (Karjala 2019, 76).

Kuten tekstiilien ja pintamateriaalien, myös kuosien ja taiteen kohdalla samat perusperiaatteet pätevät värien kohdalla. Suositeltavaa ei ole käyttää voimakkaita värejä, kontrasteja tai geometrisiä kuvioita liiallisissa määrin, koska ne voivat aiheuttaa sekavan vaikutelman ja näin toimia kuormittavana tekijänä. Sopivissa määrin ja huolellisesti valittuina ne kuitenkin luovat tarpeellisia virikkeitä aivoillemme. (Karjala 2019, 77.)

Pyöreät ja ovaalit muodot kuuluvat aistiesteettömyyteen, koska ne mukailevat silmien luonnollista liikettä. Mattapintoja suositaan, sillä kiiltävät pinnat tuottavat häiritseviä heijastumia. (MTV Uutiset 2018.)

KUVA 16. Kuvituskuva (Jotun julkaisuaika tuntematon).

4.3.3 LUONTO

Tutkimusten mukaan luonnolla on myönteinen vaikutus ihmisen psyykkiseen hyvinvointiin ja elpymiseen. Elpymisellä tarkoitetaan palautumista uupumuksesta ja stressistä niin fyysisesti, psyykkisesti kuin toiminnallisestikin. Luontoon ei ole välttämätöntä lähteä, vaan jo pelkästään luontokuvat, -elementit ja ikkunasta näkyvä luontoympäristö auttavat laskemaan ihmisen sykettä ja stressihormoneja. (Hannukainen & Hellberg & Teeri & Tupala 2019.) Tämän vuoksi viherkasveilla on tärkeä rooli aistiesteettömässä sisustamisessa. Erityisesti allergisoimattomia kasveja voi tuoda kotiin, parvekkelle ja terassille. (MTV Uutiset 2018.)

On jo pitkään tiedetty, että kasveilla on myös muita hyvinvointia edistäviä ominaisuuksia. Viherkasvit sisätiloissa puhdistavat sisäilmaa suodattamalla erilaisia epäpuhtauksia ja kemiallisia yhdisteitä ja lisäävät tilan happipitoisuutta, sekä ylläpitävät tilan suhteellista kosteustasapainoa. (Karjala 2019, 81.)

Erilaisten luontokuvien hyödyntäminen sisustuksessa on helppo ja edullinen tapa muokata tiloja aisteille miellyttävämmäksi (Hannukainen 2019). Luontokuvissa voi käyttää yksilöiden mielipaikkojen kuvia esimerkiksi akustiikkalevyissä.

Hiekkaa, kiviä, oksia, käpyjä, lehtiä, erilaisia heiniä ja muita luonnon omia materiaaleja voidaan käyttää erilaisina koriste- ja sisustuselementteinä. Ne tuovat meille luontokuvien ohella miellelyhtymiä oikeasta luontoympäristöstä ja vaikuttavat positiivisesti esimerkiksi stressitasoihimme. (Karjala 2019, 63.)

Luonnonvalo sisätiloissa muiden luontoelementtien rinnalla tukee tutkitusti hyvinvointiamme. Tästä syystä suunnittelu- ja rakennusvaiheessa luonnonvalon tuloa tiloihin ei tulisi rajoittaa. (Karjala 2019, 70.)

Viihtyvyyteen ja terveyteen vaikuttavat myös hyvä sisäilma, johon voi vaikuttaa muun muassa ilmanvaihto, sääolot ja rakennuksen sijainti, sekä rakennustapa. Yleisimpiä sisäilman haittatekijöitä ja aistiärsykeitä ovat hajuhaittojen lisäksi väärä lämpötila, kuivuus ja vetoisuus. On yksilöllistä, missä lämpötilassa kukin viihtyy, mutta tutkimuksen mukaan keskimäärin 21 - 22 °C asteen lämpötilassa viihdytään parhaiten. (Karjala 2019, 79.)

KUVA 17. Kuvituskuva (Klein 2017).

4.3.4 VALAISTUS JA AKUSTIIKKA

Valaistus vaikuttaa esimerkiksi viireystilaan, viihtyvyyteen ja turvalliseen toimimiseen ja on siksi aistiesteettömyydessä tärkeässä roolissa. Tässä yhteydessä puhutaankin ergonomisesta valaistuksesta. (Hannukainen 2019.)

Keinovalaistus voidaan jakaa kahteen osa-alueeseen, yleisvalaistukseen ja kohdevalaistukseen ja optimaalisessa tilanteessa on yhdistetty molempia osa-alueen muotoja, eli useaa eri valonlähdeä. (Karjala 2019, 67.) Aistiesteettömässä sisustuksessa tärkeää on epäsuora ja säädettävä valaistus. Suurikokoiset valaisimet sopivat yleisvalaistukseen, koska ne tuottavat tasaista valoa, eivätkä tuota pistemäistä valoa, jotka luovat tilaan hämääviä varjoja. (MTV Uutiset 2018.)

Yleisvalaistus tukee tilojen toimintaa ja turvallisuutta, sekä helpottaa tarkkuutta vaativissa tehtävissä näkemistä. Riittävän tehokkaaseen valaistukseen tulisi kiinnittää huomiota erityisesti keittiöissä, pesutiloissa, eteisessä, sekä työ-, harraste- ja vaatehuoneissa. Yleisvalaistus on optimaalinen kun se on voimakkuudeltaan riittävä, värilämpötilaltaan neutraali ja se valaisee koko tilan tasaisesti jättämättä tilaan suuria kontrastieroja varjojen muodossa. Koska epäsuoravalon on keskeinen osa aistiesteettömyyttä, suositetaan sitä valaistukseen. Yleisvalaistuksen kohdalla voidaan kuitenkin käyttää suoran- ja epäsuoran valaistuksen yhdistelmää. (Karjala 2019, 67.)

Epäsuoraa valoa saa tuotua tilaan esimerkiksi seinien kautta ja valaisimien tulisi olla sellaisia, joissa valonlähde on piilotettuna (Hannukainen 2019). Oikein toteutettuna epäsuora valaistus on pehmeämpi ja miellyttävämpi kuin suora valonlähde. Suunnattavalla kohdevalaistuksella pyritään korostamaan tiettyjä pintoja, värejä tai muita visuaalisia elementtejä tilassa ja niillä voidaan lisätä tilan ja tavaroiden hahmotettavuutta luomalla kontrastieroja valojen ja varjojen avulla. (Karjala 2019, 68.)

Kohdevalaisimia oikein suuntaamalla voidaan ohjata tilankäyttäjän katsetta tai jopa kulkua tiettyyn suuntaan ja yksittäin ne toimivat tunnelmanluojina. Yleisvalon lisänä ne ovat oiva apu esimerkiksi erityistä tarkkaavaisuutta vaativien tehtävien teossa. (Karjala 2019, 68.)

Erilaiset sisustusvalaisimet, eli yleensä kaikki koristeelliset riippu-, lattia-, seinä- ja pöytävalaisimet ovat valonlähteitä itsessään, mutta toimivat myös tilan viihtyvyyden ja estetiikan kannalta tärkeinä sisustuselementteinä. Sisustusvalaisimien avulla tiloihin saadaan oikein valittuina tilaan tavoiteltua tyyliä ja tunnelmaa. (Karjala 2019, 68.)

Valaistuksen tarve on erilaista eri tilanteissa, esimerkiksi siivotessa ja pimeinä aikoina valaistuksen tulee olla tehokkaampaa, ei kuitenkaan häikäisevää. Täten säädettävyys on yksi tärkeistä valaistuksen ominaisuuksista. Myös erilaisten tunnelmien luominen kuuluu osana aistiesteettömyyttä, joten valaisimien olisi hyvä olla himmenettävät. (Hannukainen 2019.) Valaistusta tulisi pystyä säätämään muutoinkin, esimerkiksi makuuhuone olisi hyvä saada pimennettyä (MTV Uutiset 2018). Tähän sopii hyvin pimennysverhot.

Dynaaminen valaistus jäljittelee yön ja päivän luonnollista rytmiä (Philips julkaisuaika tuntematon) ja dynaaminen valaistus sopii esimerkiksi palvelutaloihin ja hoitolaitoksiin, joissa valaistuksella halutaan tukea vuorokausirytmää. Dynaaminen valaistus jäljittelee tyypillisesti luonnonvalon voimakkuutta, sekä väriä ja sopiva värilämpötila ja valon voimakkuus voidaan valita esimerkiksi vuorokaudenajan tai tilan käyttötarpeen mukaisesti. Aamupäivällä lämpimän valkoinen valo koetaan miellyttäväksi ja iltapäivällä valolla pyritään virkistämään nostamalla valaistustasoa ja viilentämällä valon sävyä. (Proton Lighting julkaisuaika tuntematon.) Esimerkiksi Porin Asuntomessuille rakennetussa Palvelukoti Villa Luodossa on hyödynnetty dynaamista valaistusta, joka auttaa muistisairaita selviämään päivittäisistä toiminnoista helpommin valojen säätelyssä automaattisesti luonnon valomäärän ja halutun tunnelman mukaan. Lisäksi valot on liiketunnistimilla säädettävissä. (Stadinraksat 2018.)

Tutkimusten mukaan myös liian vähäinen luonnonvalolle altistuminen voi aiheuttaa esimerkiksi kaamosmasennukseksi kutsuttua tilaa. Luonnonvalo tulisi ottaa suunnittelussa muun valaistuksen ohella huomioon. Toiset tilat ja toiminnot hyötyvät enemmän auringonvalosta kuin toiset. Suora auringonpaiste, sen aiheuttama kuumuus ja häikäisy vaikuttaa negatiivisesti ja myös niiden säätelyyn sopii esimerkiksi pimennysverhot tai aurinkosuojat. (Karjala 2019, 71.) Erityisesti täällä pohjoisessa valaistuksen merkitys korostuu pimeiden aikojen ollessa pitkiä erityisesti talvella.

Akustiikka on osa aistiesteettömyyttä ja siihen voi vaikuttaa monin eri tavoin. Oikein akustoidussa tilassa aivomme toimivat tehokkaammin ja jaksamme psyykkisesti paremmin ja on näin ollen merkittävässä roolissa ihmisten hyvinvoinnille. (Hannukainen 2019).

Huoneakustiikka koostuu useista eri tekijöistä ja muodostuu esimerkiksi ilma- ja askeläänieristyksestä, taloteknisten laitteiden ja ympäristötekijöiden meluntorjunnasta sekä tärinäeristyksestä. Akustiikkaan vaikuttavat niin rakenteet, pintamateriaalit, tilan muoto kuin kalusteetkin. Huoneakustiikan kannalta asuintiloissa olennaisinta on kiinnittää huomiota äänen jälkikaiunta-aikaan, eli siihen, kuinka kauan yksittäisellä äänellä kestää tilassa vaieta. Ääni kulkee tilassa pääsääntöisesti heijastuen erilaisista pinnoista ja kovat materiaalit ja pinnat heijastavat ääntä tehokkaammin kuin pehmeät. Siksi materiaalivalinnoilla on suuri merkitys akustiikkaa suunniteltaessa ja niiden avulla voidaan merkittävästi parantaa akustiikkaa. Akustiikkaa voi parantaa esimerkiksi pehmeillä matoilla, verhoilla ja verhoiluilla kalusteilla. (Karjala 2019, 72.)

Pehmeiden materiaalien lisäksi moniulotteisilla pintamuodoilla voidaan rikkoa tai rajoittaa äänen heijastumista ja vaikuttaa akustiikkaan. Tilaa rajaavat korkeat huonekalut ja erilaiset sermit ja seinäkkeet ovat hyviä esimerkkejä tästä. Lisää äänieristystä voidaan tilaan luoda tätä varten suunnitelluilla erilaisilla akustiikkalevyillä. (Karjala 2019, 72.) Ääniaaltoja katkaisevia rakenteita voivat olla myös esimerkiksi osassa tilaa oleva laskettu katto, erilaiset pylväät ja palkit (Hannukainen 2019).

Lisäksi ääntä voi vaimentaa askelääniä vaimentavilla ratkaisuilla välttämällä liian kovaäänisiä lattiamateriaaleja ja käyttämällä ääntä sitovia materiaaleja, kuten paksuja verhoja ja mattoja, isoja verhoiltuja kalusteita ja akustiikkalevyjä. Suurissa yhtenäisissä tiloissa kannattaakin varmistaa, ettei ääni pääse kiertämään, sillä muuten puheäännetkin muuttuvat häiritseväksi kakofoniaksi. (Hannukainen 2019.)

Tasaiset ja kovat pinnat heijastavat ääntä tehokkaasti (Akustiikkapalvelut julkaisuaika tuntematon) ja niitä tulisikin suurilla pinnoilla välttää. Haasteen äänen heijastuksesta tuo laajemmat pinnat kuten lattiat, seinät ja katot, joissa yleensä käytetään kovia materiaaleja. Myös kalusteiden äänimaailmaa tulisi miettiä ja siihen vaikuttaa materiaalit, muoto ja sijoittelu. Asentamalla erilaisia äänenvaimentimia kalusteisiin ja esineisiin voidaan pienentää esimerkiksi huonekaluja siirrettäessä ja eri esineitä pinnoille laskettaessa syntyviä ääniä. Äänen vaimentimia voivat olla esimerkiksi erilaiset kiinnitettävät huopatassut. (Karjala 2019, 72.)

Yksi konsti parantaa akustiikkaa on huoneiden suunnitelmallinen sijoittelu niin, että ne sijoitellaan erilleen toisistaan toimintojen mukaan. Esimerkkinä nukkumista varten tarkoitettu huone ja illalla puuhasteluun tarkoitettu huone. (Hannukainen 2019.)

KUVA 18. Kuvituskuva (Jotun julkaisuaika tuntematon).

4.3.5 TOIMINNALLISUUS

Aistiesteettömyydessä keskeinen lähtökohta on toiminnallisuus eli tilaratkaisujen tulee olla toiminnallisesti selkeitä ja säilytystilojen tulee olla sijoitettu ergonomisesti ja järkevästi. On tärkeää, että tavaroilla oma niille tarkoitettu paikkansa. (Omakoti-lehdet 2020.)

Esimerkiksi lasten kohdalla tavaroiden oikeilla paikoilla on merkitystä, että he voivat elää omatoimisemmin kun he tietävät missä mikäkin tavara sijaitsee. Heidän kohdallaan myös kooltaan lapsille sopivat kalusteet, matalammalle sijoitut naulakot ja lasten käyttökorkeudelle laitetut tavarat auttavat heitä toimimaan jouhevammin ja itsenäisemmin. (MTV Uutiset 2018.)

Arjen strukturointia on ympäristön ja arjen jäsentäminen ja selkeyttäminen ja se tukee ihmisten jaksamista arjessa. Strukturoinnin tavoitteena on luoda turvallisuuden tunnetta siten, että asiat ja tapahtumat ovat henkilön omassa hallinnassa, jolloin hän voi ennakoita tilanteita ja ehdollistaa puitteet itsenäisemmälle elämälle. Struktuurilla eritellään henkilön suhdetta muun muassa aikaan, tilaan, toimintaan ja henkilöihin, jolloin ihmiselle viestitään esimerkiksi mitä tehdä, missä ja milloinkin. Jokaisen ihmisen arjen strukturi on erilainen, mutta tärkeää on, että ympäristö tukee henkilöä niin, että hän tietää mitä tilassa tehdään ja mitä häneltä odotetaan. Esimerkiksi rajaamalla tiloja, ihminen oppii yhdistämään tietyt tilat eri toimintoihin. Kotona on selkeää, että makuuhuone on nukkumista varten ja keittiö ruokailua varten. Lasten hoitopaikoissa ja palveluasumisen piirissä jokaisella voi olla oma henkilökohtainen väri, joka yhdistää hänet häntä koskeviin asioihin, esimerkiksi istumaan omalla värillä merkittyyn tuoliin. Väreillä voidaan rajata myös tiloja toisistaan, sekä tavaroita merkitä teksteillä tai kuvilla. Kaappeihin tavaroiden tulisi olla järjestetty niin, että kaikki ovat näkyvissä sekä helpommin hahmotettavissa. (Hannukainen & Hellberg & Teeri & Tupala 2019.)

Nykyasunnoissa pohjaratkaisut ovat yleensä melko avaria, eikä esimerkiksi erillistä keittiötä ole ja tällöin tilan muunneltavuudella tuetaan yksilön erilaista tilantarvetta. Tiloissa tulisi olla mahdollisuus niin yhdessä tekemiseen kuin omiin oloihin vetäytymiseenkin. (Karjala 2019, 57.)

Makuuhuoneet ja työtilat ovat tiloja, joissa levätään ja tarvitaan keskittymistä, ja nämä tilat tulisi sijoittaa niin, että muista tiloista huolimatta rauha ja yksityisyys säilyvät (Karjala 2019, 58). Tämä voi tarkoittaa vaikkapa huoneiden sijoittelua rakennuksen eri kerroksiin.

4.3.6 MUISTIYSTÄVÄLLINEN YMPÄRISTÖ

Muistiystävällinen ympäristö on helposti tavoitettava, selkeä ja se tukee kiireetöntä kohtaamista. Jo alkuvaiheessa muistisairaus voi vaikeuttaa liikkumista kodin ulkopuolella. Sairauteen liittyvät oireet vaikuttavat kykyyn ymmärtää aistien välittämää tietoa sekä tiedolliseen toimintakykyyn, kuten muistamiseen, kommunikointiin ja loogiseen ajatteluun. Sairaus voi hankaloittaa tilan, ajan ja esineiden hahmottamista ja vaikeuttaa tunnistamaan paikkoja ja muistaa, minne oli menossa. (Muistiliitto julkaisuaika tuntematon.)

Sairaudet ja ikääntyminen tuovat mukanaan toimintakyvyn muutoksia ja muistisairaudet etenevät hyvin yksilöllisesti (Muistiliitto julkaisuaika tuntematon). Kokonaisvaltainen vanhuksen toimintakyvyn tukeminen on haastavaa, joka vaatii hoitajalta osaamista, aitoa mielenkiintoa, luovuutta ja halua kehittää itseään ja osaamistaan jatkuvasti (Sufuca julkaisuaika tuntematon).

Muistisairaana ihmisen koti voi olla oma koti tai ympärivuorokautinen hoitopaikka. Asukkaan viihtyminen on tärkeää myös hänen läheistensä ja häntä hoitavien kannalta. Vaikka sairaus tuo arkeen uusia haasteita, on tärkeää, että muistisairas ihminen kykenee toimimaan ympäristössään omien kykyjensä mukaan. Tavallisista tehtävistä itsenäisesti suoriutuminen tuo onnistumisen kokemuksia ja lisää turvallisuuden tunnetta. (Kotilainen & Rappe julkaisuaika tuntematon.)

Palvelutalojen asuin- ja muut tilat tulisi rakentaa itsenäisyyttä ja aktiivisuutta tukeviksi ja kodikkaiksi, sekä riittävän tilaviksi. Asunnon ympäristöllä tulisi kannustaa fyysiseen aktiivisuuteen ja asuinympäristön tulisi olla myös virikkeellinen. Tärkeintä on luoda ikäystävällinen, aktivoiva ja toiminnallinen arkiympäristö, joka on turvallisen tuntuinen. (Sosiaali- ja terveysministeriö ja Suomen Kuntaliitto 2020.) Usein vanheneminen ja sairastaminen alentavat mahdollisuutta yksityisyyteen ja oma huone sekä siihen liittyvä hygieniatila edistää yksityisyyden toteutumista. Yhden hengen huone vähentää unen häiriötekijöitä ja luo parhaat olosuhteet hyvän saattohoidon toteutumiselle. (Huhtala 2011).

Liikuntarajoitteisten senioreiden ja muistisairaiden arjen tarpeet voivat olla hyvinkin toisistaan poikkeavat (Sikla 2021). Tieto ikääntyneestä ja hänen historiastaan on asuinympäristön suunnittelussa ja muutostöissä ensiarvoisen tärkeää. Ympäristöä ei pitäisi suunnitella laitokseen rakennettujen tilojen ja rutiinien pohjalta, vain asukkaiden lähtökohdista. (Hannukainen & Hellberg & Teeri & Tupala 2019.)

Helppointa muistisairaalle on asua tutussa ympäristössä, tuttujen rutiinien keskellä (Muistiliitto julkaisuaika tuntematon) ja outo ympäristö ja vieraat esineet voivat hämmentää. Heikkenevien taitojen tukemiseksi tuttua ympäristöä voi muokata hienovaraisesti, mutta tuttujen toimintamallien säilyttäminen on usein toimintakykyä ylläpitävää. Muutoksista tulisi aina sopia hyvissä ajoin etukäteen asukkaan kanssa. (Kotilainen & Rappe julkaisuaika tuntematon.)

Elämän varrella kertyneet tutut esineet, valokuvat, kalusteet, musiikki ja tuoksut rauhoittavat ja tuovat turvaa. Muistisairauden edetessä tunnelmien ja tunteiden muistaminen säilyy ja niiden tärkeys korostuu. (Hannukainen & Hellberg & Teeri & Tupala 2019.). Hyvä ympäristö on tuttu ja tuntuu siltä, että olisit kotona, mutta apu ja samanhenkistä seuraa on lähellä (Sikla 2021). Kodin tuntu rakentuu siis omannäköisyydestä sekä lämminhenkisyydestä ja siitä, että saa toimia omien tottumustensa mukaisesti ja olla oma itsensä, joka luo turvallisuuden ja elämönhallinnan tunnetta sekä tukee toimintakykyä. Muistisairaana henkilön laitostumista vähentää kodinomainen ympäristö, jossa asiakkaat kohdataan kunnioittavasti ja yksilöllisesti. (Hannukainen & Hellberg & Teeri & Tupala 2019.)

Muistisairaana heikentyneitä paikka- ja aikaorientaatiota sekä iästä ja sairaudesta johtuvia näkö- ja hahmottamisvaikeuksia voidaan hyvällä suunnittelulla helpottaa ja tukea (Karjala 2019, 36). Kuulemisen, näkemisen ja muistamisen haasteet on huomioitava visuaalisuutta suunniteltaessa. (Sikla 2021.) Tähän voidaan vaikuttaa valaistuksella, kontrasteilla ja opasteilla, korostamalla tilojen visuaalista hahmotettavuutta sekä toimintoja (Karjala 2019, 36).

Muistisairasta, jonka hahmotus- ja havinnointikyky ovat heikentyneet, voidaan tukea hyvin suunnitellun ja kognitiivisesti esteettömän ympäristön avulla. Jos asuinympäristössä on riittävästi aistittavaa ja olosuhteet tukevat sen häiriötöntä tulkintaa, helpottaa se asukkaan elämää. (Hannukainen & Hellberg & Teeri & Tupala 2019.) Muiden aistien, esimerkiksi näön heiketessä, tukeutuu ihminen vahvemmin muiden toimivien aistien varaan. Tällöin tiloista on karsittava toimintaa häiritseviä aistiärsykeitä ja lisättävä muilla aisteilla vastaanotettavaa tietoa tukevia elementtejä. Tuntoaisti toimii usein tärkeimpänä tiedonvälittäjänä sen säilyessä ikääntymisen kuluessa parhaiten. (Karjala 2019, 36.) Tuntoaistille onkin tärkeää tarjota virikkeitä erilaisilla kosketeltavina miellyttävinä pintoina (Hannukainen & Hellberg & Teeri & Tupala 2019).

lökkään hahmotus- ja havainnointikyvyn heiketessä ympäristön selkeys ja johdonmukaisuus korostuu. Näitä voidaan parantaa erilaisilla kontrasteilla ja tummuuseroilla, joilla pystytään erottamaan seinät, lattiat, ovet ja muut pinnat toisistaan. Selkeät, ymmärrettävät tilat ja miellyttävä äänimaisema tukevat toimintakykyä antamalla kiinnekohtia aisteille ja muistille. Selkeys ja johdonmukaisuus ovat tärkeitä ominaisuuksia hyvässä muistisairaiden asuinympäristössä. (Hannukainen & Hellberg & Teeri & Tupala 2019.)

Muita muistisairaiden kognitiivisia ongelmia muistioireiden lisäksi ovat kielelliset vaikeudet, aloite- ja keskittymiskyvyttömyys, suunnitelmallisuuden ja toiminnanohjauksen ongelmat, hahmotuksen ja orientaation häiriöt, sekä epävarmuus liikkua erityisesti vieraassa ympäristössä. Muistisairaana orientoitumista voidaan tukea säädettävällä, eri vuorokauden aikojen mukaan vaihtuvalla valaistuksella (Karjala 2019, 36). Aikaan ja paikkaan orientoitumista voidaan tukea myös esimerkiksi tuomalla esille valokuvia ja vuodenajan mukaisia elementtejä, kuten syksyn lehtien tai kesällä saunavihtojen avulla. Myös erilaiset toiminnalliset ratkaisut, kuten teemalliset ryhmähetket tukevat orientoitumista. (Hannukainen & Hellberg & Teeri & Tupala 2019.)

Oikeanlaisten kalusteiden valinta seniori-iässä tulee entistä tärkeämmäksi. Seniorikalusteet tukevat kotona elämistä fyysisten ominaisuuksien heiketessä ja tekevät palvelukodista viihtyisän. (Isku julkaisuaika tuntematon.) Kalusteissa tulee huomioida tilaan nähden oikea koko, istuinmukavuus, -korkeus sekä jämäkyys, jotta asukkaiden on helppo nousta tuoleista ylös. (Hannukainen & Hellberg & Teeri & Tupala 2019.) Erityisherkkiä ihmisiä ajatellen olisi hyvä välttää teräviä muotoja kalusteissa ja esineissä (Kangasharju 2019).

Arjessa parhaiten toimivat kestävät, pestävät, paloturvalliset, pehmeät kankaat (Hako 2016) ja kiinteissä kalusteverhoiluissa kankaan tulisi olla kosteutta läpäisemätön, pinnaltaan pyyhittävä ja pestävä, homehtumaton, antibakteerinen ja mahdollisimman hengittävä (Närhi 2016).

Monivärinen kuviointi saattaa aiheuttaa muistisairaalle hahmottamisen vaikeuksia ja marmorilattian mustat pisteet voivat näyttää muurahaisilta tai musta kynnysmatto kuopalta. Muistisairas tunnistaa parhaiten pelkistetyt kirkkaat värit, kuten vihreä tai punainen, sekä selkeät värien kontrastit. Murretut tai toisaan lähellä olevat väriyhdistelmät voivat olla vaikeita hahmottaa. Esimerkiksi opasteissa tulisi välttää valkoisen kuvion ja harmaan pohjan tai keltaisen nuolen ja oranssin pohjan yhdistelmiä ja käyttää toisistaan enemmän erottuvia värejä. (Etelä-Pohjanmaan muistiyhdistys Ry julkaisuaika tuntematon.)

Pintojen kuviointia voidaan kuitenkin käyttää apuna sellaisilla alueilla esimerkiksi teippaamalla tai raidoittamalla, joissa halutaan ehkäistä muistisairaana vaeltelua (Närhi 2016).

Pimeät nurkat ja kiiltävät kynnykset saattavat tuntua pelottavilta. Hahmotuskyvyn heiketessä tarvitaan runsaasti valoa sekä luistamattomat, valoa heijastamattomat, kynnyksettömät lattiat. (Hako 2016.) Lattioissa tulisi suosia mattapintaisia, pehmeäkuvioisia ja helposti puhdistettavia ja kestäviä pintoja. Puukuviointi on kodinomainen. Lattian kiiltävä pinta voi vaikuttaa liukkaalta, kuviot portaalta tai reiältä lattiassa ym. (Tarkett julkaisuaika tuntematon.)

Hoivakodit ovat usein värimaailmaltaan vaaleita ja neutraaleja. Muistisairaus kuitenkin muuttaa aistimaailmaa ja esimerkiksi kyky hahmottaa valkoista väriä katoaa vähitellen ja kiiltävät pinnat voivat tuntua turvattomilta. (Hako 2016.)

Värit herättävät ihmisessä tunteita ja jokainen havaitsee ja tulkitsee värit omalla tavallaan ja siihen vaikuttaa ihmisten kokemukset, aikakausi ja kulttuurit. Värit vaikuttavat toisiinsa ja tasapainossa olevat värit muodostavat toimivan värimaailman ja hallitun kokonaisuuden. (Autio & Koskela 2018, 12.)

Muistisairaana viihtymisen kannalta väreillä on väliä ja muistisairaana ahdistuneisuus voikin johtua asunnon värytyksestä. Ihmisen muistissa säilyy pisimpään punainen, oranssi ja keltainen. Sinisten, violettien ja turkoosien värien aistiminen heikkenee iän myötä. (Närhi 2016.)

Sisustuksen tulee olla viihtyisä, mutta tilojen tulee olla suunniteltu myös toimiviksi ja esteettömiksi. Esimerkiksi rollaattorin kanssa liikkumisen tulee olla helppoa ja henkilökohtaisen hygienian hoitamisen vaivatonta. Ikääntyneiden liikkumisrajoitteet otetaan huomioon myös ympäristön toiminnallisuudessa ja tilojen varusteluissa. Aikaa voi viettää yhdessä ja omaan rauhaan tulee pystyä vetäytymään halutessaan. Turvallisen liikkumisen ja toimimisen lisäksi sisätiloissa, tulee ulkoilun olla mahdollista esteettömässä ympäristössä. Hoivakodin tulee olla kokonaisuudessaan toimiva, jolloin hoito sujuu mutkattomasti ja arki on miellyttävää. (Sikla 2021.) Omassa kodissa tai hoitolaitoksessa olevan keittiön, kylpyhuoneen ja oman huoneen täytyy löytyä helposti (Kotilainen & Rappe julkaisuaika tuntematon).

Muistisairaiden hyvinvointia tukee tutkimusten mukaan myös luontoympäristöt. Luonnosta saatavat aistimukset herättävät usein muistoja ja miellelyhtymiä ja täten vahvistavat muistisairaana yhteyttä itseensä ja ympäröivään maailmaan. (Kotilainen & Rappe 2019.) Luontoympäristö tai luontoelementit muun muassa myös edistävät toimintakykyä, vähentävät stressiä ja ahdistusta sekä parantavat muistisairaiden keskittymiskykyä ja mielialaa. Palveluasumisessa vapaa liikkuminen luonnossa ei ole usein enää mahdollista, jolloin on tärkeää käyttää luontoelementtejä osana suunnittelua. (Karjala 2019, 36.)

Muistisairas ihminen voi sairautensa eri vaiheissa kohdata erilaisia turvallisuusriskejä, jotka usein liittyvät:

- Kehon jäykistymiseen ja liikuntakyvyn heikkenemiseen ja hidastumiseen
 - Uni- ja valverytmin häiriintymiseen
 - Hahmottamisen ongelmiin
 - Hienomotoriikan vaikeutumiseen
 - Ajan- ja paikantajun hämärtymiseen
 - Itsenäisen selviytymisen vaikeuksiin
 - Vetäytymiseen ja eristäytymiseen sosiaalisista suhteista
 - Lähimuistin vaikeuksiin
- (Muistiliitto julkaisuaika tuntematon).

Muistisairaana lisäksi henkilöstö otetaan huomioon turvallisessa hoitoyksikössä.

Kaatumisvaaraa lisää hahmottamisen ongelmat fyysisen toimintakyvyn laskun kanssa. Tällöin riittävästä tilamitoituksesta on huolehdittava erityisesti kylpyhuoneessa ja kulkuväylillä. Lisäksi turvallisuutta lisäävät ja ympäristön hahmottamista helpottavat hyvä valaistus, lattiapintojen yhtenäisyys, sekä käsijohteet ja tuet. (Hannukainen & Hellberg & Teeri & Tupala 2019.)

Yleensä matot eivät aiheuta harha-aistimuksia, mutta paikoillaan pysymättömyys ja reunat voivat aiheuttaa kompastumisvaaran. Erityisesti wc- ja pesutiloissa, joissa on valkoiset laatat, tulisi käyttää värillistä wc-istuimen kantta ja pesualtaassa värillistä tukikaidetta. (Närhi 2016.)

Teknologian ja erilaisten apuvälineiden avulla voidaan lisätä muistisairaana turvallisuutta ja tukea hänen toimintakykyään. Laitteilla voidaan esimerkiksi pitää yhteyttä läheisiin ja erilaiset ovi- ja kaatumishälyttimet, sekä liesivahti ja turvarannekke tuovat lisäturvaa. (Muistiliitto julkaisuaika tuntematon.)

Turvallisuuteen liittyy myös tukevat ja kestävät kalusteet ja turvallisuuden tunnetta lisää äänihäiriöiden vaimentaminen (Hako 2016). Tutkimuksissa on todettu meluttomuuden olevan tavoiteltavaa, kun hoidetaan haasteellisesti käyttäytyviä muistisairaita. Muistisairaiden levottomuuden ehkäisyssä hoitajien puhutavalla saattaa olla merkitystä, ja huutamista, äänekästä puhetta, sekä radion ja television kovaäänistä kuuntelua ja katselua tulisikin välttää. (Närhi 2016.)

Yhteiskodin turvallisuudessa mielekkyys, toiminnallisuus ja pääsy kodinomaiseen ulkotilaan on tärkeää. Sisä- ja ulkotilat tulisi suunnitella niin, ettei syntyisi kokemusta suljetusta tilasta. (Muistiliitto julkaisuaika tuntematon.)

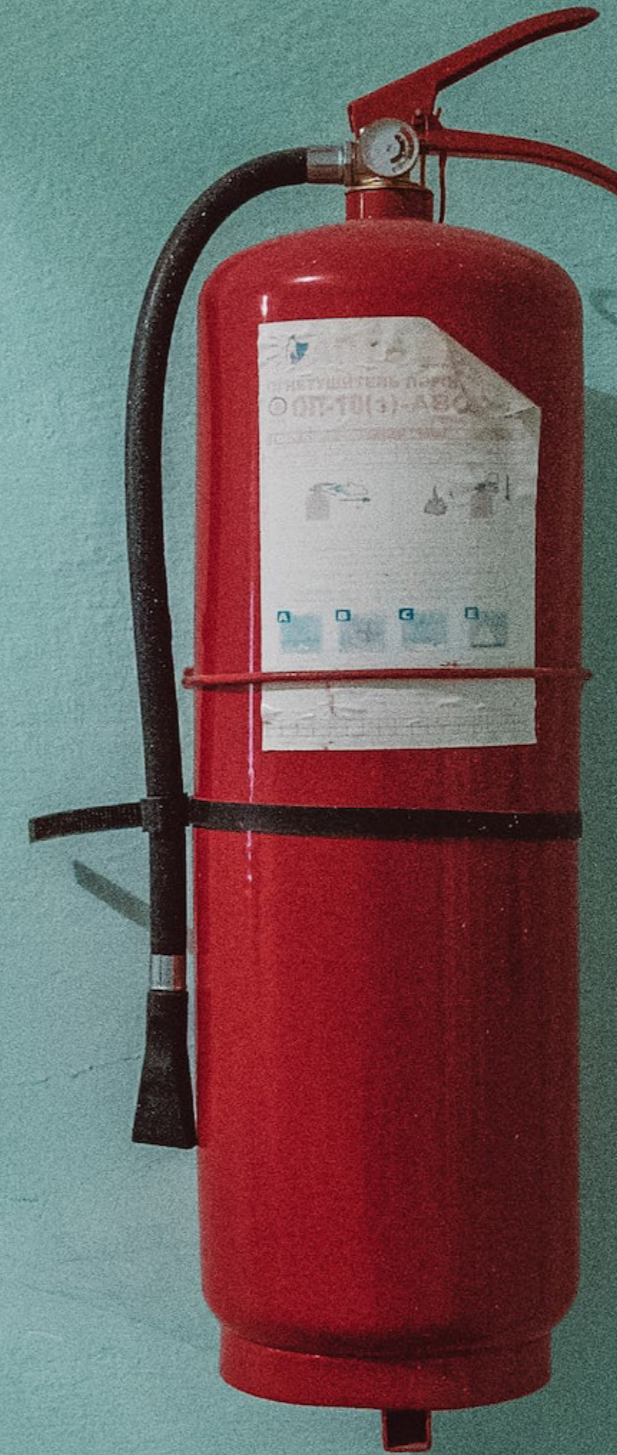
Kymmenen kohdan muistilistan tärkeimmistä hahmottamista helpottavista asioista muistisairaana henkilön asumisympäristössä (Kotilainen & Rappe julkaisuaika tuntematon.):

1. Vähintään kaksinkertaista valaistus, kohdevalaistusta apuna käyttäen. Varo häikäisyä ja heijastuksia
2. Huomioi akustiikka ja keskity melun vähentämiseen.
3. Sijoita tärkeät asiat ja opasteet sopivan matalle.
4. Erotta seinät, lattiat, ovet ja muut pinnat toisistaan tummuuserojen avulla.
5. Käytä kontrasteja myös katkaisimien ja muiden esineiden erottumiseen taustastaan.
6. Merkitse huoneet tai rakennuksen osat mielummin kuvien ja esineiden avulla pelkkien värien sijaan.
7. Vältä liian laitosmaisia ja moderneja kalusteita ja esineitä keittiössä ja kylpyhuoneissa. Suosi kodikkuuta.
8. Varmista tärkeiden tilojen näkyvyys ja tunnistettavuus tuttujen kalusteiden ja esineiden avulla. Pidä merkit ja symbolit yksiselitteisinä.
9. Vuorokausirytmien hahmottamiseksi sijoita tavallisia selkeitä kelloja eri huoneisiin.
10. Suosi avohyllyjä tai lasiovia suljettujen kaappien sijaan. Kaikkien huoneistojen ovien tulisi olla näkyvillä.

Jotta ympäristö oli turvallinen, muista ainakin nämä seikat:

- Helpota hahmottamista hyvällä kirkkaalla valaistuksella ja kontrasteilla.
- Sisusta tutuilla tavaroilla ja sijoita käyttöesineet sopivalle korkeudelle.
- Poista myrkylliset huonekasvit ja pidä tärkeät puhelinnumerot näkyvillä.
- Säilytä lääkkeet, alkoholit, teräaseet, vaaralliset työkalut, tulentekovälineet, sekä vaaralliset pesuaineet ja nesteet turallisessa tai lukitussa paikassa.
- Huolehdi, että ympäristö on turvallinen myös yöaikaan.
- Varmista, että huonekalut ovat tukevia.
- Pidä kulkuväylät esteettöminä ja huomioi korkeat matot, huonekalut ja ylimääräiset johdot.
- Poista korkeat kynnykset ja sijoita liukuesteet kylpyhuoneeseen.
- Asennuta tarvittaessa erilaisia kaiteita ja tukikahvoja, oveen turvalukko tai ketju, sekä ikkunoihin avautumissuojat.
- Varmista asunnon paloturvallisuus ja tarkista palohälyttimien toimivuus.
- Tarkista sähkölaitteiden turvallisuus ja tarvittaessa hanki turvaliesi tai liesivahti.

(Muistiystävällinen ympäristö julkaisuaika tuntematon).

KUVA 21. Kuvituskuva (Chrobot 2017).

SISUSTUSARKKITEHTUURI HOIVATILOISSA

Tutustuin hoivatiilojen suunnittelua koskeviin suosituksiin ja mitoitusohjeisiin internetin ja RT-korttien avulla. Lisäksi tutkin vanhusten palveluasumisen eri muotoja, joita käyn läpi pintapuolisesti tässä osiossa.

Hoivatiilojen suunnittelu on laaja aihealue ja käsittelen sitä työni kannalta tärkeimpien osa-alueiden näkökulmasta.

Suunnitellessa hoivatiiloja, säädöksiin lisäksi huomioon tulee ottaa työntekijät, asukkaat kuin muutkin tilojen käyttäjät.

Ikääntyneen väestön määrä on suuri ja kasvaa edelleen ja heidän hyvinvointi, terveys sekä palvelut ovat Suomessa tärkeitä ja ajankohtaisia asioita. Iäkkäitä ihmisiä on toimintakyvyltään ja terveydentilaltaan erilaisissa tilanteissa olevia. Iäkkäissä on myös erilaisista kulttuurisista ja uskonnollista taustoista tulevia sekä eri seksuaalivähemmistöjen edustajia. Kotona-asumista on korostettu suomalaisessa vanhuuspolitiikassa ja kotihoito on yksi osa kotiin annettavia palveluja, joiden määrää ja monipuolisuutta on edelleen lisättävä ja kehitettävä. Pitkäaikaista laitoshoidon on Suomessa vähennetty ja pääasiainen ympärivuorokautinen hoito on nykyään tehostettua palveluasumista. Sosiaali- ja terveysministeriö ja Kuntaliitto ovat antaneet uuden laatusuosituksen hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020-2023. Laatusuosituksen keskeiset aihealueet ovat iäkkäiden toimintakyvyn edistäminen, vapaaehtoistyön lisääminen, digitalisaation ja teknologioiden hyödyntäminen, asumisen ja asuinympäristöjen kehittäminen sekä yhdenvertaisten, paremmin koordinoitujen ja taloudellisesti kestävien palvelujen kehittäminen ja lisääminen. Asumisen tulee olla esteetöntä, turvallista sekä yhteisöllisyyttä ja osallisuutta tukevaa. (Sosiaali- ja terveysministeriö ja Suomen Kuntaliitto 2020.)

Esityksessä esiin tuodut toimet luovat pohjaa ikäystävälliselle yhteiskunnalle (Kuntaliitto julkaisuaika tuntematon). Soteran selvityksen mukaan yli 65-vuotiaiden kokemusten mukaan omassa kodissa parhaita asioita oli näkymä ulos, parveke ja lämpötila. Puolestaan ylivoimaisesti huonoimmaksi asiaksi koettiin huono akustiikka ja äänieristys. (Ecophon julkaisuaika tuntematon.)

Palveluasumista suunniteltaessa tulee ottaa huomioon, että kohde on asukkaiden koti jossa he saattavat asua loppuelämänsä. Lähtökohtana suunnittelulle tulee olla ikääntynyt asukas ja suunnittelutehtävään kuuluu asuntosuunnittelun lisäksi fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia sekä sosiaalista toimintakykyä tukevien ominaisuuksien tuominen suunnitteluratkaisuihin. Suunnitteluratkaisujen tulee tukea itsenäistä selviytymistä ja mahdollistaa kunnan ylläpitäminen. Hoitohenkilökunnan työergonomiaan liittyvät tila- ja varustevaatimukset otetaan huomioon tilasuunnittelussa. Suunnittelussa on toteuduttava sekä sisä- että ulkotilojen osalta esteettömyys. Ikääntyneille suunniteltaessa otetaan huomioon asukkaiden alentunut toimimiskyky fyysisesti ja henkisesti. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 5.)

Yhteiset tilat ovat yleensä asukkaiden lisäksi muidenkin käytössä olevia tiloja, joissa voi olla tarjolla esimerkiksi ruokailu-, harrastus- ja liikuntapalveluja sekä kaupallisia palveluja asukkaille, lähiseudun vanhuksille ja myös muille asukkaille. Asuntojen yhteistilat ovat oleskelutiloja ja esimerkiksi kaikkien asukkaiden käytössä olevia vaatehuoltotiloja tai irtaimistovarastoja. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 5.)

Suunnittelussa on yleisesti huomioitava, että tilat ja kulkuväylät ovat esteettömiä ja että suunnistaminen on helppoa. Asukkaiden käyttämät tilat ovat sijoiteltu samaan tasoon eikä ne ole liikennemelulle alttiina olevalla julkisivulla. Tilojen käyttötarkoitus voidaan muuttaa tarvittaessa ja mahdollinen laajennustarve otetaan huomioon. Tilojen tulee olla viihtyisät ja laitosmaisuuksia tulee välttää ja lämpötilojen tulee olla säädettävissä. Tilojen tulee olla selkeät ja tunnistettavat, tasoeroja tulee välttää ja oleskelutilasta tulee avautua vaihtelevia näkymiä mahdollisuuksien mukaan eri suuntiin, jolloin niistä voi seurata luontoa ja ihmisten toimia. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 5.)

Kaikkien pintarakenteiden, verhousten ja pintakäsittelyjen kohdalla kiinnitetään huomiota niiden kestävyys- ja puhdistettavuuteen. Materiaalivalintoja tehtäessä kiinnitetään erityistä huomiota akustisiin ominaisuuksiin, paloturvallisuuteen ja tuotteiden mahdollisimman alhaisiin päästöihin. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 5.)

Rakennuspaikan valinnassa tulee ottaa huomioon liikkumisen turvallisuus ja esteettömyys sekä palveluiden saavutettavuus (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 5). Rakentamalla laitteistettu ulkoliikuntapaikka tai hyödyntämällä lähiympäristön olosuhteita, voidaan toteuttaa ikääntyville sopivat liikkumis- ja kuntoilu ympäristöt. Tällainen mahdollisuus innostaa asukkaita päivittäiseen liikuntaan. (Ikäinstituutti julkaisuaika tuntematon.) Asuntotuotannossa suositaan monimuotoista rakentamista, joka mahdollistaa asuntojen pitkäaikaisen käytön (Manssila 2020).

5.1 TURVALLISUUS

Rakennuskohde suunnitellaan, rakennetaan ja varustetaan siten, että sen käyttö ja huolto on turvallista. Terveellinen sisäympäristö muodostuu puhtaasta sisäilmasta, toimintaan sopivasta lämpötilasta, hyvästä ääniympäristöstä ja valaistuksesta. Puhtaana pidettävät ja liukastumisvaaraa aiheuttamattomat pintamateriaalit, toimintaan sopivasti mitoitetut tilat, oikeat suojaetäisyydet ja toimivat kalusteet sekä suoja- ja turvavarusteet edistävät tilojen turvallisuutta. Tasoerot eivät saa olla yllättäviä ja niiden havaittavuutta voidaan parantaa kontrastein, oikeanlaisella valaistuksella tai äänimerkein näkövammaisten kulun helpottamiseksi. Kulkuväylien pintamateriaalien tulee olla riittävän kovia, ne eivät saa olla kosteanakaan liukkaita ja niiden yhteydessä olevat ikkunaseinät on varustettava turvamerkinnoilla. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 5.)

Henkilökunnan työhön liittyvät turvallisuus- ja ergonomiavaatimukset huomioon ottamalla luodaan työturvallisuuden perusteet. Työturvallisuuden kannalta oleellisia asioita ovat hyvä valaistus, toimiva akustiikka, turvalliset lattia-, seinä- ja kattomateriaalit, tilojen riittävä mitoitus, oikeat suojaetäisyydet, toimivat kalusteet, sekä suoja- ja turvavarusteet. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 5.)

Muita turvallisuuteen liittyviä asioita ovat poistumis- ja paloturvallisuus, johon liittyy erilaisia turva- ja hälytysjärjestelmiä, kuten ovien lukitukset ja kameravalvonta (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 30).

5.2 PALVELUTALON ASUNNOT

Palveluasunnon tulee soveltua asukkaalle, joka on liikkumis- tai toimimisesteinen, viettää asunnossa huomattavan osan ajastaan ja voi viettää paljon aikaa vuoteessaan, sekä hänen täytyy kyetä asumaan asunnossa kunnan huonontuessa elämänsä loppuun asti. Hän voi käyttää liikkumisen apuvälineitä ja tarvitsee apua päivittäisissä toiminnoissa. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 6.)

Asuntoon kohdistuvat suunnitteluvaatimukset koskevat esimerkiksi varustelutasoja, toimivuutta ja mitoituksia. Asunnossa tulee olla erillinen makuutila, jossa on sujuva yhteys kylpyhuoneeseen ja asuntoon tulee olla mahdollista majoittaa omaisia tai ystäviä. Asunnon on oltava valoisa, suojata suoralta auringolta ja sieltä tulisi pyrkiä avaamaan näkymä kahteen suuntaan niin, että vuoteessa maaten voi nähdä ulos ja asunnon muihin tiloihin. Tilojen mitoituksen ja varustetason tulisi mahdollistaa huonokuntoistenkin asukkaiden avustamisen ergonomisesti oikein ja sen tulisi muutenkin noudattaa esteettömien tilojen suunnitteluohjeita ja huomioida rollaattorilla ja pyörätuolilla liikkumiseen tarvittava tilamitoitus. Huoneita tulisi olla mahdollista kalustaa usealla eri tavalla. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 6.)

Palvelutalon asuinhuoneistojen suunnittelussa ja varustuksessa otetaan huomioon palvelutalon asukkaiden käytössä olevat yhteistilat. Eteistiloissa tulee olla tarpeeksi tilaa asukkaan avustamiselle, pyörätuolilla kääntymiselle ja siellä tulee olla tila, jossa voi säilyttää rollaattoria tai pyörätuolia. Eteistilaan tulee olla mahdollista sijoittaa kokovartalopeili ja tuoli, eikä naulakkokalusteessa saa olla sokkelia. Naulakkojen, hyllyjen ja koukkujen tulee olla korkeussäädettävät tai niitä tulee sijoittaa eri korkeuksille. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 6.)

Päivittäin käytettävistä ateriapalveluista huolimatta, tulee palveluasunnoissa olla mahdollisuus pienimuotoiseen ruoanvalmistukseen, kuten puuron keittämiseen. Näiden tilojen kalustuksen suunnittelussa otetaan huomioon tiettyjä asioita, kuten kalusteiden säädettävyys ja liikuteltavuus, tiloissa olevien koneiden ja pöytätilojen riittävyys, sekä mahdollisuus liikkua pyörätuolilla koko ruokailutilassa. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 6.)

Suunnitellessa makuutiloja tulee huomioida pyörätuolin käytön mahdollistavat kulkuväylät ja kääntymispaikat. Tässä on huomioitava myös avustavan henkilön tilantarve sängyn ympärillä. Pienissä asunnoissa voidaan erillinen makuutila korvata makuualkovilla ja makuutiloihin tulee pystyä sijoittamaan tietyt vähimmäiskalusteet. Vähimmäikalusteiden lisäksi olisi suositeltavaa, että tilaa olisi lisäkomerolle, nojatuolille ja työpöydälle. Makuutiloilla on omat minimimittansa yhden- ja kahden hengen huoneille. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 6.)

Suosittelava ovimalli kylpytiloihin on liukuovet ja niiden kynnykseksi suositellaan pehmeää, periksiantavaa muovikynnystä tai sen korvaavaa ritiläkaivoa. Lattiapinta saadaan mahdollisimman tasaiseksi ja kallistukset loiviksi käyttämällä reuna- ja kynnykskaivoratkaisuja. Tällöin apuvälineillä liikkuminen, sekä siirrettävän suihkuistuimen ja suihkulaverin käyttö on mutkattomampaa. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 8.)

Käytettyjen vaippojen keräilyyn ja hävittämiseen kiinnitetään erityistä huomiota hajuhaittojen minimoimiseksi, ja vaippa-astialle tulee varata oma tila jos käytettyjä vaippoja joudutaan säilömään asukkaan kylpyhuoneessa. Asukkaan omassa tilassa on varattuna kaappitilaa varavaipoille. Vaatteiden säilyttämistä varten on omat tilatarpeensa ja kaapeissa tulisi olla erilaisia järjestelmiä säilytystä varten. Komeroissa voi olla yläkomerot tavaroille, joita harvoin käytetään ja vaatesäilytys voi olla myös järjestetty vaatehuoneeseen. Myös liinavaatteita ja muita tavaroita varten tulisi olla tilat. Esimerkiksi lukkopyörillä varustellut siirrettävät kaapit ovat suositeltavia asunnon muunneltavuuden vuoksi. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 8.)

Palveluasunnossa olisi hyvä olla asuntokohtainen mitoiltaan pyörätuolille riittävä parveke tai piha, joka antaa huonostikin liikkuvalla asukkaalle vaivattoman mahdollisuuden oleskella ulkona. Ulkotila tulee suojata ainakin osin lasiseinillä ja sinne tulee olla esteetön pääsy ilman tasoeroja. Parvekkeen oven tulee olla turvallisuussyistä lukittava ja parvekelasien tulee olla tarvittaessa myös avattavat. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 8.)

*Näyttäisi siltä, että
hoivakotien koot ovat
suurenemaan päin tulevaisuudessa,
Arkkitehti Matti Haikola Avario
Oy:stä kertoo (Anteroinen
julkaisuaika tuntematon).*

5.3 PALVELUTALON YHTEISET TILAT

Aulan yleisilmeeseen tulisi panostaa hyvän ensivaikutelman antamiseksi. Avaruutta ja luonnonvaloa tulisi maksimoida korkeilla ikkunoilla, häikäisevyys huomioon ottaen. Sisäänkäynnin tulisi olla esteetön oikeanlaisella ilmanvaihdolla varustettuna. Kaikkien käytössä oleviin tiloihin tulisi päästä kulkematta muiden tilojen kautta ja palveluasuntoihin päästä kulkematta yleisten tilojen kautta. Suuria aulatiloja tulisi jakaa osiin eri käyttökohteiden mukaan ja niiden yhteydessä tulisi olla tilaa järjestää erilaisia tapahtumia. Tilojen yhteydessä on neuvontapiste ja kaikille vierailijoille soveltuvat vaatesäilytys- ja WC-tilat. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 16.)

Palvelutalojen yhteisissä tiloissa tulisi välttää pitkiä käytäviä ja panostaa hyvään valaistukseen ja värien ja materiaalien avulla jäsenneitäviin ja tunnistettaviin tiloihin. Käytävät on varustettu käsijohtein ja niissä voi olla levennyksiä. Käytävien varrella olevat ovet avautuvat huoneeseen. Käytävät on mitoitettu parien ja hoitosänkyjen käyttöön sopiviksi ja ovien olisi hyvä olla varustettu levikkeillä helppokäyttöisyyden takaamiseksi. Kaikilta poistumisalueilta on oltava mahdollisuus kuljettaa vaivatta liikuntakyvytön paareilla ainakin yhden uloskäytävän kautta. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 17.)

Portaiden tulee olla liikkumis- ja toimintaesteisille henkilöille turvallista käyttää. Portaissa tulee olla vähintään yksi välitasanne kerrosten välillä. Kääntyviä, vinoja ja kierreportaita ei käytetä ja portaiden etureuna varustetaan kontrastimerkinnällä. Molemmiin puoliin portaita on yhtenäiset käsijohteet ja avoaskelmia ja ulkonevaa etureunaa tulisi välttää. Monikerroksinen palvelutalo tulisi varustaa vähintään yhdellä pyörätuolin ja rollaattorin käyttöön sopivalla hissillä. Vähintään yhden hissien tule olla paari- ja sänkykuljetuksiin sopiva ja sillä tulee päästä kaikkiin kerroksiin joissa on asukkaille tarkoitettuja tiloja. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 17.)

Yhteiset palvelutalojen toimintatilat on tarkoitettu asukkaiden aktiviteetteihin ja toimintaan, mutta esimerkiksi ruokailutila voi olla myös muille avoinna oleva kahvila tai ravintola. Palvelut voivat sijoittua myös kaikille avoinna olevaan palvelukeskukseen, jossa on tarjolla myös vanhusten tarvitsemia palveluja, kuten ruokailu-, kuntoutus- ja kaupallisia palveluja. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 18.)

Tavoitteena kaikissa vanhusten palvelu- ja toimintatiloissa on selkeästi hahmottuvat ja monipuoliset kokonaisuudet, kaikkia miellyttävä valaistus ja värit, sekä akustiikkaratkaisut. Tiloissa tulee olla toimintoihin sopivat varusteet, eikä jatkojohtoja tule kuljettaa lattioita pitkin. Tiloista tulee löytyä ainakin yksi esteetön WC. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 18.)

Keittiön suunnittelussa tulee huomioida valmistus- ja jakelutapa ja ruuan nauttimista varten tarkoitettujen tilojen tarve ja se, kenelle kaikille ruokaa tulee voida valmistaa ja tarjoilla. Ruokailutilat ja keittiö eristetään toisistaan niin, että keittiön äänet eivät häiritse ruokailijoita. Ruokailutilat sijoitetaan keskeisten aula- ja eteistilojen yhteyteen niin, että näkymä avautuu ulos ja muihin tiloihin. Ruokailutilojen yhteydessä tulisi olla käsienpesu mahdollisuus ja kesäaikaan ulkotiloissa ruokailuun. Tarjoilulinjaston ja ruokailutilojen mitoituksessa otetaan huomioon asiakkaiden ulottuminen ja mahdollisten apuvälineiden käyttö. Oleskelutilojen tulisi olla muunneltavia kodikkaita tiloja ja niissä tulisi kiinnittää huomiota hyvään valaistukseen ja akustiikkaan. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 19.) Myös ulkotilat suunnitellaan turvallisiksi ja esteettömiksi, ottaen huomioon myös viihtyvyys ja säätömiöt (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 20).

Palvelutaloissa voi sijaita myös kuntouttavaan hoitoon liittyviä liikunta-, palvelu- tai harrastetiloja, sekä erilaisia pesu- ja saunatiloja. Muita yhteisiä tiloja voivat olla esimerkiksi vaatehuoltotilat, vierashuoneet, siivous- ja jätahuoltotilat, huoltohuoneet, ja asuntojen yhteiset varastot ja säilytystilat. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 23.)

Henkilökunnan määrä ja tiloissa tapahtuvan toiminnan laatu vaikuttavat henkilökunnalle tarkoitettujen tilojen tarpeeseen. Tiloja voivat olla muun muassa lääkkeenjakotilat, henkilökunnan tauko-, neuvottelu-, puku-, pesu- ja wc-tilat. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 24.)

5.4 RYHMÄKODIT

Vaikka työni koskee palvelutalon suunnittelua, otin työhöni mukaan myös ryhmäkotien suunnittelua koskevan luvun, jotta työni olisi mahdollisimman monipuolinen ja sitä voisi hyödyntää myös muunlaisten hoivatiilojen suunnittelussa.

Erityistä huolenpitoa tarvitsevien, kuten muistisairaiden henkilöiden ryhmäkodiksi sopii asukkaiden yhteisten tilojen ja 7 - 8 asukkaan asuinhuoneiden kokonaisuus. Ryhmäkoti voi olla palvelutalossa, palvelukeskuksen yhteydessä tai muodostaa oman kokonaisuuden. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 10.)

Jos ryhmäkoteja on kaksi tai useampi samassa rakennuksessa, tai jos ne sijaitsevat palvelutalossa, voidaan henkilökunnan tilat koota yhteen. Joka yksikön sisällä voi sijaita asukkaiden sauna- ja vaatehuoltotilat, tai ne voivat olla osana isompaa kokonaisuutta, jolloin laitosmaisuuksia tulee välttää. Muistisairaille tarkoitettujen ympäristön tulee olla kotoisa ja muistuttaa tavallista kotia, ja omasta huoneesta siirryttäessä ympäristön tulisi olla hallinnassa yhdellä silmäyksellä. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 10.)

Yhteisten tilojen tulisi olla muistisairaalle persoonallisuus huomioon ottaen ja muistia, orientoitumista, yhdessäoloa ja tekemistä tukevaa. Tilojen tulisi olla muunneltavia, helposti hahmoteltavia ja selkein kulkureitein varustettuja. Ryhmäkodin eteisen tulisi olla väljä, jossa on pukeutumista ja vaatteiden säilyttämistä varten tilaa. Eteisessä tulisi olla tilaa myös avustetulle pukeutumiselle ja sen läheisyydessä paikka rollaattorille tai muulle apuvälineelle. Eteistiloissa on myös wc, jota myös vierailijat voivat käyttää. Ryhmäkodeissa säilytystilaa tarvitaan erilaisten hoitoon ja vapaa-ajan viettoon tarkoitettuille varusteille ja välineille ja siivoustarvikkeille, sekä hygieniatarvikkeille. Näitä tiloja voi olla myös talon muiden säilytystilojen yhteydessä. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 10.)

Ryhmäkotien olohuone on tarkoitettu erilaiseen vapaa-ajan viettoon, ja niiden tulisi olla osittain erillään esimerkiksi keittiötiloista. Kalustuksen tulisi olla apuvälineitä varten väljää ja kodikasta. Kodikkuutta voidaan luoda esimerkiksi paikallaan pysyvillä reunoista ohennetuilla matoilla. Akustiikkaan ja valaistukseen tulisi kiinnittää erityistä huomiota ja olohuoneesta tulisi olla helppo yhteys suojaisalle omalle pihalle tai terassille. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 11.)

Keittiön suunnitteluun vaikuttaa ruuan valmistus ja jakelutavat ja asukkaat voivat osallistua tapauskohtaisesti esimerkiksi ruuan valmistamiseen tai pöytien kattamiseen kykyjensä mukaan. Osa koneista voi olla laitospöytäkäyttöön tarkoitettuja, kuitenkin kodinomaisia malleja, eikä asukkaat voi käyttää niitä ominpäin. Keittiö voidaan toteuttaa tupakeittiönä tai erillisenä tilana, niin että näköyhteys ruokailu- ja oleskelutiloihin säilyy. Ruuan valmistustilojen ja keittiöiden suunnittelussa tulee ottaa huomioon esimerkiksi pesuaineiden turvallinen säilytys, kalusteiden ja laitteiden korkeudet, kuljetusvaunujen käyttö ja siivous- sekä lajittelu. Ruokailutilojen pöytien ryhmitystä voidaan vaihdella, kuitenkin niin, että kaikki asukkaat mahtuvat ruokailemaan ja liikkuminen on mahdollista. Tilaa tulisi olla asukkaan avustamista varten ja kalusteiden tulee olla apuvälineitä varten mitoitetuja. Pääosin ruokapöydät ovat neljälle hengelle, mutta tarvittaessa voi käyttää myös kahden tai kuuden hengen ryhmiä. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 12.)

Ryhmäkodin saunomiskokemuksen olisi hyvä olla myönteinen ulkona vilvoitteluneen ja yleensä siellä kylpee yksi henkilö kerrallaan. Kiukaan sijoittelussa ja valinnassa tulee ottaa huomioon pyörätuolissa istuvat käyttäjät ja nopea käyttöönottovalmius. Kaikissa peseytymiseen liittyvissä tiloissa tukikaiteet helpottavat itsenäistä liikkumista. Saunojen yhteydessä sijaitsevassa pukeutumistilassa on tilaa saunomistarvikkeille ja esimerkiksi hiusten kuivaamiselle ja henkilökuntaa varten varatut varusteet on piilotettu niille tarkoitettuun tilaan esimerkiksi liukuoven taakse. Sauna voi olla useamman samassa tasossa sijaitsevan ryhmäkodin yhteinen ja pesutilassa tulee olla muusta tilasta, esimerkiksi verholla erotettava wc-istuin. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 12.)

Vaatehuoltotilat voivat olla kahden tai kolmen samassa tasossa sijaitsevan ryhmäkodin yhteinen ja siellä pestään ja jälkikäsitellään asukkaiden käyttövaatteita ja tarvittaessa vuodevaatteita. Tilassa on eroteltu likainen- ja puhdas tila ja siellä sijaitsee tapauskohtaisesti tarvittavat koneet. Pyykkien lajittelu vie huomattavaa tilaa, koska jokainen asukas tarvitsee oman pyykkikorin tai hyllyn pyykejään varten. Asukkaat voivat itse osallistua vaatehuoltoon. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 13.)

Ulkotilojen tulee olla selkeästi rajattu ja osittain katettu, turvalliselta tuntuva ja helposti valvottava oleskelualue, jonne on esteetön pääsy yhteisistä tiloista. Rajausta voi toteuttaa aidoilla tai istutuksin. Kävelyreiteillä tulee olla kiinnostavia kohteita ja istuskelualueita, jotka johtavat ryhmäkodin ovelle. Ulkona voi olla liikuntavälineitä, puutarhakeinuja tai esimerkiksi grillikatos. Istutuksissa suositaan marjapensaita ja niiden tulisi olla pyörätuolilla liikkuvan ulottuvissa olevia. Ulkotiloissa materiaalien tulee olla turvallisia ja esteettömyys huomioidaan varustelussa ja kulkureittien sijoittelussa. Turvallisuussyistä suositaan laajaa yhteistä parvekettä huonekohtaisten sijaan. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 13.)

Asukkaan huone muodostuu huoneen ja kylpyhuoneen kokonaisuudesta, jossa voi olla ranskalainen parveke. Jokaisessa huoneessa tulee sijaita vähimmäismäärä osittain lukittavia komeroita ja muunneltavuuden vuoksi niissä suositetaan pyörällisiä siirrettäviä versioita. Tämän lisäksi huoneessa tulee olla naulakotilaa ja liinavaatteita varten hyllykomerotilaa. Asukkaille annetaan mahdollisuus kalustaa huoneet omilla kalusteilla ja valaisimilla. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 14.)

Useammalla ryhmäkodilla voi olla yhteinen toimisto, jossa säilytetään erilaisia dokumentteja ja henkilökunnan henkilökohtaisia tavaroita. Raportteja voidaan tietosuoja huomioon ottaen tehdä myös ryhmäkodin yhteistiloissa ja monikerroksisten ryhmäkotien jokaisessa kerroksessa on oma työpisteensä. Yhteinen toimistotila sijoitetaan keskitetysti rakennukseen ja itsenäisen oman yksikön työtilan yhteyteen otetaan tilaa myös taukotilalle. Ryhmäkodissa voi olla myös asukkaiden käytössä oleva yhteinen neuvottelutila. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 14.)

Palvelutaloille ja ryhmäkodeille on omat säädöksensä jotka koskevat tilojen mitoituksia, varustelutasovaatimukia, muunneltavuutta, esteettömyyttä ja yleistä tunnelmaa. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen.)

KUVA 23. Kuvituskuva (Dominik 2018).

5.5 VALAISTUS JA TEKNINEN SUUNNITTELU

Sisätilojen valaistuksessa noudatetaan standardia EN12464-1:2011. Standardista löytyvät ohjeet eri tilojen valaistukseen ja se täyttää esteettömän tilan valaistuksen vaatimukset. Vanhuksille suunnitelluissa tiloissa käytetään suosituksia ylempiä valoaroja ja tarkempaa työtä tehtäessä, esimerkiksi luettaessa käytetään tehokasta häikäisemättömää kohdevalaistusta. Useimmille heikkonäköisille soveltuu standardin mukainen yleisvalaistus, joille on määritelty kohteesta riippuen omat arvovaatimuksensa. Yleisvalaistusta voidaan täydentää kohdevalaistuksella ja valaisimissa tulee olla alhainen pintakirkkaus ja tehokas häikäisysojaus. Valaistuksen tulisi olla hämäävä katvealueita välttävää kontrasteja korostavaa ja tasaista. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 28.)

Tärkeisiin kohteisiin valaisimia sijoittamalla voidaan auttaa heikkonäköisten liikkumista ja ohjautumista. Turvallisen liikkumisen takaamiseksi tasoerojen, kuten portaiden valaisuun tulisi kiinnittää erityishuomiota. Vanhusten normaalia hitaampi hämääntäsojaatio aiheuttaa vaikeuksia nähdä suurten valaistuserojen takia ulkoa sisälle, tai valoisasta huoneesta heikommin valaistuun tilaan tultaessa ja siksi sisääntulo- ja eteistilat valaistaan tehokkaasti. Jos valon määrä on eri tiloissa kovin erilainen, aiheuttaa se näkemisvaikeuksia ja silmien rasittumista. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 28.)

Yleisvalaistuksen säädettävyydellä tasataan jokaiselle sopiva valaistus kutakin käyttäjää ja tilannetta varten. Selkeä ympäristö ja värit, sekä harmaa-asteikon kontrastit ovat valaistuksen lisäksi tärkeitä. Tilojen hahmottamista ja suunnistamista helpottavat kulkuväyliä linjaavat valaisimet, häikäisyn ja kiiltojen ja heijastumisen esto pinnoilta, tarkoituksen mukainen kohdevalaistus, erilaiset yövalot, havaittavuutta helpottavat kontrastierot ja vaaraa aiheuttavien esineiden tai korkoerojen korostava valaistus. Erityisesti hämärässä valaistuksessa kontrastierot korostuvat ja ovat välttämättömiä kaikille ja erityisesti heikkonäköisille ja värisokeille. Lattian ja listojen olisi hyvä olla seiniä tummempia. Suurten pintojen, kuten kattojen ja seinien ollessa vaaleita ei valaistuksessa tarvita niin suuria valotehoja. Suurissa tiloissa suositaan vaaleampia lattioita yleisen valoisuuden vuoksi. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 28.)

Ulkovalaistuksessa keskitytään katveettomaan, häikäisemättömään ja värit hyvin toistavaan valaistukseen, jossa huomioidaan luiskat ja portaat. Huomioon tulee ottaa myös pintojen heijastavuus, ympäristön valoisuus, kasvillisuuden aiheuttamat varjot ja valaisimien soveltuvuus ulkokäyttöön. Kriteereinä voidaan käyttää kevytliikenteen valaistusluokkia K1-K3, jotka sopivat esteettömään ympäristöön. Maahan upotettuja ylöspäin valaisevia tolppia vältetään häikäisevyyden vuoksi ja valaisimia voidaan käyttää majakkamaisesti kulkureittien risteyskohdissa ja julkisivujen ja sisääntuloalueiden valaiseminen auttaa ympäristössä orientoitumiseen. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 29.)

Äänen eristyksen ja akustiikan tulee olla tilaan sopivia. Näitä ominaisuuksia voidaan hallita eri tavoin esimerkiksi käyttämällä riittävää vaimennusta tarvittavissa tiloissa kuten kokoustiloissa. Asukkaiden huoneet tulisi sijoittaa ja rakentaa niin, että esimerkiksi ulkopuolelta tulevaa ääniä ja laitteiden aiheuttama melu huomioidaan. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 29.)

Huonokuuloiset asukkaat voivat käyttää myös tavallista voimakkaampaa ääntä, jonka vuoksi huoneiden välisiin äänieristykseen olisi syytä kiinnittää erityistä huomiota. Vanhusten palvelutaloille on määritelty omat ohjearvonsa akustiikan ja äänieristyksen suunnittelulle. Palvelutaloissa voi olla käytössä erilaisia äänentoisto- ja siirtojärjestelmiä, joilla voidaan helpottaa huonokuuloisten asukkaiden arkea. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 29.)

Palvelukodeissa on käytössä erilaista teknologiaa, joissa huomioidaan asukkaiden ja muiden käyttäjien toiminnalliset valmiudet. Taloteknisessä suunnittelussa otetaan huomioon ergonomia ja turvallisuus ja eri kesukset ja järjestelmät sijoitetaan niille määrätyn säännöin, jotka määrittävät eri alojen asiantuntijat. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 29.)

5.6 IKKUNAT, OVET, PINTAMATERIAALIT JA KALUSTEET

Pintakäsittelyiden, -rakenteiden ja verhoiluiden kohdalla kiinnitetään huomiota niiden kestävyteen ja puhdistettavuuteen. Akustisiin ominaisuuksiin, paloturvallisuuteen ja tuotteiden mahdollimman alhaisiin päästöihin kiinnitetään erityistä huomiota. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 26.)

Lattiapäällysteet eivät saa olla liukkaita märkänäkään. Karkeapintaiset keraamiset laatat ja sileäpintaiset lasittamattomat mosaiikkilaatat, joissa kitka syntyy tiheistä saumoista, soveltuvat pesuhuoneisiin ja muihin märkiin tiloihin. Mahdolliset kynnykset- ja kaivorakenteet huomioidaan pesuhuoneiden lattiarakenteissa. Lattian kuvioinnin tulee olla selkeä ja rauhallinen, eikä se saa aiheuttaa virheaistimuksia esimerkiksi voimakkaiden kontrastierojen vuoksi. Tunto- tai tummuuskontrastia käytetään opasteiden erottamiseen ympäröivästä lattiapinnasta ja lattiapäällysteiden kuviointi voi itsessään toimia myös opasteena. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 26.)

Palvelutalon seinien rakenteisiin tulee voida kiinnittää tukikaiteita tarvittaessa ja paljon liikennöityjen tilojen seiniin ja kulmiin asennetaan törmäyssuojat. Hankesuunnitelmassa määriteltyjen tilojen kattorakenteiden tulee kestää mahdollinen kiskojen ja nostolaitteen asennus. Seinärakenteissa varaudutaan taulujen, hyllyjen, kalusteiden ym. kiinnittämiseen ja pinnan helppoon uusimiseen asukkaan vaihtuessa. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 28.)

Kaikkien ovien tulee soveltua pyörätuolikäyttöön ja niiden tulisi aina erottua selvästi seinäpinnasta ja painikkeiden ja vetimien erottua taustastaan. Lasiovien lasiaukot suunnitellaan siten, että ne eivät aiheuta törmäysvaaraa heikkonäköisille. Liikkumisen apuvälineiden käytön takia suositellaan normaaleja laakaovia vankempia laitostasoisia ovia. Kaikkien ovien puukarmit suositellaan suojattavaksi kolhiintumista vastaan. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 28.)

Kynnyksiä ei käytetä asukkaille tarkoitetuissa, eikä keittiön tai muun tilan ovissa, josta joudutaan kuljettamaan erilaisia vaunuja tai kärryjä. Niin sanottua laskeutuvaa kynnystä voidaan käyttää ulko-ovissa tai hyvää ääneneristystä edellyttävissä ovissa. Esimerkiksi kylpyhuoneiden ja siivouskomeroiden ovissa voidaan käyttää joustavaa muovikynnystä tai kynnykskaivoa. Viranomaisien hyväksymiä kynnyksettä ratkaisuja käytetään palo-ovissa. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 28.)

Seinän sisään liukuvia liukuovia suositellaan asunnon sisäisinä ovina, wc-pesutilojen oviksi ja jos samassa asunnossa ei ole monta asukasta. Tällöin kalusteiden ja taulujen sijoittaminen viereiseen seinään mahdollistuu. Asuintiloissa pyritään käyttämään puu- tai lasiovia metallisten sijaan ja ovien heloitus valitaan siten, että ovien käyttö on helppoa. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 26.)

Jotta asukkaat viihtyisivät mahdollisimman hyvin, ikkunoista avautuvat näkymät ulos ovat tärkeitä. Suunnittelussa pyritään suuntaamaan ikkunoita kahteen eri ilmansuuntaan ja niin, että vuoteessa maatessa näkee ulos. Jos ikkuna ulottuu lattiaan saakka tulee sen olla hahmoteltavissa ikkunaksi, eikä kulkuaukoksi. Haitallisen vastavalohäikäisyn vuoksi käytävien päihin sijoitettuja ikkunoita vältetään ja jos se ei ole mahdollista tulee ne varustaa häikäisyä estävin verhoihin tai sälekäihtimiin. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 27.)

Ulkonäön ja kodikkuuden lisäksi kalustevalinnoissa kiinnitetään huomiota ergonomiaan ja kalusteiden tulisi olla tukevia, rakenteeltaan kestäviä ja helposti puhtaana pidettäviä. Kalusteiden tulee olla helposti liikuteltavissa ja niiden terävät, mahdollisesti vaaraa aiheuttavat pinnat ja kulmat tulee suojata. Asukkaiden kokoerot tulee huomioida säädettävillä tai eri kokoisilla kalusteilla ja niiden on erotuttava selkeän tummuuskontrastin ansiosta ympäristöstään. Kaapistojen ja liukulaatikoiden tulee avautua kokonaan ja niiden vetimien tulee olla tukevia ja helppokäyttöisiä. Kaapistoihin suositellaan sisennettyä korkeaa sokkeliä, jolloin lähelle kaappeja pääsee myös pyörätuolilla. Vaatekaappien siirrettävyyden mahdollistamiseksi, niiden taustat käsitellään siisteiksi sekä lattiamateriaali jatketaan kalusteiden alle. Tavoitteena on, että asukas saa kalustaa oman huoneensa omilla kalusteilla ja tekstiileillään. (RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen, 27.)

SUUNNITTELUPROSESSI

Suunnitteluprosessini lähti liikkeelle tutkimalla alustavasti aistiesteettömyyttä, ja tämän pohjalta tekemällä moodboardin asiakkaalle, jolloin he pääsivät kertomaan mielipiteensä suunnitelman värimaailmasta ja tyylistä.

Tämän jälkeen tein alustavia kalustesuunnitelmia jotka katsoimme yhdessä. Teimme muutamia pieniä muutoksia, lähinnä säilytystiloihin, jonka jälkeen pääsin jatkamaan suunnitelmani loppuun ja työstämään teoriaosuutta.

Prosessin tuotoksena on kalustepohjakuvat tiloista, sekä visualisointikuvia niistä.

Tapasimme Kuopion kaupungin hoivapalveluiden kehittämiskoordinaattorin kanssa, jolle esittelin tekemäni moodboardin, jossa esittelin hieman alustavia väri- ja materiaalivalintojani. Kävimme läpi suunniteltavat tilat ja pidin tässä yhteydessä haastattelun, jolla kartoitin tilojen tarpeita ja muita asiakkaan toiveita.

Näiden tietojen pohjalta tein ensimmäisen mallinnuksen, johon tyypitin asiakkaan toivoman kalustevalmistajan tuotteet. Tulevan osastonhoitajan ja kehittämiskoordinaattorin kanssa pidimme kokouksen alustavien suunnitelmien osalta, jonka pohjalta esitin lisäkysymyksiä ja sovimme pienistä muutoksista. Muutokset koskivat kanslioiden ja työtilan säilytyskalusteita, joihin haluttiin lisätilaa. Suunnitelmat ovat alustavia ja niihin tehdään tarkennukset määrien ja materiaalien suhteen kalusteiden tilaamisen ollessa ajankohtaista. Lisäkysymyksiä esitin mallinnuksen eri vaiheissa.

Tässä luvussa esittelen suunnitteluprosessin etenemistä ja tarkennan tutkielman eri vaiheita. Suunnitteluprosessin aikana tutkin aistiesteettömyyden ja hoivatilojen suunnittelun periaatteiden lisäksi esimerkkikohteita, tutustuin värien valintaan vaikuttaviin seikkoihin ja kävin läpi eri kalustevalmistajien tarjontaa.

Lisäksi kerron tarkemmin materiaali- ja kalustevalinnoistani ja esittelen lopullisen työni kalustepohjakuvien ja visualisointikuvien avulla.

Suunnitteluprosessi eteni vuorotellen suunnittelun ja tiedonhankinnan kanssa. Tällöin pystyin tekemään lisäkysymyksiä asiakkaalle tarvittaessa suunnitelman edetessä.

6.1 ESIMERKKIKOhteet

Kartoitin internetistä esimerkkejä aistiesteettömästi sisustetuista kohteista. Esimerkkejä löytyi erityisesti opinnäytetöiden yhteydestä ja erilaisten sisustamiseen liittyvien lehtien julkaisuista, mutta kohteet olivat pääasiassa yksityisiä koteja ja kouluja. Esimerkkejä hoivakodeista löytyi muutama ja nostan niistä kaksi melko erityylistä esimerkkiä esille.

Ensimmäinen kohde on suunnittelutoimisto Studio Puiston kohde, joka on Attendon Hämeenlinnassa vuonna 2020 valmistunut Puistomäen palvelukoti (KUVAT 24 - 30, sivut 55 - 56). Puistomäki on suunniteltu senioreille ajatellulla uudenaikaisella konseptilla, jossa lähestytään vanhusten asumista niin, että se on helpompaa ja merkityksellisempää. (Studio Puisto julkaisu-aika tuntematon.) Kohde on suunniteltu kokonaisvaltaisesti ja käyttäjälähtöisesti, ja edustaa hieman modernimpaa tyyliä. Puistomäen palvelutalo on tunnelmaltaan hyvin seesteinen ja rauhallinen ja pääpaino on puupinnoissa.

Toinen esimerkkikohde on hieman perinteisempi kohde, jonka on rakentanut Sikla (KUVAT 31 - 35, sivu 57). Sikla on rakennusalan konserni, jonka palveluvalikoimaan kuuluvat kodit, palvelukodit, päiväkodit, koulut sekä toimitilat. (Sikla julkaisu-aika tuntematon.) Palvelukodin on suunnitellut arkkitehti Pave Mikkonen (Stadinraksat 2018).

Sikla tarjoaa esteettömiä, virikkeellisiä ja kodikkaita hoivakoteja ikäihmisille. Vuoden 2018 Porin asuntomessuille valmistunut Villa Luoto on ensimmäinen asuntomessuille rakennettu palvelukoti. (Sikla julkaisu-aika tuntematon.) Kyseinen kohde on edellistä hieman perinteisemmin toteutettu ja siinä on selkeitä aistiesteettömästä sisustuksesta tuttuja elementtejä. Uskon tämän tyyllisen tilan olevan talossa asuvien ikäryhmäläisten mieleen. Tarkastellessa kohdetta huomaa hyvin paljon samanlaisuuksia oman työni ja Villa Luodon välillä.

Seuraaville sivuille poimin edellä mainittujen kohteiden tiloista kuvia, joista voi nähdä niiden tyylliset erot, vaikkakin molemmat on palvelutaloja, on niiden kalustukset hyvin poikkeavat toisistaan.

KUVA 24. Puistomäki senior housing (Kantinkoski julkaisu-aika tuntematon).

KUVA 25. Puistomäki eldercare home in Hämeenlinna (Kantinkoski 2021).

KUVA 26. Puistonmäki eldercare home in Hämeenlinna (Kantinkoski 2021).

KUVA 28. Puistonmäki senior housing (Kantinkoski julkaisuaika tuntematon).

KUVA 29. Puistonmäki senior housing (Kantinkoski julkaisuaika tuntematon).

KUVA 27. Puistonmäki senior housing (Kantinkoski julkaisuaika tuntematon).

KUVA 30. Puistonmäki senior housing (Kantinkoski julkaisuaika tuntematon).

KUVA 31. Palvelukoti Villa Luoto (Sikla julkaisuaika tuntematon).

KUVA 33. Palvelukoti Villa Luoto (Sikla julkaisuaika tuntematon).

KUVA 34. Palvelukoti Villa Luoto (Sikla julkaisuaika tuntematon).

KUVA 32. Palvelukoti Villa Luoto (Sikla julkaisuaika tuntematon).

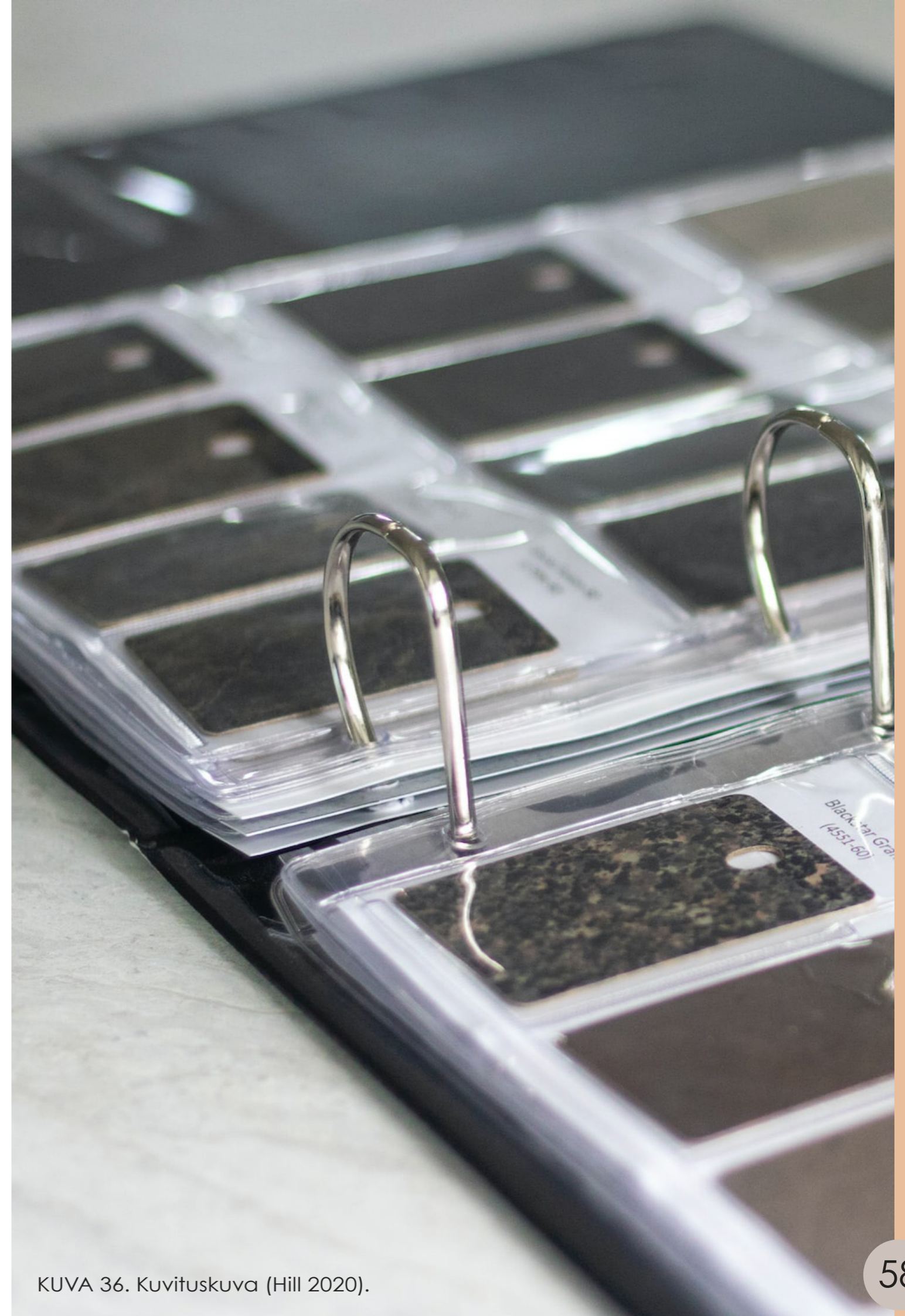

KUVA 35. Palvelukoti Villa Luoto (Sikla julkaisuaika tuntematon).

6.2 MATERIAALIVALINNAT JA PINTAVÄRIT

Työn materiaaleihin pääsin vaikuttamaan kiintokalusteiden osalta, joihin valitsin laminaattivalmistajan valikoimista sopivat sävyt. Rakennuksen seinäpinnat on määritelty maalarinvalkoisiksi, mutta tilojen läpi kulkevien käytävien sävy maailman sain päättää. Värivalintojen osalta sain vapaat kädet. Seuraavissa kappaleissa käyn läpi materiaali- ja värivalintojani perusteluineen.

Sävy maailman pyrin pitämään mahdollisimman selkeänä ja yhtenäisenä, näin ollen tein valintani osittain jo valmiiksi määritettyjen materiaalien mukaan.

KUVA 36. Kuvituskuva (Hill 2020).

6.2.1 KERROS 1

Materiaalien suhteen valintani koski pääasiassa kiintokalusteiden pintamateriaaleja. Kaikkiin kiintokalusteiden pintoihin on käytetty Formican laminaatteja.

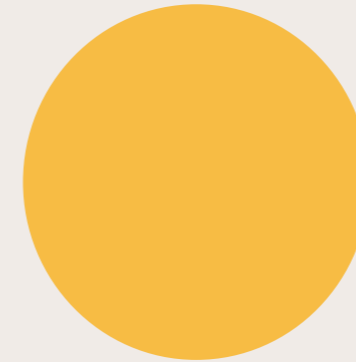
Molempien kerroksien henkilökunnan taukotiloissa sijaitsevat pienet keittiöt, jonne valitsin sävyt. Koska taukotila on tarkoitettu irtautumiselle työstä, halusin pitää tilat mahdollisimman neutraaleina ja rauhallisina. Koska lattiapinnat ovat puukuvioisia ja kalusteissa pääraaka-aineena on käytetty puuta, en halunnut tuoda sitä tilaan enempää. Niinpä valitsin taukotilojen kaapistojen etusarjojen ja ovien, sekä pöytälevyn väriksi Colors mallistosta sävyn Polar White F2255 (KUVA 37, sivu 59).

Halusin käyttää tilassa kuitenkin hieman väriä, jotta tila ei olisi liian tylsä ja poimin keittiön välitilaan keltaisen, jota on käytetty hissikulujen seinissä ja ulkopinnoilla julkisivulevyissä. Tällöin samoja sävyjä toistuu pitkin tiloja ja luo punaisen langan niiden välille. Keittiökaluksien välitilassa on käytetty Formican korkeapainelaminaattia, johon valitsin sävyn F3209 SOL, joka löytyy Formican Colors-mallistosta (KUVA 37, sivu 59). Keltainen on silmille raskas väri, joten sitä ei tulisi käyttää liian suurilla aloilla. Tällaisella pienemmällä pinnalla se tuo kuitenkin tilaan piristävän yksityiskohdan. Keltaisen värin mielletään piristävän ja parantavan stressinsietokykyä (Interflora julkaisuaika tuntematon), sekä symbolisoivan pätevyyttä ja rohkaisemaan tekemään työtä ja luomaan yleisesti asioita (Askel terveyteen julkaisuaika tuntematon).

Toiset kiinteät kalusteet, joihin valitsin sävyt, ovat asukashuoneissa sijaitsevat kaapit, joihin valitsin Formican laminaatin sävyssä Natural Oak F1079 (KUVA 37, sivu 59). Myös siellä lattiainfra on puukuvioinen, mutta koska asukkaat kalustavat huoneensa pääsääntöisesti itse, ei puu tule liikaa esille. Näihin kaapit valitsin puukuvioisen laminaatin, jonka kuvio on samaa kuin lattiapinnoissakin, mutta sävy on hieman vaalempi. Asukashuoneiden seinät ovat valkoiset, joten kaapit erottuvat selkeästi ja ovat lattiaa kanssa selkeä jatkuva keskenään. Sävy on tarpeeksi erottuva seinästä, mutta ei liian tumma, joka voisi näyttää heikonäköisen asukkaan silmin pelottavalta. Näin sävyt myös vaalenevat lattiasta kattoon, aistiesteettömän sisustamisen periaatteiden mukaisesti.

Formica laminaatti
Polar White F2255
Matte 58

Formica korkeapainelaminaatti
Sol F3209
Matte 58

Formica laminaatti
Natural Oak F1079NAT

Lattia toteutetaan Travicon Life & Care-lattianpäällysteellä, joka on erityisesti hoiva-, opetus- ja päiväkotitiloihin suunniteltu tuote. Se on kehitetty hoivatutkijoiden, hoivakotien johtajien, arkkitehtien ja sisutussuunnittelijoiden yhteistyönä ja täyttää kaikki hoitokodeille, hoiva-asunnoille ja yhteisöasunnoille asetetut vaatimukset. Sarjan lattiapäällysteissä on erinomaiset liukastumista estävät ominaisuudet, jotka ehkäisevät kaatumisia ja tekevät lattiapinnalla liikkumisesta turvallisempaa. Niissä on hoivakohteisiin suunniteltu väri- ja kuviokonsepti, erinomainen askelääniarvo ja mattapinta, joka ehkäisee häiritseviä heijastumia, mikä auttaa tilojen hahmottamisessa (Travico julkaisuaika tuntematon).

Valitsemani lattiamateriaali toistuu kaikissa suunnittelemissani tiloissa. Vaihtoehtoina oli kolme Travico vinyylimatto sävyä, joista päädyin European oak-malliin (KUVA 38, sivu 60). Kyseinen sävy oli kaikista vaihtoehdoista neutraalein, raikkain ja kalusteisiin sopivin. Muut sävyt olivat liian tummia tai punertavia, jolloin en kokenut niiden istuvan niin hyvin muuhun ympäristöön. Lattiapinta jäljittelee puuta mikä on olennainen osa aistiesteetöntä ympäristöä.

Mattopäällyste nostetaan seinälle ja listoitetaan kuultokäsittelyllä puulistalla. Listojen kuultokäsittelyn sävyksi valitsin Tikkurilan Vasa sävyn (Tikkurila 50280), joka oli mallipalassa lattiapäällysteen mallin rinnalla kaikista lähimpänä samaa sävyä (KUVA 38, sivu 60). Samaa vaaleaa puunsävyä löytyy lattiapäällysteen puunsyykuvioista. Tällöin lista ei liikaa korostu, vaan jatkuu lattiapinnan kanssa jatkumona.

Asukashuoneiden ovien tuli olla seinäpinnoista erottuvat ja asukashuoneen oveksi tulkittavia, joten niihin valitsin Formican laminaateista Colors-malliston sävyn Choco F8757 (KUVA 38, sivu 60). Laminaatin pinta on matta, joka estää heijastumien muodostumisen sen pinnalle, joka voi olla aistien vajaasta toiminnasta kärsivälle asukkaalle häiritsevää. Seinissä käytetään valkoisen rinnalla värejä ja kyseinen sävy sopii niiden kaikkien kanssa ja erottui niistä tarpeeksi. Väri on tarpeeksi tumma luodakseen kontrastia, mutta ei liian synkkä, mikä voi taas olla asukkaalle hyvin pelottavan näköinen muistuttaessaan mustaa aukkoa.

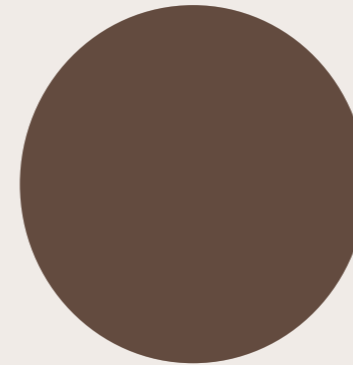
Kokonaisuudessaan tilan materiaalit toimivat ja toistavat aistiesteettömän sisustamisen periaatetta, jossa isojen pintojen sävyjen tulisi vaalentua lattiasta kattoon kohden. Käsijohteet kulkevat käytävien reunustoilla ja niihin oli valmiiksi valittu punaisen sävy RAL 3031.

Listoitus, kuultokäsittely
Tikkurila 5080 vasa

Travico vinyylimatto
European oak

Formica laminaatti
Choco F8757
Matte 58

Muut valitsemani värisävyt koskevat seinäpintojen maalisävyjä: käytävien varrella tehostevärit ja muiden käytävien seinien valkoiset sävyt. Molempien kerrosten käytävillä kulkee tehosteväri (KUVA 41, sivu 63), joihin sain vapaasti valita sävyt. Tehostevärit kulkevat käytävälinjaa pitkin, joka auttaa hahmottamaan kulkusuuntaa ja ohjaa seuraamaan käytävää. Valitsin molempiin kerroksiin oman sävy maailmansa, joka auttaa hahmottamaan sijaintia ja erottamaan kerrokset toisistaan. Jotta kokonaisuus säilyisi yhtenäisenä poimin värit rakennuksessa jo valmiiksi käytetyistä materiaaleista. Rakennuksen muut tilat tulevat maalattaviksi maalarin valkoisella.

Ensimmäisen kerroksen sävy maailmaksi valitsin vihreän, jota on jo käytetty asukashuoneiden suihkutiloissa tehosteena. Vihreä väri rentouttaa ja liitetään terveyteen, luontoon, tuoreuteen ja rauhaan (Mielenihmeet julkaisuaika tuntematon).

Valitsin lyhyemmälle seinälle tummemman vihreän sävyn Tikkurilan maalikartasta sävyssä Verholehti L447 ja pidemmälle seinälle Tikkurilan Jade V449 sävyn (KUVA 39, sivu 61). Molemmat värit on murrettuja, hyvin luonnonläheisiä ja aistiesteettömyyteen sopivia. Kyseiset värit ovat tummuusasteeltaan sopivia käytettäväksi isommillakin pinnoilla ja ne sopivat asukkaiden huoneiden oviin ja erottuvat niistä tarpeeksi.

Muissa käytävän seinissä käytetään Teknoksen T1758 sävyä (KUVA 39, sivu 61). K-raudan Valkoisen maalin valinnan oppaan mukaan valkoinen maalisävy T1758 sopii lämpimästi sisustettuun huoneeseen, jonka sijoittamalla lämpimien väristen kalusteiden taustaksi huoneen yleisilme säilyy raikkaana (K-rauta julkasuaika tuntematon).

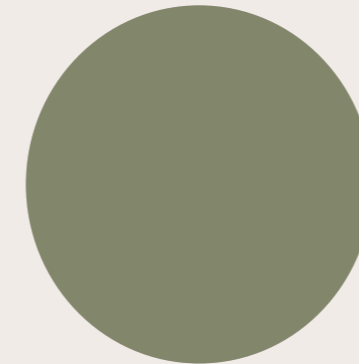
Hissin värisävy oli määritelty valmiiksi keltaiseksi, johon tarkensin sävyn. Päädyin Tikkurilan sävyyn L397 (KUVA 39, sivu 61), joka on pirteä, mutta ei liian kirkas. Muut keltaisen sävyt vaikuttivat liian voimakkaille ja murretummat sävyt likaisilta. Keltainen sävy toistuu myös rakennuksen ulkoseinillä ja henkilökunnan taukutilojen keittiön välitilan laminaatissa.

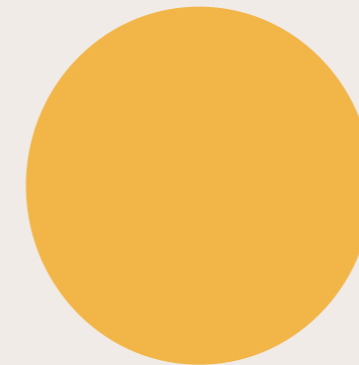
Teknos
T1758

Tikkurila
Jade V449

Tikkurila
Verholehti L447

Tikkurila
L397

6.2.2 KERROS 2

Toisen kerroksen materiaalit henkilökunnan taukotiloissa, asukashuoneiden kaapistoissa ja lattioissa ovat samat kuin ensimmäisessä kerroksessa. Myös hissikulun maalisävy jatkuu ensimmäisestä kerroksesta toiseen kerrokseen.

Käytävien tehosteseinät sijaitsevat identtisesti ensimmäisessä ja toisessa kerroksessa (KUVA 41, sivu 63). Toisen kerroksen värisävyiksi valitsin punertavan ruskeat sävyt. Toisen kerroksen asukkaiden WC-tiloissa on käytetty roosan sävyisiä laattoja tehosteena ja julkisivuista löytyy punaista. En halunnut kuitenkaan tuoda näin isoille pinnoille liian kirkkaita tai hallitsevia värejä, joten valitsin seiniin punaiseen sävypaletteihin sopivat hieman murretummat sävyt.

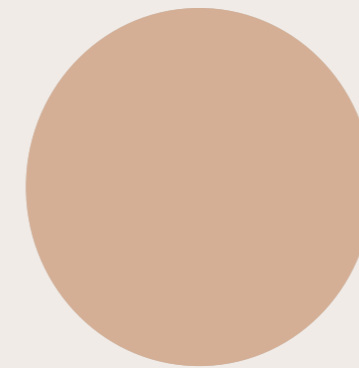
Lyhyemmälle sivulle valitsin Teknosin sävyn Muru T1676, joka on vaalean terrakotan sävyinen (KUVA 40, sivu 62). Toiselle, pidemmälle tehosteseinälle poimin edellämäinittuun sävyyn sopivan sävyn Lekker T1675 Teknoselta (KUVA 40, sivu 62). Sävy on hieman punertava puuterinen, joka on samaa sävy maailmaa kuin tummempi Muru. Asukkaiden huoneiden ovien sävyt sopivat kyseisiin väreihin ja erottuvat kuitenkin niistä riittävästi.

Muissa käytävillä sijaitsevilla seinillä käytin samaa sävyä kuin ensimmäisessä kerroksessa (Teknos T1758), jonka avulla tilojen raikkaus säilyy (KUVA 41, sivu 62).

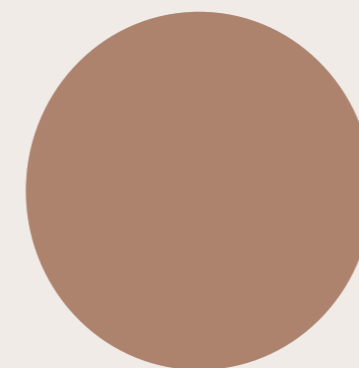
*Värin
valitseminen pienistä
malleista on haastavaa.
Hyvä lähtökohhta on valita
hiukan murretummpi ja vaaleampi
väri kuin mitä olit ensin
ajatellut, sillä suurena pintana
väri näyttää voimakkaammalta
kuin pienessä mallipalassa.
(Henttonen & Aromaa
& Kanto & Hautala
2021.)*

Teknos
T1758

Teknos
Lekker T1675

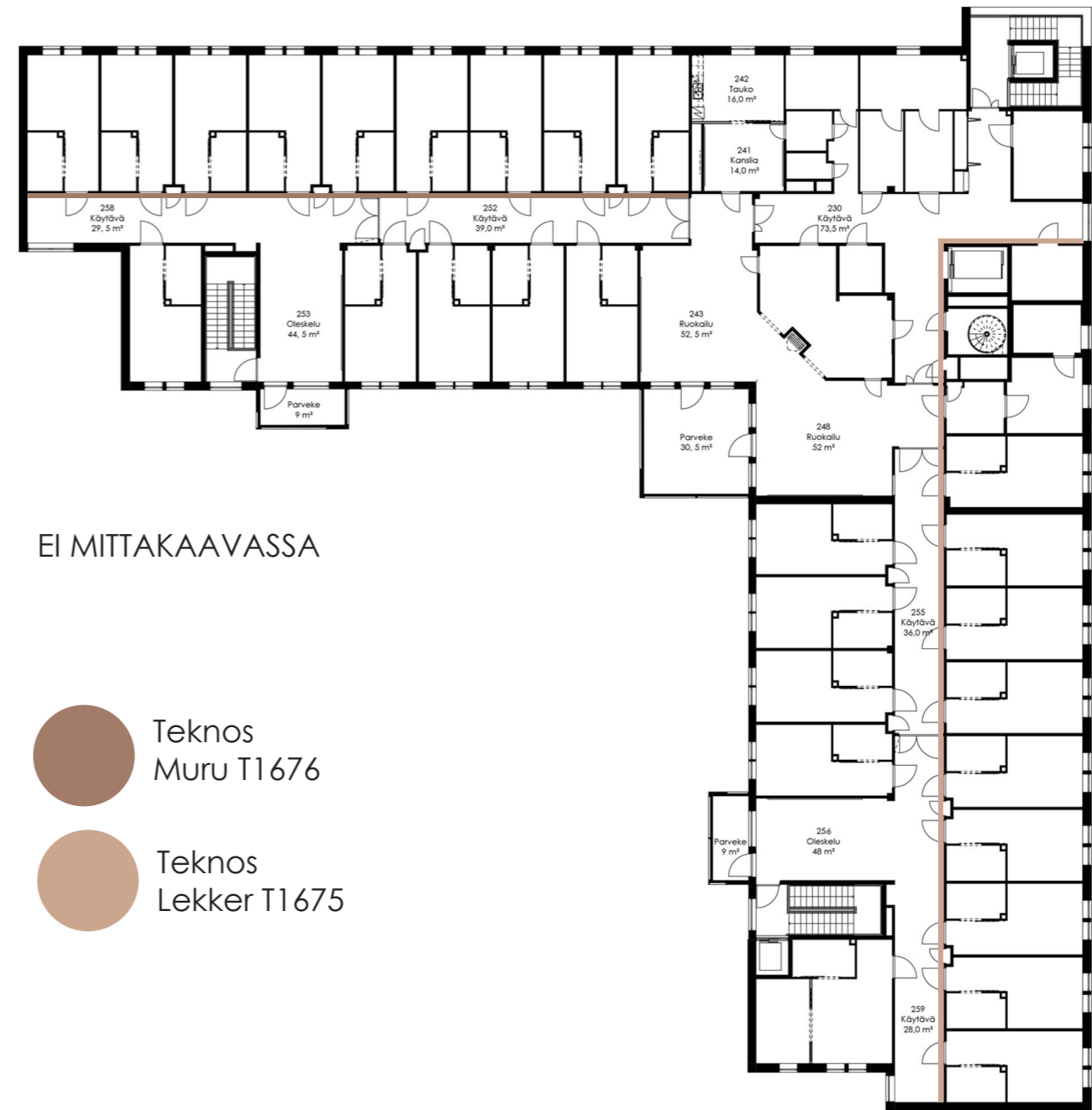

Teknos
Muru T1676

EI MITTAKAAVASSA

- Tikkurila Verholehti L447
- Tikkurila Jade V449

EI MITTAKAAVASSA

- Teknos Muru T1676
- Teknos Lekker T1675

6.3 KALUSTEET JA TEKSTIILIT

Työn tilanneella asiakkaalla, Kivelän tulevalla osastonhoitajalla ja Kuopion kaupungin kehittämiskoordinaattorilla oli ensisijainen toive käyttää paikallista yritystä, Kuopion Woodia kalusteiden osalta, joten tein heille esityksen käyttämällä heidän kalusteitaan. Woodi Oy valmistaa massiivipuiset julkitilakalusteet kouluihin, päiväkoteihin ja palveluasumiseen. Woodin päämateriaali on puu, joka sopii hyvin aistiesteettömien tilojen suunnitteluun. Lisäksi heillä on mallisto erikseen hoivatiloja varten, jolloin tuotteet sopivat käyttötarkoitukseen, ovat säädösten mukaiset ja ergonomisia käyttäjilleen. Heidän valikoimassaan on paljon tuotteita ja laaja tekstiilimallisto, ja niitä sai mukavasti muokattua omia tarpeita varten esimerkiksi lisävarusteluiden osalta.

Muita tunnettuja julkistentilojen kalustevalmistajia, joilta löytyy tuotteita hoivatiloihin ovat esimerkiksi Isku, Junet, Alastek ja Kinnarps. Alastek on erikoistunut hoivatilojen kalusteisiin ja Kinnarps edustaa hieman modernimpaa tyyliä.

Kalusteiden valinnan lähtökohta oli ensisijaisesti käytettävyyys. Pysin valitsemaan kalusteet niin, että ne ovat sekä asiakkaille, että hoitajille ja vierailijoille mahdollisimman mukavat ja helppokäyttöiset. Tämän vuoksi valitsin kaikki tiloihin tulevat kalusteet hoivatilakalusteiden valikoimista ja pinnoissa on käytetty antibakteerisia pinnoitteita, jotka helpottavat henkilökunnan ja muiden käyttäjien arkea.

Myös kalusteiden sijoittamisella on aistiesteettömyydessä suuri merkitys ja pyrin noudattamaan periaatteita mahdollisuuksien mukaan tiloissa. Tilojen tulisi olla helposti muunneltavat ja kalusteiden tulisi olla sijoitettu ilmavasti. Valitsin kalusteita jotka ovat kevyitä ja joihin on mahdollista valita lisävarusteena pyörät, jolloin niiden siirtäminen helpottuu entisestään. Kalusteet valitsin samasta sarjasta koko rakennukseen, jolloin sama tunnelma ja yhtenäisyys säilyy.

Suunnitteluun vaikuttaa myös tilojen käyttäjämäärät ja esimerkiksi ruokailutilaan sommittelin kalusteet mahdollisimman tehokkaasti niin, että vaaditut kalusteiden väliset minimimitat pysyvät.

Tekstiilit valitsin käyttökohteen mukaan ja siksi luonnonmateriaaleja ei käytetty. Kaikki kankaat on valittu Lauritzonin mallistosta ja on suunniteltu kestäväksi ja erityisesti vaativiin tiloihin, kuten hoivatiloihin. Siksi päädyin keinokuituisiin kankaisiin. Valitut kankaat ovat myös paloluokituksestaan vaaditunlaiset ja helposti puhtaana pidettäviä. Pysin kuitenkin mahdollisuuksien ja valikoiman salliessa käyttämään erilaisia tekstiureita. Tekstuurien vaihtelu kalusteissa on yksi osa aistiesteettömyyttä ja saa tilan tuntumaan mielenkiintoisemmalta, sekä niillä saadaan luotua erilaisia virikkeitä aistiherkille. Yksipuolinen tekstiilien käyttö voi tehdä tilasta monotonisen ja eleettömän. Liian suuret kontrastit taas tekevät tilasta sekavan ja rikkonaisen. Aistiesteettömyys säilyy kuitenkin puun runsaan käytön vuoksi ja tekstiilien sävyjen vuoksi.

Kotoisaa tunnelmaa ja akustiikkaa pyrin parantamaan lisäämällä oleskelutiloihin verhot. Valitsin oleskelutiloihin verhot, joiden läpi luonnonvalo pääsee sisälle, mutta tilan valoisuutta voi hieman himmentää vetämällä verhot ikkunan eteen. Verhot parantavat myös akustisia ominaisuuksia.

Konttoreihin ja työtilaan valitsin perinteisiä toimistokalusteita ja niissä värimaailma on hieman hillitympi ja neutraalimpi. Koen, että perinteiset toimistokalusteet ovat käyttömukavuudeltaan varmasti hyvät ja niissä on monipuolisesti säätömahdollisuuksia, joten ne sopivat eri käyttäjille. Tilat on takoitettu keskittymistä vaativiin töihin, joten liian kontrolloiva värimaailma voisi olla ärsyke.

Oleskeluhuoneiden läpi kulki hätäpoistumistie rakennuksen porrashuoneisiin. Ennen kalusteiden valintaa tuli selvittää, mitä erityisvaatimuksia kalusteilta vaadittiin paloturvallisuuden osalta. Sain Kuopion palotarkastajilta ohjeet, että kalusteet tulee käsitellä tai vaihtaa sellaisiksi, että ne ovat paloon osallistumattomia ja/tai savua tuottamattomia. Asiaa käytiin Woodin myyjän kanssa läpi ja hän totesi valittujen kalusteiden olevan näiltä osin hyväksytyjä tiloihin.

Oleskelutilat 153, 156, 253 ja 256:

Oleskelutiloihin pyrin valitsemaan mahdollisimman mukavat ja käyttäjilleen soveltuvat kalusteet. Kalusteet on valittu hoivatilakalusteiden kuvastosta. Sohva ja keinu-, sekä nojatuolit ovat samaa sarjaa keskenään ja niissä on irrotettava verhoilu, joissa on alla kosteussuoja. Tämä auttaa kalusteiden hoito- ja pesutoimenpiteissä ja tilat on helpompi pitää hygieenisinä. Niihin on valittava puiset- tai verhoillut käsinojat, joista käymme vielä neuvottelua asiakkaan kanssa. Valitsin sohviin verhoillut käsinojat ja muihin istuimiin puiset käsinojat, jotta kalusteet eivät olisi liian identtisiä toistensa kanssa ja näin ne eivät tunnu niin tylsiltä ollessaan hieman eri mallisia. Istuimet ovat tukevia ja keinutuoliin voi istahtaa rauhoittumaan ja rentoutumaan. Istuinryhmissä on myös lisäksi sohvapöytiä ja raheja, joita voi käyttää jalkojen lepuuttamiseen tai vaikka vieraiden tai hoitajien istuimina. Rahit on pehmustettuja ja kevytrunkoisia ja helppoja siirtää. Pöydät ovat massiivikoivuisia ja niissä on viistetyt reunat ja kaltevat jalat, jotka luovat hieman modernimman vaikutelman. Istuinryhmiä on mahdollista liikutella, jolloin asukkailla on mahdollisuus ryhmäytyä tai vetäytyä pienempiin ryhmiin tai olla yksinään. Istuinryhmien kalusteissa ei ole metalliosia tai teräviä kulmia, jotka voivat tuntua ikäviltä. Sohville on lisätty koristetyynyjä, joihin on pyritty valitsemaan erilaisia tekstiilejä kuin kalusteissa, jolloin tiloihin saadaan tuotua eri tekstuureita.

Muita kalusteita oleskelutiloissa ovat säilytyskalusteina senkit ja tv-tasot. Senkit ovat tarkoitettu esimerkiksi varavaipponen säilytykseen, jolloin niitä ei tarvitse hakea erikseen vaippavarastosta, joka sijaitsee kauempana tiloista. Tämä helpottaa hoitajien työtä. Kaikki säilyttimet ovat varusteltu johtojen läpivientirei'illä ja lukoililla, jolloin asukkaat eivät omatoimisesti pääse hakemaan tavaroita, eikä synny turhia vaaratilanteita. Senkkeihin voi säilöä myös erilaisia virikkeitä asukkaille ja niiden päälle saa kauniisti vaikka valaisimia tai silkkikasveja. Senkkien, TV-tasojen ja pöytien pinnat on antimikrobista laminaattia, jolloin hygienia on myös otettu huomioon. Tiloissa on riittävästi kuitenkin tilaa, jolloin sinne mahtuu myös pyörätuoleilla ja pelastusreitit on avoinna.

Akustiikkatauluihin on tuotu luontoa kuvien avulla, ja kerroksissa on omat tunnistettavat aiheensa. Kodikkuutta on lisätty myös rauhallisen sävyisillä verhoilla ja kasveilla. Yksiväriset verhot rauhoittavat tilaa ja kuultavina ne maksimoivat sisään pääsevän päivänvalon. Kasvit ovat silkkikasveja, ja näin ollen turvallisia hoivatiloissa käytettäväksi ja allergisoimattomia. Tilassa on käytetty raheissa ja pöydissä pyöreää muotoa, jotta luonnollista silmän liikettä mukailevia muotoja olisi sopivasti. Kotoisuutta lisää myös se, että kaikissa kalusteissa on käytetty puuta. Koivu on raikas ja sopii muuhun murrettuun sävy maailmaan. Akustiikkaan pystyin vaikuttamaan verhojen ja kalusteiden avulla. Kalusteet ovat pehmeitä ja tekstiilipinnat sitovat ääntä. Tekstiileissä on hyödynnetty murrettuja ja sammutettuja sävyjä.

KUVA 42. Kuvituskuva (Pham 2020).

Ruokailutilat 143, 148, 243 ja 248:

Ruokailutiloissa on käytetty eri kokoisia ja -korkuisia pöytiä, jolloin ne soveltuvat erilaisille asukkaille. Pöydät ovat samaa sarjaa kuin oleskelutiloissa sijaitsevat sohvapöydät, jolloin tilojen välillä säilyy yhteys. Viistetyllä reunalla ja pyöristetyillä kulmilla varustettu kansi on laminaatilla pinnoitettua koivuvaneria. Huolimatta pöytien hieman modernimman oloisista, aavistuksen kaltevista jaloista, niiden alle pääsee kuitenkin pyörätuolilla. Lisäksi pöydät soveltuvat käytettäväksi muidenkin apuvälineiden kanssa. Pöytiin valitsin myös yhden ryhmän, joka koostuu kahdesta kahden hengen pöydästä. Tällöin levottomat asukkaat voivat eristäytyä istumaan rauhassa, eivätkö he häiriinny, tai häiritse muita ruokailijoita.

Istuimiksi valitsin tukevat hoivatiilojen tuolit. Kaikissa tuoleissa on käsinojat nousun helpottamiseksi ja ne ovat pinottavia, jolloin niiden säilytys on helpompaa. Laminaattien rinnalla hygieenisyyttä on pyritty lisäämään tuolien Silvertex kankaalla, joka ehkäisee tahroja ja hajuja aiheuttavia bakteerikasvustoja tuhoamalla mikro-organismeja. Kaikissa tuoleissa on lisäksi irrotettava istuinverhoilu kosteussuojalla varustettuna. Näin läikkymiset ja muut vahingot on helppo puhdistaa. Tuoleissa on käytetty runkomateriaalina koivuvaneria ja massiivikoivua, jotka ovat muissakin kalusteissa päämateriaalina.

Tuoleihin on valittu eri varustelutasoja ja korkeuksia, jotta ne soveltuvat erilaisille käyttäjille ja moniin eri tilanteisiin. Osa tuoleista on varustettu metallisilla taittavilla työntökahvoilla ja etujalkojen turvapyörillä, jolloin asukkaan avustaminen tuoliin käy helpommin. Tilan pöytäryhmien sijoittelussa on huomioitu tilan väljyys, jolloin liikkuminen esimerkiksi pyörätuolilla on sujuvaa. Kalusteet on helposti liikuteltavia jos tilaa käytetään esimerkiksi valkokankaan katselemiseen, tai jos pöytäryhmiä muutellaan isommiksi esimerkiksi juhlaruokailun ajaksi, tai jos joku tarvitsee rauhallisen ympäristön ruokailla omassa pöydässään. Ruokailutilat saa eristettyä toisistaan rulo-ovella ja lisäksi tilojen akustiikkaa on lisätty akustiikkatauluilla, joissa toistuu oman kerroksensa teema.

Taukotilat 142 ja 242:

Henkilökunnan taukotiilojen irtokalusteet on samaa sarjaa oleskelu- ja ruokailutilojen kanssa harmonisen kokonaisuuden säilyttämiseksi. Koivuiset kalusteet yhdistää tilan oleskeluhuoneisiin. Esimerkiksi ruokailuryhmän pöytä on samaa sarjaa kuin ruokailutiloissa. Lisäksi taukotiiloista löytyy nojatuoli ja sohvapöytä, jotka ovat samaa sarjaa kuin oleskeluhuoneiden kalusteet. Ruokailuryhmän tuolit tilaan valitsin ilman käsinojia, jotta liikkuminen tuolista helpottuisi ja tila ei menisi liian tukkoon sen pienuuden takia. Pöytien kannet on valkoista laminaatta, jolloin puuta ei ole tilassa liian hallitsevissa määrin.

Nojatuoliin on mahdollista istahtaa rennompaan asentoon vaikkapa kahvikupposen kanssa. Tiloissa oli valmiiksi lukolliset kaapit henkilökunnan omia tavaroita varten, joten tila on melko rajallinen.

Terasseille Woodilla oli tarjota tuoleja, ja kahta eri kokoista pöytää, joita sijoittelin kaikille asukkaiden käytössä oleville terasseille. Pöydän ja tuolien runko on harjattua alumiinia ja pöydän kansi puukuvioitua muovipuuta. Käytävälle sijoitellaan yksittäisiä tuoleja kävelyiden välillä tarvittavaan lepoon.

Työtila 131 ja kansliat 141 ja 241:

Kanslioihin toivottiin vähintään kuudelle hengelle jonkinlaista työpistettä, joten päädyin käyttämään yhtä isoa pöytää, jonka voi jakaa kahdelle näytölle. Koska isommat pöydät ovat toisiaan vasten, on niihin lisävarusteena otettu sermit, jolloin työskentelyn yksityisyys säilyy. Lisäksi toisen kerroksen kanslian koon vuoksi päädyin kahteen pienempään työpisteeseen rinnakkain. Näin tiloihin oli mahdollista sovittaa haluttu määrä työpisteitä. Työpöydissä on varusteluna myös johtokourut, jolloin tilat pysyvät yleisilmeeltään siistimpinä.

Kaikki työpöydät on portaattomasti korkeussäädettäviä, jolloin niissä on mahdollisuus työskennellä istuen sekä seisaaltaan. Tämä helpottaa varsinkin pidempään näytöllä työskenteleviä, kun työasentoa pystyy muuntelemaan tarpeen mukaan. Istuimiksi valitsin satulatuolin, jossa on portaaton kallistuksen- ja korkeuden säätö. Satulatuoli takaa ergonomisen istuma-asennon ja on näin ollen pidemmällä aikavälillä terveyden kannalta parempi vaihtoehto.

Tiloihin haluttiin mahdollisimman paljon säilytystilaa, joten lisäsin sinne korkeita lukollisia hyllykaappeja. Niihin saa säilöttyä turvallisesti kaikki tärkeät paperit ja mapit. Lisäksi isompien työpöytien alla on lukittavat pyörälliset laatikostot esimerkiksi toimistotarvikkeille.

Työtilaan toivottiin mahdollisimman isoa työpistettä, johon valitsin mahdollisimman suuren kulmamallisen työpöydän. Tällöin tilaa on molempiin suuntiin ja näytön voi halutessaan sijoittaa lähemmäksi seinää. Myös kansliassa säilytystilaa on tuotu korkealla, lukittavalla hyllykaapilla ja työpöydän alle sijoitettavalla laatikostolla.

Koska työpöytä vei suuren osan työtilasta, jäi sinne tilaa neljän hengen kokouspöydälle. Asiakkaan mielestä tämä oli kuitenkin aivan riittävä, koska yleisesti kokoukset eivät ole isoille ryhmille pidettäviä. Työtuoliksi valitsin satulatuolin ja palaveripöydän äären toin selkänojalliset työtuolit. Työtuolit kokoustilanteissa ovat rennompia ja näitä voi käyttää myös työpisteen yhteydessä. Tuolit ovat pyörälliset ja helppoja liikutella, kun esimerkiksi pöydän päädyssä oleva valkokangas on käytössä.

Kanslioiden ja työtilan sävy maailma on varsin neutraali ja kotoisuutta sinne pyrin hieman tuomaan silkkikasveilla. Kaikki pöydät on varusteltu johtokouruilla, jotta tilat pysyisivät mahdollisimman siisteinä. Niissä on valkoiset rungot ja pöytälevyt korkeapainelaaminaatilla päällystettyä kalustelevyä. Tuoleissa on kangasverhoilun lisäksi keinonahkaa, joka on helppo pyyhkäistä puhtaaksi. Valittavana oli visuaalisesti hieman kauniimpia kalusteita, mutta päädyin perinteisiin toimistokalusteisiin niiden hyvän ergonomian, säätömahdollisuuksien ja muiden istuinmukavuuksien vuoksi. Tuolit ja pöydät sopii kaikille ja ovat mukavia käyttää työntekijöiden vaihtuessa.

KUVA 43. Kuvituskuva (Kazantceva 2017).

6.3.1 KERROS 1

Ensimmäisen kerroksen värimaailmaa kalusteissa jatkaa seinien vihreä. Tämä on huomioitu myös oleskelu- ja ruokailutiloihin sijoitetuissa akustiikkatauluissa, joissa on kuvia suomalaisista metsistä. Näin kerrokseen luotiin oma tunnelmansa ja teemansa. Tähän rinnalle valitsin muissakin tiloissa esiintyvää keltaista kontrastien luomiseksi, sekä kreigen sävyä pehmentämään kontrasteja. Luonnolla on tutkitusti terveydellisiä vaikutuksia ja tätä korostin maisemakuvien ja värimaailman lisäksi tuomalla tiloihin silkkikasveja.

Lähtökohta kaikille kalusteille kuitenkin oli käytettävyys ja se, että ne palvelevat käyttäjien tarpeita ja helpottavat henkilökunnan työtä. Myös se, että tekstiilit ovat helposti huollettavia ja turvallisia oli keskeistä. Kalusteiden pinnoituksissa on suosittu laminaattia, jotka vähentävät kosketukselle altistuvien pintojen bakteereja. Lisäksi kalusteiden massiivipuurunkojen lakka on saatavilla antimikrobisena. Kaikissa pöydissä on käytetty valkoista laminaattia, jotta ne erottuisivat lattiasta ja raikastaisivat muuten niin puupainoiteisia tiloja. Myös istuimien verhoilut on pyritty valitsemaan niin, että ne ovat lattiamateriaalista erotettavissa.

Valitsin kalusteita myös sillä periaattella, että ne ovat toimivia kaikissa tilanteissa. Esimerkiksi tv-taso mahdollistaa jalallisen TV:n käytön ja toimii myös seinälle kiinnitettävän TV:n kanssa. Ruokailutilojen pöytiä on mahdollista yhdistää tai erottaa toistaan, joka lisää niiden käyttömahdollisuuksia.

Woodilla ei ole kaikkia kalusteitaan internetsivuilla nähtävänä, joten se voi olla osaltaan haaste kalusteita valittaessa. Ensimmäiseen alustavaan suunnitelmaan vaihdoimme kanslian kaapistot hieman isommiksi ja työhuoneen pöytää suurensimme, jonka vuoksi myös kokouspöytä pienentyi kuuden hengen pöydästä neljän hengen pöytään. Esimerkiksi kaapistoja ei löytynyt suoraan sivustoilta, vaan ne löytyi aiemmin käyttämästäni materiaaleista. Myös ruokailutilan kalusteet muuttivat paikkaa hieman, jotta tarjoilukärry mahtuisi sille varatulle omalle paikalleen.

Ohessa olevan "moodboardin" loin asiakkalle esitelläkseni yleisesti kerroksen tunnelmaa ja sitä, kuinka sävyt toimivat keskenään (KUVA 39, sivu 66).

KUVA 44. Kuvituskuva (Robinson julkaisuaika tuntematon).

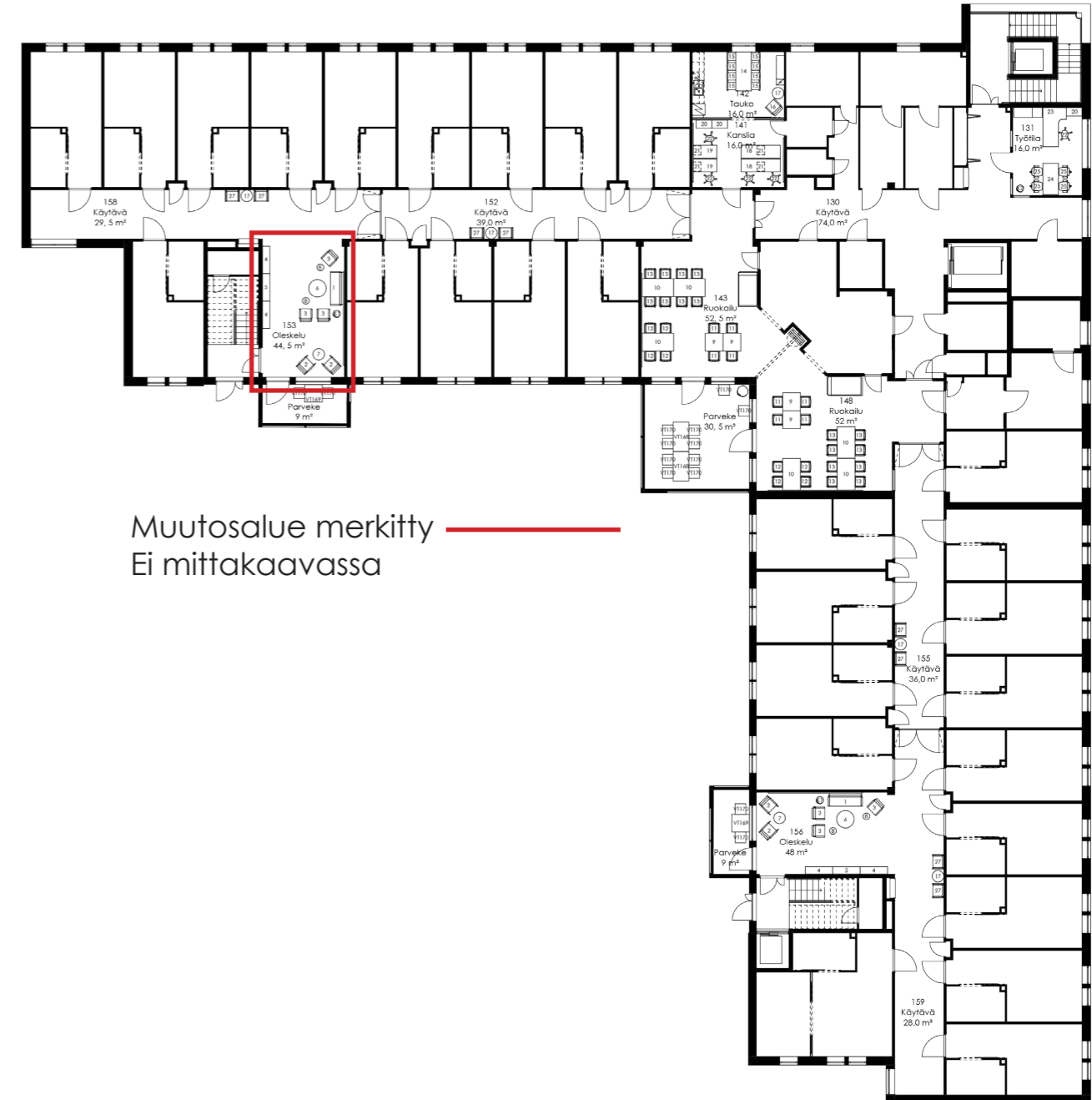
IRTOKALUSTELUETTELOT 153 Oleskelu

Toimittaja Woodi

1. 1 KPL JEN-3VA Sohva
Irrotettava verhoilu ja kosteussuoja istuimessa ja selkänojan alaosassa. Kiinteä istuintyyny ja verhoillut käsinojat. Jalat koivua.
VERHOILU 1 KPL Maglia, Oak
2. 2 KPL JEN-4A Keinutuoli
Irrotettava verhoilu ja kosteussuoja istuimessa ja selkänojan alaosassa. Kiinteä istuintyyny ja puiset käsinojat. Puuosat koivua.
VERHOILU 2 KPL Maglia, Hive
3. 3 KPL JEN-1A Nojatuoli
Irrotettava verhoilu ja kosteussuoja istuimessa ja selkänojan alaosassa. Kiinteä istuintyyny ja puiset käsinojat. Puuosat koivua.
VERHOILU 3 KPL Maglia, Sage
4. 2 KPL VE3EOO Senkki
Runko ja jalat lakattua massiivikoivua. Ovet antimikrobisella laminaatilla pinnoitettua kalustelevyä, väri 3L03 White. Lukittava.
5. 1 KPL VE1EL TV-taso
Runko ja jalat lakattua massiivikoivua. Vetolaatikoiden etulevyt antimikrobisella laminaatilla pinnoitettua kalustelevyä, väri 3L03 White. Lukittava.
6. 1 KPL O450 Pöytä
Jalat massiivikoivua, kansi laminaatilla pinnoitettua koivuvaneria, väri 3L03 White. Ø 900 K 500
7. 1 KPL O450 Pöytä
Jalat massiivikoivua, kansi laminaatilla pinnoitettua koivuvaneria, väri 3L03 White. Ø 600 K 400
8. 2 KPL RB-P Rahi
Jalkasokkeli koivuvaneria, verhoilu Maglia Oak, Ø 350 K 400
- K1 1 KPL KASVI 5 Palmuehka

Sohville 2 KPL. KT1-HR koristetyynyjä 500x500, verhoilu Morris 6130 ja 3576.

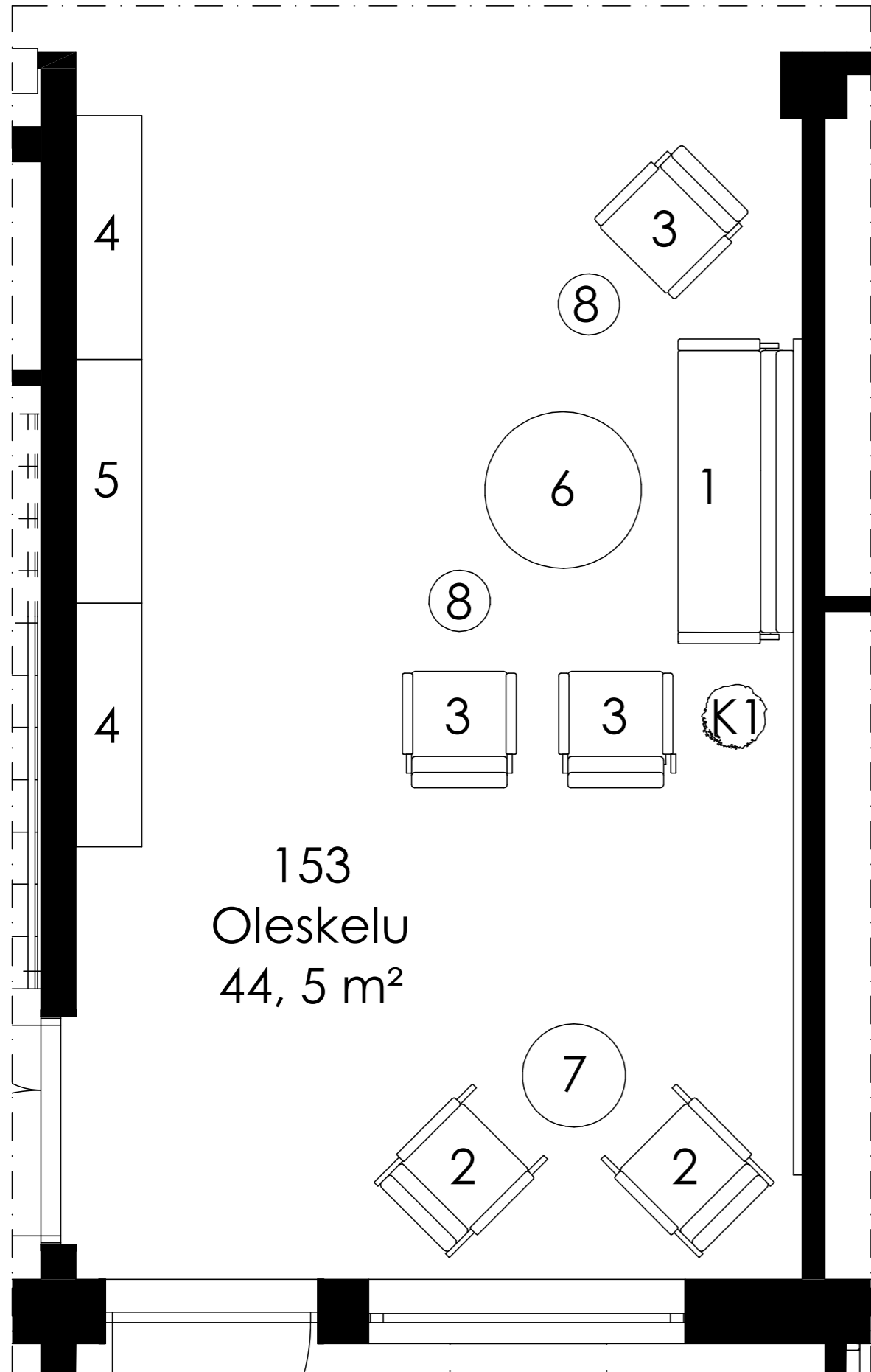
HUOM! Tuotetiedot, mitat ja kalusteiden soveltuvuus tarkistettava paikanpäällä. Oleskeluhuoneen kalusteet tulee käsitellä tai vaihtaa sellaisiksi, että ne ovat paloon osallistumattomia ja/tai savua tuottamattomia.

KUVA 45. Irtokalusteluettelo, 153 Oleskelu (Loimi 2022).

IRTOKALUSTEET 153 Oleskelu

Toimittaja Woodi

Ei mittakaavassa

1.
JEN-3VA
Sohva

2.
JEN-4A
Keinutuoli

3.
JEN-1A
Nojatuoli

4.
VE3EOO
Senkki

5.
VE1ELL
TV-taso

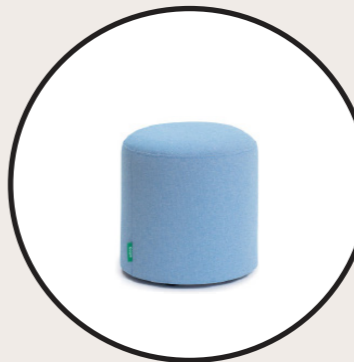
6.
O450
Pöytä

7.
O450
Pöytä

8.
RB-P
Rahi

K1.
KASVI 5
Palmuvehka

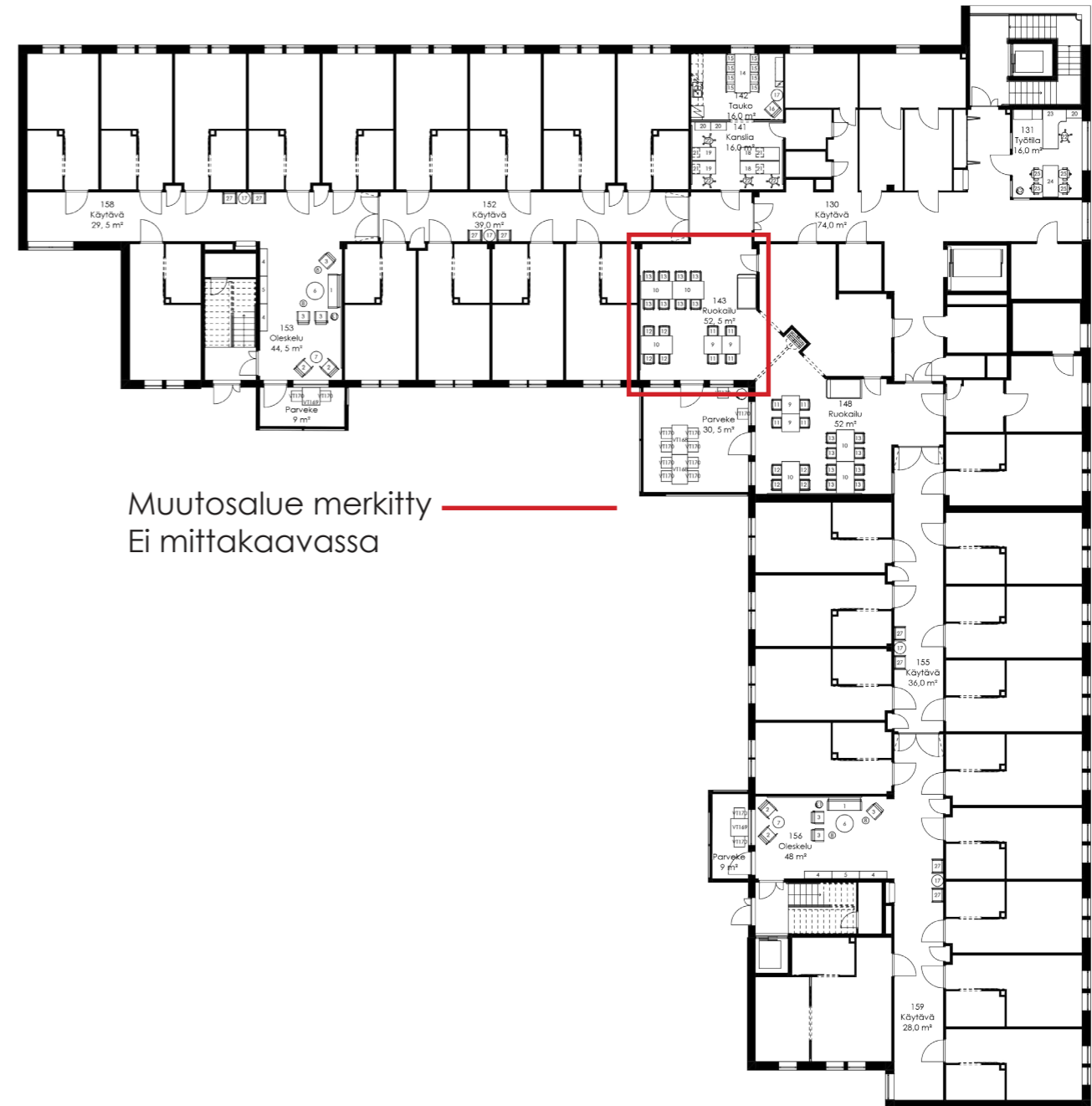

IRTOKALUSTELUETTELOT 143 Ruokailu

Toimittaja Woodi

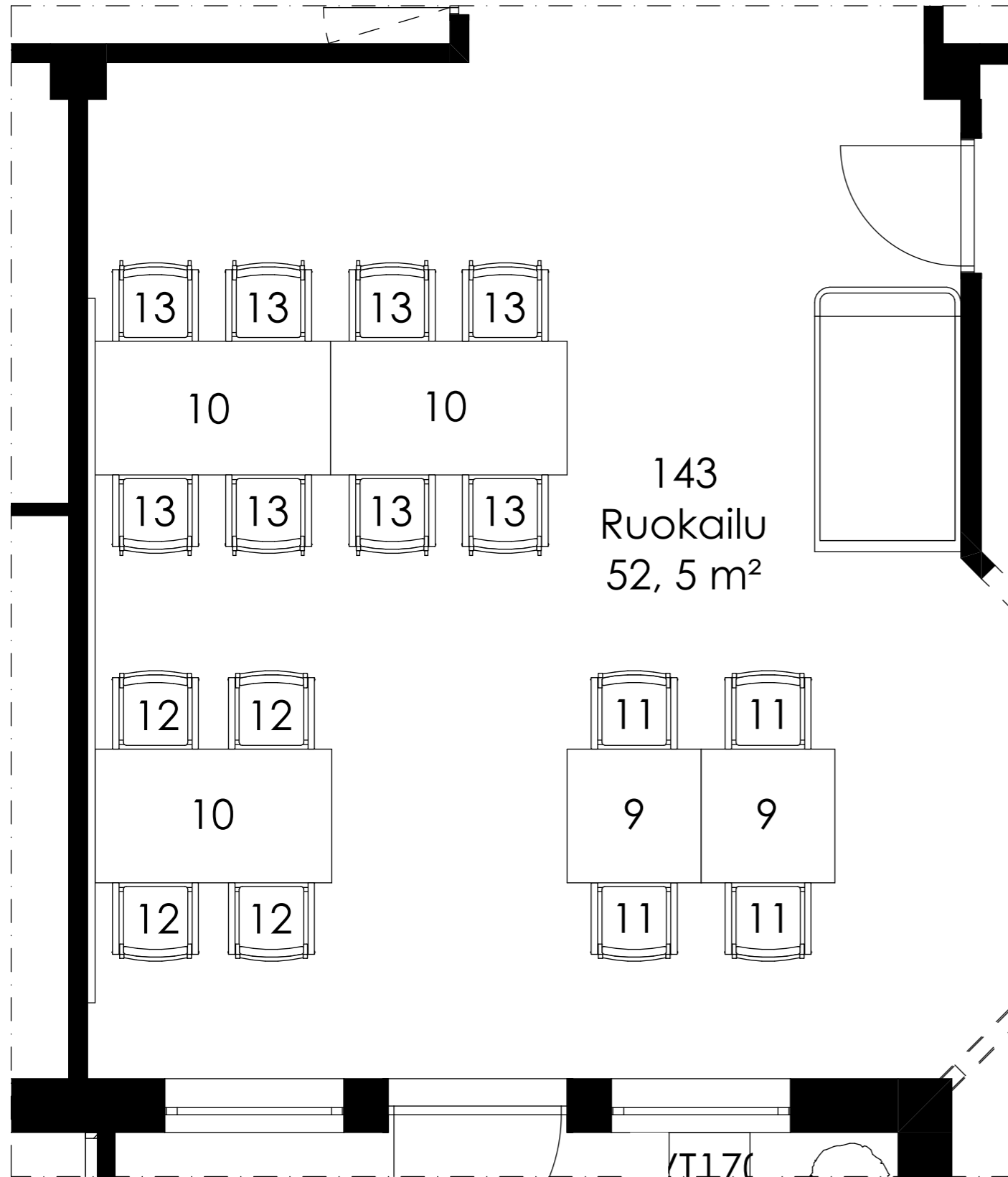
9. 2 KPL O400 Pöytä
Kansi antimikrobisella laminaatilla päällystettyä kalustelevyä, väri 3L03 White. Jalat ja runko lakattua massiivikoivua. 900 x 900 K 750.
10. 3 KPL O400 Pöytä
Kansi antimikrobisella laminaatilla päällystettyä kalustelevyä, väri 3L03 White. Jalat ja runko lakattua massiivikoivua. 900 x 1600 K 800.
11. 4 KPL O152 Tuoli
D-malli, irrotettava istuinverhoilu kosteussuojalla. Runko, jalat ja käsinojat lakattua massiivikoivua. Istuin ja selkänoja verhoiltu. K 450.
- VERHOILU 4 KPL Silvertex, Sage
12. 4 KPL O152 Tuoli
D-malli, irrotettava istuinverhoilu kosteussuojalla. Runko, jalat ja käsinojat lakattua massiivikoivua. Istuin ja selkänoja verhoiltu. K 500.
- VERHOILU 4 KPL Silvertex, Sage
13. 8 KPL O152H Tuoli
D-malli, irrotettava istuinverhoilu kosteussuojalla. Runko, jalat ja käsinojat lakattua massiivikoivua. Istuin ja selkänoja verhoiltu. K 500. Hoitovarusteltu: työntökahvat ja etujaloissa turvapyörät.
- VERHOILU 8 KPL Silvertex, Sage

HUOM! Tuotetiedot, mitat ja kalusteiden soveltuvuus tarkistettava paikanpäällä.

IRTOKALUSTEET 143 Ruokailu

Toimittaja Woodi

Ei mittakaavassa

9.
O400
Pöytä

10.
O400
Päytä

11.
O152
Tuoli

12.
O152
Tuoli

13.
O152H
Tuoli

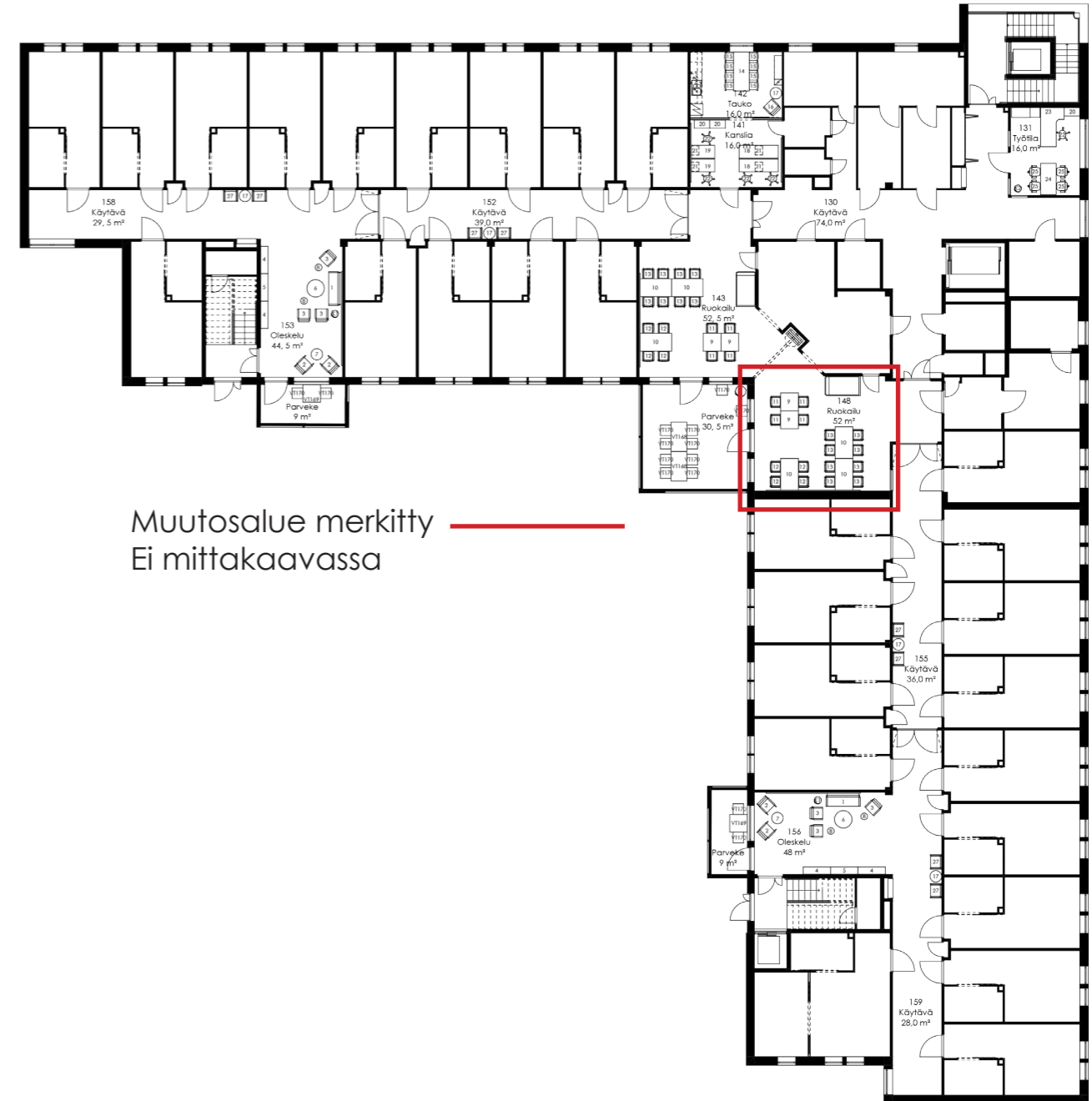

IRTOKALUSTELUETTELOT 148 Ruokailu

Toimittaja Woodi

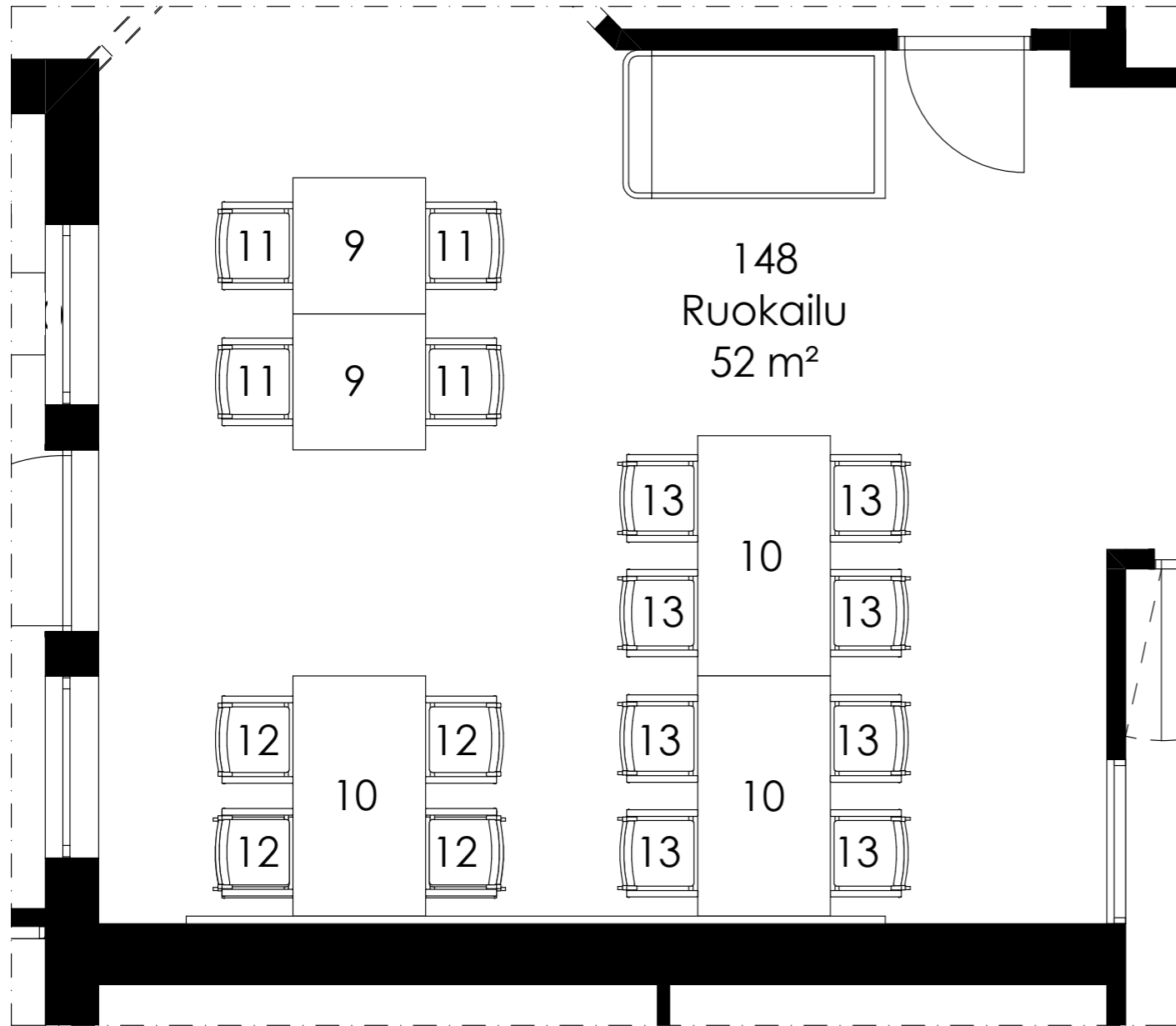
9. 2 KPL O400 Pöytä
Kansi antimikrobisella laminaatilla päällystettyä kalustelevyä, väri 3L03 White. Jalat ja runko lakattua massiivikoivua. 900 x 900 K 750.
10. 3 KPL O400 Pöytä
Kansi antimikrobisella laminaatilla päällystettyä kalustelevyä, väri 3L03 White. Jalat ja runko lakattua massiivikoivua. 900 x 1600 K 800.
11. 4 KPL O152 Tuoli
D-malli, irrotettava istuinverhoilu kosteussuojalla. Runko, jalat ja käsinojat lakattua massiivikoivua. Istuin ja selkänoja verhoiltu. K 450.
- VERHOILU 4 KPL Silvertex, Sage
12. 4 KPL O152 Tuoli
D-malli, irrotettava istuinverhoilu kosteussuojalla. Runko, jalat ja käsinojat lakattua massiivikoivua. Istuin ja selkänoja verhoiltu. K 500.
- VERHOILU 4 KPL Silvertex, Sage
13. 8 KPL O152H Tuoli
D-malli, irrotettava istuinverhoilu kosteussuojalla. Runko, jalat ja käsinojat lakattua massiivikoivua. Istuin ja selkänoja verhoiltu. K 500. Hoitovarusteltu: työntökahvat ja etujaloissa turvapyörät.
- VERHOILU 8 KPL Silvertex, Sage

HUOM! Tuotetiedot, mitat ja kalusteiden soveltuvuus tarkistettava paikanpäällä.

IRTOKALUSTEET 148 Ruokailu

Toimittaja Woodi

Ei mittakaavassa

9.
O400
Pöytä

10.
O400
Päytä

11.
O152
Tuoli

12.
O152
Tuoli

13.
O152H
Tuoli

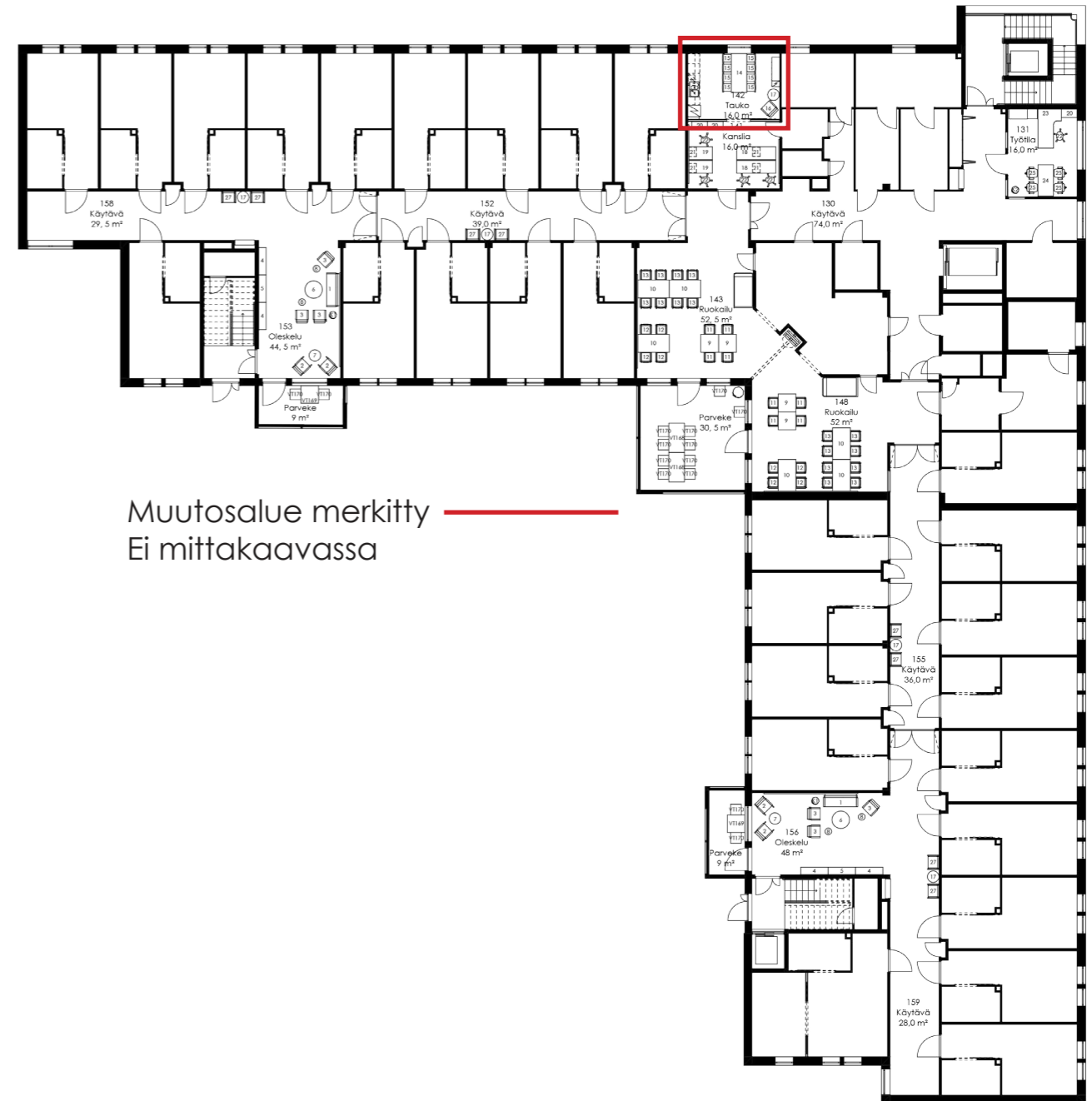

IRTOKALUSTELUETTELOT 142 Tauko

Toimittaja Woodi

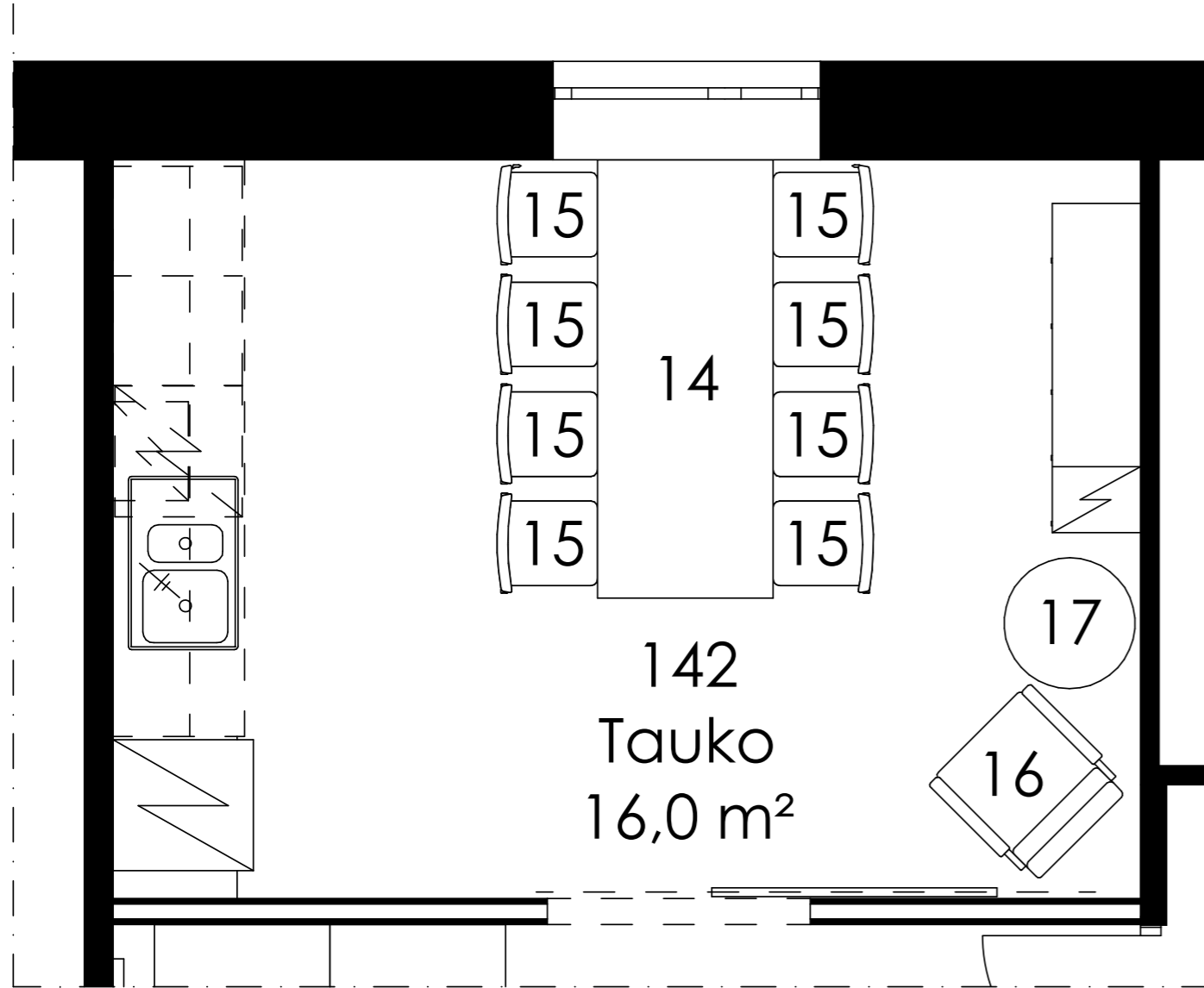
14. 1 KPL O400 Pöytä
Kansi antimikrobisella laminaatilla päällystettyä kalustelevyä,
väri 3L03 White. Jalat ja runko lakattua massiivikoivua.
800 x 2000 K 755.
15. 8 KPL O150 Tuoli
Runko ja jalat lakattua massiivikoivua, selkänoja koivuviilutettua
koivuvaneria. Istuin laminaatilla pinnoitettua koivuvaneria,
väri 3L03 White.
16. 1 KPL JEN-1 Nojatuoli
Kiinteä istuintyyny ja puiset käsinojat. Puuosat koivua.
- VERHOILU 1 KPL Maglia, Sage
17. 1 KPL O450 Pöytä
Jalat massiivikoivua, kansi laminaatilla pinnoitettua
koivuvaneria, väri 3L03 White. ø 600 K 500

HUOM! Tuotetiedot, mitat ja kalusteiden soveltuvuus tarkistettava paikanpäällä.

IRTOKALUSTEET 142 Tauko

Toimittaja Woodi

Ei mittakaavassa

14.
O400
Pöytä

15.
O152
Tuoli

16.
JEN-1A
Nojatuoli

17.
O450
Pöytä

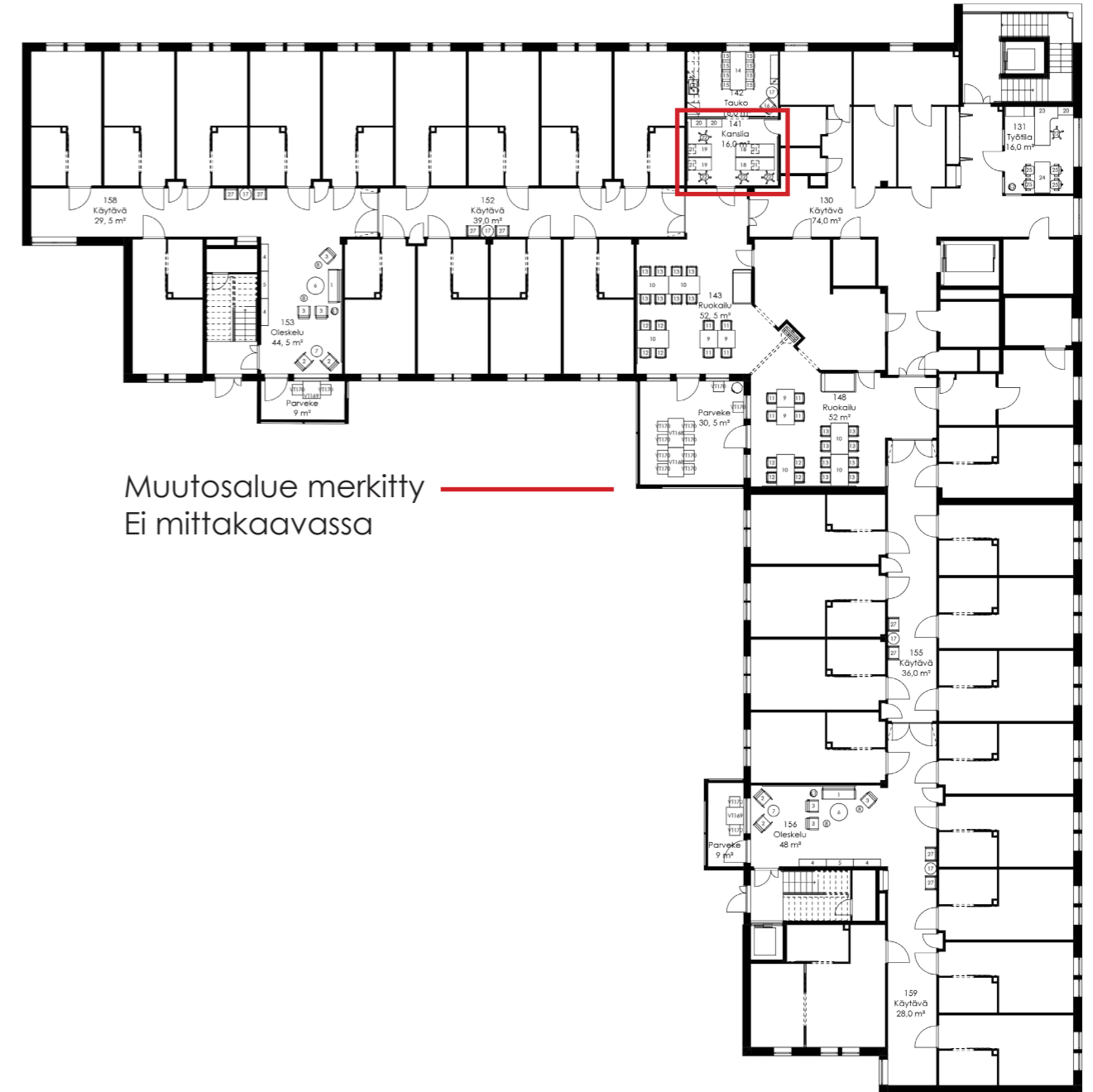

IRTOKALUSTELUETTELOT 141 Kanslia

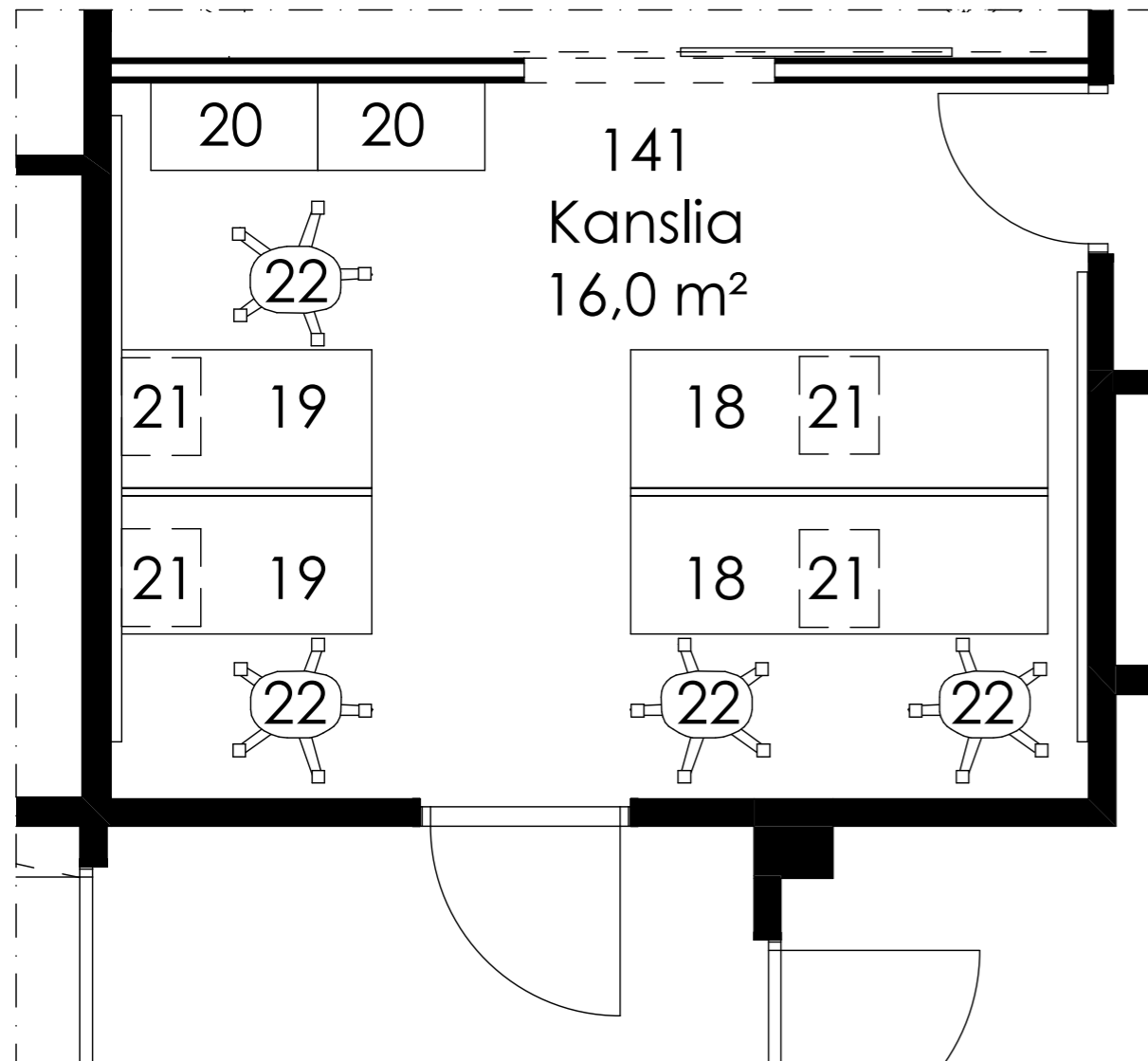
Toimittaja Woodi

18. 2 KPL SPP Työpöytä
Kansi laminaatilla pinnoitettua kalustelevyä. Runko ja jalusta polttomaalattua metallia, väri valkoinen. Johtokouru ja sermi. 700 x 2000.
19. 2 KPL SPP Työpöytä
Kansi laminaatilla pinnoitettua kalustelevyä. Runko ja jalusta polttomaalattua metallia, väri valkoinen. Johtokouru ja sermi. 700 x 1200.
20. 2 KPL TO-H2 Kaappi
Lukittava.
21. 4 KPL OL41L Laatikosto
Lukittava.
22. 4 KPL A141 Satulatuoli
VERHOILU 4 KPL Keinonahka

HUOM! Tuotetiedot, mitat ja kalusteiden soveltuvuus tarkistettava paikanpäällä.

IRTOKALUSTEET 141 Kanslia Toimittaja Woodi

Ei mittakaavassa

18.
SPP
Työpöytä

19.
SPP
Työpöytä

20.
TO-H2
Kaappi

21.
OL41L
Laatikosto

22.
A141
Satulatuoli

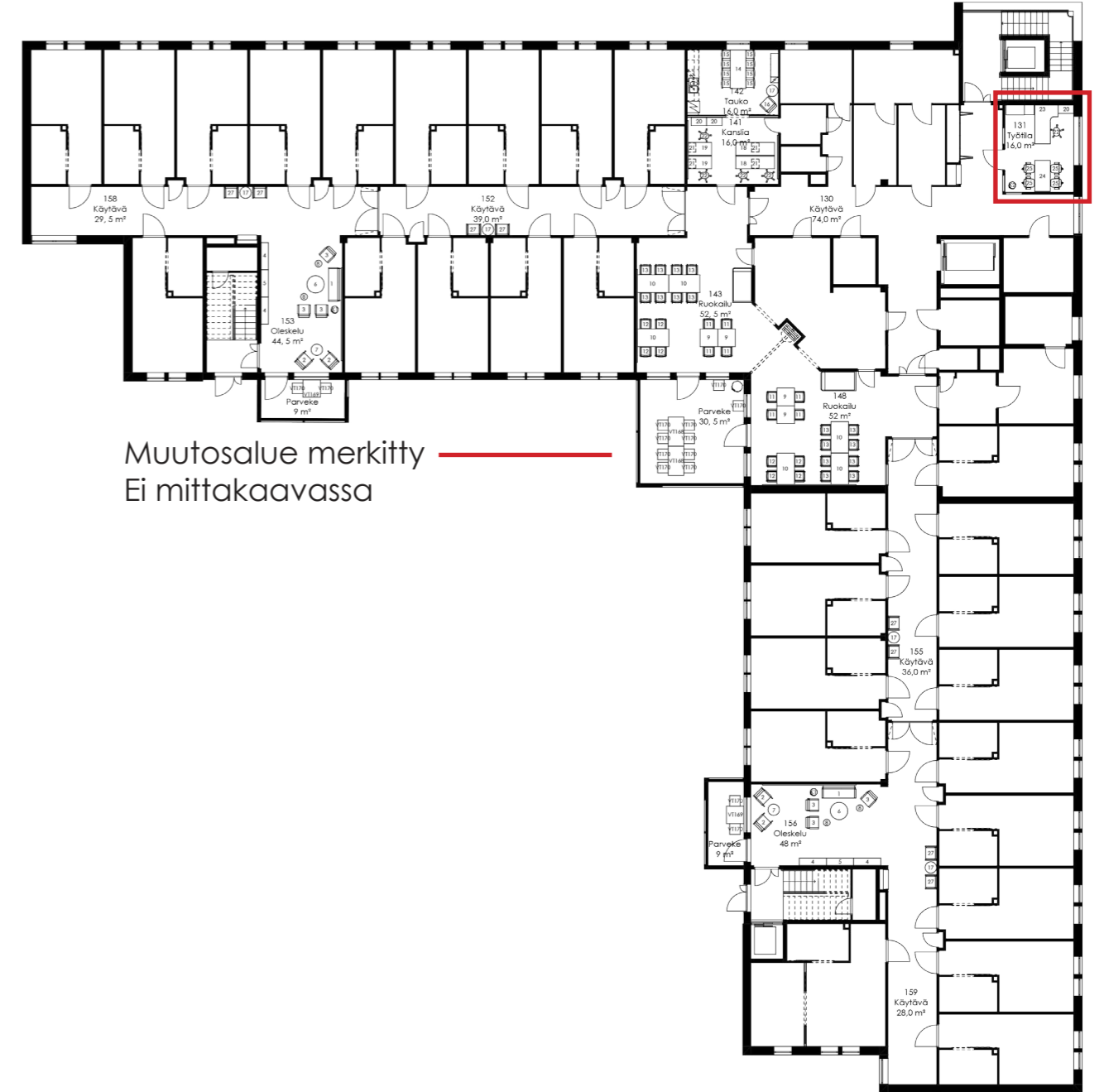

IRTOKALUSTELUETTELOT 131 Työtila

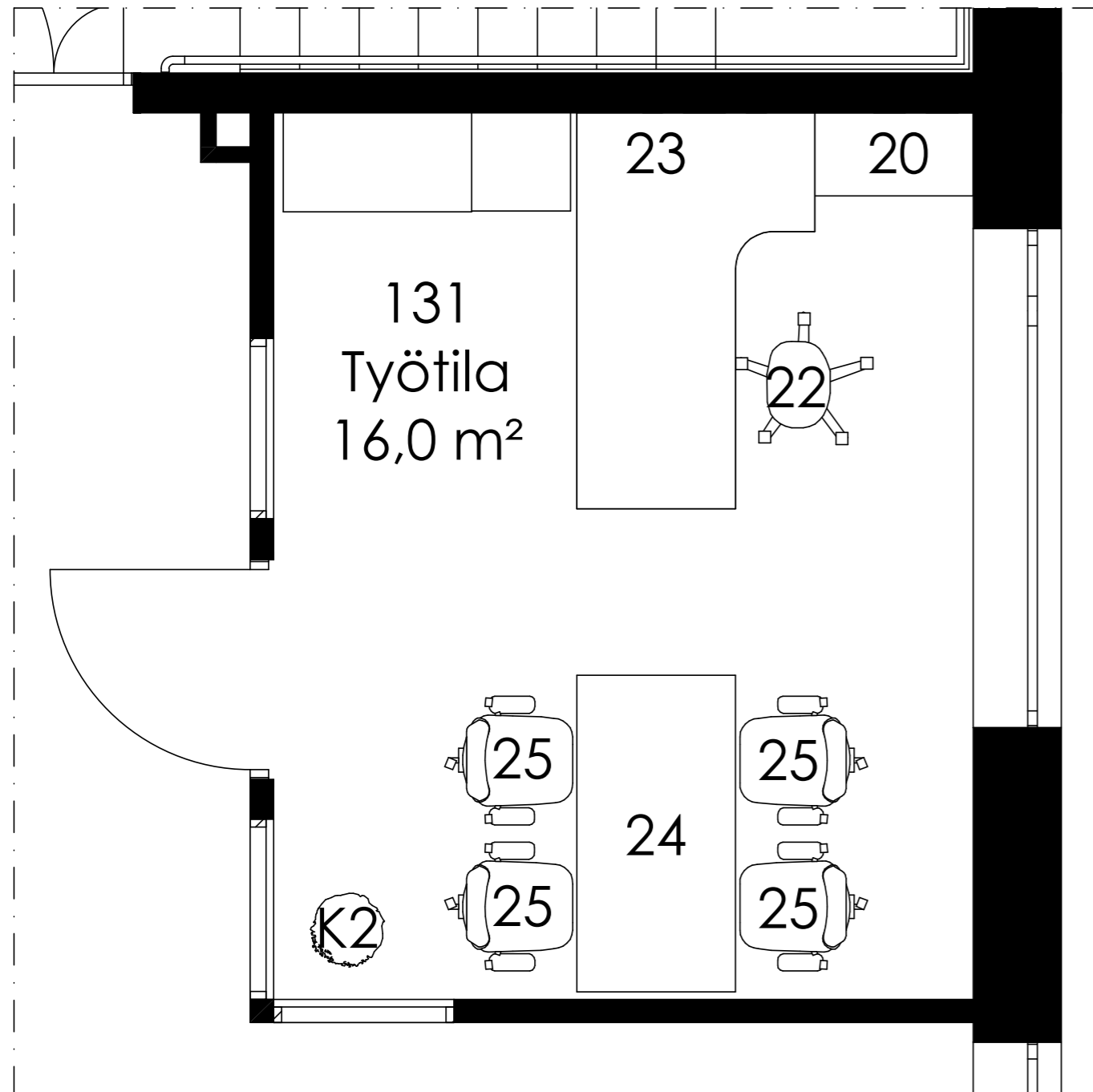
Toimittaja Woodi

23. 1 KPL NSSP-O Pöytä
Kansi laminaatilla pinnoitettua kalustelevyä. Runko ja jalusta polttomaalattua metallia, RAL 9010 valkoinen. Johtokouru. 1200 x 2000.
24. 1 KPL ME30 Pöytä
Kansi laminaatilla pinnoitettua kalustelevyä. Runko ja jalat polttomaalattua metallia, RAL 9010 valkoinen. Jaloissa korkeussäädettävät jalkatassut. 1650 x 800.
20. 1 KPL TO-H2 Kaappi
Lukittava.
25. 4 KPL ROYAL-5 Työtuoli
22. VERHOILU 1 KPL A141 Satulatuoli
1 KPL Keinonahka
- K2 1 KPL KASVI 4 Anopinkieli

HUOM! Tuotetiedot, mitat ja kalusteiden soveltuvuus tarkistettava paikanpäällä.

IRTOKALUSTEET 131 Työtila Toimittaja Woodi

Ei mittakaavassa

23.
NSSP-O
Pöytä

24.
ME30
Pöytä

20.
TO-H2
Kaappi

25.
ROYAL-5
Työtuoli

22.
A141
Satulatuoli

K2.
KASVI 4
Anopinkieli

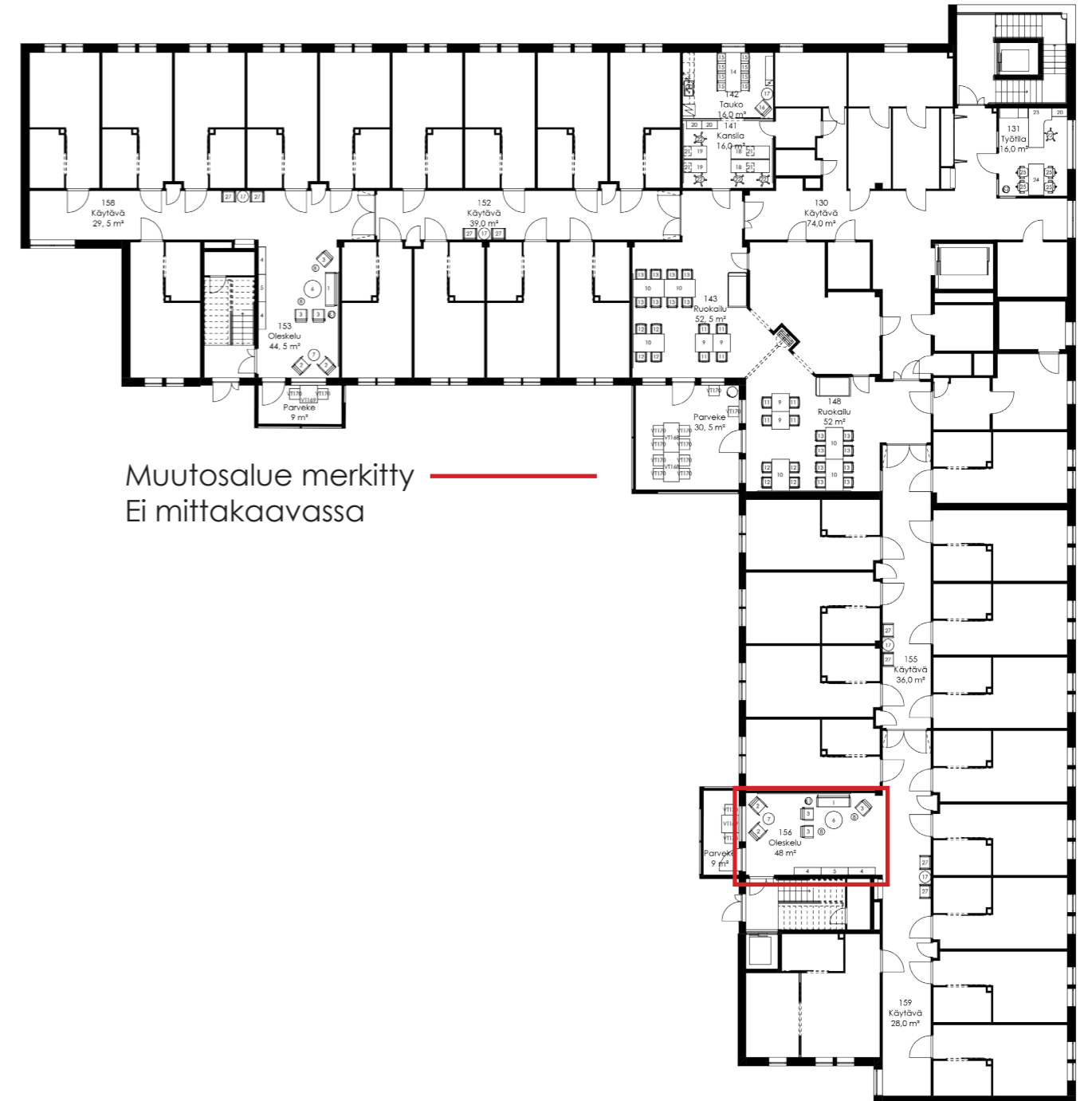
IRTOKALUSTELUETTELOT 156 Oleskelu

Toimittaja Woodi

1. 1 KPL JEN-3VA Sohva
Irrotettava verhoilu ja kosteussuoja istuimessa ja selkänojan alaosassa. Kiinteä istuintyyny ja verhoillut käsinojat. Jalat koivua.
VERHOILU 1 KPL Maglia, Oak
2. 2 KPL JEN-4A Keinutuoli
Irrotettava verhoilu ja kosteussuoja istuimessa ja selkänojan alaosassa. Kiinteä istuintyyny ja puiset käsinojat. Puuosat koivua.
VERHOILU 2 KPL Maglia, Hive
3. 3 KPL JEN-1A Nojatuoli
Irrotettava verhoilu ja kosteussuoja istuimessa ja selkänojan alaosassa. Kiinteä istuintyyny ja puiset käsinojat. Puuosat koivua.
VERHOILU 3 KPL Maglia, Sage
4. 2 KPL VE3EOO Senkki
Runko ja jalat lakattua massiivikoivua. Ovet antimikrobisella laminaatilla pinnoitettua kalustelevyä, väri 3L03 White. Lukittava.
5. 1 KPL VE1EL TV-taso
Runko ja jalat lakattua massiivikoivua. Vetolaatikoiden etulevyt antimikrobisella laminaatilla pinnoitettua kalustelevyä, väri 3L03 White. Lukittava.
6. 1 KPL O450 Pöytä
Jalat massiivikoivua, kansi laminaatilla pinnoitettua koivuvaneria, väri 3L03 White. Ø 900 K 500
7. 1 KPL O450 Pöytä
Jalat massiivikoivua, kansi laminaatilla pinnoitettua koivuvaneria, väri 3L03 White. Ø 600 K 400
8. 2 KPL RB-P Rahi
Jalkasokkeli koivuvaneria, verhoilu Maglia Oak, Ø 350 K 400
- K1 1 KPL KASVI 5 Palmuvehka

Sohville 2 KPL. KT1-HR koristetyynyjä 500x500, verhoilu Morris 6130 ja 3576.

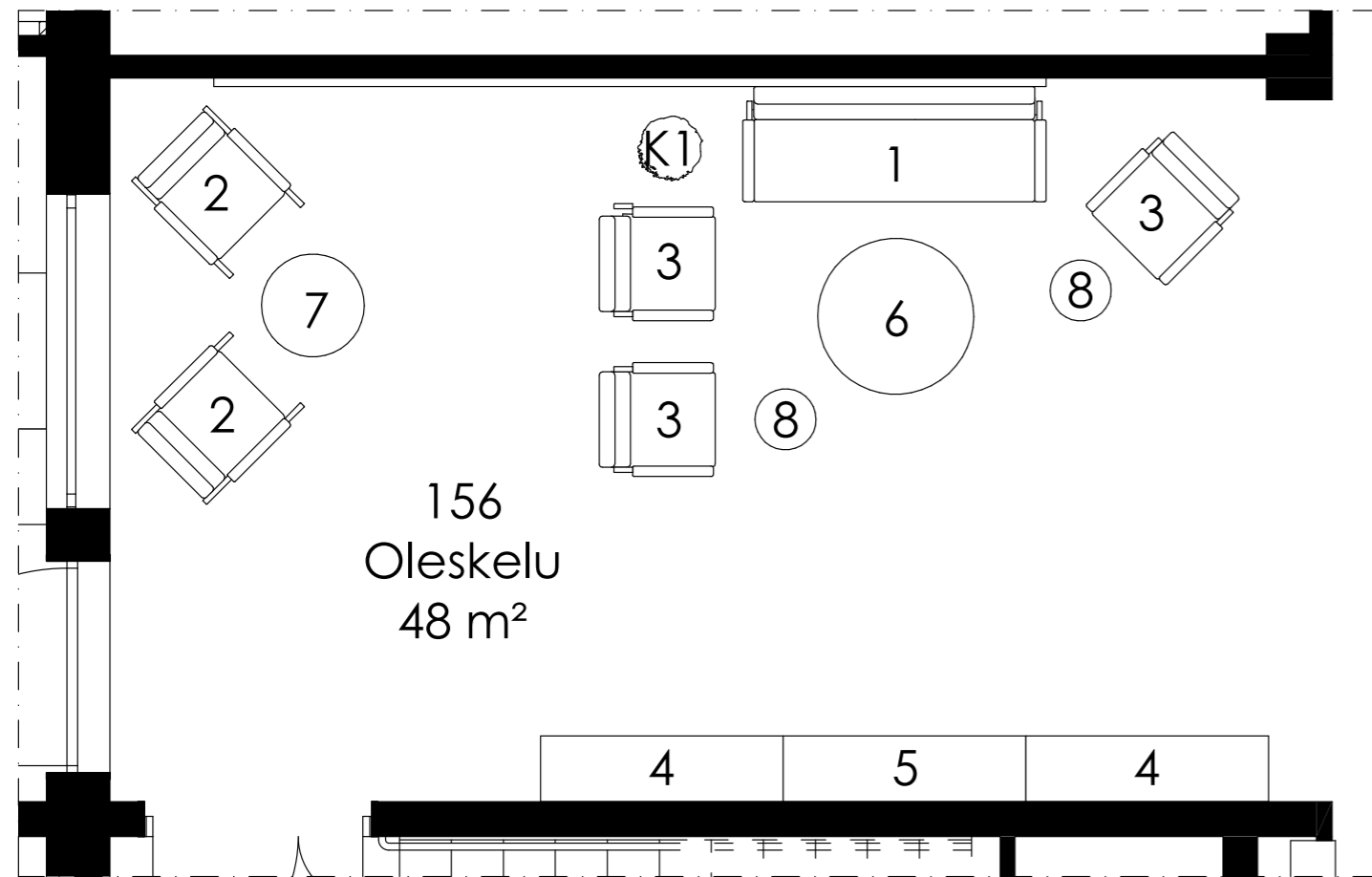
HUOM! Tuotetiedot, mitat ja kalusteiden soveltuvuus tarkistettava paikanpäällä. Oleskeluhuoneen kalusteet tulee käsitellä tai vaihtaa sellaisiksi, että ne ovat paloon osallistumattomia ja/tai savua tuottamattomia.

KUVA 57. Irtokalusteluettelo, 156 Oleskelu (Loimi 2022).

IRTOKALUSTEET 156 Oleskelu

Toimittaja Woodi

Ei mittakaavassa

1.
JEN-3VA
Sohva

2.
JEN-4A
Keinutuoli

3.
JEN-1A
Nojatuoli

4.
VE3EOO
Senkki

5.
VE1ELL
TV-taso

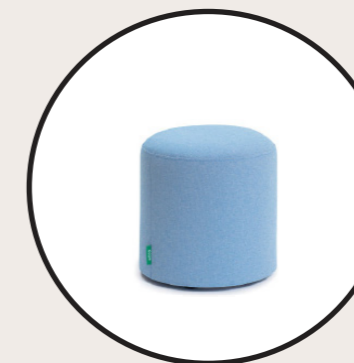
6.
O450
Pöytä

7.
O450
Pöytä

8.
RB-P
Rahi

K1.
KASVI 5
Palmuvehka

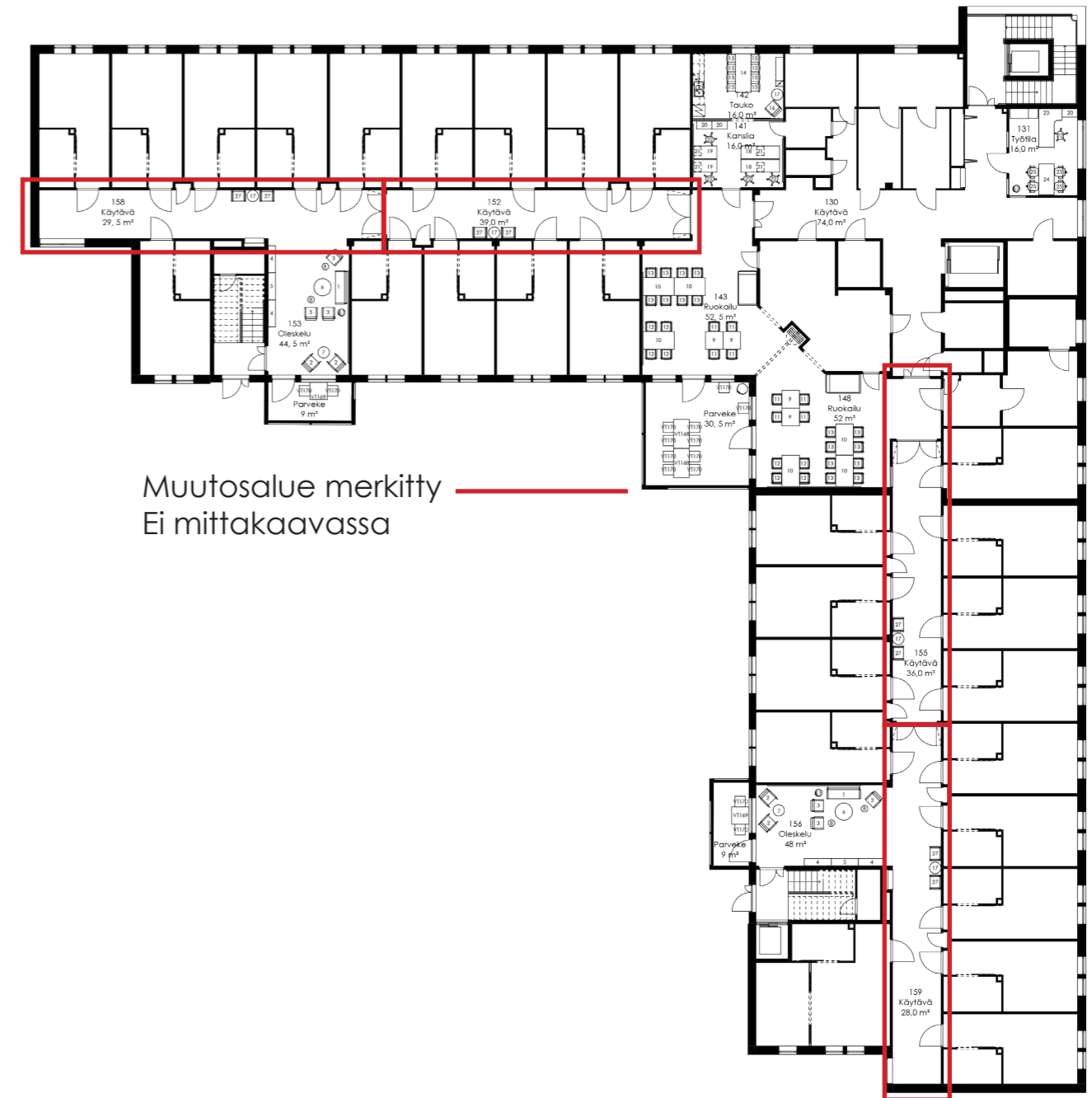
IRTOKALUSTELUETTELOT

152, 155, 158 ja 159 Käytävät

Toimittaja Woodi

27. 8 KPL O165D Tuoli
D-malli, irrotettava istuinverhoilu kosteussuojalla. Runko, jalat ja käsinojat lakattua massiivikoivua. Istuin ja selkänoja verhoiltu. K 450.
- VERHOILU 4 KPL Silvertex, Squash
4KPL Silvertex, Sage
17. 4 KPL O450 Pöytä
Jalat massiivikoivua, kansi laminaatilla pinnoitettua koivuvaneria, väri 3L03 White. ø 600 K 500

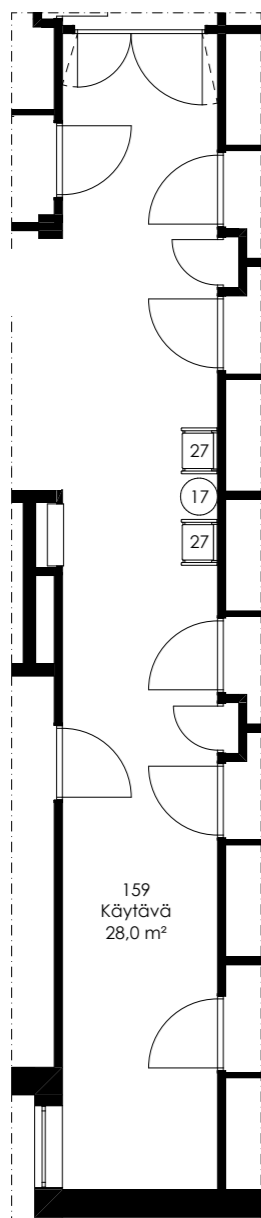
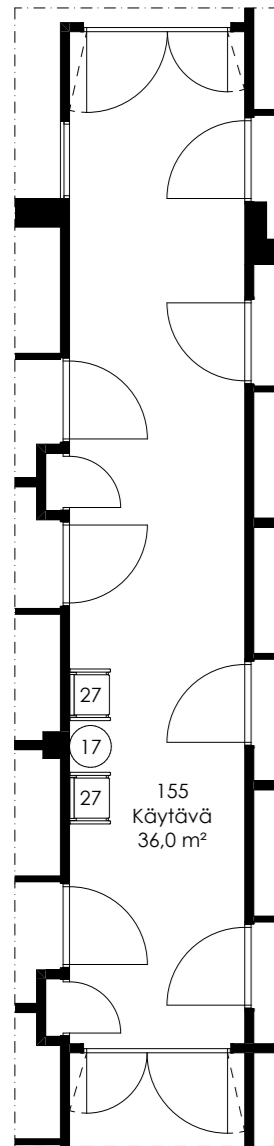
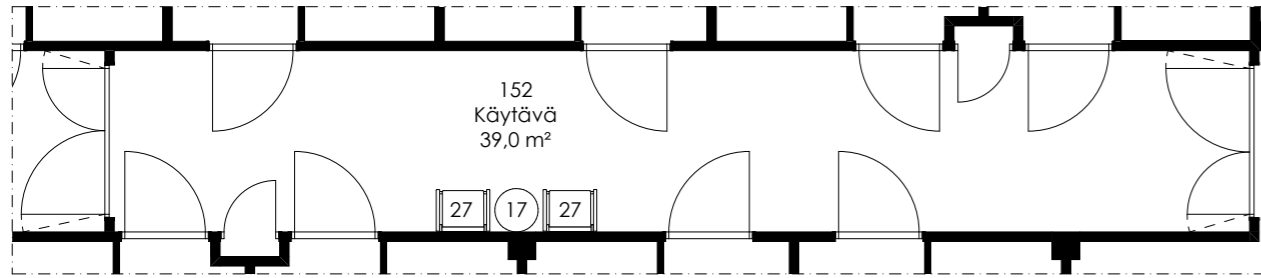
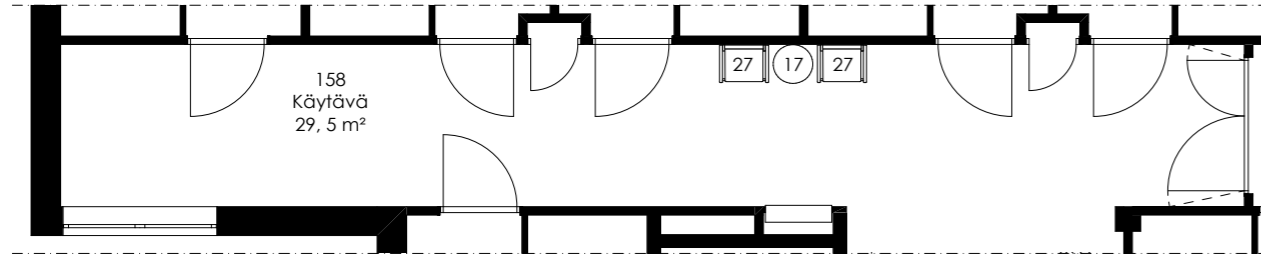
HUOM! Tuotetiedot, mitat ja kalusteiden soveltuvuus tarkistettava paikanpäällä.

Muutosalue merkitty
Ei mittakaavassa

IRTOKALUSTEET

152, 155, 158 ja 159 Käytävät Toimittaja Woodi

Ei mittakaavassa

17.
O450
Pöytä

27.
O165D
Tuoli

IRTOKALUSTELUETTELOT Parvekkeet

Toimittaja Woodi

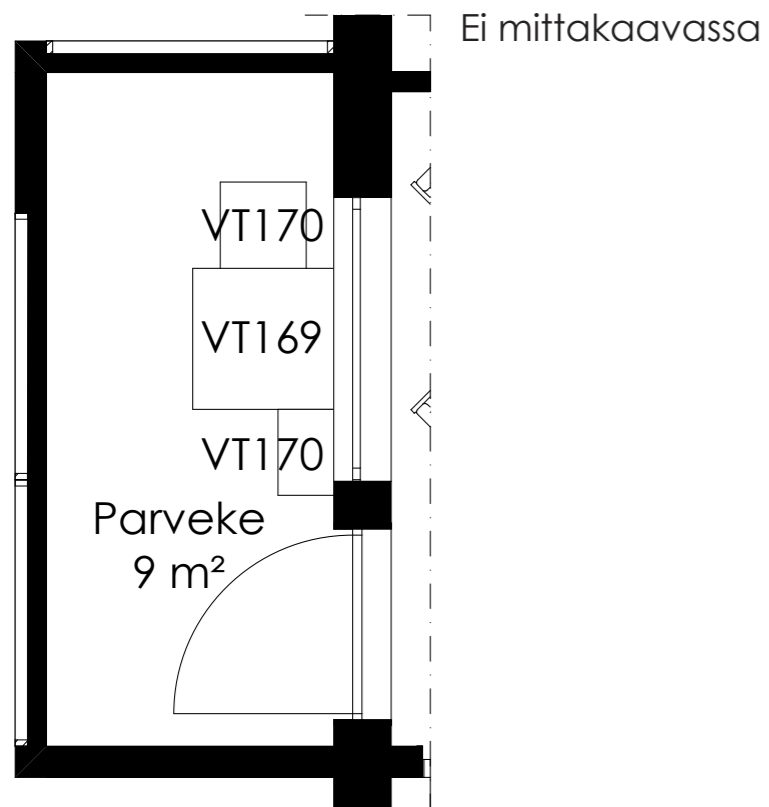
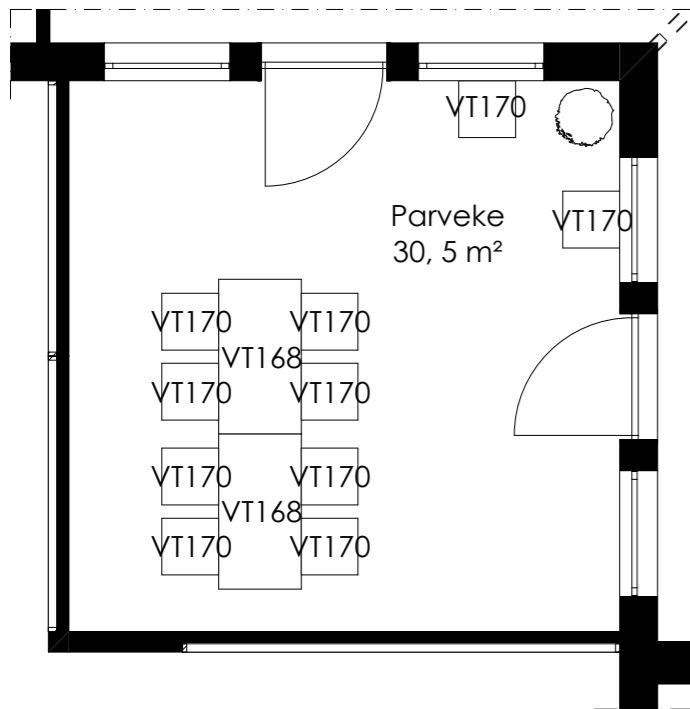
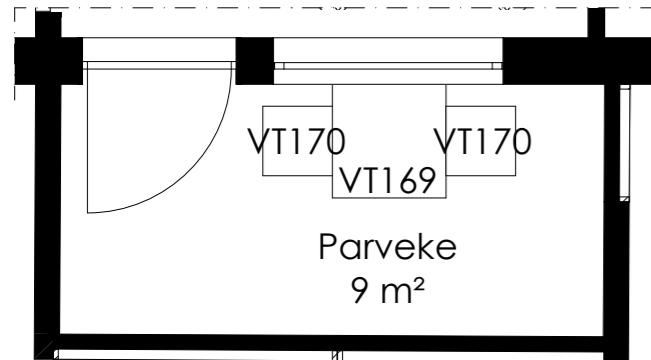
- VT170 14 KPL Milano Terassituoli
Tuolin runko harjattua alumiinia. Tuolin istuimessa, selkänojassa ja käsinojassa puukuvioitu artwood/nonwood muovipuu, musta. 550 x 500 K 890
- VT168 2 KPL Milano Terassipöytä
Pöydän runko harjattua alumiinia. Kansi puukuvioitu artwood/nonwood muovipuuta, musta. 800 x 1500 K 760
- VT169 2 KPL Milano Terassipöytä
Pöydän runko harjattua alumiinia. Kansi puukuvioitu artwood/nonwood muovipuuta, musta. 900 x 900 K 760

HUOM! Tuotetiedot, mitat ja kalusteiden soveltuvuus tarkistettava paikanpäällä.

IRTOKALUSTEET Parvekkeet

Toimittaja Woodi

VT170
Milano
Terassituoli

VT168
Milano
Terassipöytä

VT196
Milano
Terassipöytä

Kankaat:

Oleskelutilat 153 ja 156. Taukotila 142.

Sohvat ja tuolit, Maglia (KUVA 63, sivu 87.):

Tekstuuripintainen Maglia on paloturvallinen, ftalaattivapaa verhoilumateriaali, joka sopii sekä julkitiloihin, veneiden verhoiluun, ulkotiloihin, että kotiin. Materiaaliltaan Maglia on vinyyliä, mutta sen ulkonäkö muistuttaa kudottua kangasta. Erilaisten käsittelyjen ansiosta Maglia on antistaattinen, anti-bakteerinen ja kestävä, minkä ansiosta kankaat soveltuvat erinomaisesti erittäin vaativiin olosuhteisiin kuten esimerkiksi sairaaloihin, vanhainkoteihin ja muihin hoivaympäristöihin, sekä pikaruokala- ja ravintolasisustuksiin. (Lauritzon julkaisuaika tuntematon.)

Tyynyt, Morris (KUVA 63, sivu 87.):

Kangas täyttää julkitilojen paloturvallisuuskriteerit, SL1. Kangas kestää erittäin hyvin kulutusta ja on vesipestävä. (Lauritzon julkaisuaika tuntematon.)

Verhot, Sumu (KUVA 63, sivu 87.):

Kaunis tuplaleveä paloturvallinen valoverho jossa sumuisen pehmeät värit. Kankaassa on lyijynauha toisella sivulla. Lauritzon contract -kankaat ovat paloturvallisia ja soveltuvat julkisten tilojen laatuvaatimuksiin. (Lauritzon julkaisuaika tuntematon.)

Ruokailutilat 143 ja 148. Käytävät 152, 155, 158 ja 159.

Tuolit, Silvertex (KUVA 63, sivu 87.):

Paloturvallisen Permablok3-kokoelman kaikissa vinyylidikankaissa on Permablok3-antibakteeripinnoite. Pinnoite suojaa kangasta kolmelta suurimmalta terveydenhuollon ja sairaalaympäristön ongelmalta: bakteereilta, lialta ja kulutukselta. Tämän Permablok3 viimeistelyn ansiosta Silvertex soveltuu erinomaisesti erittäin vaativiin olosuhteisiin kuten vanhainkoteihin, sairaaloihin ja muihin hoivaympäristöihin sekä pikaruokala- ja ravintolasisustuksiin. Permablok3 vinyylidikankaat ovat vedenpitäviä, pakkasenkestäviä ja niissä on erinomainen värin valokesto. (Lauritzon julkaisuaika tuntematon.)

Kanslia141 ja Työtila 131.

Työ- ja satulatuolit:

Satulatuolin pinta keinonahkaa ja työtuoleissa Gabrielin Medley -kangasverhoilu, kankaan hankauskesto on 130 000 Martindale. (KUVA 63, sivu 87.)

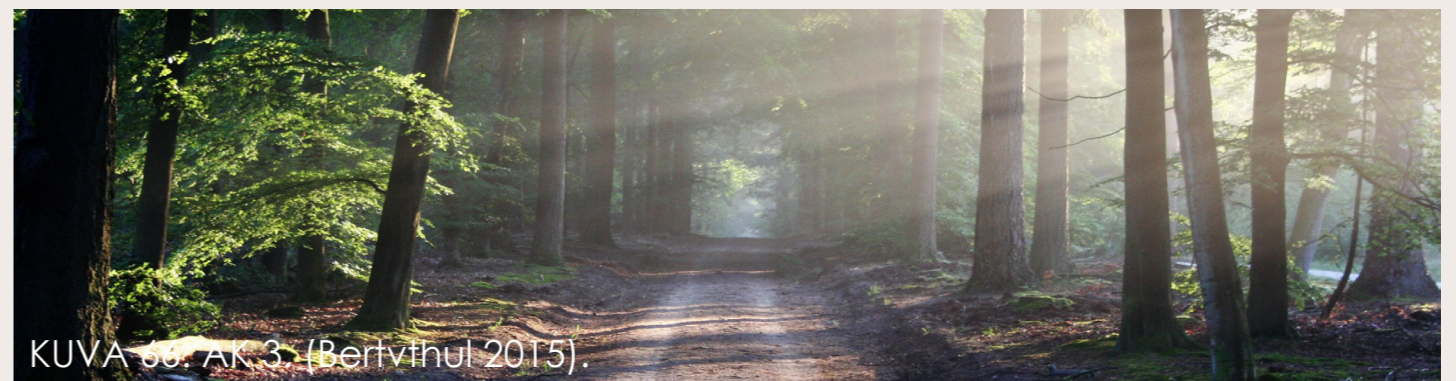
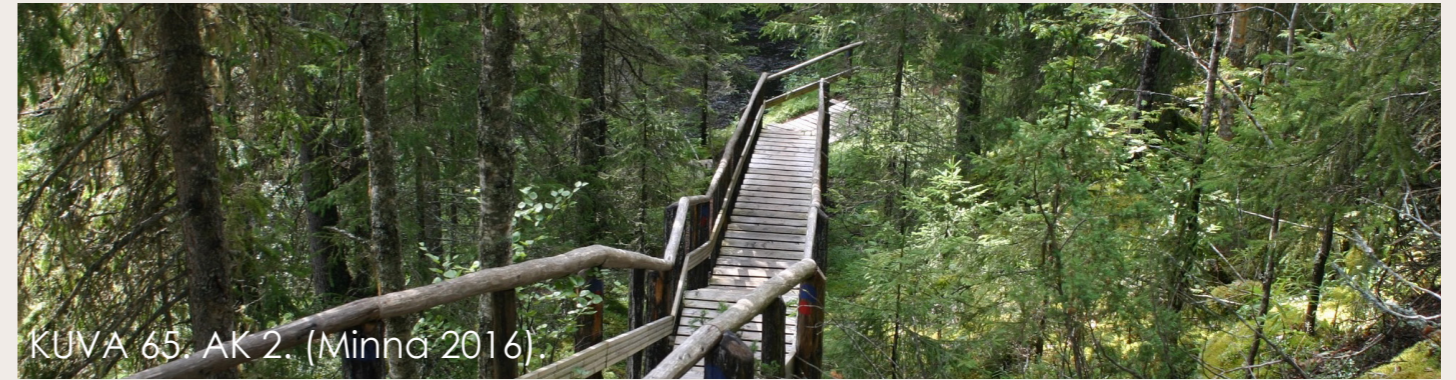

Akustiikkataulut:

Akustisia tauluja on sijoitettu oleskeluhuoneisiin ja ruokailutiloihin, sekä porraskäytäviin. Akustiikkataulut mukailevat värimaailmaa kerroksien mukaan, jotta ne syventäisi kerrosten omaa tunnelmaa ja korostaisi värimaailmaa (KUVAT 64 - 68, sivu 88). Kuviksi on valittu aiheita luonnosta ja kummassakin kerroksessa on omat aiheensa. Kuvat ovat pääasiassa Suomesta ja ne on valittu Pixabayn ilmaisista, vapaasti käytettävistä kuvista.

Ensimmäisen kerroksen aiheena on suomalainen metsä. Metsä on monelle paikka, jossa rauhoittua ja jossa mieli lepää. Tällöin nämä mielikuvat luovat myös sisätiloihin rauhoittavan tunnelman. Metsämaisemat korostavat kerroksessa olevia vihreitä tehosteseiniä ja kalusteita ja luo yhtenäisen tunnelman koko alueelle. Metsämaisemaa on käytetty oleskelutiloissa ja ruokailutiloissa.

Porraskäytävään valitsin luontoaiheita, joissa olisi neutraaleja värejä ja jotakin, joka sitoo käytävät muihin tiloihin. Päädyin päivänkakkarakuviin, joissa on neutraali valkoinen sävy ja hieman keltaista, jota löytyy hissikuiluista, taukotiloista ym. Näin ne yhdistyvät muihin tiloihin, eivätkä jää itsenäisiksi ja irrallisiksi. Kaikki kuvat ovat sijoitettu valkoiselle seinälle ja valitsin niihin myös valkoiset kehykset jotta ne eivät erotu taustasta, vaan sulautuvat siihen.

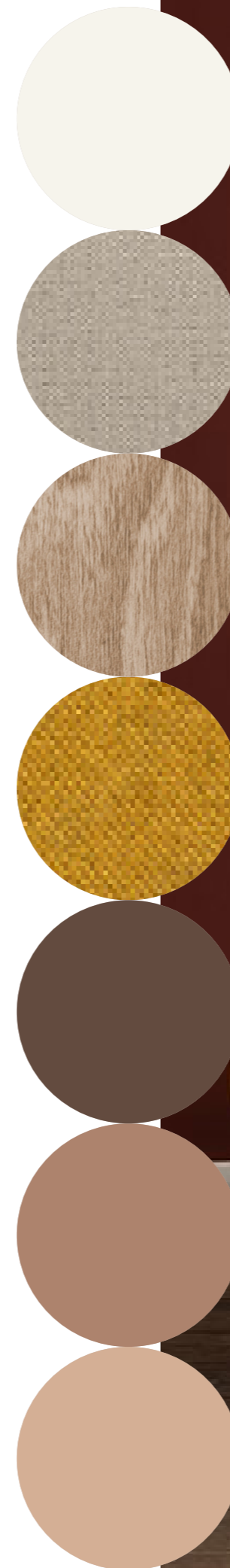
6.3.2 KERROS 2

Toisen kerroksen kalusteiden osalta toimin ensimmäisen kerroksen mukaisesti. Kalusteet on samat, mutta tekstiilien värit on vaihdettu sopimaan toisen kerroksen sävy maailmaan. Kalustevalinnat myös toiseen kerrokseen on tehty siis sen perusteella, että kalusteet ovat liikuteltavissa ja näin ollen tilat pysyvät monikäyttöisinä.

Myös toisen kerroksen akustiikatauluissa toistuu luontoteema. Sinne valitsin vesiaiheisia kuvia, joissa toistuu hieman punertavia sävyjä auringonlaskun muodossa ja neutraaleja oljen sävyjä kaislikkokuviissa. Punaisen värin on todettu olevan muistisairaahan henkilön toimimista tukeva (Hannukainen, Hanna & Hellberg, Paula & Teeri, Sari & Tupala, Riikka 2019).

Toinen kerros on alemman kerroksen kaltainen niiltä osin mitä suunnitelmani koskevat. Ainoa ero on se, että toisessa kerroksessa ei ole työtilaa (Tila 131) kuten alemmassa kerroksessa.

*Kalusteiden pysyessä
samoina molemmissa
kerroksissa yhtenäinen ilme
säilyy läpi rakennuksen.
Vaihtamalla sävy maailmaa,
tunnelmaa sai kuitenkin
vaihdettua hyvin erilaiseksi.*

KUVA 69. Kuvituskuva. (Decor8 / Becker 2018).

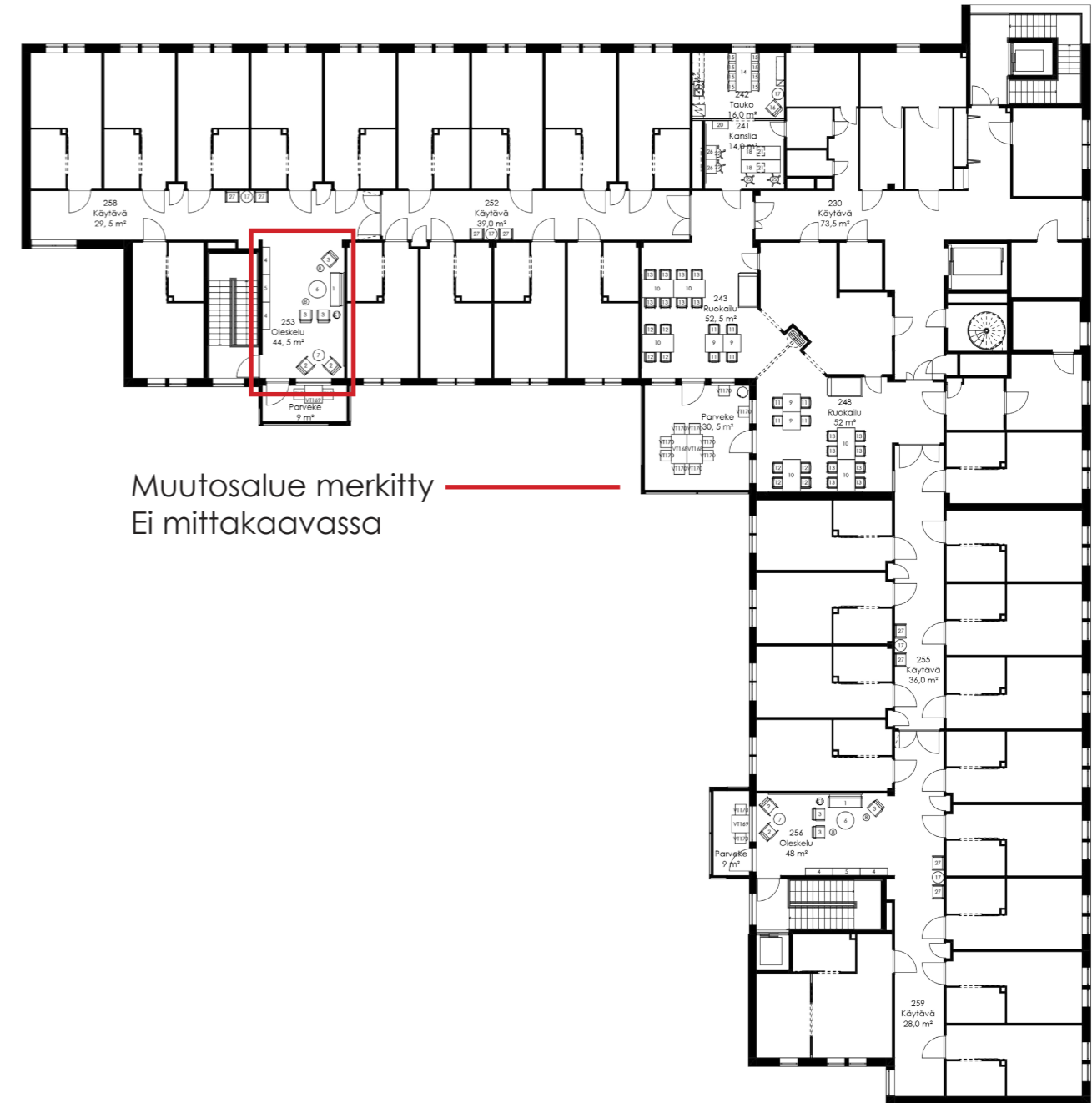
IRTOKALUSTELUETTELOT 253 Oleskelu

Toimittaja Woodi

1. 1 KPL JEN-3VA Sohva
Irrotettava verhoilu ja kosteussuoja istuimessa ja selkänojan alaosassa. Kiinteä istuintyyny ja verhoillut käsinojat. Jalat koivua.
VERHOILU 1 KPL Maglia, Oak
2. 2 KPL JEN-4A Keinutuoli
Irrotettava verhoilu ja kosteussuoja istuimessa ja selkänojan alaosassa. Kiinteä istuintyyny ja puiset käsinojat. Puuosat koivua.
VERHOILU 2 KPL Maglia, Hive
3. 3 KPL JEN-1A Nojatuoli
Irrotettava verhoilu ja kosteussuoja istuimessa ja selkänojan alaosassa. Kiinteä istuintyyny ja puiset käsinojat. Puuosat koivua.
VERHOILU 3 KPL Maglia, Blossom
4. 2 KPL VE3EOO Senkki
Runko ja jalat lakattua massiivikoivua. Ovet antimikrobisella laminaatilla pinnoitettua kalustelevyä, väri 3L03 White. Lukittava.
5. 1 KPL VE1EL TV-taso
Runko ja jalat lakattua massiivikoivua. Vetolaatikoiden etulevyt antimikrobisella laminaatilla pinnoitettua kalustelevyä, väri 3L03 White. Lukittava.
6. 1 KPL O450 Pöytä
Jalat massiivikoivua, kansi laminaatilla pinnoitettua koivuvaneria, väri 3L03 White. ø 900 K 500
7. 1 KPL O450 Pöytä
Jalat massiivikoivua, kansi laminaatilla pinnoitettua koivuvaneria, väri 3L03 White. ø 600 K 400
8. 2 KPL RB-P Rahi
Jalkasokkeli koivuvaneria, verhoilu Maglia Oak, ø 350 K 400
- K1 1 KPL KASVI 5 Palmuehka

Sohville 2 KPL. KT1-HR koristetyynyjä 500x500, verhoilu Morris 3578 ja 3576.

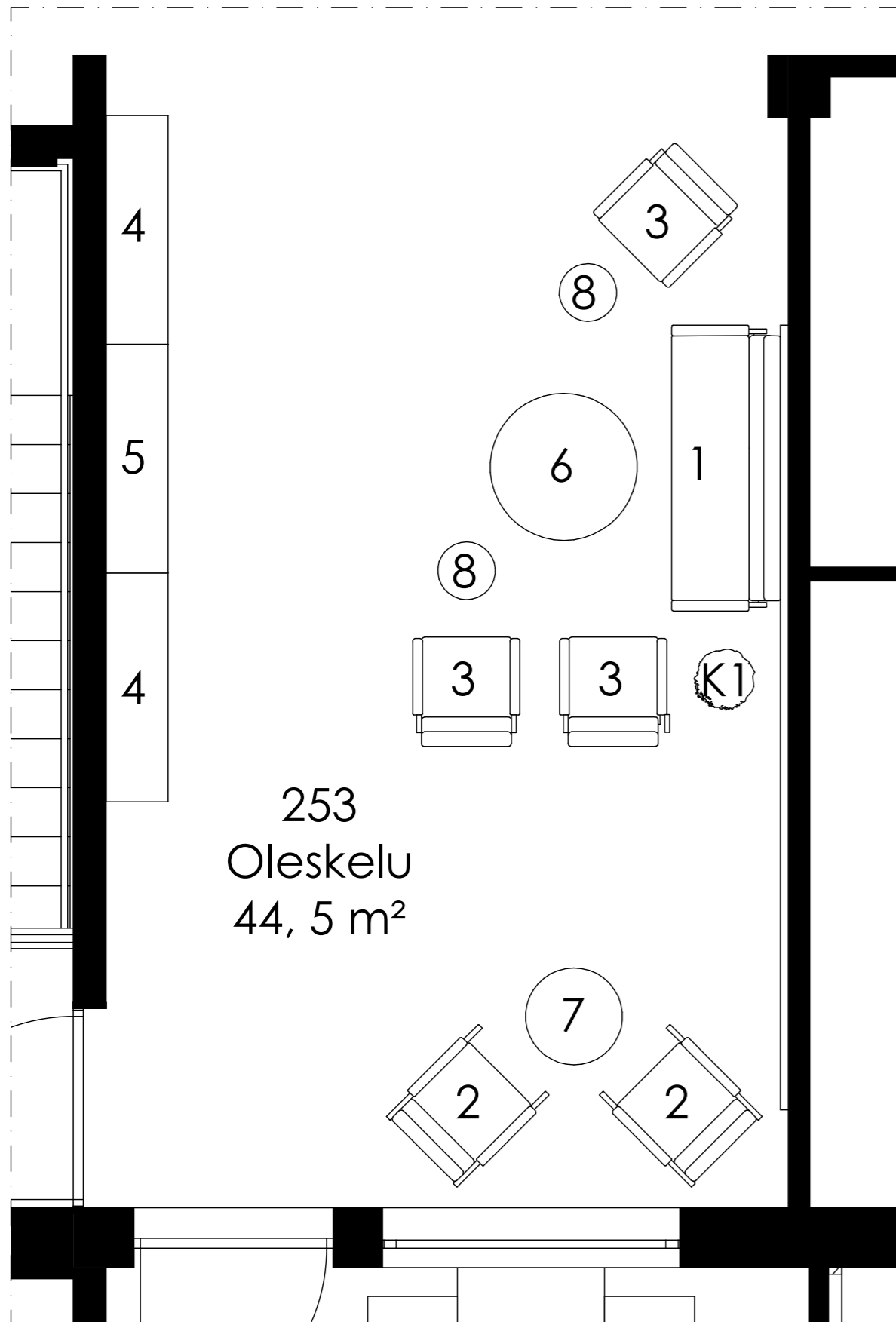
HUOM! Tuotetiedot, mitat ja kalusteiden soveltuvuus tarkistettava paikanpäällä. Oleskeluhuoneen kalusteet tulee käsitellä tai vaihtaa sellaisiksi, että ne ovat paloon osallistumattomia ja/tai savua tuottamattomia.

KUVA 70. Irtokalusteluettelo, 253 Oleskelu. (Loimi 2022).

IRTOKALUSTEET 253 Oleskelu

Toimittaja Woodi

Ei mittakaavassa

1.
JEN-3VA
Sohva

2.
JEN-4A
Keinutuoli

3.
JEN-1A
Nojatuoli

4.
VE3EOO
Senkki

5.
VE1ELL
TV-taso

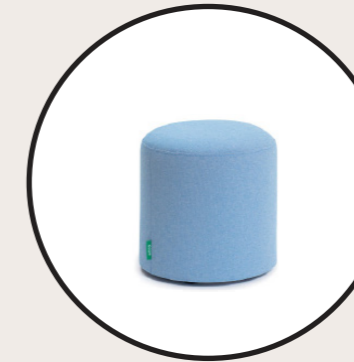
6.
O450
Pöytä

7.
O450
Pöytä

8.
RB-P
Rahi

K1.
KASVI 5
Palmuvehka

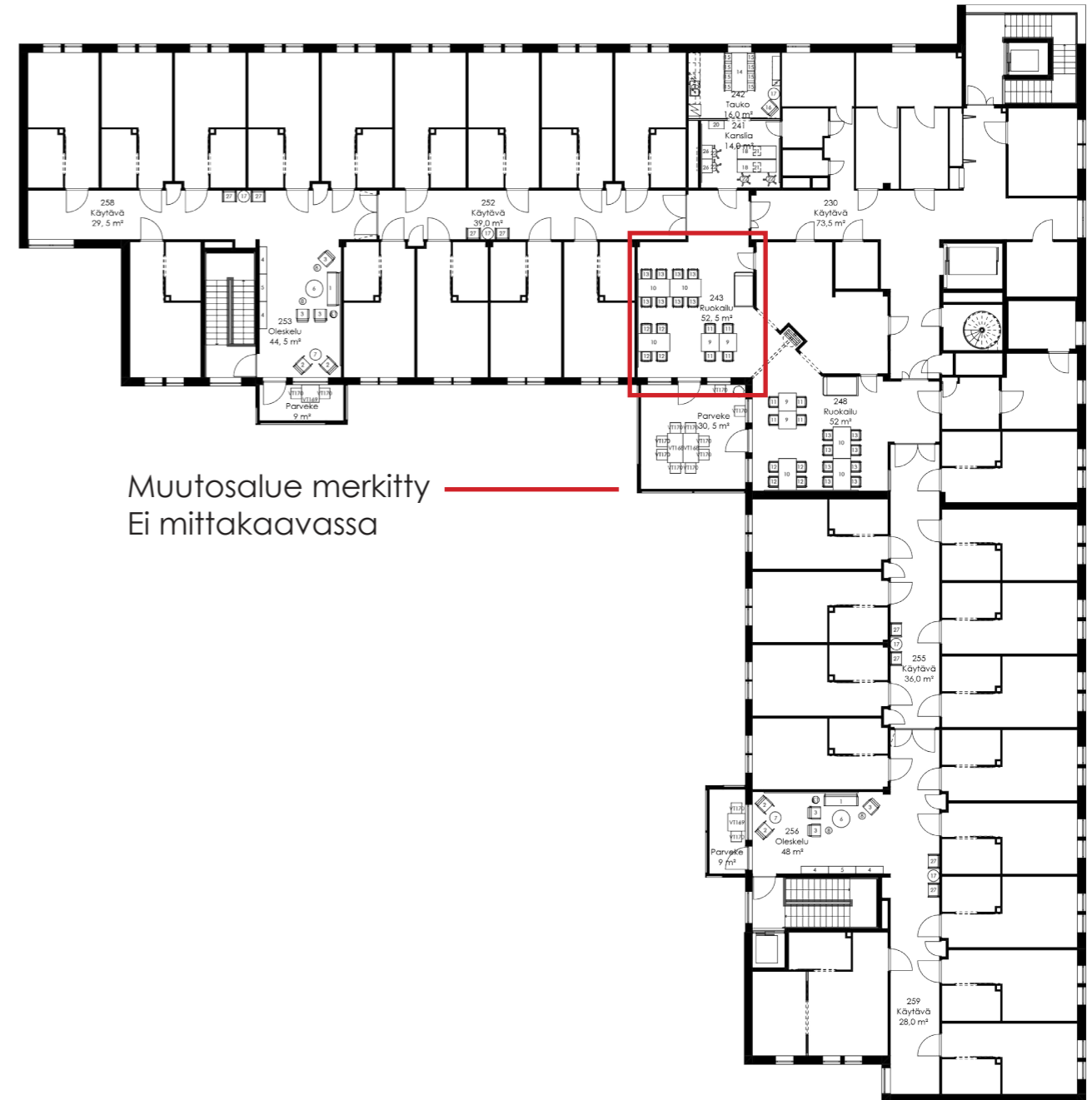

IRTOKALUSTELUETTELOT 243 Ruokailu

Toimittaja Woodi

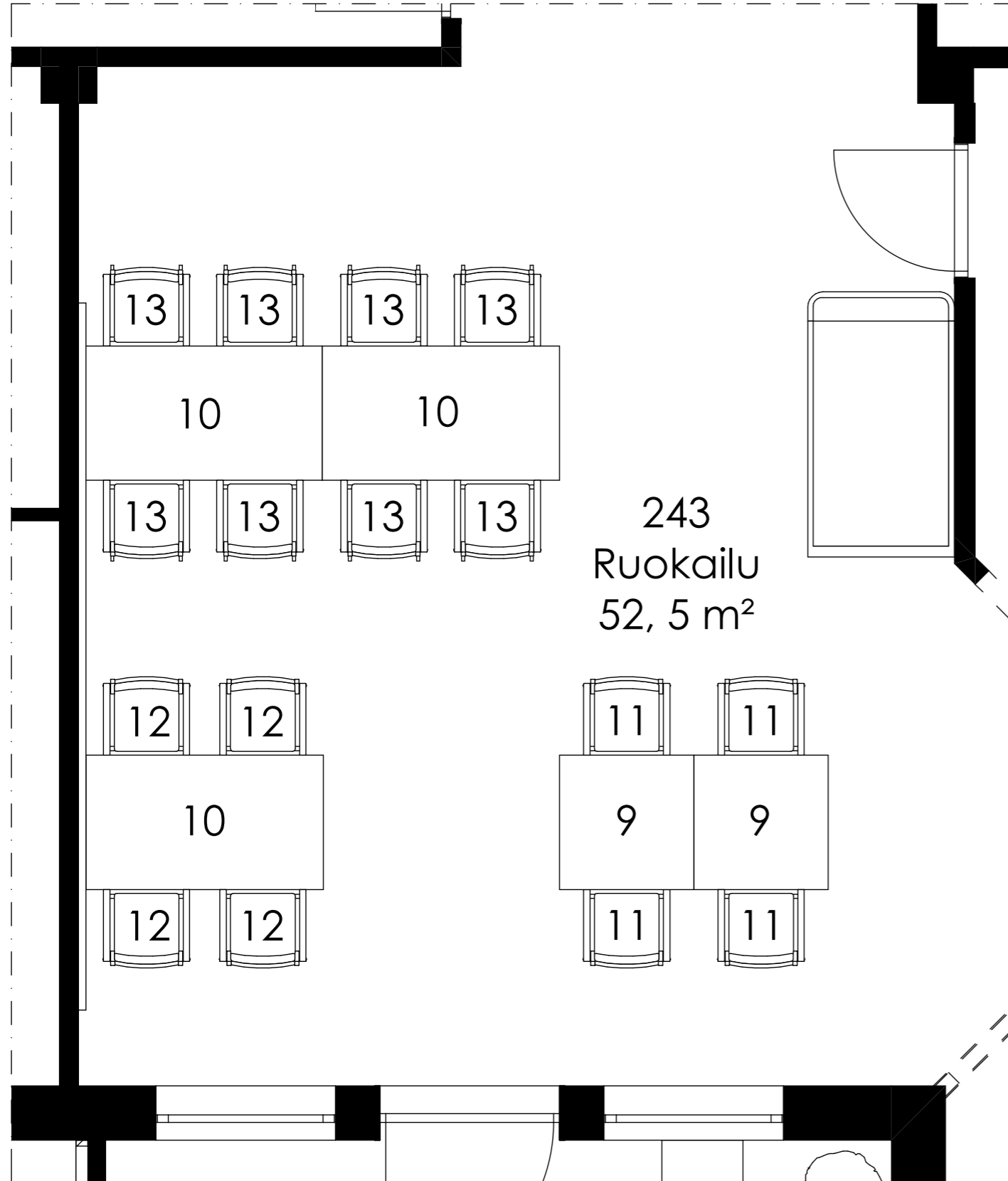
9. 2 KPL O400 Pöytä
Kansi antimikrobisella laminaatilla päällystettyä kalustelevyä, väri 3L03 White. Jalat ja runko lakattua massiivikoivua. 900 x 900 K 750.
10. 3 KPL O400 Pöytä
Kansi antimikrobisella laminaatilla päällystettyä kalustelevyä, väri 3L03 White. Jalat ja runko lakattua massiivikoivua. 900 x 1600 K 800.
11. 4 KPL O152 Tuoli
D-malli, irrotettava istuinverhoilu kosteussuojalla. Runko, jalat ja käsinojat lakattua massiivikoivua. Istuin ja selkänoja verhoiltu. K 450.
- VERHOILU 4 KPL Silvertex, Rose
12. 4 KPL O152 Tuoli
D-malli, irrotettava istuinverhoilu kosteussuojalla. Runko, jalat ja käsinojat lakattua massiivikoivua. Istuin ja selkänoja verhoiltu. K 500.
- VERHOILU 4 KPL Silvertex, Rose
13. 8 KPL O152H Tuoli
D-malli, irrotettava istuinverhoilu kosteussuojalla. Runko, jalat ja käsinojat lakattua massiivikoivua. Istuin ja selkänoja verhoiltu. K 500. Hoitovarusteltu: työntökahvat ja etujaloissa turvapyörät.
- VERHOILU 8 KPL Silvertex, Rose

HUOM! Tuotetiedot, mitat ja kalusteiden soveltuvuus tarkistettava paikanpäällä.

IRTOKALUSTEET 243 Ruokailu

Toimittaja Woodi

Ei mittakaavassa

9.
O400
Pöytä

10.
O400
Päytä

11.
O152
Tuoli

12.
O152
Tuoli

13.
O152H
Tuoli

IRTOKALUSTELUETTELOT 248 Ruokailu

Toimittaja Woodi

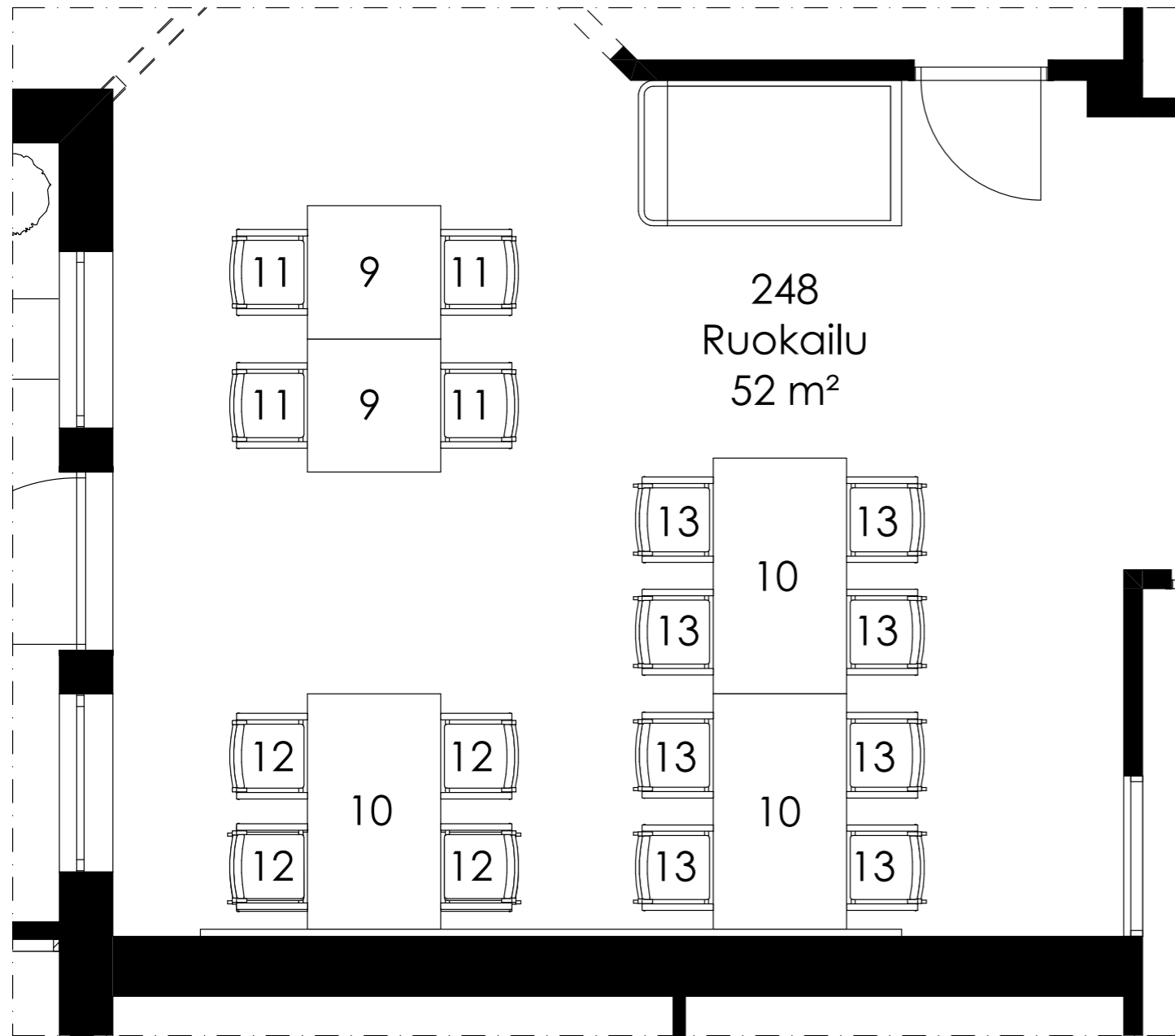
9. 2 KPL O400 Pöytä
Kansi antimikrobisella laminaatilla päällystettyä kalustelevyä, väri 3L03 White. Jalat ja runko lakattua massiivikoivua. 900 x 900 K 750.
10. 3 KPL O400 Pöytä
Kansi antimikrobisella laminaatilla päällystettyä kalustelevyä, väri 3L03 White. Jalat ja runko lakattua massiivikoivua. 900 x 1600 K 800.
11. 4 KPL O152 Tuoli
D-malli, irrotettava istuinverhoilu kosteussuojalla. Runko, jalat ja käsinojat lakattua massiivikoivua. Istuin ja selkänoja verhoiltu. K 450.
- VERHOILU 4 KPL Silvertex, Rose
12. 4 KPL O152 Tuoli
D-malli, irrotettava istuinverhoilu kosteussuojalla. Runko, jalat ja käsinojat lakattua massiivikoivua. Istuin ja selkänoja verhoiltu. K 500.
- VERHOILU 4 KPL Silvertex, Rose
13. 8 KPL O152H Tuoli
D-malli, irrotettava istuinverhoilu kosteussuojalla. Runko, jalat ja käsinojat lakattua massiivikoivua. Istuin ja selkänoja verhoiltu. K 500. Hoitovarusteltu: työntökahvat ja etujaloissa turvapyörät.
- VERHOILU 8 KPL Silvertex, Rose

HUOM! Tuotetiedot, mitat ja kalusteiden soveltuvuus tarkistettava paikanpäällä.

IRTOKALUSTEET 248 Ruokailu

Toimittaja Woodi

Ei mittakaavassa

9.
O400
Pöytä

10.
O400
Päytä

11.
O152
Tuoli

12.
O152
Tuoli

13.
O152H
Tuoli

IRTOKALUSTELUETTELOT 242 Tauko

Toimittaja Woodi

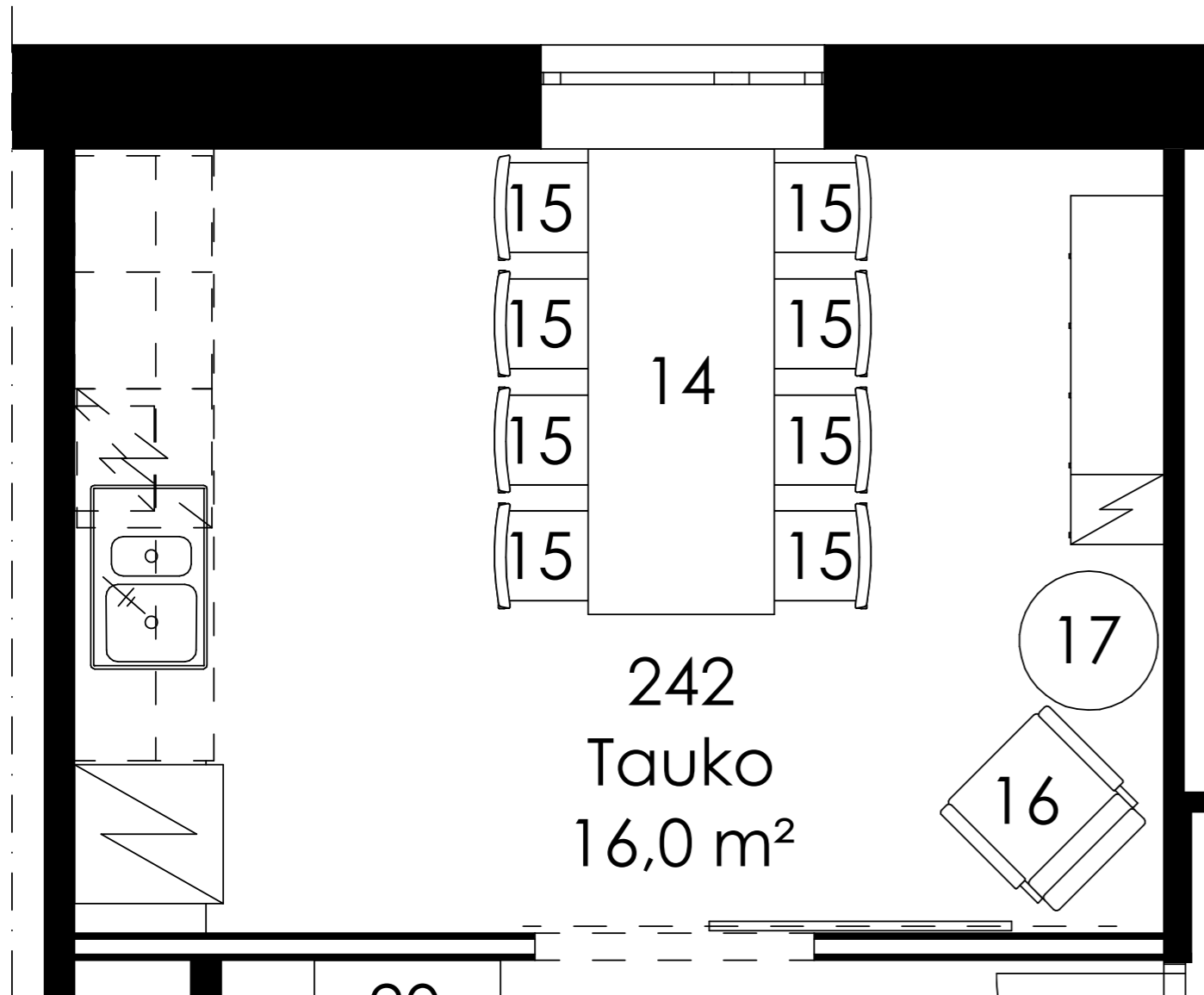
14. 1 KPL O400 Pöytä
Kansi antimikrobisella laminaatilla päällystettyä kalustelevyä, väri 3L03 White. Jalat ja runko lakattua massiivikoivua. 800 x 2000 K 755.
15. 8 KPL O150 Tuoli
Runko ja jalat lakattua massiivikoivua, selkänoja koivuviilutettua koivuvaneria. Istuin laminaatilla pinnoitettua koivuvaneria, väri 3L03 White.
16. 1 KPL JEN-1 Nojatuoli
Kiinteä istuintyyppi ja puiset käsinojat. Puuosat koivua.
- VERHOILU
1 KPL Maglia, Blossom
17. 1 KPL O450 Pöytä
Jalat massiivikoivua, kansi laminaatilla pinnoitettua koivuvaneria, väri 3L03 White. ø 600 K 500

HUOM! Tuotetiedot, mitat ja kalusteiden soveltuvuus tarkistettava paikanpäällä.

IRTOKALUSTEET 242 Tauko

Toimittaja Woodi

Ei mittakaavassa

14.
O400
Pöytä

15.
O152
Tuoli

16.
JEN-1A
Nojatuoli

17.
O450
Pöytä

IRTOKALUSTELUETTELOT 241 Kanslia

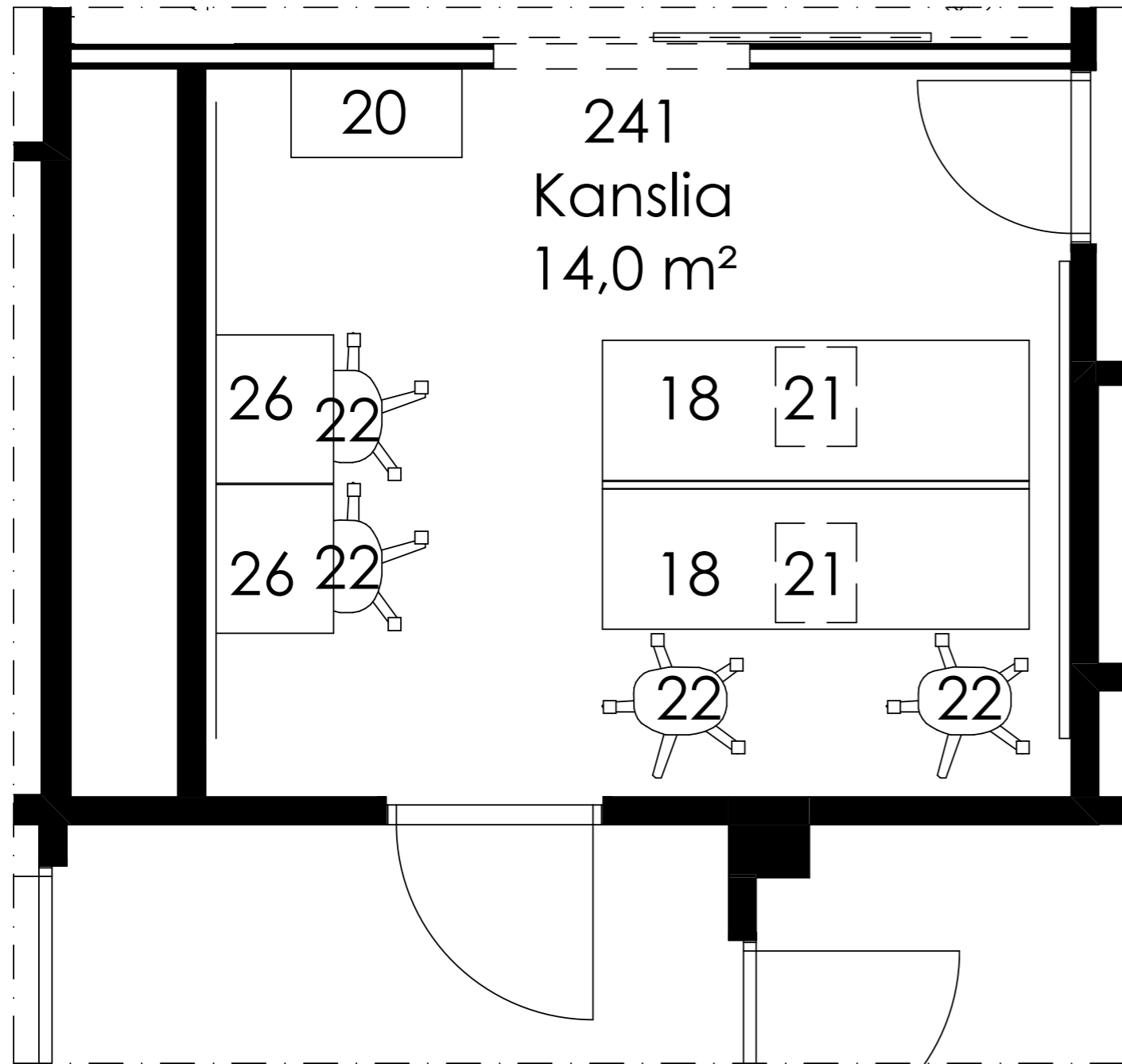
Toimittaja Woodi

18. 2 KPL SPP Työpöytä
Kansi laminaatilla pinnoitettua kalustelevyä. Runko ja jalusta polttomaalattua metallia, väri valkoinen. Johtokouru ja sermi. 700 x 2000.
26. 2 KPL KSP01 Työpöytä
Kansi laminaatilla pinnoitettua kalustelevyä. Runko ja jalusta polttomaalattua metallia, väri RAL9010 valkoinen. Portaaton kaasujousellinen korkeussäätö. 600 X 700.
20. 1 KPL TO-H2 Kaappi
Lukittava.
21. 2 KPL OL41L Laatikosto
Lukittava.
22. 4 KPL A141 Satulatuoli
VERHOILU 4 KPL Keinonahka

HUOM! Tuotetiedot, mitat ja kalusteiden soveltuvuus tarkistettava paikanpäällä.

IRTOKALUSTEET 241 Kanslia Toimittaja Woodi

Ei mittakaavassa

18.
SPP
Työpöytä

26.
KSP01
Työpöytä

20.
TO-H2
Kaappi

21.
OL41L
Laatikosto

22.
A141
Satulatuoli

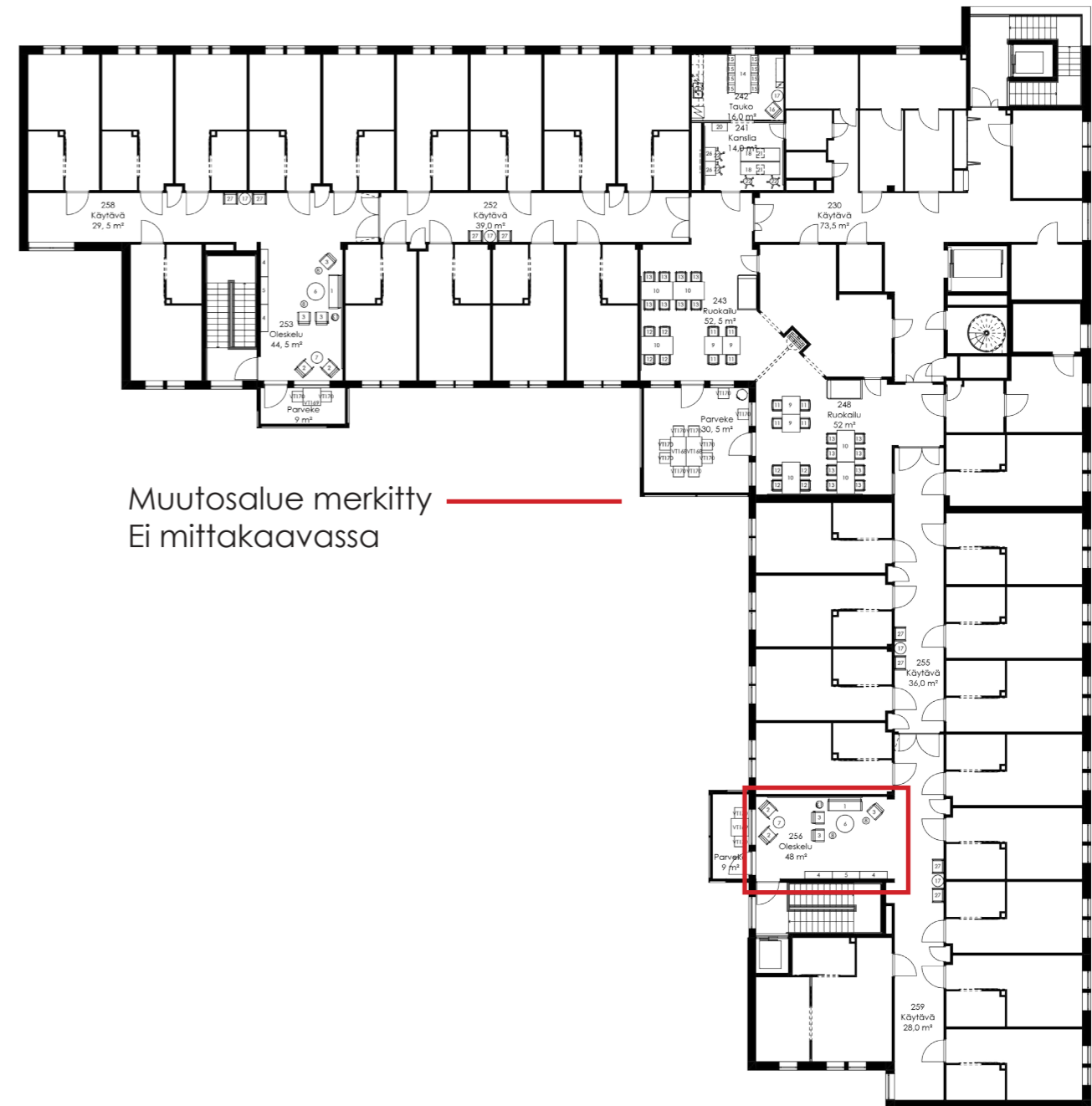
IRTOKALUSTELUETTELOT 256 Oleskelu

Toimittaja Woodi

1. 1 KPL JEN-3VA Sohva
Irrotettava verhoilu ja kosteussuoja istuimessa ja selkänojan alaosassa. Kiinteä istuintyyny ja verhoillut käsinojat. Jalat koivua.
VERHOILU 1 KPL Maglia, Oak
2. 2 KPL JEN-4A Keinutuoli
Irrotettava verhoilu ja kosteussuoja istuimessa ja selkänojan alaosassa. Kiinteä istuintyyny ja puiset käsinojat. Puuosat koivua.
VERHOILU 2 KPL Maglia, Hive
3. 3 KPL JEN-1A Nojatuoli
Irrotettava verhoilu ja kosteussuoja istuimessa ja selkänojan alaosassa. Kiinteä istuintyyny ja puiset käsinojat. Puuosat koivua.
VERHOILU 3 KPL Maglia, Blossom
4. 2 KPL VE3EOO Senkki
Runko ja jalat lakattua massiivikoivua. Ovet antimikrobisella laminaatilla pinnoitettua kalustelevyä, väri 3L03 White. Lukittava.
5. 1 KPL VE1EL TV-taso
Runko ja jalat lakattua massiivikoivua. Vetolaatikoiden etulevyt antimikrobisella laminaatilla pinnoitettua kalustelevyä, väri 3L03 White. Lukittava.
6. 1 KPL O450 Pöytä
Jalat massiivikoivua, kansi laminaatilla pinnoitettua koivuvaneria, väri 3L03 White. ø 900 K 500
7. 1 KPL O450 Pöytä
Jalat massiivikoivua, kansi laminaatilla pinnoitettua koivuvaneria, väri 3L03 White. ø 600 K 400
8. 2 KPL RB-P Rahi
Jalkasokkeli koivuvaneria, verhoilu Maglia Oak, ø 350 K 400
- K1 1 KPL KASVI 5 Palmuvehka

Sohville 2 KPL. KT1-HR koristetyynyjä 500x500, verhoilu Morris 3578 ja 3576.

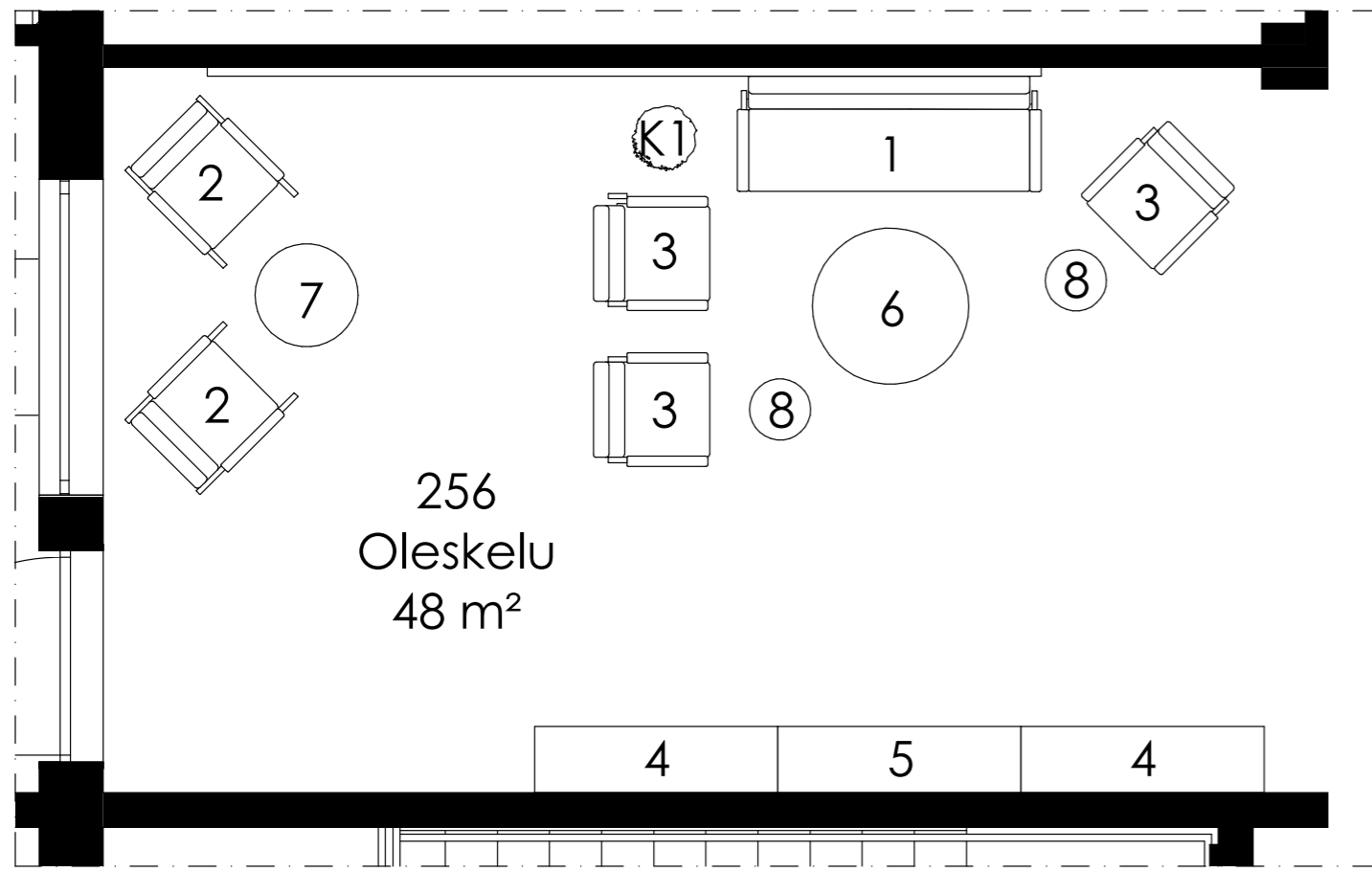
HUOM! Tuotetiedot, mitat ja kalusteiden soveltuvuus tarkistettava paikanpäällä. Oleskeluhuoneen kalusteet tulee käsitellä tai vaihtaa sellaisiksi, että ne ovat paloon osallistumattomia ja/tai savua tuottamattomia.

Muutosalue merkitty
Ei mittakaavassa

IRTOKALUSTEET 256 Oleskelu

Toimittaja Woodi

Ei mittakaavassa

1.
JEN-3VA
Sohva

2.
JEN-4A
Keinutuoli

3.
JEN-1A
Nojatuoli

4.
VE3EOO
Senkki

5.
VE1ELL
TV-taso

6.
O450
Pöytä

7.
O450
Pöytä

8.
RB-P
Rahi

K1.
KASVI 5
Palmuvehka

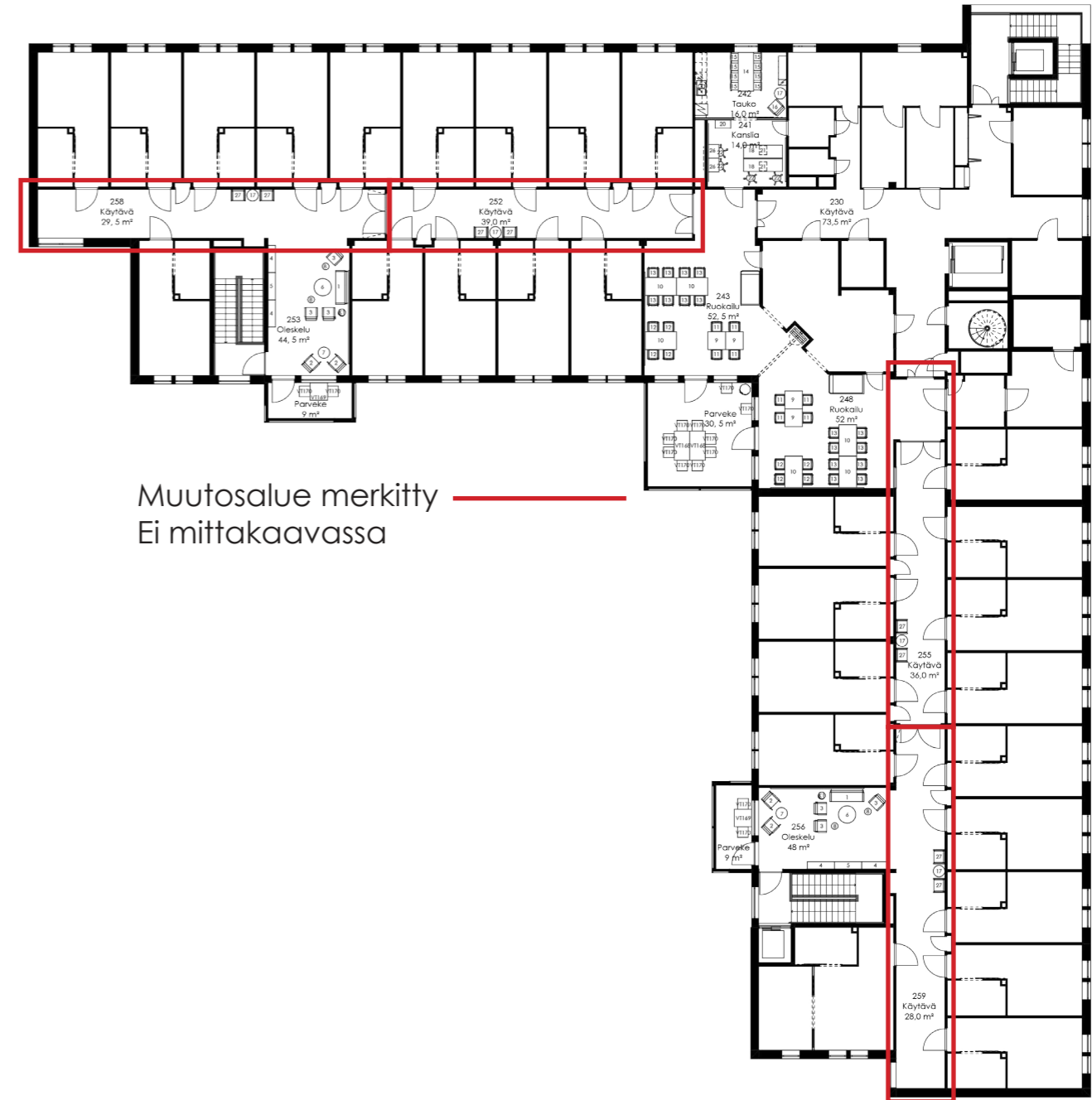
IRTOKALUSTELUETTELOT

252, 255, 258 ja 259 Käytävät

Toimittaja Woodi

27. 8 KPL O165D Tuoli
D-malli, irrotettava istuinverhoilu kosteussuojalla. Runko, jalat ja käsinojat lakattua massiivikoivua. Istuin ja selkänoja verhoiltu.
K 450.
- VERHOILU 4 KPL Silvertex, Squash
4 KPL Silvertex, Rose
17. 4 KPL O450 Pöytä
Jalat massiivikoivua, kansi laminaatilla pinnoitettua koivuvaneria, väri 3L03 White. ø 600 K 500

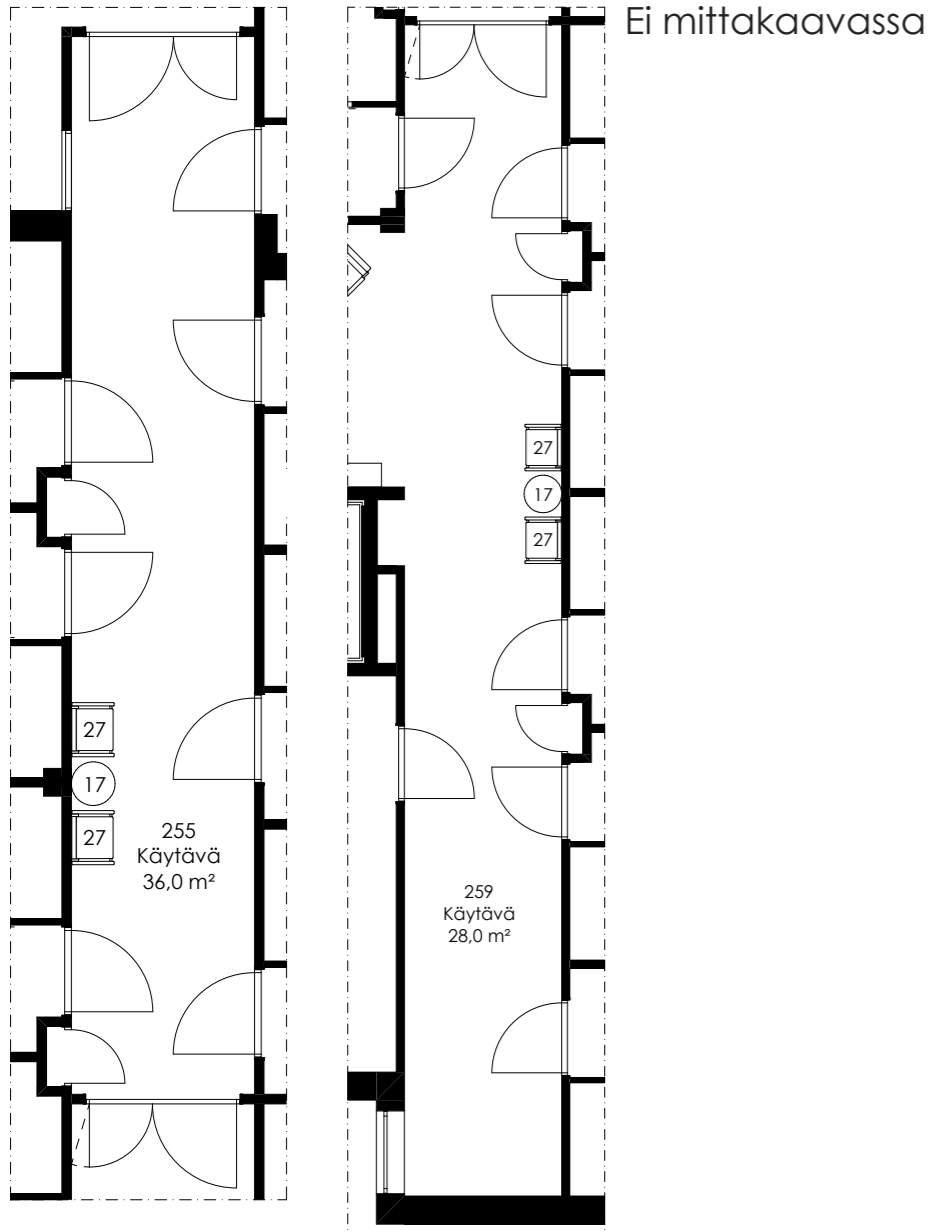
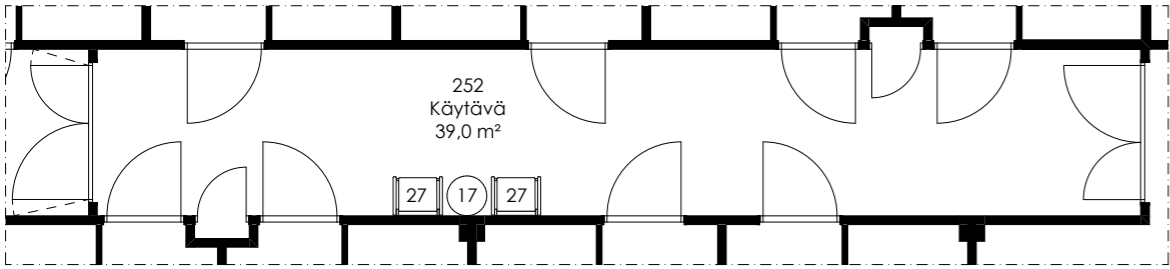
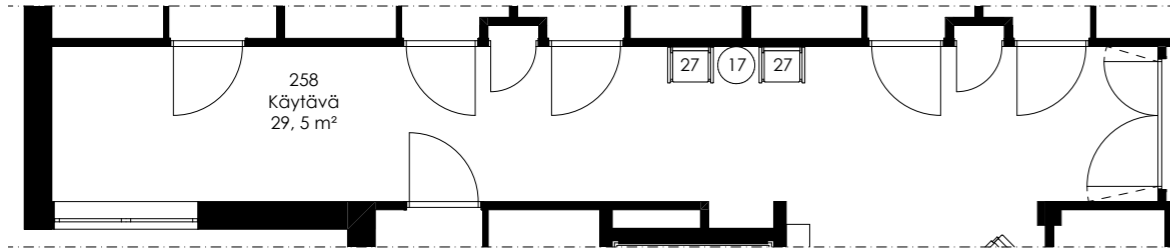
HUOM! Tuotetiedot, mitat ja kalusteiden soveltuvuus tarkistettava paikanpäällä.

IRTOKALUSTEET

252, 255, 258 ja 259 Käytävät

Toimittaja Woodi

17.
O450
Pöytä

27.
O165D
Tuoli

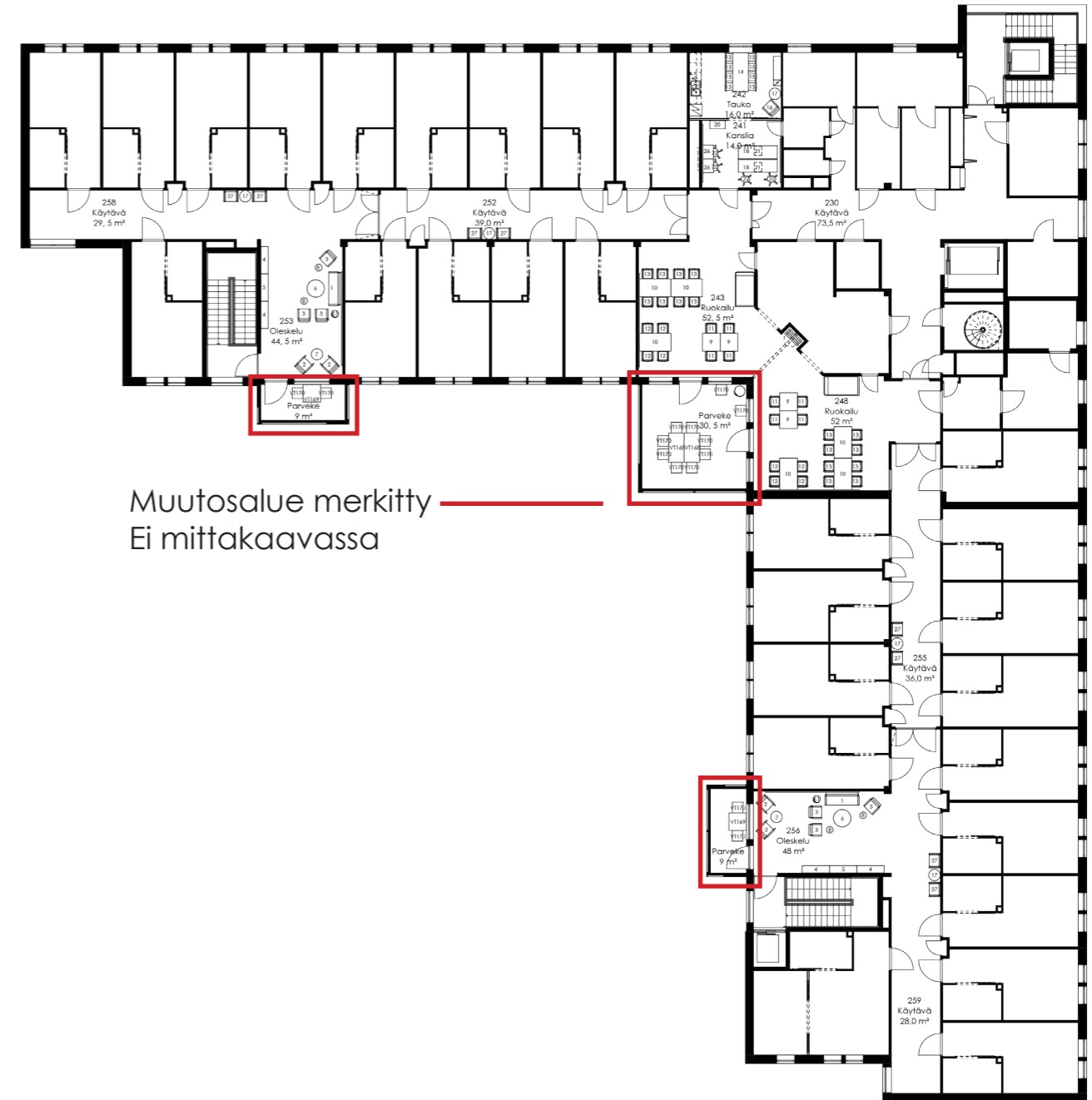

IRTOKALUSTELUETTELOT Parvekkeet

Toimittaja Woodi

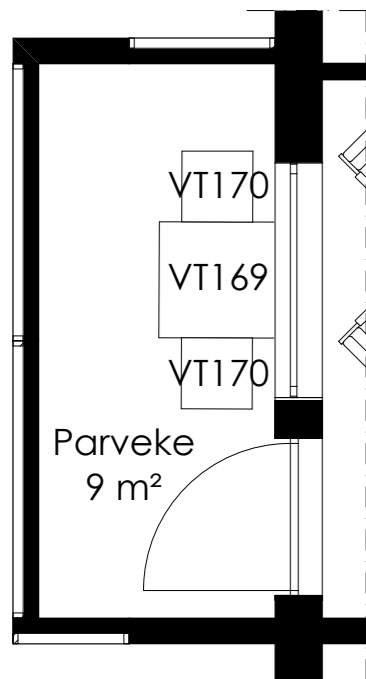
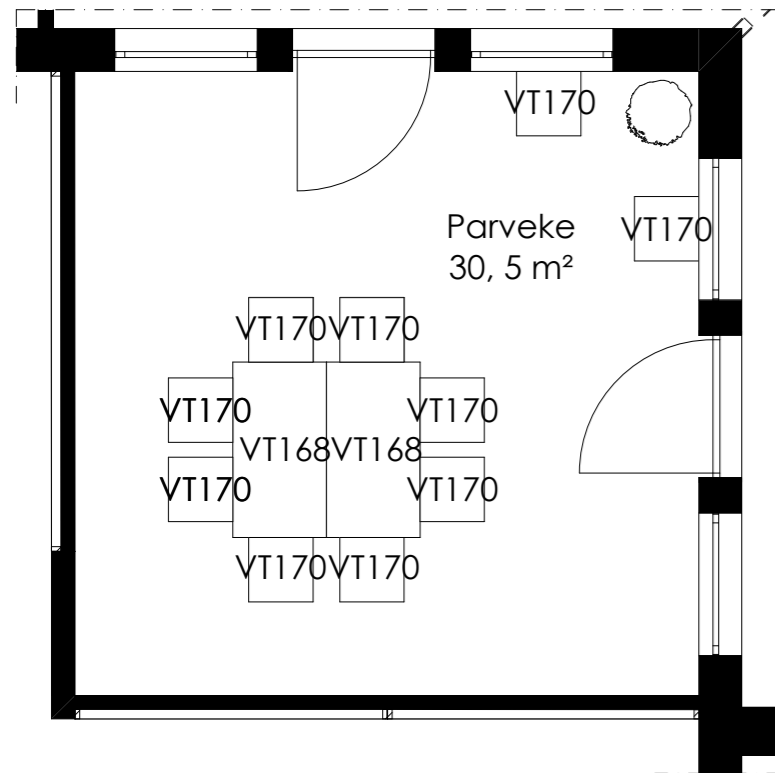
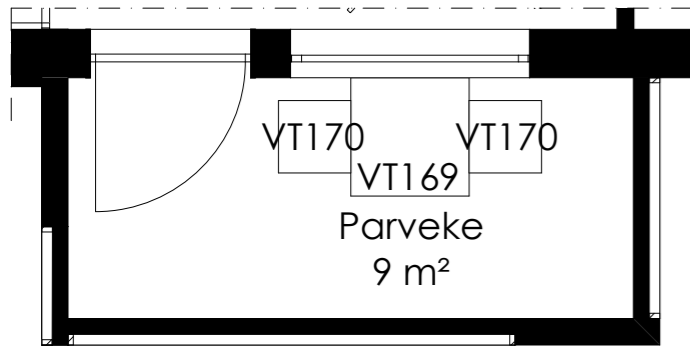
- VT170 14 KPL Milano Terassituoli
Tuolin runko harjattua alumiinia. Tuolin istuimessa, selkänojassa ja käsinojassa puukuvioitu artwood/nonwood muovipuu, musta. 550 x 500 K 890
- VT168 2 KPL Milano Terassipöytä
Pöydän runko harjattua alumiinia. Kansi puukuvioitu artwood/nonwood muovipuuta, musta. 800 x 1500 K 760
- VT169 2 KPL Milano Terassipöytä
Pöydän runko harjattua alumiinia. Kansi puukuvioitu artwood/nonwood muovipuuta, musta. 900 x 900 K 760

HUOM! Tuotetiedot, mitat ja kalusteiden soveltuvuus tarkistettava paikanpäällä.

IRTOKALUSTEET Parvekkeet

Toimittaja Woodi

Ei mittakaavassa

VT170
Milano
Terassituoli

VT168
Milano
Terassipöytä

VT196
Milano
Terassipöytä

Kankaat:

Oleskelutilat 253 ja 256. Taukotila 242.

Sohvat ja tuolit, Maglia (KUVA 86, sivu 106.):

Tekstuuripintainen Maglia on paloturvallinen, ftalaattivapaa verhoilumateriaali, joka sopii sekä julkitiloihin, veneiden verhoiluun, ulkotiloihin, että kotiin. Materiaaliltaan Maglia on vinyyliä, mutta sen ulkonäkö muistuttaa kudottua kangasta. Erilaisten käsittelyjen ansiosta Maglia on anti-staattinen, anti-bakteerinen ja kestävä, minkä ansiosta kankaat soveltuvat erinomaisesti erittäin vaativiin olosuhteisiin kuten esimerkiksi sairaaloihin, vanhainkoteihin ja muihin hoivaympäristöihin sekä pikaruokala- ja ravintolasisustuksiin. (Lauritzon julkaisuaika tuntematon.)

Tyynyt, Morris (KUVA 86, sivu 106.):

Kangas täyttää julkitilojen paloturvallisuuskriteerit, SL1. Kangas kestää erittäin hyvin kulutusta ja on vesipestävä. (Lauritzon julkaisuaika tuntematon.)

Verhot, Sumu (KUVA 86, sivu 106.):

Kaunis tuplaleveä paloturvallinen valoverho jossa sumuisen pehmeät värit. Kankaassa on lyijynauha toisella sivulla. Lauritzon contract -kankaat ovat paloturvallisia ja soveltuvat julkisten tilojen laatuvaatimuksiin. (Lauritzon julkaisuaika tuntematon.)

Ruokailutilat 243 ja 248. Käytävät 252, 255, 258 ja 259.

Tuolit, Silvertex (KUVA 86, sivu 106.):

Paloturvallisen Permablok3-kokoelman kaikissa vinyylikankaissa on Permablok3-antibakteeripinnoite. Pinnoite suojaa kangasta kolmelta suurimmalta terveydenhuollon ja sairaalaympäristön ongelmalta: bakteereilta, lialta ja kulutukselta. Tämän Permablok3 viimeistelyn ansiosta Silvertex soveltuu erinomaisesti erittäin vaativiin olosuhteisiin kuten vanhainkoteihin, sairaaloihin ja muihin hoivaympäristöihin sekä pikaruokala- ja ravintolasisustuksiin. Permablok3 vinyylikankaat ovat vedenpitäviä, pakkasenkestäviä ja niissä on erinomainen värin valokesto. (Lauritzon julkaisuaika tuntematon.)

Kanslia 241.

Satulatuolit:

Satulatuolin pinta keinonahkaa (KUVA 86, sivu 106).

Maglia
Hive

Maglia
Oak

Maglia
Blossom

Morris
3576

Morris
3578

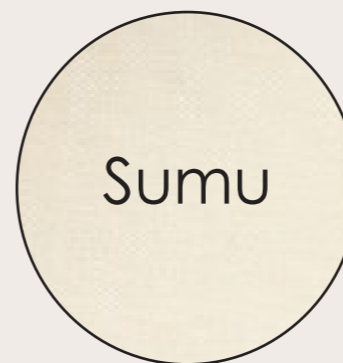
Silvertex
Squash

Silvertex
Rose

Keino-
nahka

Sumu

Akustiikkataulut:

Toisen kerroksen aiheena on toinen suomalaisille tuttu aihe ja elementti: vesi. Vesistöt on myös monelle paikka, jonne mennään mielellään ja aaltojen ääni rauhoittaa mieltä.

Kuvissa on kaksi teemaa, joissa toisessa toistuu kalusteista tutut punertavat sävyt (KUVAT 87 - 91, sivu 107). Nämä kuvat on sijoitettu oleskelutiloihin, joiden läheisyydessä sijaitsee tehosteseinät samoin sävy maailmoin. Toiset ruokailutilaan sijoitetut kuvat ovat hieman neutraalimman okran värejä sisältävät rantakuvat ja näitä sävyjä löytyy myös kalusteista ja tekstiileistä. Kuvat ovat Suomesta ja näin ollen tutun tuntuja näkymiä.

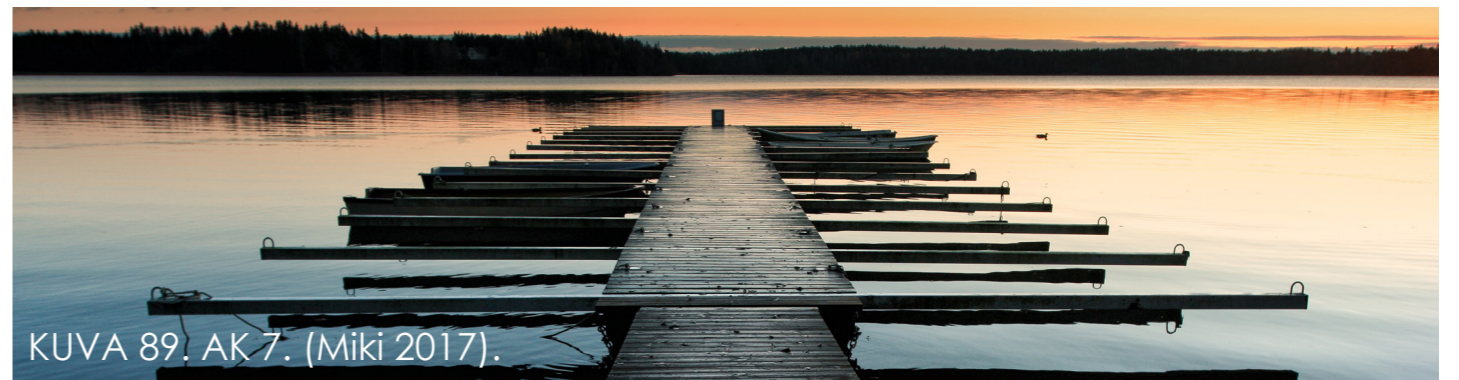
Myös toisen kerroksen käytävälle valitsin saman valokuvaajan, eri kuvakulmasta otetun päiväkkarakuvan. Molempien kerrosten kuvat sopivat toisiinsa ja luovat kerrosten välille luonnollisen tarinan.

KUVA 87. AK 5. (Miki 2017).

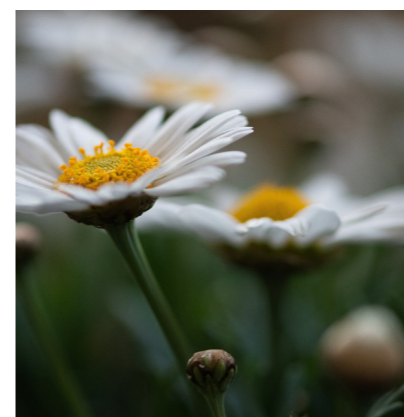
KUVA 88. AK 6. (Miki 2017).

KUVA 89. AK 7. (Miki 2017).

KUVA 90. AK 8. (Miki 2017).

KUVA 91. AK 9. (Sundermeier 2020).

6.4 KALUSTEPOHJAPIIRUSTUKSET

KALUSTEPOJAPIIRUSTUS

KERROS 1

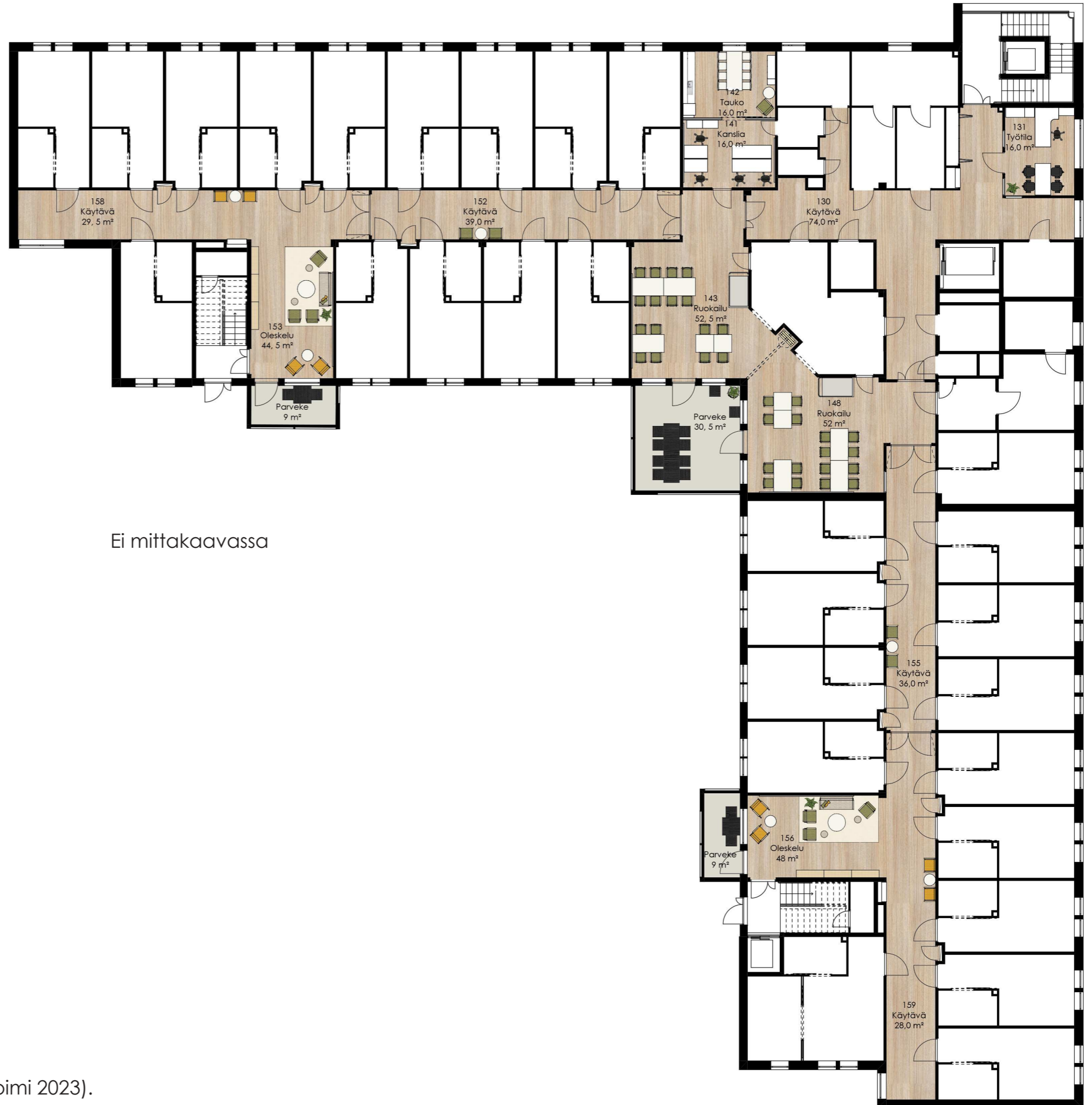
Ei mittakaavassa

KALUSTEPOHJAPIIRUSTUS KERROS 2

Ei mittakaavassa

VÄRITETTY KALUSTEPOHJAPIIRUSTUS KERROS 1

Ei mittakaavassa

VÄRITETTY KALUSTEPOHJAPIIRUSTUS KERROS 2

Ei mittakaavassa

KUVA 95. Väritetty kalustepohjapiirustus kerros 2. (Loimi 2023).

6.5 VISUALISOINTIKUVAT 1. KERROS

KUVA 97. Visualisointikuva, ruokailu 143 kerros 1. (Loimi 2023).

KUVA 98. Visualisointikuva, työtila 131 kerros 1. (Loimi 2023).

KUVA 99. Visualisointikuva, käytävä 158 kerros 1. (Loimi 2023).

KUVA 100. Visualisointikuva, työtila 141 kerros 1. (Loimi 2023).

2. KERROS

KUVA 102. Visualisointikuva, oleskelu 256 kerros 2. (Loimi 2023).

KUVA 103. Visualisointikuva, tauko 242 kerros 2. (Loimi 2023).

KUVA 104. Visualisointikuva, käytävä 259 kerros 2. (Loimi 2023).

KUVA 105. Visualisointikuva, kanslia 241 kerros 2. (Loimi 2023).

POHDINTA

Pohdinnassa käyn läpi tutkimuskysymyksiä ja tavoitteitani. Pohdin konaisvaltaisesti onnistumisia ja kehitettäviä osa-alueita ja mietin, mitä olen oppinut ja miten voin tulevaisuudessa sitä hyödyntää.

Olisinko voinut toimia erilailla tai lähestyä työtä eri näkökulmasta?

Opinnäytetyö on tehty asiakkaan kanssa yhteistyössä, mutta siihen voi tulla pieniä muutoksia, koska yhteistyö asiakkaan kanssa jatkuu siltä osin että lopulliset tilaukset kalusteiden osalta tehdään keväällä. Muutokset tulevat koskemaan lopullisia kangasvalintoja.

Tavoitteenani opinnäytetyössäni oli luoda visuaalisesti kaunis ja helposti muunneltava kokonaisuus, joka tukisi tiloissa tapahtuvaa toimintaa ja motivoisi henkilökuntaa ja asiakkaita. Pyrin luomaan nykyaikaisen, mutta ikäihmisiä miellyttävän kokonaisuuden, joka ottaa huomioon myös hoitajien tarpeet ja koen onnistuneeni tässä.

Kokonaisuudesta tuli seesteinen ja jokainen tila on selkeästi omille toiminnoilleen tarkoitettuja. Kalusteet on valittu tiloihin niiden tarkoituksen mukaan ja pyritty sijoittamaan niin, että tilat on helposti muunneltavia. Tämä lisää asiakkaiden ja henkilökunnan mahdollisuuksia erilaiseen mukavaan yhteiseen tekemiseen, joka varmasti myös lisää motivaatiota työtä kohtaan. Viihtyvyyttä on lisätty erilaisilla kalusteilla, kuten kiikkutuoleilla ja tuomalla viihtyvyyttä lisääviä elementtejä, kuten luontokuvia tiloihin. Näillä keinoilla myös asiakkaiden ja vierailijoiden viihtyvyyttä on parannettu. Uskon melko perinteisten kalusteiden ja harmonisen sävy maailman olevan myös iäkkäämpien ihmisten mieleen. Tiloissa tapahtuvan toiminnan tukemiseen vaikuttaa osaltaan työntekijöiden työergonomia ja asiakkaiden arjen helpottaviin ratkaisuihin panostaminen.

Toinen tavoitteeni suunnittelulle oli ottaa huomioon niin aistiesteettömän, kuin muistiystävällisen ympäristön suunnitteluperusteet ja luoda niiden avulla kaikille tilojen käyttäjille tunnelmaltaan miellyttävä kokonaisuus ensisijaisesti materiaalivalintojen kautta. Huomioon tuli lisäksi ottaa työntekijöiden työergonomia ja asiakkaiden arjen helpottavat ratkaisut. Koska kyseessä on sisustussuunnitelma ei minulla ollut vaikutusvaltaa pohjaratkaisujen tekoon.

Onnistuin mielestäni huomioimaan aistiesteettömyyden ja asiakkaan toiveet hyvin. Asiakkaalla oli toiveena ensisijaisesti käyttää valitsemaansa kalustetoimittajaa, joka rajoitti omalta osaltani suunnittelua. Muutoin olisin varmasti tutkinut hieman erilaisia kalustetarjoajia ja valinnanvaraa olisi ollut tällöin enemmän. Olin alkuun visualisoinut mielessäni hieman erityylisten kokonaisuuden ja Woodin tarjoamat tuotteet olivat niitä hieman perinteisempiä. Perinteisemmät kalusteet ovat toisaalta todennäköisemmin asiakkaiden edustaman sukupolven mieleen ja näin ollen tuntuu heistä kotoisalta, joka on aistiesteettömyyden ja muistiystävällisen suunnittelun perusta.

Aistiesteetöntä ja muistiystävällistä sisustusta on pyritty noudattamaan niin hyvin kuin materiaalien ja värivalintojen puolesta on pystytty. Suunnitelma ei koskenut kaikkia aistiesteettömään sisustukseen kuuluvia osa-alueita, mutta siltä osin kun niihin pystyi vaikuttamaan, on aistiesteettömyys huomioitu.

Työn tarkoitus oli tehdä tutkimusta ja koostaa yhteen tärkeimmät asiat, joita olisi hyvä ottaa huomioon palvelukoteja suunniteltaessa. Toivoin saavaani kerättyä työhöni tietoa niin, että aistiesteettömyyteen tai palvelukotien suunnitteluun perehtymätön henkilö voisi käyttää työtä apuna suunnitellessaan tiloja iäkkäille. Sain mielestäni teoriaosuuteen tarpeellisen määrän tietoa ja niissä on monipuolisesti palvelukotien suunnittelussa huomioitavia asioita. Teoriaosuus on melko pitkä, koska huomioitavia osa-alueita on niin monia. Sain myös toteutettua käytännön työtä teoriaa apuna käyttäen. Kaikkiin suunnittelua koskeviin osa-alueisiin minulla ei ollut mahdollisuutta vaikuttaa, mutta niiltä osin miltä oli koen onnistuneeni hyvin. Toivon työstä olevan hyötyä myös muille vanhustenhoitoalalla työskenteleville.

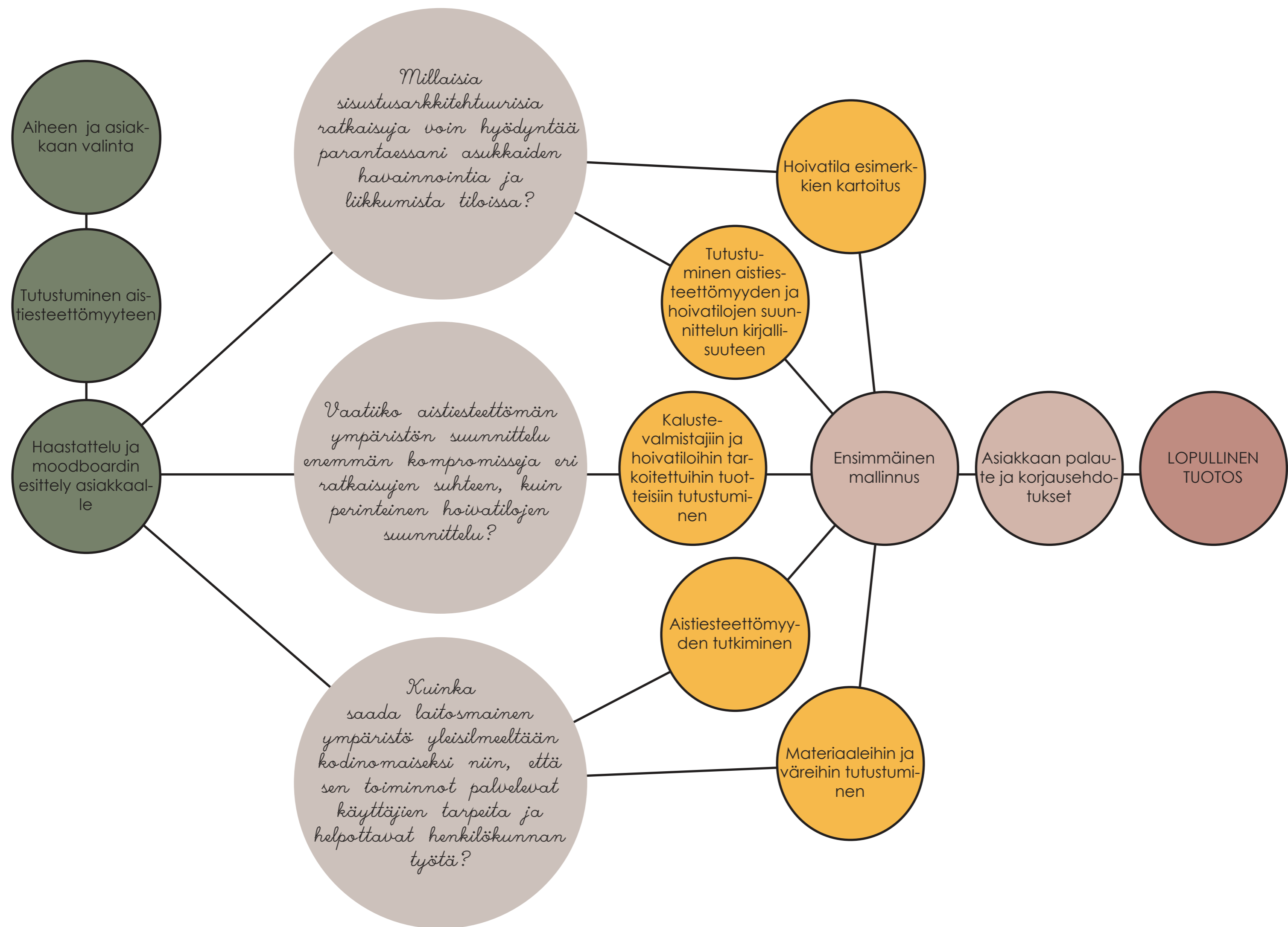
Tutkimuskysymyksissä pohdin, millä tavoin pystyn parantamaan asukkaiden havainnointia ja liikkumista tiloissa sisustusarkkitehtuurin keinoin.

Aistiesteettömyydestä ja hoivatilojen suunnittelusta lukiessani löysin paljon samoja piirteitä joiden avulla havainnointia ja liikkumista pystyi pieninkin teoin parantamaan. Seinien värivalinnat voivat olla yksi apu siihen, jolla asukkaiden kulkua pystyy ohjailemaan. Tähän pystyin omalta osalta vaikuttamaan käytävien värivalinnoilla. Tehosteseinät on maalattu eriväreillä, joka ohjaa asiakasta kulkemaan sitä pitkin. Lisäksi asukkaiden huoneiden ovet ovat samaa sävyä keskenään ja näin tunnistettavissa asukashuoneiksi, mikä lisää asukkaan turvallisuuden tunnetta ja auttaa navigoinnissa. Muutoin asiaan pystyin vaikuttamaan kalustuksella. Tiloissa kalusteet on selkeästi tarkoitettu tietyille toiminnolle, joka ohjaa asiakkaan tarkoituksen mukaiseen tilaan. Esimerkiksi oleskelutilojen sohvut ja kiikkutuolit viestivät rentoon olemiseen tarkoitettusta tilasta. Valaistuksen avulla havainnointiin pystyy vaikuttamaan tehokkaasti, mutta siihen minulla ei ollut tämän projektin kohdalla vaikutusvaltaa.

Pohdin tutkimuskysymyksissä myös, tarvitseeko minun tehdä esteettisesti kompromisseja saadakseni tilasta esteettömän, ei laitosmaisena ja silti toimivan kaikille osapuolille. Kalustevalmistajilla oli kuitenkin laajasti hoivatiloihin soveltuvia tuotteita, jotka olivat melko kodinomaisia ja näin ollen ympäristöstä sai rakennuttua turvallisen ja viihtyisän oloisen. Vaikka kalusteet olivat kodinomaisia, oli niissä hyödynnetty erilaisia myös hoitajien arkea helpottavia apuvälineitä ja otettu huomioon vanhusten rajoitteet esimerkiksi korotetuilla istuimilla. Kalusteet soveltuivat tiloihin hyvin ilman, että ne olisivat tehneet niistä laitospöytä. Laitosmaisuuuteen pystyi vaikuttamaan tehokkaasti myös värivalintojen avulla. Seinissä on käytetty väriä, tiloissa on tauluja ja kalusteet on värikkäitä, mikä vähentää laitospöytä. Siltä osin koen onnistuneeni niiltä osin kuin minulla oli vaikutusvaltaa.

Alla olevalla sivulla kuvastan luomani mind mapin avulla työni kulkua, tutkimuskysymysten pohdintaa ja kuinka projekti eteni alusta loppuun valmiiseen työhön saakka (KUVA 107, sivu 121).

KUVA 107. Mind map. (Loimi 2022).

Opinnäytetyön aloittaminen tuntui aluksi haasteelliselta sopivan aiheen puuttuessa. Tutustuin pariin opinnäytetyötä tarjoavaan asiakkaaseen ennen tätä, mutta ne eivät tuntuneet omilta. Aiheet olivat kiinnostavia, mutta ne olivat konseptiluontoisia projekteja ja olin kiinnostunut tekemään työn oikeasti toteutettavasta aiheesta. Tähän opinnäytetyöhön sain työn kyselemällä eri suunnittelutoimistoista vapaita töitä. Sain asiakkaan arkkitehtitoimisto ON:in kautta ja päätin lähestyä projektia aistiesteettömyyden näkökulmasta. Koska aihe oli ennestään itselleni melko vieras, tuntui se kuitenkin erittäin mielenkiintoiselta ja oli mielekästä päästä tutkimaan aihetta syvemmin.

Pääsin käsittelemään työssäni melko laaja-alaisia aihealueita, joten korostin aiheita, jotka koskivat omaa työtäni. Kaikki käsittelemäni aihealueet olivat olennaisia työn kannalta, joten koin tärkeäksi käydä läpi niitä kaikkia jollain tasolla, jotta raportti kattaisi kaiken tarvittavan. Työ on kuitenkin mielestäni koostettu monipuolisesti ja koen sen olevan mielenkiintoinen ja miellyttävä lukea. Teoreettisen osuuden työstö tuntuikin melko haastavalta, koska en pidä itseäni kovinkaan verbaalisena ihmisenä ja tiedonhakuun meni melko paljon aikaa. Toin kuitenkin omasta mielestäni työhön eri näkökulmia ja tarkastelin niitä opinnäytetyön aiheen vaatimalla tavalla ja saavutin lopputuloksella omat tavoitteeni. Teoriaosuudessa on käytetty useita lähteitä ja näin se mielestäni on myös uskottava.

Työstin opinnäytetyön teoreettista ja käytännön osuutta rinnakkain, jotta suunnitelman lopullinen tuotos noudattasi aistiesteettömän ympäristön vaatimuksia ja asiakkaan toiveita. Materiaalivalintoja ja suunnitelmia tein aikataulun mukaisesti aina niitä tarvittaessa. Tein aluksi mallinnuksen 2D-versiona, jolloin pystyin huolehtimaan, että tiloissa pysyy tarvittavat minimimitat kalusteille. Tämän jälkeen siirryin 3D-malliin, jonka avulla hahmottelin kalusteiden sävyt sointumaan muuhun värimaailmaan. Vaikka alku tuntuikin hieman hankalalta, kulki työ loppujen lopuksi melko luontevasti ottaen huomioon sen, että tein työtä melko itsenäisesti ilman ohjausta kesän ajan. Toisaalta tästä johtuen, koen oppivani suunnittelijana enemmän ja olevani valmiimpi tuleviin työprojekteihin. Itsenäisen työskentelyn vuoksi jouduin itse pohtimaan aikatauluja enemmän ja viemään asioita eteenpäin oma-aloitteisesti. Olikin ammattillisesti erittäin tärkeää päästä työskentelemään oikeiden asiakkaiden kanssa ja koen, että suunnittelijoiden tulisi hyödyntää enemmän tilojen tulevien käyttäjien ja eri ammattilaisten näkökulmia ja mielipiteitä suunnittelun lähtökohtina. Työ teko olikin oiva mahdollisuus syventää tietämystä ja oppia toiminnallisista hoitoympäristöjen tarpeista työntekijöiden näkökulmasta.

Opinnäytetyö on henkilökohtaisesti merkityksellinen, koska sain mahdollisuuden kehittyä sisustussuunnittelijana ammattillisesti paremmaksi sekä syventää taitojani kohti työelämää. Aihe oli mielenkiintoinen ja lopullista työtä voi hyödyntää tulevaisuudessa palvelutalojen suunnittelussa aistiesteettömiksi alusta alkaen, niin että tilat olisivat jo suunnitteluvaiheessa suunniteltu kaikille sopiviksi.

Koen, että työni lopputulos on onnistunut aistiesteettömyyden osalta niiltä osin kun minulla suunnittelussa oli vaikutusvaltaa ja mahdollisuuksia. Materiaali- ja värivalinnat on tehty aistiesteettömän sisustamisen periaatteita noudattaen teksteillejä lukuunottamatta. Tekstiileissä koin paremmaksi vaihtoehdoksi valita juurikin hoivatiloihin suunniteltuja materiaaleja ja näin ollen luonnonmateriaaleja ei ole käytetty. Tekstiilien värimaailma on oikeanlainen, joten uskon, että kokonaisuus on hyvin periaatteiden mukainen. Lisäksi kodikkuutta on pyritty maksimoimaan kodinomaisilla ja perinteisillä kalusteilla ja pehmeillä muodoilla. Tiloissa on muuten suosittu luonnonmateriaaleja, kuten puuta, sekä luotu vaihtelevilla tekstuureilla mielenkiintoa mahdollisuuksien mukaan.

Lattiat ja kalusteiden pintamateriaalit olivat valmiiksi määriteltäviä ja niiden suhteen minulla oli vaikutusvaltaa pääasiassa sävyjen valinnan suhteen, jotka pyrin valitsemaan aistiesteettömiksi. Sävy maailma kokonaisuudessaan seinäpinnat mukaanlukien ovat asiaan kuuluvasti maanläheisiä ja niissä toistuu samoja sävyjä ulkopintojen kanssa, joka loi yhtenäisen kokonaisuuden. Myöskään valaistuksen osalta minulla ei ollut vaikutusvaltaa, mutta akustiikkaa oli parannettu esimerkiksi akustisilla tauluilla ja niihin valitsin luonnosta muistuttavia kuvia aistiesteettömään sisustukseen kuuluen. Luontoa tilassa näyttelee lisäksi maanläheiset sävyt, sekä silkkikasvit. Myös edellä mainittu puu tuo luonnon ominaisuuksia tilaan. Tilojen hahmoteltavuuteen on tehosteseinien lisäksi vaikutettu kerrosten omien tunnistettavien teemojen ja värimaailmojen avulla.

Kalusteet pyrin sijoittamaan ilmavasti ja näin ollen tilojen muunneltavuus on helpompaa ja tiloissa mahtuu liikkumaan pyörätuoleilla. Esimerkiksi oleskelutiloissa on erillisiä istuinryhmiä, jotka ovat helposti liikuteltavissa eri käyttötarkoitusten mukaan isommiksi ryhmiksi tai mikäli halutaan eristäytyä, useampaan pienempään ryhmään. Ergonomia on otettu huomioon valitsemalla tarkoituksen mukaisia kalusteita hoivatilojen- ja toimistokalusteiden kategorioista. Sohvilla ja tuoleissa on korkeammat selkänojat ja istuimet, jolloin iäkkäämpien on helpompaa niitä käyttää. Lisäksi hoitajien työtä helpottamaan kausteisiin on lisätty lisävarusteita. Kaikki yhteisten tilojen kalusteet on samaa sarjaa ja niissä on sama viisto jalkamalli ja näin koko rakennuksen sisustus on harmoniassa keskenään. Lisäksi kaikki ruokailutuolit on pinottavia, joka takaa niiden helpon säilyttämisen ja tilojen muunneltavuuden. Kalusteet ovat myös kevyitä, jolloin liikuttelu on helppoa ja tiloja saa kätevästi muunneltua.

Vaikka lopputulos on hieman erilainen, kuin mitä aluksi visioin mielessäni, ovat valintani perusteltuja. Se on kuitenkin onnistunut ja mikä tärkeintä, se on toteutettu asiakkaan kanssa yhdessä ja heidän mielipiteitään kuunnellen. Olikin äärettömän palkitsevaa saada työskennellä oikean asiakkaan kanssa ja työstää oikeasti toteutettavaa projektia. Työn teko ja ihmisten kanssa yhteistyön tekeminen vahvisti minulle sen, että alanvaihtoni on onnistunut ja olen juuri sillä alalla, mitä haluan tulevaisuudessakin tehdä.

Päysin työn edetessä selvittämään tilojen suunnitteluun liittyviä asioita laajemminkin, esimerkiksi paloturvallisuusasioita, koskien oleskelutiloja. Tällöin minun tuli olla yhteydessä eri alojen ammattilaisiin ja tehdä yhteistyötä suunnitteluprojektiin kuuluvien henkilöiden ulkopuolelle ratkaisujen löytymiseksi. Tämä oli opettavaista ja erittäin hyvä harjoitusta tulevaa varten.

Opin suunnittelun kannalta pientenkin yksityiskohtien merkityksen ja sen miten laaja-alaista suunnittelu voi olla. Ongelmia minulle tuotti kirjoittaessa kappaleiden selkeä jäsentely, mutta vaikka alku tuntuikin hieman hankalalta kulki työ loppujen lopuksi melko vaivattomasti kun sain hieman apua. Ylitin itseni ja odotukseni kirjoittamisen osalta ja huomasin, että pelkoni kirjoittamista kohtaan on turhaa. Omatoiminen työskentely opetti myös asioiden priorisointia ja aikataulutusta aivan eri tavalla, kun mihin olen koulun aikana tottunut.

Koska lopulliset kalustevalinnat tehdään vuoden vaihtumisen jälkeen, jatkuu yhteistyö asiakkaan kanssa vielä hieman tulevaisuudessa kalusteiden kangasvalintojen tarkennuksina.

Työ oli todella antoisaa ja omatoimisen tekemisen ansiosta voin sanoa, että sain aivan uudella tavalla valmiuksia työelämääni siirtymisen suhteen.

KUVA 108. Kuvituskuva. (Gades 2018).

KUVALUETTELO

KUVA 1. Franco, Danie 2016. Unsplash@Danie Franco. Valokuva. <https://https://unsplash.com/photos/CeZypKDceQc>.

KUVA 2. Karhunen, Antti 2021. Leväsen palvelukeskuksen päärakennus. Arkistokuva. <https://yle.fi/uutiset/3-11754447>. Viitattu 6.5.2022.

KUVA 3. Loimi, Jenni 2022. Leväsen palvelutalo Kivelä, suunniteltavat tilat kerros 1. Kuvio. Viitattu 1.6.2022.

KUVA 4. Loimi, Jenni 2022. Leväsen palvelutalo Kivelä, suunniteltavat tilat kerros 2. Kuvio. Viitattu 1.6.2022.

KUVA 5. Loimi, Jenni 2022. Valmiiksi valittujen kaakeleiden värisävyt. Kuvio. Viitattu 1.6.2022.

KUVA 6. Arkkitehitoimisto ON Oy 2021. Leväsen palvelutalo Kivelä, värijulkisivu. PDF. Viitattu 1.6.2022.

KUVA 7. Van Erp, Sabine 2017. Pixabay@sabinevanerp. Valokuva. <https://pixabay.com/fi/photos/k%C3%A4det-vanha-vanhuus-vanhukset-2906458/?download>.

KUVA 8. Loimi, Jenni 2022. Leväsen palvelutalo Kivelä, vyöhykepohjapiirros kerros 1. Kuvio. Viitattu 11.2.2023.

KUVA 9. Loimi, Jenni 2022. Leväsen palvelutalo Kivelä, vyöhykepohjapiirros kerros 2. Kuvio. Viitattu 11.2.2023.

KUVA 10. Vašek, Jan 2017. Pixabay@JESHOOOTS-com. Valokuva. <https://pixabay.com/fi/photos/aika-her%c3%a4tyskello-kello-katsella-2980690/>.

KUVA 11. Leal, Marcelo 2018. Unsplash@marceloleal80. Valokuva. <https://unsplash.com/photos/k7ll1hpdhFA>.

KUVA 12. Daniel, Ali 2020. Unsplash@Daniel Ali. Valokuva. <https://unsplash.com/photos/ju1yFZkrxVg>.

KUVA 13. Sankowski, Dariusz 2015. Pixabay@DariuszSankowski. Valokuva. <https://pixabay.com/fi/photos/lasit-kirja-puhelin-iphone-1052023/>.

KUVA 14. Delberghe, Jean-Philippe 2019. Unsplash@jipy32. Valokuva. <https://unsplash.com/photos/feijc-nqWKM>.

KUVA 15. okeykat 2019. Unsplash@okeykat. Valokuva. <https://unsplash.com/photos/DwdgekkT5y0>.

KUVA 16. Jotun julkaisuaika tuntematon. Valokuva. <https://www.jotun.com/se-se/decorative/interior/inspiration/kitchen/jotun-6351-tender-green>.

KUVA 17. Jotun Lady / Klein, Line Thit 2017. Valokuva. <https://blogit.meillakotona.fi/pihkala/tulevan-kauden-trendivareja-jotun-lady-2018/>.

KUVA 18. Jotun julkaisuaika tuntematon. Valokuva. <https://www.jotun.com/se-se/decorative/interior/inspiration/office/jotun-1434-elegant>.

KUVA 19. Sergienko, Olena 2021. Unsplash@Olena Sergienko. Valokuva. <https://unsplash.com/photos/nPhVqChP1Jl>.

KUVA 20. Loimi, Jenni 2022. Kymmenen kohdan muistilistan tärkeimmistä hahmottamista helpottavista asioista muistisairaana henkilön asumisympäristössä. Kuvio. Viitattu 13.10.2022.

KUVA 21. Chrobot, Piotr 2017. Unsplash@chrumo. Valokuva. <https://unsplash.com/photos/M0WbGFRTXqU>.

KUVA 22. Hueser, Jalen 2020. Unsplash@jhueser. Valokuva. https://unsplash.com/photos/OLSy8_770lw.

KUVA 23. Lange, Dominik 2018. Unsplash@the_real_napster. Valokuva. <https://unsplash.com/photos/VUOiQW4OeLI>.

KUVA 24. Kantinkoski, Riikka julkaisuaika tuntematon. Puistonmäki senior housing. Valokuva. <https://studiopuisto.fi/work/puistonmaki-senior-housing/>. Viitattu 25.11.2022.

KUVA 25. Kantinkoski, Riikka 2021. Puistonmäki eldercare home in Hämeenlinna. Valokuva. <https://www.ark.fi/en/2021/01/frames-for-meaningful-daily-life/>. Viitattu 25.11.2022.

KUVA 26. KUVA 20. Kantinkoski, Riikka 2021. Puistonmäki eldercare home in Hämeenlinna. Valokuva. <https://www.ark.fi/en/2021/01/frames-for-meaningful-daily-life/>. Viitattu 25.11.2022.

KUVA 27. Kantinkoski, Riikka julkaisuaika tuntematon. Puistonmäki senior housing. Valokuva. <https://studiopuisto.fi/work/puistonmaki-senior-housing/>. Viitattu 25.11.2022.

KUVA 28. Kantinkoski, Riikka julkaisuaika tuntematon. Puistonmäki senior housing. Valokuva. <https://studiopuisto.fi/work/puistonmaki-senior-housing/>. Viitattu 25.11.2022.

KUVA 29. Kantinkoski, Riikka julkaisuaika tuntematon. Puistonmäki senior housing. Valokuva. <https://studiopuisto.fi/work/puistonmaki-senior-housing/>. Viitattu 25.11.2022.

KUVA 30. Kantinkoski, Riikka julkaisuaika tuntematon. Puistonmäki senior housing. Valokuva. <https://studiopuisto.fi/work/puistonmaki-senior-housing/>. Viitattu 25.11.2022.

KUVA 31. Sikla julkaisuaika tuntematon. Palvelukoti Villa Luoto. Valokuva. <https://sikla.fi/case/palvelukoti-villa-luoto/>. Viitattu 25.11.2022.

KUVA 32. Sikla julkaisuaika tuntematon. Palvelukoti Villa Luoto. Valokuva. <https://sikla.fi/case/palvelukoti-villa-luoto/>. Viitattu 25.11.2022.

KUVA 33. Sikla julkaisuaika tuntematon. Palvelukoti Villa Luoto. Valokuva. <https://sikla.fi/case/palvelukoti-villa-luoto/>. Viitattu 25.11.2022.

KUVA 34. Sikla julkaisuaika tuntematon. Palvelukoti Villa Luoto. Valokuva. <https://sikla.fi/case/palvelukoti-villa-luoto/>. Viitattu 25.11.2022.

KUVA 35. Sikla julkaisuaika tuntematon. Palvelukoti Villa Luoto. Valokuva. <https://sikla.fi/case/palvelukoti-villa-luoto/>. Viitattu 25.11.2022.

KUVA 36. Hill, Callum 2020. Unsplash@Callum Hill. Valokuva. <https://unsplash.com/photos/L7V4rwETDb0>.

KUVA 37. Loimi, Jenni 2022. Pintamateriaalit. Kuvio. Viitattu 9.7.2023.

KUVA 38. Loimi, Jenni 2022. Lattiamateriaalit. Kuvio. Viitattu 9.7.2023.

KUVA 39. Loimi, Jenni 2022. Maalisävyt 1. kerros. Kuvio. Viitattu 9.7.2023.

KUVA 40. Loimi, Jenni 2022. Maalisävyt 2. kerros. Kuvio. Viitattu 9.7.2023.

KUVA 41. Loimi, Jenni 2022. Leväsen palvelutalo Kivelä, tehosteseinien värit. PDF. Viitattu 9.7.2023.

KUVA 42. Pham, Minh 2020. Unsplash@minhphamdesign. Valokuva. <https://unsplash.com/photos/OtXADkUh3-l>.

KUVA 43. Kazantceva Alesia 2017. Unsplash@ Alesia Kazantceva. Valokuva. <https://unsplash.com/photos/VWcPIbHglYc>.

KUVA 44. Robinson, Sophie julkaisuaika tuntematon. Pinterest@sophierobinsoni. Valokuva. <https://www.sophierobinson.co.uk/house-tour-with-laura-jackson-podcast-show-notes-s4-ep6/>.

KUVA 45. Loimi, Jenni 2022. Kalustepohjakuva, 153 Oleskelu. Kuva.

KUVA 46. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteet, 153 Oleskelu. Kuva.

KUVA 47. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteluettelo, 143 Ruokailu. Kuva.

KUVA 48. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteet, 143 Ruokailu. Kuva.

KUVA 49. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteluettelo, 148 Ruokailu. Kuva.

KUVA 50. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteet, 148 Ruokailu. Kuva.

KUVA 51. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteluettelo, 142 Tauko. Kuva.

KUVA 52. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteet, 142 Tauko. Kuva.

KUVA 53. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteluettelo, 141 Kanslia. Kuva.

KUVA 54. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteet, 141 Kanslia. Kuva.

KUVA 55. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteluettelo, 131 Työtila. Kuva.

KUVA 56. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteet, 131 Työtila. Kuva.

KUVA 57. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteluettelo, 156 Oleskelu. Kuva.

KUVA 58. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteet, 156 Oleskelu. Kuva.

KUVA 59. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteluettelo, 152, 155, 158 ja 159 Käytävät. Kuva.

KUVA 60. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteet, 152, 155, 158 ja 159 Käytävät. Kuva.

KUVA 61. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteluettelo, Parvekkeet. Kuva.

KUVA 62. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteet, Parvekkeet. Kuva.

KUVA 63. Loimi, Jenni 2022. Kankaat, 1. Kerros. Kuva.

KUVA 64. Minna 2016. Pixabay@minnamoira. Valokuva. <https://pixabay.com/fi/photos/mets%c3%a4-polku-pitkospuut-maasto-1177886/>. Viitattu 30.9.2022.

KUVA 65. Minna 2016. Pixabay@minnamoira. Valokuva. <https://pixabay.com/fi/photos/puinen-portaat-mets%c3%a4-polku-luonto-1176273/>. Viitattu 30.9.2022.

KUVA 66. Bertvthul 2015. Pixabay@ bertvthul. Valokuva. <https://pixabay.com/fi/photos/katu-puita-polku-auringons%c3%a4teet-815297/>. Viitattu 30.9.2022.

KUVA 67. Daniela 2021. Pixabay@oyso. Valokuva. <https://pixabay.com/fi/photos/mets%c3%a4-puita-kuusia-mets%c3%a4%c3%a4ner%c3%a4maa-6874717/>. Viitattu 30.9.2022.

KUVA 68. Sundermeier, Anke 2020. Pixabay@asundermeier. Valokuva. <https://pixabay.com/fi/photos/marguerite-leucanthemum-komposiitit-5056836/>. Viitattu 30.9.2022.

KUVA 69. Decor8 / Becker, Holly 2018. Valokuva. <https://www.decor8blog.com/blog/2018/2/9/10-interiors-lifestyle-things-i-love-for-february>.

KUVA 70. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteluettelo, 253 Oleskelu. Kuva.

KUVA 71. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteet, 253 Oleskelu. Kuva.

KUVA 72. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteluettelo, 243 Ruokailu. Kuva.

KUVA 73. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteet, 243 Ruokailu. Kuva.

KUVA 74. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteluettelo, 248 Ruokailu. Kuva.

KUVA 75. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteet, 248 Ruokailu. Kuva.

KUVA 76. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteluettelo, 242 Tauko. Kuva.

KUVA 77. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteet, 242 Tauko. Kuva.

KUVA 78. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteluettelo, 241 Kanslia. Kuva.

KUVA 79. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteet, 241 Kanslia. Kuva.

KUVA 80. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteluettelo, 256 Oleskelu. Kuva.

KUVA 81. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteet, 256 Oleskelu. Kuva.

KUVA 82. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteluettelo, 252, 255, 258 ja 259 Käytävät. Kuva.

KUVA 83. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteet, 252, 255, 258 ja 259 Käytävät. Kuva.

KUVA 84. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteluettelo, Parvekkeet. Kuva.

KUVA 85. Loimi, Jenni 2022. Irtokalusteet, Parvekkeet. Kuva.

KUVA 86. Loimi, Jenni 2022. Kankaat, 2. Kerros. Kuva.

KUVA 87. Miki 2017. Pixabay@Finmiki. Valokuva. <https://pixabay.com/fi/photos/meri-ranta-ruoko-aalto-merenranta-2438712/>. Viitattu 30.9.2022.

Kuva 88. Miki 2017. Pixabay@Finmiki. Valokuva. <https://pixabay.com/fi/photos/meri-ruoko-ranta-aalto-luonne-2450340/>. Viitattu 30.9.2022.

Kuva 89. Miki 2017. Pixabay@Finmiki. Valokuva. <https://pixabay.com/fi/photos/laituri-auringonlasku-j%c3%a4rvi-vett%c3%a4-2481417/>. Viitattu 30.9.2022.

Kuva 90. Miki 2017. Pixabay@Finmiki. Valokuva. <https://pixabay.com/fi/photos/laituri-auringonlasku-meri-vett%c3%a4-2478830/>. Viitattu 30.9.2022.

KUVA 91. Sundermeier, Anke 2020. Pixabay@asundermeier. Valokuva. <https://pixabay.com/fi/photos/marguerite-leucanthemum-komposiitit-5056817/>. Viitattu 30.9.2022.

KUVA 92. Loimi, Jenni 2023. Kalustepohjapiirustus kerros 1. Kuva.

KUVA 93. Loimi, Jenni 2023. Kalustepohjapiirustus kerros 2. Kuva.

KUVA 94. Loimi, Jenni 2023. Väritetty kalustepohjapiirustus kerros 1. Kuva.

KUVA 95. Loimi, Jenni 2023. Väritetty kalustepohjapiirustus kerros 2. Kuva.

KUVA 96. Loimi, Jenni 2023. Visualisointikuva, oleskelu 153 kerros 1. Kuva.

KUVA 97. Loimi, Jenni 2023. Visualisointikuva, ruokailu 143 kerros 1. Kuva.

KUVA 98. Loimi, Jenni 2023. Visualisointikuva, työtila 131 kerros 1. Kuva.

KUVA 99. Loimi, Jenni 2023. Visualisointikuva, käytävä 158 kerros 1. Kuva.

KUVA 100. Loimi, Jenni 2023. Visualisointikuva, kanslia 141 kerros 1. Kuva.

KUVA 101. Loimi, Jenni 2023. Visualisointikuva, ruokailu 243 kerros 2. Kuva.

KUVA 102. Loimi, Jenni 2023. Visualisointikuva, oleskelu 256 kerros 2. Kuva.

KUVA 103. Loimi, Jenni 2023. Visualisointikuva, tauko 242 kerros 2. Kuva.

KUVA 104. Loimi, Jenni 2023. Visualisointikuva, käytävä 259 kerros 2. Kuva.

KUVA 105. Loimi, Jenni 2023. Visualisointikuva, kanslia 241 kerros 2. Kuva.

KUVA 106. Spacejoy 2021. Unsplash@Spacejoy. Valokuva. <https://unsplash.com/photos/IH7wPsjwomc>.

KUVA 107. Loimi, Jenni 2022. Mind map. Kaavio. Viitattu 24.11.2022.

KUVA 108. Gades, Samantha 2018. Unsplash@srosinger3997. Valokuva. <https://unsplash.com/photos/BIlhVfXbi9s>.

KUVA 109. Inside Weather 2019. Unsplash@Inside Weather. Valokuva. <https://unsplash.com/photos/Uxqlfigh6oE>.

KUVA 110. Klauer Florian 2014. Unsplash@florianklauer. Valokuva. <https://unsplash.com/photos/mk7D-4UCfmg>.

KUVA 109. Kuvituskuva. (Inside Weather 2019).

LÄHTEET

Akustiikkapalvelut julkaisuaika tuntematon. Akustiikan perusteet. Verkojulkaisu. <https://www.akustiikkapalvelut.fi/akustiikan-perusteet>. Viitattu 5.11.2022.

Anteroinen, Sami J. julkaisuaika tuntematon. Päivitetty palvelutalo kaikilla herkuilla. Verkojulkaisu. <https://www.prointerior.fi/natiivi/2922/paivitetty-palvelutalo-kaikilla-herkuilla>. Viitattu 7.8.2022.

Asetus 241/2017/Valtioneuvos: Valtioneuvoksen asetus rakennuksen esteettömyydestä, Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 117 e §:n 2 momentin nojalla, sellaisena kuin se on laissa 958/2012. Finlex.fi 4.5.2017. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170241>. Viitattu 7.6.2022.

Askel terveyteen julkaisuaika tuntematon. Kuinka ymmärtää erityisherkkiä ihmisiä? Verkojulkaisu. <https://askelterveyteen.com/kuinka-ymmartaa-erityisherkkia-ihmisia/>. Viitattu 7.8.2022.

Askel terveyteen julkaisuaika tuntematon. Mitkä värit vaikuttavat tunteisiin? Verkojulkaisu. <https://askelterveyteen.com/mitka-varit-vaikuttavat-tunteisiin/>. Viitattu 1.12.2022.

Autio, Jonna & Koskela, Emmi 2018. Hoitoympäristön värien vaikutus potilaan hyvinvoinnille. Opinnäytetyö. SeAMK Sosiaali- ja terveysala, Sairaanhoidaja. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/140666/Koskela_Emmi.pdf?sequence=1&isAllowed=y.pdf. Viitattu 1.12.2022.

Autismiliitto julkaisuaika tuntematon. Autismiliiton esteettömyysohjelma. Verkojulkaisu. Päivitetty 2.6.2022. <https://autismiliitto.fi/materiaalia/esteettomyys/>. Viitattu 9.9.2022.

Avaava julkaisuaika tuntematon. Esteettömyys. Verkojulkaisu. <https://avaava.fi/esteettomyys/>. Viitattu 7.10.2022.

Eevi/DecoFeast 2021. Aistiesteettömyys-omat kokemukseni erityisherkkänä. Sisustus blogi. 25.5.2021. <https://decofeast.fi/aistiesteettomyys-omat-kokemukseni-erityisherkkana/>. Viitattu 9.9.2022.

Ecophon julkaisuaika tuntematon. Hyvä ääniympäristö ja yhteisölliset asumisratkaisut parantavat ikäihmisten elämänlaatua Verkojulkaisu. <https://www.ecophon.com/fi/articles/knowledge/hyva-aainymparisto-ja-yhteisolliset-asumisratkaisut-parantavat-ikaihminen-elamanlaatua>. Viitattu 19.8.2022.

Esok julkaisuaika tuntematon. Suosituksen tarve ja taustat. Verkojulkaisu. <http://www.esok.fi/stivisuositus/suosituksen-tarve-ja-taustat>. Viitattu

Etelä-Pohjanmaan muistiyhdistys Ry julkaisuaika tuntematon. 10 vinkkiä muisti- ja ikäystävällisiin yhteisöihin. Pdf-tiedosto. <https://www.muistiyhdistys.fi/uploads/images/10vinkkia.pdf>. Viitattu 16.10.2022.

Friis-Hasché, Erik & Nordenram, Gunilla 2017 (Käännös: Koskela, Laura). Ikääntymisestä johtuvat psyykkisen toimintakyvyn muutokset. Verkojulkaisu. Päivitetty 19.2.2018. <https://www.hammaslaakarilehti.fi/fi/tiede/ikaantymisesta-johtuvat-psykkisen-toimintakyvyn-muutokset>. Viitattu 8.7.2022.

Gustafsson, Henrik 2015. Esteettömyys ihmisoikeutena. Verkojulkaisu. <https://www.aspa.fi/tietoa-aspasta/ajankohtaista/esteettomyys-ihmisoikeutena/>. Viitattu 8.7.2022.

Hako, Kaisa 2016. Valkoinen ja kiiltävä voivat pelottaa - katso 5 tärkeää seikkaa muistisairaahan kodin sisustamisesta. Verkojulkaisu. Päivitetty 6.1.2020. <https://www.ess.fi/teemat/248678>. Viitattu 1.12.2022.

Hannukainen, Hanna & Hellberg, Paula & Teeri, Sari & Tupala, Riikka 2019. Aistiesteettömät asumisratkaisut, Koti, jossa on hyvä olla. Satakunnan ammattikorkeakoulun julkaisu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/227622/2019_B_13_SAMK_Aistiesteettomat_asumisratkaisut.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Viitattu 7.8.2022.

Hannukainen, Hanna 2019. Aisteja hellivä koti. Verkojulkaisu. [https://www.ara.fi/fi-FI/Tietopankki/ARAviesti/ARAviestin_verkkoartikkelit/Aisteja_helliva_koti\(51894\)](https://www.ara.fi/fi-FI/Tietopankki/ARAviesti/ARAviestin_verkkoartikkelit/Aisteja_helliva_koti(51894)). Viitattu 7.8.2022.

Hannukainen, Hanna julkaisuaika tuntematon. Aistiystävälliset asumisratkaisut - case Porin asuntomessut. Verkojulkaisu. https://drive.google.com/file/d/1_aMlBlUXj54Lu_t9pFLEEGNH0KMuYtD1/view. Viitattu 7.8.2022.

Hellberg, Paula julkaisuaika tuntematon. Aistiesteettömät asumisratkaisut. Verkojulkaisu. <https://www.paulahellberg.fi/aistiesteettomyys>. Viitattu 7.8.2022.

Henttonen, Elina & Aromaa, Anna & Kanto, Virpi & Hautala, Maru 2021. Uutta väriä seinille! Näin löydät juuri sen oikean maalisävyn ja vältät kotimaalarin yleisimmät virheet. Verkkojulkaisu. <https://www.meillakotona.fi/artikkelit/nain-loydat-oikean-maalisavyn>. Viitattu 1.12.2022.

Herkulex julkaisuaika tuntematon. Rakennuksen esteettömyys on ihmisoikeus. Verkkojulkaisu. <https://herkulex.fi/rakennuksen-esteettomyys-on-ihmisoikeus/kuulemisympariston-esteettomyys>. Esteetön rakennus on kaikille käyttäjilleen toimiva ja turvallinen. Viitattu 7.10.2022.

Huhtala, Marjatta 2011. Vanhus laitoksessa hyvän ympäristön anatomia. Opinnäytetyö. Hoitotyön koulutusohjelma, hoitotyön suuntautumisvaihtoehto. Tampereen ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/36664/Huhtala_Marjatta.pdf?sequence=2. Viitattu 18.10.2022.

Ikäinstituutti julkaisuaika tuntematon. Harjoitteluvälineet. Verkkojulkaisu. <https://www.ikainstituutti.fi/harjoitteluvälineet/>. Viitattu 8.10.2022.

Interflora julkaisuaika tuntematon. Värien merkitys. Verkkojulkaisu. <https://shop.interflora.fi/fi/fi/tietoa/kukkatietoutta/varien-merkitys>. Viitattu 1.12.2022.

Invalidiliitto julkaisuaika tuntematon. Saavutettavuus. Verkkojulkaisu. <https://www.invalidiliitto.fi/esteettomyys/saavutettavuus#:~:text=Saavutettavuudella%20viitataan%20usein%20muuhun%20kuin%20fyysiseen%20ymp%C3%A4rist%C3%B6n.%20Esimerkiksi,ja%20asenteet.%20Esteett%C3%B6myytt%C3%A4%20ja%20saavutettavuutta%20k%C3%A4ytet%C3%A4%20usein%20sanaparina>. Viitattu 8.10.2022.

Invalidiliitto julkaisuaika tuntematon. Esteetömyys. Verkkojulkaisu. <https://www.invalidiliitto.fi/esteettomyys>. Viitattu 8.10.2022.

Isku julkaisuaika tuntematon. Hoivakalusteet B2B. Verkkojulkaisu. <https://www.isku.com/fi/fi/tuotteet/hoivakalusteet-interior>. Viitattu 7.12.2022.

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, Vanhuspalvelut julkaisuaika tuntematon. Hakemus vanhusten tehostetun palveluasumisen palveluseteli palveluntuottajaksi. Pdf-tiedosto. <https://sote.kainuu.fi/sites/sote.kainuu.fi/files/documents/library/2017-01/Hakemus%20palveluasumisen%20palvelusetelituottajaksi.pdf>. Viitattu 20.10.2022

Kangasharju, Katri 2019. Aistiesteetön päiväkotiympäristö. Opinnäytetyö. Muotoilun tutkinto-ohjelma, Sisustusarkkitehtuuri ja kalustemuotoilu. Savonia ammattikorkeakoulu. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/168273/Aistiesteet%C3%B6n%20p%C3%A4iv%C3%A4kotiymp%C3%A4rist%C3%B6-%20Katri%20Kangasharju.pdf?sequence=2&isAllowed=y>. Viitattu 14.11.2022.

Karjala, Emilia 2019. Aistiesteettömyys sisustusarkkitehtuurissa, Aistiystävälliset sisustusratkaisut. Opinnäytetyö. Muotoilun koulutusohjelma, sisustusarkkitehtuuri ja kalustemuotoilu. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/169646/Karjala_Emilia.pdf?sequence=2&isAllowed=y. Viitattu 10.11.2022.

Kinnarps julkaisuaika tuntematon. Värit vaikuttavat hyvinvointiimme ja suorituskykyymme. Verkkojulkaisu. <https://www.kinnarps.fi/tietoa-tyoymparistosta/eri-varit-vaikuttavat-meihin-eri-tavoin/>. Viitattu 1.12.2022.

Kotilainen, Helinä & Rappe, Erja julkaisuaika tuntematon. Ympäristö. Verkkojulkaisu. <https://sumut.fi/valineita-tyohosi/hyvät-kaytannot/ymparisto/>. Viitattu 10.11.2022..

K-rauta julkaisuaika tuntematon. Valkoisen maalin valinta: näin löydät täydellisen valkoisen sävyn. Verkkojulkaisu. Päivitetty 4.4.2020. <https://www.k-rauta.fi/inspiraatio-ja-ohjeet/maalaaminen/valkoinen-maali>. Viitattu 1.12.2022.

Kuntaliitto julkaisuaika tuntematon. Uusi laatusuositus kannustaa terveeseen ja toimintakykyiseen ikääntymiseen. Verkkojulkaisu. <https://www.kuntaliitto.fi/sosiaali-ja-terveysasiat/sosiaalihuolto/iakkaiden-palvelut/uusi-laatusuositus-kannustaa-terveeseen-ja-toimintakykyiseen-ikaantymiseen>. Viitattu 7.6.2022.

Kuntaliitto 2020. Iäkkäiden palvelut, asumispalvelut ja laitoshoido. Verkkojulkaisu. <https://www.kuntaliitto.fi/sosiaali-ja-terveysasiat/sosiaalihuolto/iakkaiden-palvelut/asumispalvelut-ja-laitoshoido>. Viitattu 7.6.2022.

Kuopion kaupunki, kaupunkirakennelautakunta 2022. Y-tontin 297-24-40-2 (Kotokuja 2) vuokraaminen / Niiralan Kulma Oy. Pdf-tiedosto. Julkaistu 2.3.2022. <http://publish.kuopio.fi/kokous/2022819594-10.PDF>. Viitattu 6.5.2022.

Lauritzon julkaisuaika tuntematon. Maglia. Verkkojulkaisu. <https://lauritzon.fi/product/maglia/>. Viitattu Viitattu 30.9.2022.

Lauritzon julkaisuaika tuntematon. Morris. Verkkojulkaisu. <https://lauritzon.fi/product/morris/>. Viitattu Viitattu 30.9.2022.

Lauritzon julkaisuaika tuntematon. Silvertex. Verkkojulkaisu. <https://lauritzon.fi/product/silvertex/>. Viitattu Viitattu 30.9.2022.

Lauritzon julkaisuaika tuntematon. Sumu. Verkkojulkaisu. <https://lauritzon.fi/product/sumu/>. Viitattu Viitattu 30.9.2022.

Lith, Pekka 2018. Palveluasumisessa miljardien markkinat. Verkkajulkaisu. <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2018/palveluasumisessa-miljardien-markkinat/>. Viitattu 6.5.2022.

Manssila, Sonja 2020. Ikäihmisten asumiseen uudet ideat ovat tervetulleita. Verkkajulkaisu. [https://www.ara.fi/fi-FI/Tietopankki/ARAviesti/ARAviestin_verkkoartikkelit/ikaihminen_asumiseen_uudet_ideat_ovat_t\(58709\)](https://www.ara.fi/fi-FI/Tietopankki/ARAviesti/ARAviestin_verkkoartikkelit/ikaihminen_asumiseen_uudet_ideat_ovat_t(58709)). Viitattu 18.10.2022.

Memocate julkaisuaika tuntematon. Validaatiomenetelmä. Verkkajulkaisu. <https://memocate.com/vuorovaikutus/kohti-parempaa-vuorovaikutusta/validaatiomenetelma/>. Viitattu 15.1.2023.

Mielenihmeet julkaisuaika tuntematon. Värien psykologiaa: mitä värit tarkoittavat ja mitä ne voivat tehdä. Verkkajulkaisu. <https://mielenihmeet.fi/varien-psykologiaa-mita-varit-tarkoittavat-ja-mita-ne-voivat-tehda/>. Viitattu 1.12.2022.

MTV Uutiset 2018. Erityisherkkä hyötyy aistiesteettömästä kodista - sisustusvalinnat auttavat rentoutumaan. Verkkajulkaisu. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/erityisherkkä-hyotyy-aistiesteettomasta-kodista-sisustusvalinnat-auttavat-rentoutumaan/6990358#gs.fad3vw>. Viitattu 14.11.2022.

Muistiliitto julkaisuaika tuntematon. Apuvälineet ja teknologia. Verkkajulkaisu. <https://www.muistiliitto.fi/fi/tuki-ja-palvelut/hoito-ja-kuntoutus/apuvälineet-ja-teknologia>. Viitattu 17.10.2022.

Muistiliitto julkaisuaika tuntematon. Asuminen. Verkkajulkaisu. <https://www.muistiliitto.fi/fi/muistisairaudet/asuminen>. Viitattu 10.9.2022.

Muistiliitto julkaisuaika tuntematon. Asumisen ennakointi. Verkkajulkaisu. <https://www.muistiliitto.fi/fi/muistisairaudet/asuminen/asuminen-ennakointi>. Viitattu 8.9.2022..

Muistiliitto julkaisuaika tuntematon. Hoitoympäristö. Verkkajulkaisu. <https://www.muistiliitto.fi/fi/muistisairaudet/muistiystavallinen-ymparisto-turvallisuus/hoitoymparisto>. Viitattu 17.10.2022.

Muistiliitto julkaisuaika tuntematon. Lääkkeetön hoito. Verkkajulkaisu. <https://www.muistiliitto.fi/fi/tuki-ja-palvelut/hoito-ja-kuntoutus/laakkeeton-hoito>. Viitattu 15.10.2022.

Muistiliitto julkaisuaika tuntematon. Muistisairaana ihmisen kohtaaminen. Verkkajulkaisu. <https://www.muistiliitto.fi/fi/muistisairaudet/muistisairaana-ihmisen-kohtaaminen>. Viitattu 15.10.2022.

Muistiliitto julkaisuaika tuntematon. Muistisairauksien oireisto. Verkkajulkaisu. <https://www.muistiliitto.fi/fi/muistisairaudet/muistihairiot-ja-sairaudet/muistisairauksien-oireisto>. Viitattu 15.10.2022.

Muistiliitto julkaisuaika tuntematon. Muistiystävällinen ympäristö ja turvallisuus. Verkkajulkaisu. <https://www.muistiliitto.fi/fi/muistisairaudet/muistiystavallinen-ymparisto-turvallisuus>. Viitattu 15.10.2022.

Muistiliitto julkaisuaika tuntematon. Turvallisuustekijöitä. Verkkajulkaisu. <https://www.muistiliitto.fi/fi/muistisairaudet/muistiystavallinen-ymparisto-turvallisuus/turvallisuustekijoita>. Viitattu 15.10.2022.

Muistiystävällinen ympäristö julkaisuaika tuntematon. Muista nämä. Verkkajulkaisu. <https://muistiystavallinen-ymparisto.webnode.fi/muistinama2/>. Viitattu 15.10.2022.

Närhi, Niina 2016. Ympäristön parantaminen. Verkkajulkaisu. <https://muistisairaanhaasteellinenkaytos.wordpress.com/ympariston-parantaminen/>. Viitattu 17.10.2022.

Omakoti-lehdet 2020. Aisteja hellivä ja arjesta palauttava koti. Verkkajulkaisu. <https://omakotilehdet.fi/aisteja-helliva-ja-arjesta-palauttava-koti/>. Viitattu 10.11.2022.

Paasivuori, Riitta julkaisuaika tuntematon. Tehostetussa palveluasumisessa asukkaan hankkimat tarvikkeet, välineet ja laitteet. Verkkajulkaisu. <https://kotikaari.fi/2018/03/19/tehostetussa-palveluasumisessa-asukkaan-hankkimat-tarvikkeet-valineet-ja-laitteet/>. Viitattu 19.9.2022.

Palin, Maiju julkaisuaika tuntematon. 7 keinoa lisätä sisäistä turvallisuudentunnetta elämässäsi. Verkkajulkaisu. <https://www.taysii.fi/turvallisuudentunteen-lisaaminen/>. Viitattu 10.10.2022.

Papunet julkaisuaika tuntematon. Mitä on saavutettavuus? Verkkajulkaisu. <https://papunet.net/saavutettavuus/mita-on-saavutettavuus>. Viitattu 14.9.2022.

Pelto-Huikko, Aino 2018. Mitä on aistiesteettömyys? Esimerkinä asuntomessutalo. Verkkajulkaisu. <https://www.samk.fi/uutiset/mita-on-aistiesteettomyys-esimerkkina-asuntomessutalo/#:~:text=Aistiesteett%C3%B6myys%20aivoille%20t%C3%A4rkeiden%20virikkeiden%20ja%20rentoutumisen%20tasapainoa.%20Siin%C3%A4,selkeys.%20Osa%20ihmisist%C3%A4%20rentoutuu%20tekem%C3%A4ll%C3%A4%20ei%20vain%20lep%C3%A4%C3%A4m%C3%A4ll%C3%A4>. Viitattu 9.8.2022.

Philips julkaisuaika tuntematon. Dynaaminen valaistus. Verkkajulkaisu. <https://www.lighting.philips.fi/ratkaisut/teemat/dynaaminen-valaistus>. Viitattu 5.2.2023.

Proton Lighting julkaisuaika tuntematon. Dynaamista valaistusta Spektrum-valaisimella. Verkkajulkaisu. <https://www.proton.se/fi-fi/proton-lighting/teknistatieto/dynaamista-valaistusta/>. Viitattu 5.2.2023.

Pitkänen, Tiina 2018. Aistiesteetön koti auttaa palautumaan aistikuormituksesta. Verkkajulkaisu. <https://aamuset.fi/artikkeli/4078651>. Viitattu

Hannukainen, Hanna 2019. Onko ympäristösi aisteille kuormittava vai miellyttävä – mitä aistiesteettömyyden hyväksi voi tehdä? Verkkajulkaisu. <https://www.samk.fi/uutiset/onko-ymparistosi-aisteille-kuormittava-vai-miellyttava/>. Viitattu 26.7.2022.

Päivi & Ilona & Aino K. julkaisuaika tuntematon. Ikäntyminen ja aivojen toiminta, omatoiminen selviytyminen, esteettömyys ja apuvälineet, Ympäristö ja sen muokkaaminen. Verkkajulkaisu. <https://elakeliitto.fi/piirit/pohjois-karjala/ikaantymisen-ja-aivojen-toiminta-omatoiminen-selviytyminen-esteettomyys-ja>. Viitattu 5.10.2022.

Pääkkönen, Tiina 2018. Aistiesteetön koti auttaa palautumaan aistikuormituksesta. Verkkajulkaisu. <https://aamuset.fi/artikkeli/4078651>. Viitattu 26.7.2022.

RT 103302 Ympäristöministeriön ohje rakennuksen esteettömyydestä. Säännöskortti 2018. Rakennustieto Oy, Rakennustietosäätiö RTS. Viitattu 20.9.2022.

RT 93-11134 Vanhusten palveluasuminen. Ohjeet 2013. Rakennustieto Oy, Rakennussäätiö RTS. Viitattu 15.9.2022.

Salokangas, Keijo 2021. Kuopio uusii Leväsen palvelutalon. Verkkajulkaisu. <https://yle.fi/uutiset/3-11754447>. Viitattu 17.5.2022.

Saga palvelutalot julkaisuaika tuntematon. Mikä ero on senioritalolla, palvelutalolla ja hoivakodilla. Verkkajulkaisu. <https://www.sagacare.fi/usein-kysyttya/mika-ero-senioritalolla-palvelutalolla-ja-hoivakodilla>. Viitattu 17.9.2022.

Satakunnan ammattikorkeakoulu 2014. Tilojen esteettömyyskartoitus aistit huomioiden, Tarkistuslista avuksesi. Pdf-tiedosto. Julkaistu 9/2014. https://www.samk.fi/wp-content/uploads/2016/06/Esteettomyys_Tilojen_esteettomyiden_tarkistuslista_julkaisu-1.pdf. Viitattu 28.7.2022.

Seinäjoen Sanomat 2016. Teponkartanossa vanhukset asuvat esteettömästi, yksityisesti ja turvallisesti. Verkkajulkaisu. Päivitetty 22.4.2020. <https://www.seinajoensanomat.fi/paikalliset/1584588>. Viitattu 9.9.2022.

Sikla julkaisuaika tuntematon. Palvelukoti Villa Luoto. Verkkajulkaisu. <https://sikla.fi/case/palvelukoti-villa-luoto/>. Viitattu 12.9.2022.

Sikla 2021. Tulevaisuuden hoivakoti on esteetön myös aisteille-minkäläistä on hyvä hoivarakentaminen? Verkkajulkaisu. <https://sikla.fi/tulevaisuuden-hoivakoti-on-esteeton-myos-aisteille-minkalaista-on-hyva-hoivarakentaminen/>. Viitattu 9.9.2022.

Sirkku & Henna & Eliisa & Heli julkaisuaika tuntematon. Ikäntyminen ja aivojen toiminta, omatoiminen selviytyminen, esteettömyys ja apuvälineet, Ikäntyminen ja kognitio. Verkkajulkaisu. <https://elakeliitto.fi/piirit/pohjois-karjala/ikaantymisen-ja-aivojen-toiminta-omatoiminen-selviytyminen-esteettomyys-ja>. Viitattu 26.7.2022.

Siunsote julkaisuaika tuntematon. Palveluasuminen. Verkkajulkaisu. <https://www.siunsote.fi/palveluasuminen>. Viitattu 26.7.2022.

Soimu julkaisuaika tuntematon. Rakennusliike Soimu Oy. Verkkajulkaisu. <https://soimu.fi>. Viitattu 15.5.2022.

Sosiaali- ja terveysministeriö ja Suomen Kuntaliitto 2020. Laatusuositus hyvän ikäntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020–2023, Tavoitteena ikäystävällinen Suomi. Pdf-tiedosto. Julkaistui 1.10.2020. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162455/STM_2020_29_J.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Viitattu 17.5.2022.

Sosiaali- ja terveysministeriö julkaisuaika tuntematon. Esteettömyysdirektiivi. Verkkajulkaisu. <https://stm.fi/esteettomyysdirektiivi>. Viitattu 17.5.2022.

Sosiaali- ja terveysministeriö, /OHO/OHJA Lind Jussi STM 2021. Poikkeuslupahakemuksen hyväksyminen sosiaali- ja terveydenhuollon rakennusinvestointiin. Pdf-tiedosto. Julkaistu 26.8.2021. <file:///C:/Users/s718325/Downloads/0900908f8074ccf8.pdf>. Viitattu 7.6.2022.

Stadinraksat 2018. Aistiesteettömyys tärkeää nykypäivän palvelukotirakentamisessa. Verkkajulkaisu. <https://www.stadinraksat.fi/aistiesteettomyys-tarkeaa-nykypaivan-palvelukotirakentamisessa/>. Viitattu 9.9.2022.

STT info, Sikla 2018. Aistiesteettömyys tärkeää nykypäivän palvelukotirakentamisessa. Verkkajulkaisu. <https://www.sttinfo.fi/tiedote/aistiesteettomyys-tarkeaa-nykypaivan-palvelukotirakentamisessa?publisherId=68875273&releaseId=69081590>. Viitattu 9.9.2022.

Studio puisto julkaisuaika tuntematon. Puistonmäki senior housing. Verkkajulkaisu. <https://studiopuisto.fi/work/puistonmaki-senior-housing/>. Viitattu 5.11.2022.

Sufuca julkaisuaika tuntematon. Toimintakyvyn tukemisen menetelmät. Verkkojulkaisu. http://www.sufuca.fi/fi/methods_and_activities_for_supporting_fi.html. Viitattu 25.8.2022.

Suominen, Merja & Lehtisalo, Jenni 2020. Muistisairaus ja ravitseminen. Lääketieteellinen aikakauskirja duodecim. <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk01269>. Viitattu 19.8.2022.

Suomisanakirja julkaisuaika tuntematon. Hoivakoti. Verkkojulkaisu. <https://www.suomisanakirja.fi/hoivakoti>. Viitattu 15.1.2023.

Suomisanakirja julkaisuaika tuntematon. Orientoituminen. Verkkojulkaisu. <https://www.suomisanakirja.fi/orientoituminen>. Viitattu 15.1.2023.

Suomisanakirja julkaisuaika tuntematon. Toiminnallisuus. Verkkojulkaisu. <https://www.suomisanakirja.fi/toiminnallisuus>. Viitattu 15.1.2023.

Tarkett julkaisuaika tuntematon. Hoitokotien suunnittelu dementiaa sairastaville. Verkkojulkaisu. https://kohdemyynti-lattiat.tarkett.fi/fi_FI/node/vanhusten-ja-dementikkojen-hoitokotien-suunnittelu-6427. Viitattu 7.11.2022.

Terve.fi julkaisuaika tuntematon. Lääketieteen sanasto: hämäräadaptaatio. Verkkojulkaisu. <https://www.terve.fi/sanastot/hamaraadaptaatio>. Viitattu 6.1.2023.

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos julkaisuaika tuntematon. Esteettömyys ja saavutettavuus. Verkkojulkaisu. <https://thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/vammaisuus-yhteiskunnassa/esteettomyys-ja-saavutettavuus>. Viitattu 19.8.2022.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos julkaisuaika tuntematon. Harjoitteluvälineet. Verkkojulkaisu. Päivitetty 1.6.2022. <https://www.ikainstituutti.fi/harjoitteluvälineet/>. Viitattu 19.8.2022.

Terveyskirjasto 2021. Kognitio. Verkkojulkaisu. <https://www.terveyskirjasto.fi/ltt04223>. Viitattu 8.9.2022.

Terveyskirjasto 2016. Orientaatio. Verkkojulkaisu. <https://www.terveyskirjasto.fi/ltt02428/orientaatio>. Viitattu 6.1.2023.

Terveyskylä 2019. Ikääntynyt, iäkäs vai vanha? Verkkojulkaisu. Päivitetty 7.11.2019. <https://www.terveyskyla.fi/ikatalo/ik%C3%A4%C3%A4ntyneelle/ik%C3%A4-ja-arki/ik%C3%A4%C3%A4ntynyt-i%C3%A4k%C3%A4s-vai-vanha>. Viitattu 17.10.2022.

Terveyskylä 2019. Väestön ikääntyminen Suomessa. Verkkojulkaisu. Päivitetty 7.11.2019. <https://www.terveyskyla.fi/ikatalo/ik%C3%A4%C3%A4ntyneelle/ik%C3%A4-ja-arki/v%C3%A4est%C3%B6n-ik%C3%A4%C3%A4ntyminen-suomessa>. Viitattu 8.9.2022.

Terveysverkko julkaisuaika tuntematon. Ikääntymisen vaikutukset elimistöön. Verkkojulkaisu. <https://www.terveysverkko.fi/tietopankki/terveysliikunta/ikaantymisen-vaikutukset-elimistoon/>. Viitattu 8.9.2022.

Tiitinen, Tanja 2008. Hoitoympäristön merkitys potilaalle syöpätautien poliklinikalla. Opinnäytetyö. Hoitotyön koulutusohjelma, hoitotyön suuntautumisvaihtoehto. Satakunnan ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/509/2008_samk_sote_tiitinen_tanja.pdf?sequence=3. Viitattu 8.9.2022.

Travico julkaisuaika tuntematon. Ftalaattivapaat life & care - vinyylimatot. Verkkojulkaisu. <https://www.travico.fi/fi/tuotteet/ftalaattivapaat-vinyylimatot/>. Viitattu 7.11.2022.

Tuomainen, Susanna & Hänninen, Tuomo 2000. Kognitiivinen ikääntyminen. Lääketieteellinen aikakauskirja duodecim 116(12):1293-1298. <https://www.duodecimlehti.fi/duo91584>. Viitattu 8.9.2022.

Valtiovarainministeriö julkaisuaika tuntematon. Saavutettavuus. Verkkojulkaisu. <https://vm.fi/saavutettavuusdirektiivi>. Viitattu 14.12.2022.

Vuoksimaa, Eero 2019. Kognitiivisten toimintojen muutokset - mikä on ikääntymistä, mikä sairautta? Lääketieteellinen aikakauskirja duodecim 135(11):1075-84. <https://www.duodecimlehti.fi/duo14952>. Viitattu 19.8.2022.

Wikipedia 2022. Aistit. Verkkojulkaisu. Päivitetty 11.4.2022. <https://fi.wikipedia.org/wiki/Aisti>. Viitattu 15.1.2023.

Wikipedia 2022. Esteettömyys. Verkkojulkaisu. Päivitetty 14.8.2022. <https://fi.wikipedia.org/wiki/Esteett%C3%B6myys>. Viitattu 15.1.2023.

Wikipedia 2022. Harmonia. Verkkojulkaisu. Päivitetty 13.6.2022. <https://fi.wikipedia.org/wiki/Harmonia#:~:text=Harmonia%20%E2%80%93%20tarkoittaa%20yleens%C3%A4kin%20sopuointua%20%E2%80%93%20voi%20viitata,soivia%20erikorkuisia%20%C3%A4%C3%A4ni%C3%A4%20Harmonia%20kreikkalaisen%20mytologian%20sovun%20jumalatar>. Viitattu 15.1.2023.

Wikipedia 2022. Itsetietoisuus. Verkkojulkaisu. Päivitetty 29.10.2022. <https://fi.wikipedia.org/wiki/Itsetietoisuus>. Viitattu 15.1.2023.

Ympäristöministeriö, Rappe, Erja & Kotilainen, Helinä & Rajaniemi, Jere & Topo, Päivi 2018. Ympäristöopas 2018, Muisti- ja ikäystävällinen asuminen ja asuinympäristö. Pdf-tiedosto. Julkaistu 9/2018. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161060/YO_2018_Muisti_ja_ikaystavall_asuminen_WEB.pdf. Viitattu 7.6.2022.

Ympäristöministeriö 2018. Esteettömyys, Ympäristöministeriön ohje rakennuksen esteettömyydestä. Pdf-tiedosto. Ohje_esteettömyys_2018.pdf. Viitattu 7.6.2022.

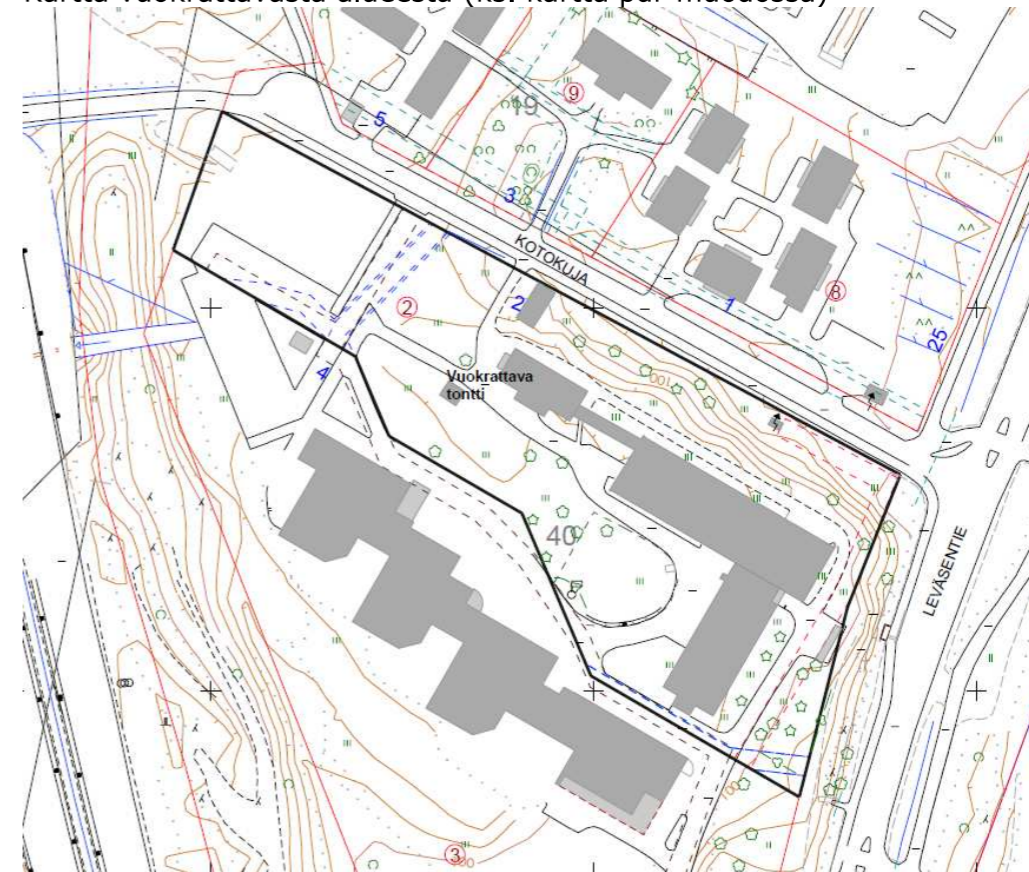
LIITTEET

- LIITE 1. Lähestymiskartta ja kartta vuokrattavasta alueesta.
- LIITE 2. Leväsen palvelutalo Kivelä, Asemapiirros.
- LIITE 3. Leväsen palvelutalo Kivelä, havainnekuvat.
- LIITE 4. Tilojen esteettömyyskarttoitus aistit huomioiden, sivu 1.
- LIITE 5. Tilojen esteettömyyskarttoitus aistit huomioiden, sivu 2.
- LIITE 6. Tilojen esteettömyyskarttoitus aistit huomioiden, sivu 3.
- LIITE 7. Tilojen esteettömyyskarttoitus aistit huomioiden, sivu 4.
- LIITE 8. Tilojen esteettömyyskarttoitus aistit huomioiden, sivu 5.
- LIITE 9. Tilojen esteettömyyskarttoitus aistit huomioiden, sivu 6.
- LIITE 10. Tilojen esteettömyyskarttoitus aistit huomioiden, sivu 7.
- LIITE 11. Tilojen esteettömyyskarttoitus aistit huomioiden, sivu 8.
- LIITE 12. Tilojen esteettömyyskarttoitus aistit huomioiden, sivu 9.
- LIITE 13. Tilojen esteettömyyskarttoitus aistit huomioiden, sivu 10.
- LIITE 14. Akustiikkataulujen sijoittelu.

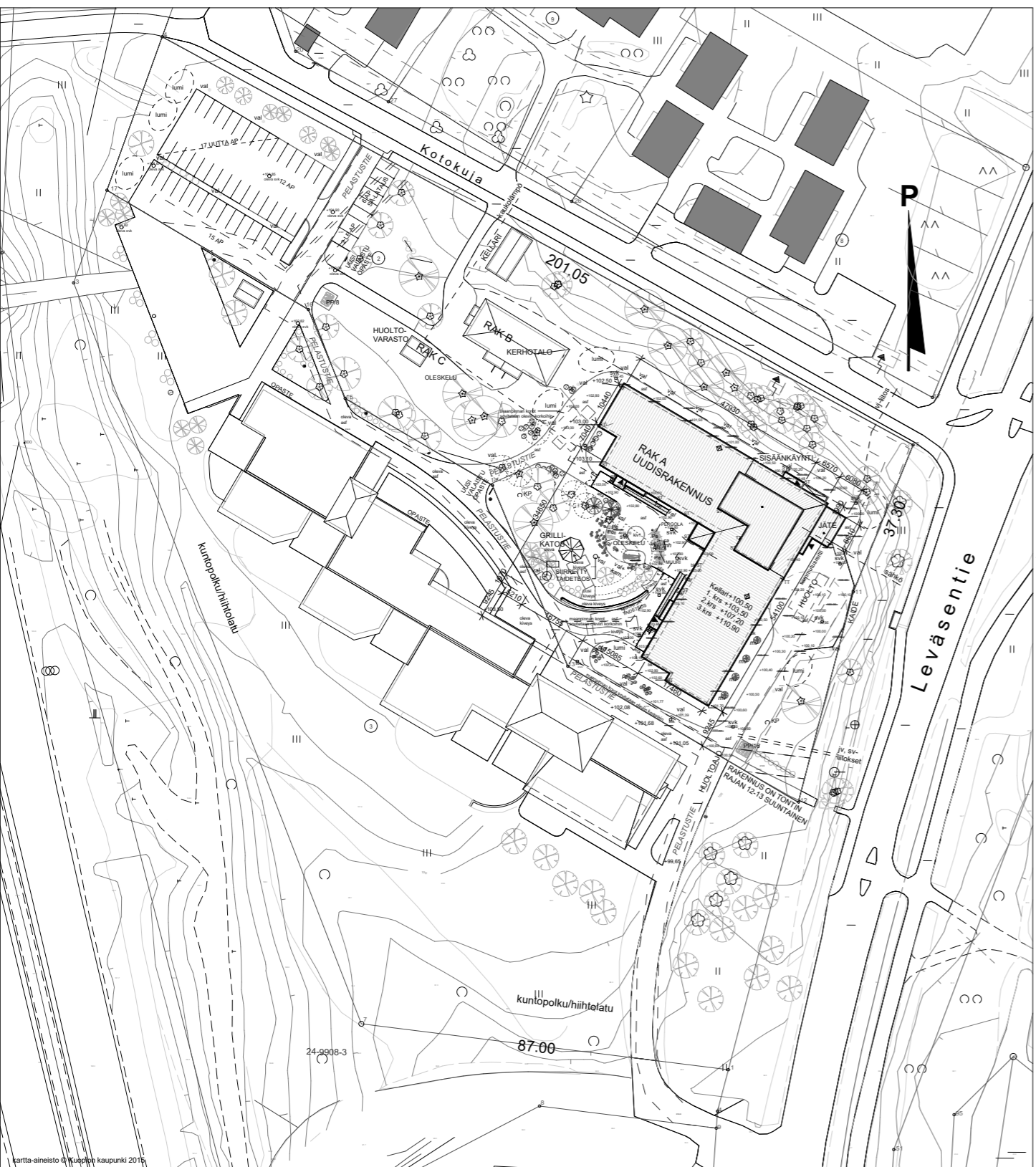
Lähestymiskartta vuokrattavasta alueesta (ks. kartta pdf-muodossa)

Kartta vuokrattavasta alueesta (ks. kartta pdf-muodossa)

Tontin 297-24-40-2 pinta-ala on 12 353 m², jossa on rakennusoikeutta 3 705 m² (e=0-30). Tontti on asemakaavassa osoitettu sosiaalitointa ja terveydenhuoltoa palvelevien rakennusten korttelialueeksi (YS). Tontilla sijaitsee suojeltu rakennus.

ASEMAKAAVAMERKINNÄT JA -MÄÄRÄYKSET

- YS** Sosiaali- ja terveydenhuoltoon palvelevien rakennusten korttelialue.
- YSA** Sosiaali- ja terveydenhuoltoon palvelevien rakennusten sekä niihin liittyvien asuusrakennusten korttelialue.
- 3 m kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva, jota vahvistaminen koskee.
- Korttelin, korttelin osan ja alueen raja.
- Eri kaavamääräysten alaisten alueosien välinen raja.
- Ohjeellinen eri kaavamääräysten alaisten alueosien välinen raja.
- Kaupunginosan numero.
- Kaupunginosan nimi.
- Korttelin numero.
- Kadun nimi.
- Rakennuskoikeus kerrosalanelimitreinä.
- Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerroskorun.
- Tehokkuusluku eli kerrosalan suhde tontin pinta-alaan.
- Alueen osa, jolle saa sijoittaa yhdyskuntateknisiä laitteita ja rakenteita.
- Rakennusala.
- Rakennusala, jolle saa rakentaa katoksen.
- Auton säilytyspaikan rakennusala.
- Merkintä osoittaa rakennusalan sivun, jonka puoleisten rakennuksen ulkoseinien sekä ikkunoiden ja muiden rakenteiden ääneneristävyyden liikennemuuta vastaan on oltava vähintään 00 dB (A).
- Istutettava alueen osa, jonka olemassa oleva puusto on säilytettävä.
- Istutettava alueen osa. Lähiinä luonnontilassa säilytettävä alueen osa, jonka oleva puusto on säilytettävä ja tyydennettävä.
- Istutettava alueen osa, jolle on istutettava puita ja pensaita.
- Katualue.
- Pysäköintipaikka.
- Johtoa varten varattu alueen osa, z = sähkölinja.
- Maanalaisia johtoa varten varattu alueen osa.
- Katualueen rajan osa, jonka kohdalla ei saa järjestää ajoneuvoliittymää.
- Kuntopolku.
- Merkitä osoittaa, kuinka monta kerrosalanelimitriä kohti on rakennettava yksi autopaikka.
- SF-2** Kuttuunhistoriallisesti arvokas rakennus. Rakennusta ei ilman päätösvaivaa syytä saa hävittää. Rakennuksen kellarin ja ulakolle saa sijoittaa kerrosalaa luettavia tiloja. Korjaus- ja muutosten tulee olla sellaisia, että rakennuksen historiallinen tai kaupunkikuvan kannalta merkittävä luonne säilyy.

UUDET ISTUTUKSET:

- ak = amarellikirsiikka
- mh = mustaherukka
- ph = punaherukka
- pl = pikkujaarnike
- tr = tonttiaksonnuruusu
- mv = mongolianvaahera
- sa = sukenoaipe
- tu = tuusko

PIHAVARUSTEET:

- PEKKIT (Pe)
- PÖYDÄT (Pö)
- ROSKA-ASTIAT (RO)
- KATETUT POLKUPYÖRÄTINEET (PP)

PÄÄLLYKSET:

- asf = asfaltti
- sora = sora
- kv1 = betonikivi neliokaarekivi
- kv2 = kevyen ajoneuvoliikenteen kestävä betonikivi suorakaide
- bk = betonilaatottu rakennuksen ja reunolla
- ta = turva-alaista liikuntavälineiden luona, keinonurmi

Päälystettyjen alueiden reunoina istutusalueita vasten upotettavat betonikivi, h=80 mm päälysteen pinnasta.

PALOTEKNISEET TIEDOT

- Paloluokka P1
- Käyttötapa Hotelliolos
- Kerroskoko 2
- Osoitintieriläite Kerrososasto, käyttötapasasto, asukashuoneosasto

TURVATEKNIikka

Rakennus varustetaan automaattisella sammutuslaitteistolla. Rakennus varustetaan automaattisella hätäkeskukseen kytketyllä paloilmoittimella. Rakennus varustetaan turva- ja merkkivaloin. Pääkapoposti (30 m / 25 mm) ja nestekäsiammuttimet (6 kg), 1 kpl / 300 m². Lisäksi A-k nestekäsiammuttimia yleisissä tiloissa. Kellissä ABF-k raavapallosammutin 1 kpl / katto ja sammutuspeitteitä 2 kpl / keltio. Taukoissa sammutuspöytä.

SAVUNPOISTO

Asukashuoneissa savunpoisto tuuletusikkunoiden kautta. Oleskelutiloissa ja yleisillä käytävillä savunpoisto parvekeovien kautta. Työ- ja aputiloissa savunpoisto tuuletusikkunoiden kautta. Porrashuoneissa sähköisesti ohjattavat savunpoistokannat. Ikkunat yksilehtisiä, alasaranoituja, avautuminen ulospäin. Kellarin varaston savunpoisto huolteen kautta ulko-ovesta ulos rungon ulkopuolelle. Väestösuojassa ulkopuolelta avattava alasaranoitu savunpoistokauku.

PELASTUSTAPA

PELASTUS erillis postumisturvallisuusestykseen mukaan henkilökunnan toimesta.

PALOKLORMAT

- Yleensä alle 600 MJ/m²
- Tepa-varasto 600-1200 MJ/m²

OSASTOVIKATTEET

- Yleensä E160
- Tepa-varasto E190
- Sähköpääkeskus ja sprinklerkeskus E190
- Asukashuoneet E130
- Parvekealatat E130

KANTAVAT RAKENTEET

- Kellarikerros Seinät ja pilarit R60/R90, A2 betoni
- Palkit R60/R90, A2 betoni
- Laatat R60, A2 betoni
- Porrassyöksyt ja -tasanteet R30, A2 betoni

- 1. - 2. kerros Seinät ja pilarit R60, A2 betoni
- Palkit R60, A2 betoni
- Laatat R60, A2 betoni
- Parvekealatat R30, A2 betoni
- Porrassyöksyt ja -tasanteet R30, A2 betoni

PINTAKERROKSET

- Uloskäytävät seinät ja katon A2-s1, d0
- lattiat Dn-s1
- Huoltilat seinät ja katon B-s1, d0
- lattiat Dn-s1
- Tepa-varasto seinät ja katon B-s1, d0
- lattiat Dn-s1
- Kellarilattiat seinät ja katon C-s2, d1
- lattiat Dn-s1
- Teknisen huollon tilat seinät ja katon B-s1, d0
- lattiat Dn-s1

Matalat ulakotilat ja ontelot / yläpöytien yläpinta B-s1, d0

Irtokalusteet ja sisustus oleskelu- ja ruokailutiloissa.

Sisustuksen oltava syttymisherkkyydeltään vähintään SL1 tai pienessä määrin tavanomaisesti syttyviä (SL2). Irtomateriaalin luokitus vähintään E₁. Käytettävien tarvikkeiden ei saa sisältää aineita, jotka paltaessaan tuottavat poikkeuksellista tavalla myrkyllisiä kaasuja. Tuotteiden tuoteselosteet tulee esittää tarvittaessa.

Ulkoseinien lämmöneristykset:

- eriste 120 mm Kingspan Kooltherm K15 eristävän osan paloluokka C-s1, d0
- ulkopinnan pintaluokka tuuletusrakoa vasten B-s1, d0
- Käyttö P1 paloluokan rakennuksessa perustuu "Kingspan Kooltherm-Palosuunniteluohjeeseen ver. 1.2."
- eriste 150 mm Kingspan Thema TW57 eristävän osan paloluokka D-s2, d0
- ulkopinnan pintaluokka tuuletusrakoa vasten B-s1, d0
- Käyttö P1 paloluokan rakennuksessa perustuu palosuunniteluohjeeseen "Kingspan Thema TW57 ja TW58 P1-paloluokan rakennuksen julkisivussa ver. 1.0."

Asukashuoneiden äänitekniset tiedot:

- asukashuoneista viereisiin tiloihin DnT,w=44 dB
- käytäviltä asukashuoneisiin DnT,w=36 dB

TONTIN LAAJUUSTIEDOT:

Name	Bruttola	Kerrosala	Kerrosala (US 250mm)	Tilavuus / uudisrakennus
Kellari		Kellari	Kellari	Kellari
*Kerhotalo	54,0	0,0	0,0	
Uudisrak. kellari	355,5	44,0	40,5	1041 + 153 m ³ /kylmä
	409,5	44,0	40,5	
Kerros 1		Kerros 1	Kerros 1	Kerros 1
*Kerhotalo	206,0	206,0	206,0	
Grillikatos	18,5	18,5	18,5	
Huoltovarasto	23,0	23,0	23,0	
Uudisrak. 1.krs	1551,5	1551,5	1495,5	5994
	1799,0	1799,0	1743,0	
Kerros 2		Kerros 2	Kerros 2	Kerros 2
Uudisrak. 2.krs	1551,5	1551,5	1495,5	6261
	1551,5	1551,5	1495,5	
Kerros 3		Kerros 3	Kerros 3	Kerros 3
Uudisrak. 3.krs (iv-kh)	217,5	0,0	0,0	1094
	217,5	0,0	0,0	
Yhteensä m ²	3977,5	3394,5	3279,0	
Uudisrakennus:	3 676,0 brm ²	3147,0 kem ²	3031,5 kem ²	14390 m ³ + 153 m ³ = 14543 m ³

Leväsen Palvelutalo Kivellä

- Kirneistönummus 24-40-2
- Osoite Kotokuva 2, 70780 Kuopio
- Käyttötarkoitus Hotelliolos

PINTA-ALAEITTELY

Tontin pinta-ala	12 352 m ²
Rakennuskoikeus (e=0,3)	3705 kem ²

Tontilla säilyvät rakennukset:

Kerrosala	Bruttoala	Tilavuus
Kerhotalo	206 m ²	260 m ³
Huoltovarasto	23 m ²	23 m ³
Grillikatos	18,5 m ²	18,5 m ³

Tontilla rakennettava uusi rakennus:

Kivellä (uudisrakennus)	3031,5 m ²	3676 m ²	14543 m ³
-------------------------	-----------------------	---------------------	----------------------

KÄYTETTY RAKENNUSKOIKEUS YHTEENSÄ:

Kerrosala	Bruttoala	Tilavuus
3279 m ²	3977,5 m ²	15548 m ³

AUTOPAIIKKA-ASELMA

- Autopaikkavaatimus 1 ap/100 m²
- Autopaikka lkm 3395/100 -> 34 ap
- Tontilla säilyy olevat 36 autopaikkaa.
- Lisäksi rakennetaan 17 uutta autopaikkaa => **YHTEENSÄ 53 ap.**

VÄESTÖSUOJAJÄSKELMA

- Väestönsuojan perusteena oleva kerrosala (uudisrakennus) = 3147 kem²
- Tontilla olevat kerhotalo (kaavamerkintä sr-2) sekä kerhotalon yhteydessä olevat huoltovarasto ja grillikatos eivät määritä väestönsuojan pinta-ala.
- Suojatila-vaatimus 3147 x 2 % = 63,0 m²
- Henkilömäärä: 63,0 : 0,75 = 84 hloa

VSS S-1 Suojatilan ala

- 63,0 m²
- IV-laitteisto 2 kpl 3,0 m²
- Sukutetta 2,5 m²
- VSS-ala min 68,5 m²

Näkymä Leväsentieltä 1

Näkymä Leväsentieltä 2

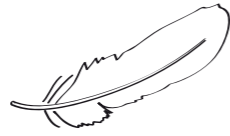
Näkymä sisäpihalta 1

Näkymä sisäpihalta 2

Kaupunginosa / Kylä 24	Korttel / Tila 40	Tontti / Roo 2	Viranomaisen merkintä	
Rakennuslomake UUDISRAKENNUS		Pääpiirustus		Julkaisu numero
Rakennusohje LEVÄSEN PALVELUTALO KIVELÄ KOTOKUJA 2 70780 KUOPIO		Havainnekuvat		Mittakaava
 Arkkitehtitoimisto ON Oy Svelinmäntie 2 A, 70100 KUOPIO Puhelin 050 595 0419 www.arkkisto.fi		Työnumero 2104	Päätöksen tunnus 005-3	Muutos
 OLLI NIEMINEN, arkkitehti SAFA		Suunnitteluala ARK	Tiedosto Levänen Kivelä.rvt	
Vastuullinen suunnittelija: nimi, tulkinto, allekirjoitus ja päiväys		Hankenumero / Rakennusnumero		Korkeusjärjestelmä / koordinaatisto
01.11.2021		1540/50041		N2000 / ETRS-GK27

TILOJEN ESTEETTÖMYYSKARTOITUS AISTIT HUOMIOIDEN

Tarkistuslista avuksesi

Jotta tiloja voitaisiin muokata aistiystävällisiksi, on tärkeää tulla tietoisiksi erilaisista aistiärsytyistä tuottavista tekijöistä tilassa. Tähän tarkoitukseen Satakunnan ammattikorkeakoulu, Autismi- ja Aspergerliitto ry sekä Suomen erityisherät ry kehittävät yhdessä verkostojensa kanssa uutta työkalua.

Luotu kartoitustyökalu toimii tarkistuslistana, jonka avulla voidaan eritellä, mitkä asiat tilassa tuottavat aistiärsytystä ja mitkä tekijät puolestaan ovat aisteille erityisen miellyttäviä. Samalla päästään arvioimaan, miten tilasta voitaisiin tehdä entistä aistiystävällisempi. Työkalusta on olemassa sekä kattavampi sähköinen versio että kevyempi tulostettava tarkistuslista, joka sinulla on nyt käytössäsi.

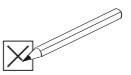
Tilojen aistiympäristön kartoittaminen etenee neljän keskeisen aistialueen kautta (kuulo, näkö, tunto ja haju). Ole hyvä ja käy läpi kartoittamasi tila seuraavien kartoitustyötä tukevien kysymysten ohjaamana. Lisätietoja kartoitustyökalusta ja siihen liittyvästä kehitystyöstä saat Satakunnan ammattikorkeakoulusta, koulutussuunnittelija Hanna Hannukaiselta (hanna.hannukainen@samk.fi).

1. KUULOAISTI

A. Kirjaa vapaamuotoisesti, mitä ääniä kuulet tilassa ja merkitse, mitkä niistä koet voimakkaimpina. Kirjaa myös, mikä tilassa on miellyttävää kartoittamasi aistin näkökulmasta.

B. Rastita seuraavista väittämistä ne, jotka täyttyvät kartoittamasi tilan kohdalla:

- Tilan yleinen akustiikka on heikko
esim. tila on kaikuinen, ääni hukkuu tilassa ja äännet puuroutuvat
- Tilassa kuuluu häiritsevää taustääntä...
 - kodinkoneesta esim. tiskikone, imuri, kahvinkeitin, vedenkeitin
 - putkistosta esim. käytettäessä wc:tä
 - pattereista esim. lämmitysveden kohina tai sähköpatterin suhina
 - ilmastoinnista esim. ilmastoinnin humina
 - valaistuksesta esim. valoista kuuluva sirinä
 - atk-laitteista esim. tietokoneesta, tulostimesta, dataprojektorista
 - muista sähkölaitteista esim. suljetusta tv:stä tuleva aistiärsytys
 - jostakin muusta esim. äänilähteitä on useita ja sekoittuessaan
 - taustäänenet kumuloituvat

Tilassa syntyy häiritsevää ääntä...

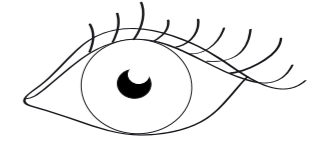

- huonekalujen käytöstä
esim. tuolin jalkojen ääni lattiaa vasten;
ylemmästä kerroksesta kantautuva huonekalujen siirtelyn ääni
 - ovien käytöstä
esim. ovien kolahdukset, saranoiden narinat; häiritsevyys
voi syntyä myös siitä, että henkilö jumittuu seuraamaan, kuka ovesta tulee/menee
 - muiden kiinteiden kalusteiden/ varusteiden käytöstä
esim. verhojen vetäminen verhotangossa, sälekaihtimien tai valokatkasijan käyttö,
valkokankaan tai liitutaulun käyttö
 - lattialla käveltäessä
esim. lattian kopina tai lattialautojen natina
 - tilan yleisestä heikosta akustiikasta
esim. tila on kaikuinen, ääni hukkuu tilassa
 - mikrofonin käytöstä
esim. mikrofonista lähtevä särinä/vinkuna, käytettäessä mikrofontia puhujan ääni
puuroutuu
 - ihmisten puheensorinasta tai muusta hälystä
esim. ruokailu- ja sosiaalityöissä syntyvä puheensorina tai tila on hälyinen läpikulkutila
 - ihmisten arkiaskareista/-tekemisistä
esim. astioiden kilinä, tv:n ääni, papereiden rapistelu, syömisen äänet
 - taustamusiikista
esim. radio päällä kaupassa, ostoskeskuksessa, kuntosalilla tai työpaikalla
 - rakennuksen info- ja/tai hälytysäänistä
esim. ovikello, koulun kello, keskusradio, hälytysäänit
 - rakennuksen ulkopuolelta
esim. rakennustyömaalta kantautuvat äänet, liikenteen äänet
- Tila on erittäin hiljainen
esim. aistit herkistyvät entisestään, jos tila on täysin hiljainen

C. Muut kommentit tilan ääniärsykkeisiin liittyen:

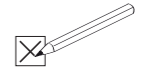

2. NÄKÖAISTI

A. Kirjaa vapaamuotoisesti, mitkä visuaaliset ärsykkeet/asiat tilassa vievät huomiosi. Merkitse sitten, mitkä niistä koet voimakkaimpina. Kirjaa myös, mikä tilassa on miellyttävää kartoittamasi aistin näkökulmasta.

B. Rastita seuraavista väittämistä ne, jotka täyttyvät kartoittamasi tilan kohdalla:

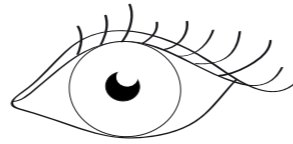

Tilassa syntyy häiritsevää näköaistimusta...

- yleisestä valaistuksesta
onko tila kokonaisuudessaan liian kirkas/hämärä, onko valojen väri häiritsevä tai
syntyykö useista valonlähteistä sekava kokonaisuus; entä onko valaistusta
mahdollisuus säätää ja onko eteistilan valaistus riittävä, kun siirrytään ulkoa
sisään ("sokaistumisen" kokemus)
- yksittäisistä häiritsevistä valoista
esim. räpsyvä valo, liian kirkas yksittäinen valo, huonosti suunnattu valo
- heijastumista
esim. ikkunoista tulevat heijastumat
- valojen ja varjojen vaihteluista
esim. säleverhojen raosta tuleva valon ja varjon vaihtelu
- isoista peileistä tai lasipinnoista
esim. lasiset seinät tai peiliovet; entä alkaako lasiseinä aivan lattianrajasta, mikä
saattaa vaikeuttaa tilan hahmottamista entisestään
- voimakkaiden värien ja/tai kontrastien käytöstä
esim. kirkkaan väriset seinät/kalusteet, vastavärien käyttö
- hyvin yksipuolisten värien käytöstä
esim. kaikki valkoista, jolloin tilaa vaikea hahmottaa

- graafisten kuvioiden käytöstä
esim. verhoissa, tapeteissa, tauluissa, astioissa
– myös lattialaattojen graafinen kuvio voi olla häiritsevä
- sekavien pintamateriaalien käytöstä
esim. vaikea erottaa, yhdistyykö pintamateriaalin muuttumiseen korkeuseroja
- epätarkkuuksista, jotka voivat viedä huomion
esim. repsottavat listat, epätarkkuudet listojen jireissä
- liikkuvasta kuvasta/näkymästä
esim. auki oleva tv/mainostaulu; liikkuvan kuvan heijastus valkokankaalle; iso lasiseinä ja näkymä vilkkaalle kadulle - entä saako lasiseinän peitettyä esim. verhoin tai kaihtimin
- rakennuksen sekavasta yleisilmeestä
esim. sokkeloiset ja sekavat tilat; tavarapaljous hankaloittaa tilojen hahmotettavuutta

- Tilassa on syvyyden hahmottamista vaativia paikkoja
esim. portaat, altaat; entä onko rapuissa tukevat kaiteet, kontrastiraidat ja riittävä valaistus, onko nouseva/laskeva lattia esim. auditoriossa hankala
- Tilassa on käytetty ohjaavia viivoja lattiassa/seinissä
esim. jumppasalin tai sairaalan lattiamerkinnot, jotka saattavat joko selkiyttää tai sekavoittaa tilaa ja sen käyttöä
- Tilassa on käytetty selkiyttäviä opasteita/karttoja
esim. pohjapiirroksot, katosta riippuvat opasteet, ovikyltit – entä ovatko opasteet selkeitä, helposti havaittavia ja kontrastiltaan sopivia
- Tila on kootaan sopiva käyttötarkoitukseensa
esim. onko tila liian pieni tai suuri käyttötarkoitukseensa?

C. Muut kommentit tilan näköärsykkeisiin liittyen:

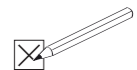

3. TUNTOAISTI

A. Kirjaa vapaamuotoisesti, mitä tuntoaistin kannalta merkittäviä asioita havaitset tilassa, ja erittele, mitkä niistä koet voimakkaimpina. Kirjaa myös, mikä tilassa on miellyttävää kartoittamasi aistin näkökulmasta.

B. Rastita seuraavista väittämistä ne, jotka täyttyvät kartoittamasi tilan kohdalla:

- Tilassa syntyy häiritsevää tuntoaistimusta...
 - liian kylmästä/kuumasta sisälämpötilasta
 - tilan vetoisuudesta
esim. ilmastoinnista tuleva veto; entä mihin veto erityisesti kohdistuu ja onko tilassa mahdollista käyttää diffuusoria, joka jakaa vedon
 - käytetyistä pintamateriaaleista
esim. liian karheat tai kylmäntuntuiset materiaalit (metalli)
 - kalusteiden tunteesta
miltä kalusteet tuntuvat käytettäessä; esim. ovatko tuolit liian pehmeitä/kovia tuoli tai pöydän reunat teräviä
 - kalusteiden mittasuhteista
esim. kalusteet eivät ole sopivan kokoisia käyttäjilleen tai suhteessa toisiinsa
 - lattiatuntumasta
esim. liian karhea/liukas lattia; tuntuuko esimerkiksi matto ikävältä jalkapohjiin
 - lattialämmityksestä
esim. lämmin lattia voi tuntua henkilöstä ikävältä

- tilan ahtaudesta
esim. kapeat ja ahtaat käytävät, jonottamiselle ei tarpeeksi tilaa
 - ulko-oven yhteydessä voimakkaasti puhaltavista ilmastointilaitteista/lämpöverhosta
esim. kauppojen sisäänkäynnin yhteydessä olevat voimakkaat ilmastointilaitteet
 - kuivasta huoneilmasta
esim. voimakas silmien kuivuminen tai nenän limakalvojen ärsytys
 - suihkusta
esim. vesi tulee liian kovalla paineella, suihkun korkeutta tai veden lämpötilaa vaikea säädellä
 - vedettävän tai painettavan huuhtelupainikkeen käytöstä
painikkeen käyttö häiritsee nimenomaan tuntoaistin näkökulmasta
- Tilassa on värisevää tai tärisevää tuntemusta tuottavia asioita
esim. rakenteita pitkin tulevaa värinä

C. Muut kommenttisi tilan tuntoaärsykkeisiin liittyen:

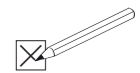
3. HAJUAISTI

A. Kirjaa vapaamuotoisesti, mitä hajuja havaitset tilassa, ja eritele, mitkä niistä koet voimakkaimpina. Kirjaa myös, mikä tilassa on miellyttävää kartoittamasi aistin näkökulmasta.

B. Rastita seuraavista väittämistä ne, jotka täyttyvät kartoittamasi tilan kohdalla:

- Tilassa on häiritsevä haju, joka johtuu...
 - jostakin yleistuoksusta
esim. yleistuoksuna tunkkaisuus; viemärin haju – entä onko tilaa mahdollista tuulettaa helposti
 - käytetyistä materiaaleista
esim. puun tai muovin haju, rakenteista tuleva haju
 - tuoksuvista kasveista
esim. allergisoivat/tuoksuvat kasvit
 - raikastimien käytöstä
esim. vessassa käytetyn raikastimen haju
 - kynttilöiden polttamisesta
esim. tuoksukynttilät
 - hajustettujen pesuaineiden käytöstä
 - ihmisistä tilassa
esim. hajuvedet tai tuoksuvat voiteet; tupakoivat henkilöt
 - ilmastoinnin kautta tulevista hajuista
esim. ulkoa ilmastoinnin kautta tuleva tupakan haju

Tilassa on muu tunnistamaton tuoksun lähde

C. Muut kommenttisi tilan hajuärsykkeisiin liittyen:

YHTEISVAIKUTUS

Arvioi vielä tilan aistiympäristöä kokonaisuudessaan ja kiinnitä huomiotasi kuormitustekijöiden mahdolliseen yhteisvaikutukseen (millainen on kokonaisvaikutelma; kumuloituvatko aistiärsykkeet, jolloin monesta pienestä ärsykkeestä tulee hyvinkin häiritsevä kokonaisuus):

Arvioi myös kokonaisuutena, mitkä tekijät tilassa ovat aistien näkökulmasta erityisen miellyttäviä:

YHTEISVAIKUTUS

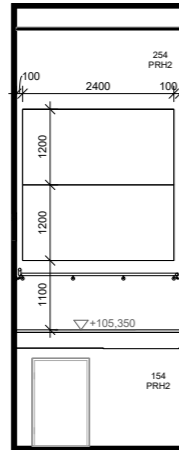
Onko arvioitavassa kohteessa tilaa, joka on aistien näkökulmasta rauhallinen (ns. hiljainen huone)?

Onko tilassa mahdollisuus levähtää esim. asioidessa?

Tilojen esteettömyyskartoitus aistit huomioiden. Tarkistuslista avuksesi. Satakunnan ammattikorkeakoulu, Sarja D, Muut julkaisut 9/2014. ISSN 2323-8372 | ISBN 978-951-633-147-1 (PDF).

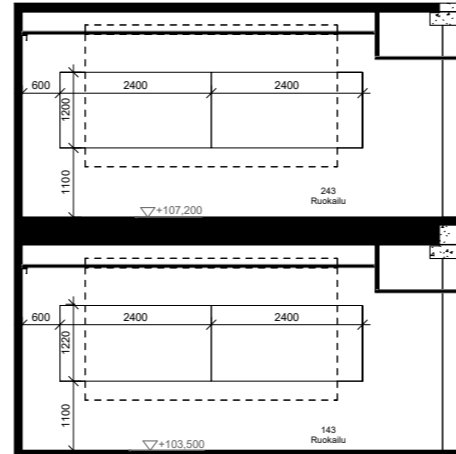
Sisältö on tuotettu SAMKin, Autismi- ja Aspergerliitto ry:n ja Suomen Erityisherät ry:n yhteistyönä. Tarkistuslistan sen muotoon on koonnut SAMKin Esteettömyys ja saavutettavuus -tutkimusryhmä.

AK9

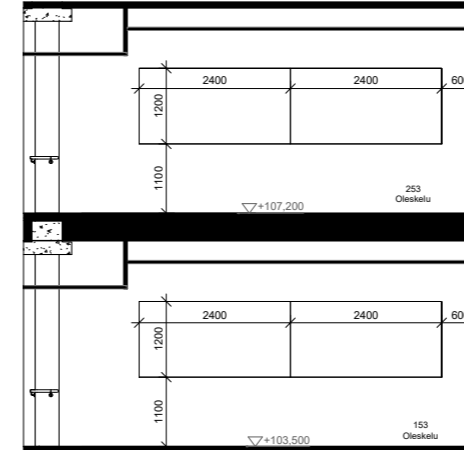

PRH 2 AKUSTOINTI 1 : 50

AK5

RUOKAILU 143, 243 AKUSTOINTI 1 : 50

OLESKELU 153, 253 AKUSTOINTI 1 : 50

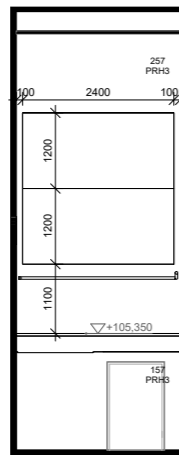
AK7

AK3

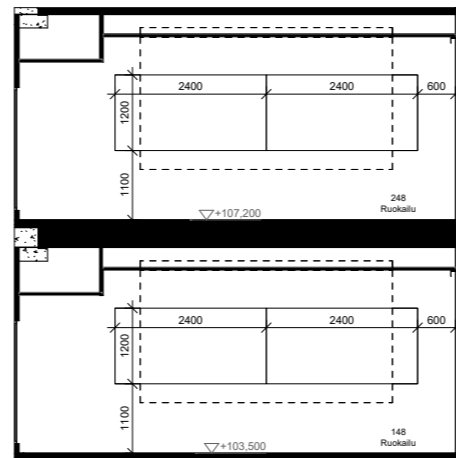

AK10

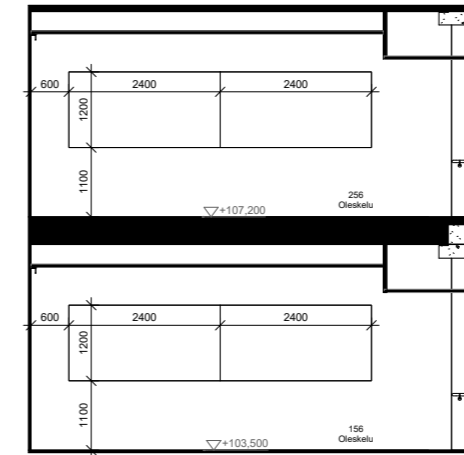

PRH 3 AKUSTOINTI 1 : 50

AK6

RUOKAILU 148, 248 AKUSTOINTI 1 : 50

OLESKELU 156, 256 AKUSTOINTI 1 : 50

AK8

AK4

TOTEUTUSSUUNNITELMA

Kaavio/kuva / Kja	Kortti / Tila	Tuote / Rno	Vierosivun merkintä	
24	40	2		
Rakennusvaihe	TYÖPIIRUSTUS	Julkaisu numero		
LEVÄSEN PALVELUTALO KIVELÄ	AKUSTOIVIEN SEINÄLEVYJEN ASENNUS	Mittakaava	1:50	
KOTOKUJA 2				
70780 KUOPIO				
Arkkitehtitoimisto ON Oy	Työnumero	Päiväksen tunnus	Muuta	
Snehnurkatu 2 A, 70100 KUOPIO	2104	1327-1		
Puhelin 050 595 0419	ARK	Tietosis		
www.arkkito.fi		Leväsien Kivellä.rvt		
Valkokivinen suunnittelu: nimi, tulkinta, alkuperä ja päivitys	Hankintamäärä / Rakennusmuutos	Korkeusjärjestelmä / koordinaatio		
OLLI NIEMINEN, arkkitehti SAFA	PP-KK 2022	1540/50041	N2000 / ETRS-GK27	